

**LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
MIASTA BIELSK PODLASKI
(PROJEKT)**

Bielsk Podlaski, 2017

Opracowanie powstało na zamówienie Miasta Bielsk Podlaski w ramach prac nad Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski.

Zespół wykonujący opracowanie:

S&H Consulting:

dr Maciej Huculak (Kierownik projektu)
Anna Stankiewicz

Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych (Lider Konsorcjum, partycypacja społeczna)

Katarzyna Łotowska
Agnieszka Olender
Ewa Jasińska
Krzysztof Leończuk

Fundacja Laboratorium Badań i Działań Społecznych „SocLab” (partycypacja społeczna)

dr Katarzyna Sztop-Rutkowska
Agnieszka Maszkowska

Redakcja i skład: dr Maciej Huculak, Anna Stankiewicz

Rysunki: dr Maciej Huculak

Zespół koordynujący projekt w Urzędzie Miasta Bielsk Podlaski:

Bożena Zwolińska (Koordynator projektu - Zastępca Burmistrza Miasta)
Joanna Kordielewicz (Pierwszy Asystent – podinspektor w Referacie Gospodarki Przestrzennej)
Urszula Wiesielowska (Drugi Asystent – inspektor w Referacie Oświaty i Kultury)

SPIS TREŚCI:

1. WSTĘP	7
2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	8
3. METODA BADAŃ	11
3.1. ZAKRES BADAŃ I ANALIZ	11
3.2. METODYKA BADAŃ I ANALIZ.....	13
3.2.1 Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.....	13
3.2.2. Podział miasta na miejskie jednostki urbanistyczne	14
3.2.3. Grupy problemów i analizowane wskaźniki	22
3.2.4. Wizualizacja uzyskanych wyników.	24
3.2.5. Koncentracja zjawisk	24
4. WYBRANE ELEMENTY KONTEKSTU PROCESÓW REWITALIZACJI	28
4.1. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	28
4.2. KOMUNIKACJA	30
4.3. DZIEDZICTWO KULTUROWO-MATERIALNE	32
4.4. UŻYTKOWANIE TERENU	35
5. ANALIZA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZMIJSKIEGO ZJAWISK KRYZYSOWYCH	38
5.1. ZJAWISKA SPOŁECZNE	38
5.1.1. Demografia	39
5.1.2. Ubóstwo	47
5.1.3. Problemy zdrowotne	56
5.1.4. Problemy rodzin	65
5.1.5. Bezrobocie	72
5.1.6. Bezpieczeństwo	86
5.1.7. Kapitał społeczny.....	93
5.1.8. Poziom edukacji.....	103
5.1.9. Problemy alkoholowe.....	111
5.1.10. Sfera społeczna – podsumowanie	118
5.2. ZJAWISKA GOSPODARCZE.....	123
5.2.1. Przedsiębiorczość	123
5.2.2. Podatek PIT.....	125
5.2.3. Sfera gospodarcza – podsumowanie.....	128
5.3. ZJAWISKA ŚRODOWISKOWE.....	130
5.3.1. Stan powietrza.....	130
5.3.2. Hałas komunikacyjny	133
5.3.3. Wyroby zawierające azbest.....	135
5.3.4. Podsumowanie	136
5.4. ZJAWISKA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	140
5.4.1. Sieć ciepłownicza.....	140
5.4.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna – podsumowanie.....	141
5.5. ZJAWISKA TECHNICZNE	144
5.5.1. Zasób komunalny	145
5.5.2. Dziedzictwo materialno-kulturowe	147
5.5.3. Sfera techniczna – podsumowanie.....	150
6. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI	152

6.1. OBSZAR ZDEGRADOWANY	152
6.2. OBSZAR REWITALIZACJI	156
7. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	164
7.1 METODYKA PRAC I STRUKTURA ANALIZ	164
7.2. PODOBSZAR ŚRÓDMIEŚCIE	165
7.2.1. Negatywne zjawiska	165
7.2.2. Potrzeby	185
7.2.3. Potencjały	186
7.3. PODOBSZAR POM	187
7.3.1. Negatywne zjawiska	187
7.3.2. Potrzeby	200
7.3.3. Potencjały	200
7.4. PODOBSZAR ŻARNIEWICZA-DUBIAŻYŃSKA	201
7.4.1. Negatywne zjawiska	201
7.4.2. Potrzeby	212
7.4.3. Potencjały	212
8. POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI MIASTA	213
9. WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI	215
10. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	216
11. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	218
11.1. PRZEDSIĘWZIĘCIA PODSTAWOWE	218
11.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH RODZAJÓW PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	283
12. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE PROGRAMU REWITALIZACJI	285
13. STRUKTURA ZARZĄDZANIA	288
13.1. OPIS STRUKTURY ZARZĄDZANIA I WDRAŻANIA LPR	288
13.2. KOSZTY ZARZĄDZANIA	290
14. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI	291
14.1. PROCEDURA PROWADZENIA MONITORINGU I EWALUACJI ORAZ WERYFIKACJI I OCENY POSTĘPÓW REALIZACJI PROGRAMU	291
14.2. WSKAŹNIKI MONITOROWANIA	291
14.3. OCENA STOPNIA REALIZACJI I AKTUALNOŚCI PROGRAMU	292
14.4. USPOŁECZNIE NIE MONITORINGU, EWALUACJI ORAZ WDRAŻANIA AKTUALIZACJI LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	293
15. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	294
15.1. KOMPLEKSOWOŚĆ PROGRAMU	294
15.2. KONCENTRACJA PROGRAMU REWITALIZACJI	294
15.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	295
15.3.1. Komplementarność problemowa	295
15.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	301
15.3.3. Komplementarność międzyokresowa	301
15.3.4. Komplementarność źródeł finansowania	304
15.3.5. Komplementarność przestrzenna	304
16. USPOŁECZNIE NIE DOKUMENTU I PROCES PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	306

SPIS RYSUNKÓW	308
SPIS TABEL	311

Wprowadzenie

---

1. WSTĘP

Niniejsze opracowanie ma za zadanie wyznaczenie obszaru zdegradowanego i zaproponowanie granic obszaru rewitalizacji, zgodnie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministra Rozwoju z lipca 2016 r.

Zakres przestrzenny opracowania obejmuje obszar miasta Bielsk Podlaski, o powierzchni 27 km². Dokument obejmuje swoim zakresem zagadnienia wskazane w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji*. Na tej podstawie przeprowadzono wielowymiarową, analizę zróżnicowania wewnątrzmięjskiego negatywnych zjawisk uwzględniającą uwarunkowania procesów rewitalizacji. Wyznaczenie granic obszarów znajdujących się w stanie kryzysowym odbyło się przy zastosowaniu metodyki audytu miejskiego.

Urząd Miasta Bielsk Podlaski w wyniku przeprowadzonej procedury wyłonił jako wykonawcę Lokalnego Programu Rewitalizacji Konsorcjum w składzie: Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych (Lider Konsorcjum), S&H Consulting Maciej Huculak oraz Fundacja SocLab. W pracę nad programem aktywnie włączyły się wszystkie wymienione podmioty.

2. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Miasto Bielsk Podlaski podjął trud opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski (LPR MBP). Program rewitalizacji to: *inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji. Jest to więc dokument, który w sposób kompleksowy przygotowuje, programuje oraz określa sposób wdrażania całego procesu rewitalizacji.*

LPR Miasta Bielsk Podlaski opracowany jest w oparciu o art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446), oraz w zgodzie z *Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministra Rozwoju z lipca 2016 r. (Wytyczne).

Wytyczne rewitalizację definiują jako: *kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji.*

Minister Rozwoju w wytycznych określa wymagania dla prowadzenia rewitalizacji. Są to:

1. *uwzględnienie rewitalizacji jako istotnego elementu całościowej wizji rozwoju gminy;*
2. *pełna diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru rewitalizacji oraz analizie dotyczących go problemów; diagnoza obejmuje kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe;*
3. *ustalenie hierarchii potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych;*
4. *właściwy dobór narzędzi i interwencji do potrzeb i uwarunkowań danego obszaru;*
5. *zsynchronizowanie działań w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej, środowiskowej;*
6. *koordynacja prowadzonych działań oraz monitorowanie i ewaluacja skuteczności rewitalizacji;*
7. *realizacja wynikającej z art. 5 ust. 1 rozporządzenia ogólnego zasady partnerstwa polegającej na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.*

Jednocześnie określone zostały elementy, z których musi składać się program rewitalizacji. Są to:

1. *opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy;*

2. *diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych oraz skalę i charakter potrzeb rewitalizacyjnych;*
3. *zasięgi przestrzenne obszaru/obszarów rewitalizacji, tj. określenie, w oparciu o inne dokumenty strategiczne gminy lub diagnozę i identyfikację potrzeb rewitalizacyjnych, terytorium/terytoriów najbardziej wymagających wsparcia;*
4. *wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji);*
5. *cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk;*
6. *listę planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi, w odniesieniu do każdego projektu/przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, co najmniej: nazwę i wskazanie podmiotów go realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację (miejsce przeprowadzenia danego projektu), szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji;*
7. *charakterystykę pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań, mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową;*
8. *mechanizmy zapewnienia komplementarności między poszczególnymi projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi oraz pomiędzy działaniami różnych podmiotów i funduszy na obszarze objętym programem rewitalizacji;*
9. *indykatywne ramy finansowe w odniesieniu do przedsięwzięć, o których mowa w lit. f oraz g, z indykatywnymi wielkościami środków finansowych z różnych źródeł (także spoza funduszy polityki spójności na lata 2014-2020 – publiczne i prywatne środki krajowe w celu realizacji zasady dodatkowości środków UE);*
10. *mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji;*
11. *system realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji;*
12. *system monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu.*

Struktura niniejszego dokumentu odpowiada wymogom odnośnie zawartości programów rewitalizacji zaprezentowanym w wytycznych Ministra Rozwoju.

Zgodnie z Art. 52. 1. Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. działania wynikające z LPR MBP będą mogły być realizowane do dnia 31 grudnia 2023 r. Data ta zatem wyznacza maksymalny termin obowiązywania LPR MBP.

**Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru
rewitalizacji na terenie miasta Bielsk Podlaski**

---

3. METODA BADAŃ

3.1. Zakres badań i analiz

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji konieczne jest przeprowadzenie analiz wykorzystujących obiektywne i weryfikowalne mierniki i metody badawcze dostosowane do lokalnych uwarunkowań.

Spełnienie tego warunku w praktyce sprowadza się do konieczności przeprowadzenia kompleksowej **analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego** (tzw. audytu miejskiego) w formie i zakresie wyznaczonym przez *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020(Wytyczne)*. Wytyczne definiują warunki, które dany obszar gminy musi spełniać aby można było uznać go za zdegradowany. Obszar taki charakteryzuje się występowaniem **stanu kryzysu** definiowanego jako **koncentracja** negatywnych zjawisk:

- a) Społecznych.
- b) oraz co najmniej jednego z negatywnych zjawisk:
  - a. Gospodarczych.
  - b. Środowiskowych.
  - c. Przestrzenno-funkcjonalnych.
  - d. Technicznych.

Wyszczególniony został katalog rodzajów zjawisk, które należy poddać analizom, w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego. Jako szczególnie istotne wśród poszczególnych rodzajów (wymiarów) zjawisk *Wytyczne...* identyfikują:

- a) Zjawiska społeczne:
  - a. Bezrobocie.
  - b. Ubóstwo.
  - c. Przemoc.
  - d. Niski poziom edukacji lub kapitału społecznego.
  - e. Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.
- b) Zjawiska gospodarcze:
  - a. Niski stopień przedsiębiorczości.
  - b. Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw.
- c) Zjawiska środowiskowe:
  - a. Przekroczenia standardów jakości środowiska.
  - b. Obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska.
- d) Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne:
  - a. Niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny.
  - b. Brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość.

- c. Niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru.
  - d. Niski poziom obsługi komunikacyjnej.
  - e. Niedobór lub niska jakość terenów publicznych.
- e) Zjawiska techniczne:
- a. Degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym.
  - b. Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Dla zachowania klarowności dalszego wyводу, w zakresie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie miasta Bielsk Podlaski, przyjęto strukturę analiz wynikającą wprost z zapisów *Wytucznych*.

3.2. Metodyka badań i analiz

Dotychczas analiza zróżnicowania wewnątrzmięjskiego przeprowadzana była wg klasycznego podziału zaproponowanego przez Wallisa (1977)¹ wyróżniającego dwa główne wymiary miast: podsystem społeczno-gospodarczy oraz urbanistyczny – rozumiany jako całość zagadnień przestrzennych, w tym architektonicznych oraz dotyczących materialnego dziedzictwa kulturowego. Obecne podejście do rewitalizacji zaprezentowane w *Wytycznych* pośrednio wpisuje się w ten podział. Pojawia się jednak bardziej szczegółowy, opisany powyżej, podział pełniej charakteryzujący procesy degradacji, które powodują konieczność podjęcia działań rewitalizacyjnych.

Takie rozwiązanie pozwala w sposób logiczny i przejrzysty przeanalizować poszczególne zjawiska mające wpływ na procesy degradacji obszarów zurbanizowanych. Klarowność przeprowadzonych badań ma za zadanie ułatwić percepcję tych względnie skomplikowanych analiz także przez postronnych czytelników, co w pozytywny sposób przełożyć się może na procesy partycypacji społecznej całego programu.

3.2.1 Wyznaczanie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

Wytyczne definiują obszar zdegradowany jako obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Ten zaś rozumiany jest jako „*stan występowania negatywnych zjawisk społecznych współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej*”. Wynika z tego zatem, że warunkiem koniecznym jest zidentyfikowanie kryzysu w sferze społecznej. Kolejnym krokiem jest badanie czy na terenie gminy występują zjawiska kryzysowe w pozostałych sferach. Konsekwencją tak prowadzonego badania powinno być wyznaczenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Może się jednak okazać, że na terenie gminy nie można wyznaczyć obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Wynika to w głównej mierze z faktu, że o ile w skali gminy zawsze można znaleźć tereny o mniejszym i większym natężeniu różnych zjawisk, o tyle kwestia ich nakładania się w przestrzeni nie jest już oczywista. Schemat postępowania dla uczytelnienia całego procesu i w konsekwencji także struktury prowadzonych analiz, został zobrazowany w postaci rysunku (Rysunek 3.2.1).

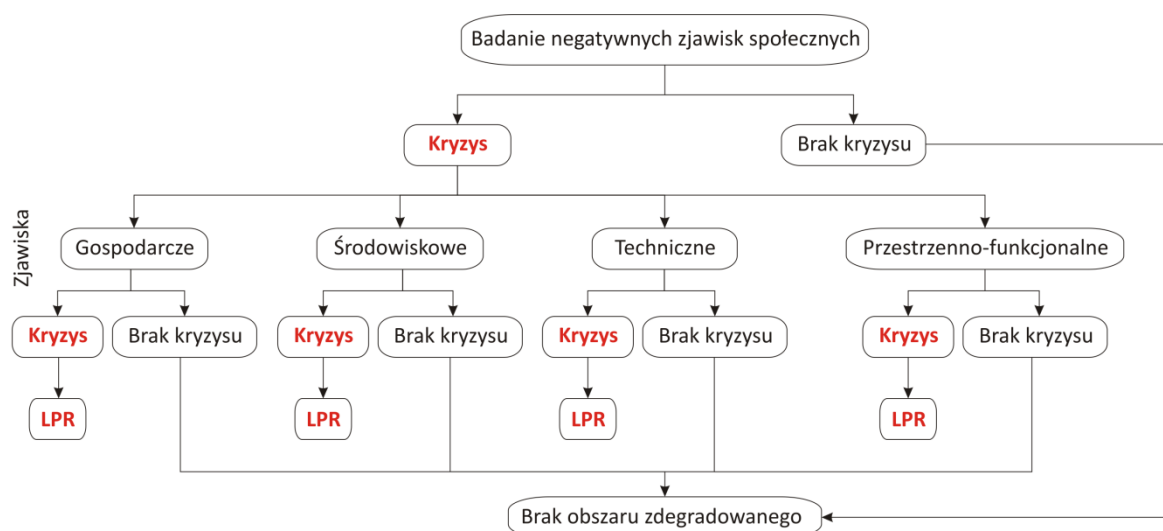
Badanie zjawisk społecznych jest pierwszym krokiem w delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych jest bowiem warunkiem koniecznym do przejścia do kolejnego etapu procedury delimitacji. Na tym etapie może dojść do sytuacji, w której negatywne zjawiska społeczne o różnym natężeniu, co prawda występują w poszczególnych jednostkach odniesienia, ale ich występowanie jest rozłączne. Negatywne zjawiska społeczne występują więc w gminie, jednak nie nakładają się na siebie w przestrzeni. Należy spodziewać się, że w praktyce wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji będą to bardzo rzadkie przypadki.

Jeśli zidentyfikowany zostanie kryzys w sferze społecznej kolejnym krokiem delimitacji jest weryfikacja stanu kryzysowego w pozostałych sferach (gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej). W tym przypadku wystarczy spełnienie warunku występowania stanu kryzysowego tylko w jednej z wymienionych grup zjawisk, aby dana

---

¹ Wallis A., 1977, *Miasto i przestrzeń*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.

jednostka referencyjna mogła zostać uznana za obszar zdegradowany. Możliwa jest sytuacja, w której w przestrzeni gminy będzie można zidentyfikować zjawiska kryzysowe o naturze gospodarczej, środowiskowej, technicznej, czy przestrzenno-funkcjonalnej, ale mimo tego żadna jednostka odniesienia nie będzie mogła spełnić kryteriów obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Podobnie, jak w przypadku pierwszego etapu delimitacji sytuacja taka może wystąpić jeśli w żadnej badanej jednostce nie nastąpi nałożenie się na siebie negatywnych zjawisk społecznych i negatywnych zjawisk z którejkolwiek z wymienionych, pozostałych grup zjawisk.

Rysunek 3.2.1. Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego dla poszczególnych jednostek referencyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

3.2.2. Podział miasta na miejskie jednostki urbanistyczne

Aby móc precyzyjnie zidentyfikować obszary o względnie gorszej kondycji (zdegradowane/rewitalizacji) w skali całego miasta konieczny był podział miasta na mniejsze jednostki, przy zastosowaniu w których były prowadzone następnie badania.

Za podstawę odniesienia tej analizy przyjęto tzw. jednostki urbanistyczne, które pierwotnie zostały zaproponowane przez S. Liszewskiego w jego pracy dotyczącej analiz terenów miejskich z końca lat 70-tych². Założenia tej metody zostały przypomniane m.in. w pracy z serii Rewitalizacja Miast Polskich dotyczącej monitorowania i ewaluacji działań rewitalizacyjnych³, oraz ekspertyzie wykonanej przez Instytut Rozwoju Miast dla Ministerstwa Rozwoju Regionalnego (2013)⁴.

Podstawowym założeniem tej metody jest to, że podział powinien uwzględniać trzy zasadnicze cechy obszarów miejskich. Są to:

- Fizjonomia terenu rozumiana jako jego budowa przestrzenna i charakter zabudowy;
- Funkcja obszaru;
- Pozioma i pionowa intensywność użytkowania terenu.

² Liszewski S., 1978, *Tereny miejskie. Podział i klasyfikacja*.

³ *Monitorowanie i ewaluacja procesów rewitalizacji*, seria Rewitalizacja Miast Polskich, T.11, IRM, 2009.

⁴ *Rewitalizacja obszarów zdegradowanych w miastach – propozycje zmian prawnych*, IRM, Kraków 2013.

W związku z tym osobne jednostki powinny stanowić zwarte, większe powierzchniowo obszary o takich funkcjach jak:

- a) Zieleni i rekreacja.
- b) Użytki rolne.
- c) Wody, lasy.
- d) Nieużytki.
- e) Tereny produkcyjne.
- f) Tereny usługowe.
- g) Kompleksy biurowe.
- h) Część terenów komunikacyjnych, w tym w szczególności duże obszary infrastruktury kolejowej.

Opisana metoda zakłada również, że w przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej, liczba ich mieszkańców powinna mieścić się w przedziale od min. 1% do max. 15% liczby mieszkańców miasta. Zalecane jest także, aby powierzchnia poszczególnych jednostek w obszarach zurbanizowanych nie przekraczała kilku procent powierzchni miasta. Zalecenia te udało się zrealizować dla większości tj. 20 spośród 22 mieszkaniowych jednostek urbanistycznych. Jednostkami, które charakteryzowały mniejsze wartości były: Białostocka (0,4% ludności) oraz Wierzbowa (0,2% ludności).

Przebieg granic jednostek urbanistycznych dla Bielska Podlaskiego został określony przy wykorzystaniu zróżnicowanych źródeł informacji przestrzennych, tak aby w jego efekcie powstały obszary, które mogą być intuicyjnie odbierane przez mieszkańców miasta i inne podmioty działające na jego terenie. Na potrzeby niniejszego opracowania na terenie miasta wydzielono łącznie 25 jednostek urbanistycznych, w tym 22 jednostki o charakterze mieszkaniowym, 1 teren kolejowy, strefę przemysłową oraz obszar pozostałej części miasta obejmujący m.in. lasy, tereny użytkowane rolniczo, tereny usługowe i in. Jednostki urbanistyczne o przeważającej funkcji mieszkaniowej miały powierzchnię 1082,1 ha, co odpowiadało 40,1% udziałowi w powierzchni miasta ogółem. Wskaźnik ten świadczy o umiarkowanym stopniu wykorzystania przestrzeni miasta. Tak szczegółowy podział miał w założeniu pozwolić na precyzyjną identyfikację obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Podział miasta na jednostki miejskie przedstawia Tabela 3.2.1.

1. 11 Listopada,
2. Białostocka,
3. Brańska,
4. Centrum II,
5. Centrum-Zamkowa,
6. Chmielna I,
7. Chmielna II,
8. Hołowiesk I,
9. Hołowiesk II,
10. Kleeberga,

11. Kościuszki,
12. Meksyk,
13. Mickiewicza-Ogrodowa,
14. Myśliwska,
15. POM,
16. Poświętna,
17. Północ,
18. Sikorskiego,
19. Studziwody,
20. Wierzbowa,
21. Zatorze,
22. Żwirki i Wigury.

Ze względu na niską bezwzględną liczbę ludności, wynoszącą poniżej 50 osób zrezygnowano z uwzględniania w analizie jednostek: Kolejowy, Strefa Przemysłowa oraz Pozostały obszar. Postępowanie takie miało na celu uniknięcie sytuacji, w których pojedyncze obserwacje danego zjawiska dawałyby bardzo wysokie wartości obliczanych wskaźników. Wszystkie te jednostki tę pozostawiono natomiast w sporządzanych zestawieniach tabelarycznych ze względu na cele poznawcze, jednocześnie zaznaczając kursywą fakt ich innego ich traktowania.

Tabela 3.2.1. Jednostki urbanistyczne miasta Bielsk Podlaski.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
		Liczba	Udział w %	ha	Udział w %
1	Centrum II	2710	10,3	59,4	2,2
2	Północ	2345	8,9	50,9	1,9
3	Centrum-Zamkowa	2328	8,8	98,7	3,7
4	Kościuszki	2320	8,8	33,6	1,2
5	Poświętna	1958	7,4	64,1	2,4
6	Brańska	1620	6,2	91,3	3,4
7	Myśliwska	1534	5,8	74,6	2,8
8	Hołowiesk I	1330	5,1	64,8	2,4
9	Sikorskiego	1251	4,8	130,4	4,8
10	Zatorze	1230	4,7	32,0	1,2
11	POM	1207	4,6	17,3	0,6
12	Kleeberga	958	3,6	9,4	0,3
13	Chmielna I	930	3,5	31,7	1,2
14	Meksyk	928	3,5	63,9	2,4
15	Chmielna II	808	3,1	20,1	0,7
16	11 Listopada	745	2,8	34,8	1,3
17	Żwirki i Wigury	649	2,5	39,1	1,4
18	Mickiewicza-Ogrodowa	435	1,7	31,1	1,2
19	Studziwody	346	1,3	34,1	1,3
20	Hołowiesk II	313	1,2	7,5	0,3
21	Białostocka	118	0,4	62,5	2,3
22	Wierzbowa	54	0,2	31,0	1,1
23	Kolejowy	3	0,0	45,6	1,7
24	Strefa Przemysłowa	19	0,1	52,8	2,0
25	Pozostały obszar	41	0,2	1522,1	56,3
Miasto Bielsk Podlaski		26235	100,0	2702,5	100,0

Źródło: opracowanie własne.

Stan na 2016r.

Struktura przestrzenna Bielska Podlaskiego umożliwiła wyznaczenie granic jednostek w dużej mierze w sposób naturalny tj. przebiegają w oparciu o przebieg głównych arterii komunikacyjnych (drogi), torów kolejowych itp. Granice jednostek dopasowano do przebiegu granic jednostek o charakterze katastralnym tj. działek ewidencyjnych. Jedynym odstępstwem było dzielenie przez granice jednostek urbanistycznych działek użytkowanych jako drogi.

Podział miasta na jednostki odniesienia odbył się przy uwzględnieniu ich struktury przestrzennej i istniejących związków funkcjonalnych. Wydzielone na potrzeby analizy zróżnicowania wewnątrzmięjskiego jednostki w możliwie dużym zakresie nawiązują do przebiegu granic obwodów spisowych. Dla jednostek tych Główny Urząd Statystyczny (GUS) udostępnia dane z zakresu podstawowych struktur demograficznych, a więc tych, które były objęte spisem pełnym podczas Narodowego Spisu Powszechnego 2011 (NSP 2011).

W kilku przypadkach wyznaczone jednostki obejmowały mieszany charakter zabudowy. Taka sytuacja była uwarunkowana przebiegiem powiązań funkcjonalnych, głównych barier przestrzennych (rzeki, główne drogi) oraz koniecznością skonstruowania odpowiednio ludnych i w konsekwencji jak najbardziej porównywalnych jednostek analizy.

Tak wyznaczone obszary, obejmujące więcej niż jeden obwód spisowy GUS, zostały przyjęte za jednostki odniesienia dla gromadzenia i przetwarzania danych na potrzeby niniejszego dokumentu. Następnie wykorzystano je do wielowskaźnikowej, kompleksowej analizy porównawczej zróżnicowania wewnątrzmięjskiego. W konsekwencji możliwe stało się precyzyjne określenie granic obszarów o wyraźnie gorszej kondycji w zakresie zjawisk społecznych, gospodarczych, technicznych, środowiskowych oraz przestrzenno – funkcjonalnych.

Na uwagę zasługuje fakt, że analizy wykonywane na potrzeby opracowania programów rewitalizacji, w oparciu o przedstawioną powyżej metodę, stanowią jeden z najbardziej zaawansowanych typów analiz w skali wewnątrzmięjskiej, jakie zamawiają jednostki samorządu terytorialnego szczebla lokalnego. Pożądanym jest aby były one wykorzystywane przez lokalne władze także w celu szeroko pojętej profesjonalizacji zarządzania polityką rozwoju miasta. Szczególnie wartościowe wydaje się wykorzystanie zaproponowanych jednostek w analizach prowadzonych na potrzeby dwóch grup dokumentów:

1. Pierwszą grupę stanowią opracowania i aktualizacje dokumentów o charakterze:

a. Strategicznym np.:

- Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.
- Strategia rozwoju miasta.
- Strategia rozwiązywania problemów społecznych.

b. Operacyjnym np.:

- Program rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii itp..
- Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Program wspierania rodziny.
- Plan Gospodarki Niskoemisyjnej.
- Program gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy (komunalnym).
- Miejski Program Opieki Nad Zabytkami i in.

c. Pogłębieniu przedstawianych analiz i kontekstów.

Informacja geoprzestrzenna, a więc informacja wzbogacona o komponent przestrzenny tj. zawierający informację „gdzie zachodzą określone zjawiska” stanowi cenny i jak dotąd na ogół niedoceniany w praktyce samorządowej na szczeblu lokalnym element sprawozdawczości.

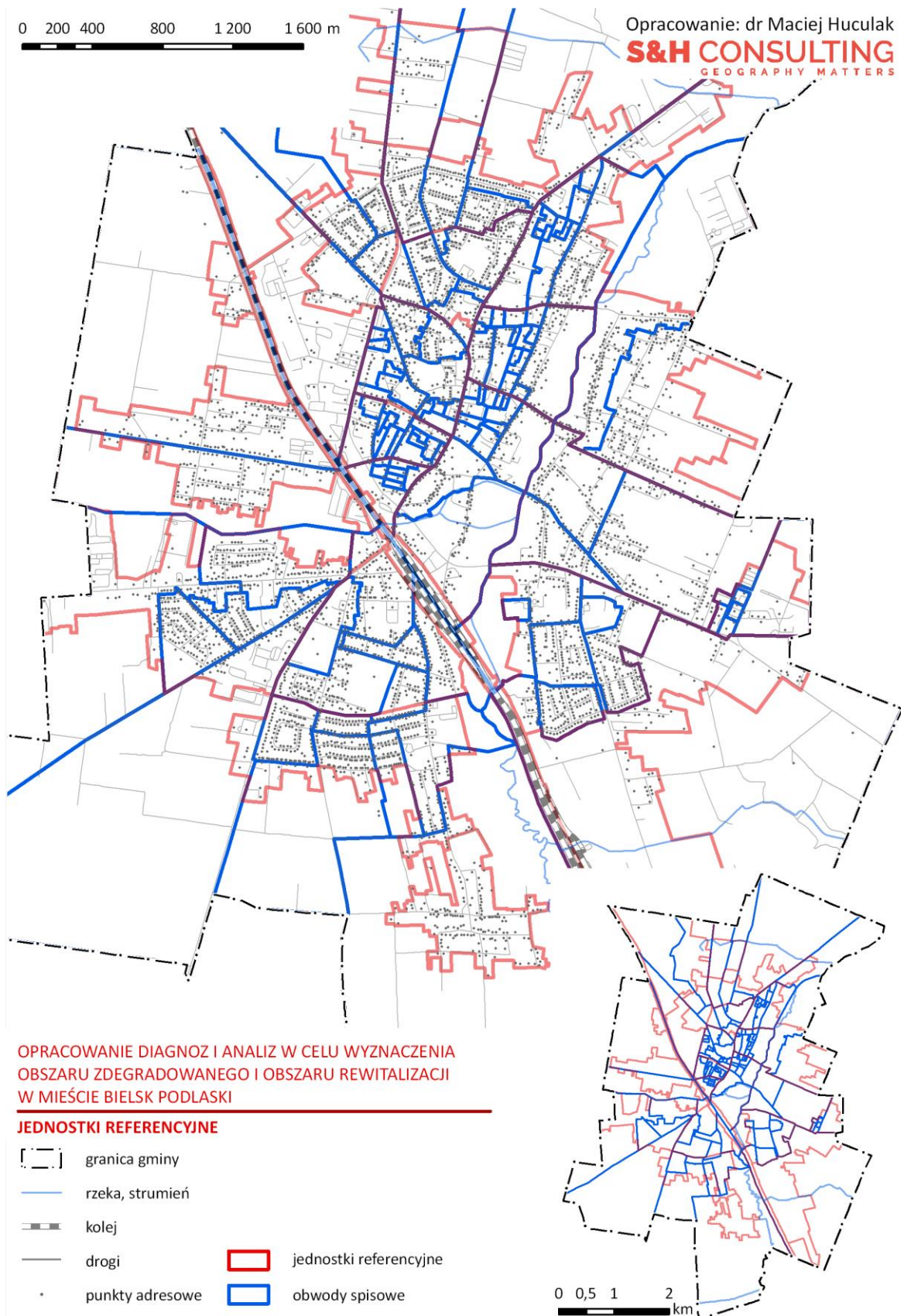
d. Estetyzacji dokumentów.

Informacje przestrzenne przedstawione w postaci różnego rodzaju map lub samych nawet wizualizacji posiadających kontekst przestrzenny (np. nazwę jednostki, dzielnicy itp.) pełnią także funkcje estetyczne, poprzez wprowadzenie do tego rodzaju raportów i sprawozdań dodatkowych ilustracji, których liczba bywa na ogół ograniczona.

e. Partycypacji społecznej.

Jak pokazały już pierwsze spotkania informacyjne, warsztatowe i inne w sprawie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski, przedstawienie nawet tylko wybranych kwestii dotyczących zróżnicowania wewnątrzmiejskiego budzi zainteresowanie nie tylko przedstawicieli samorządu, ale również lokalnych mediów oraz mieszkańców.

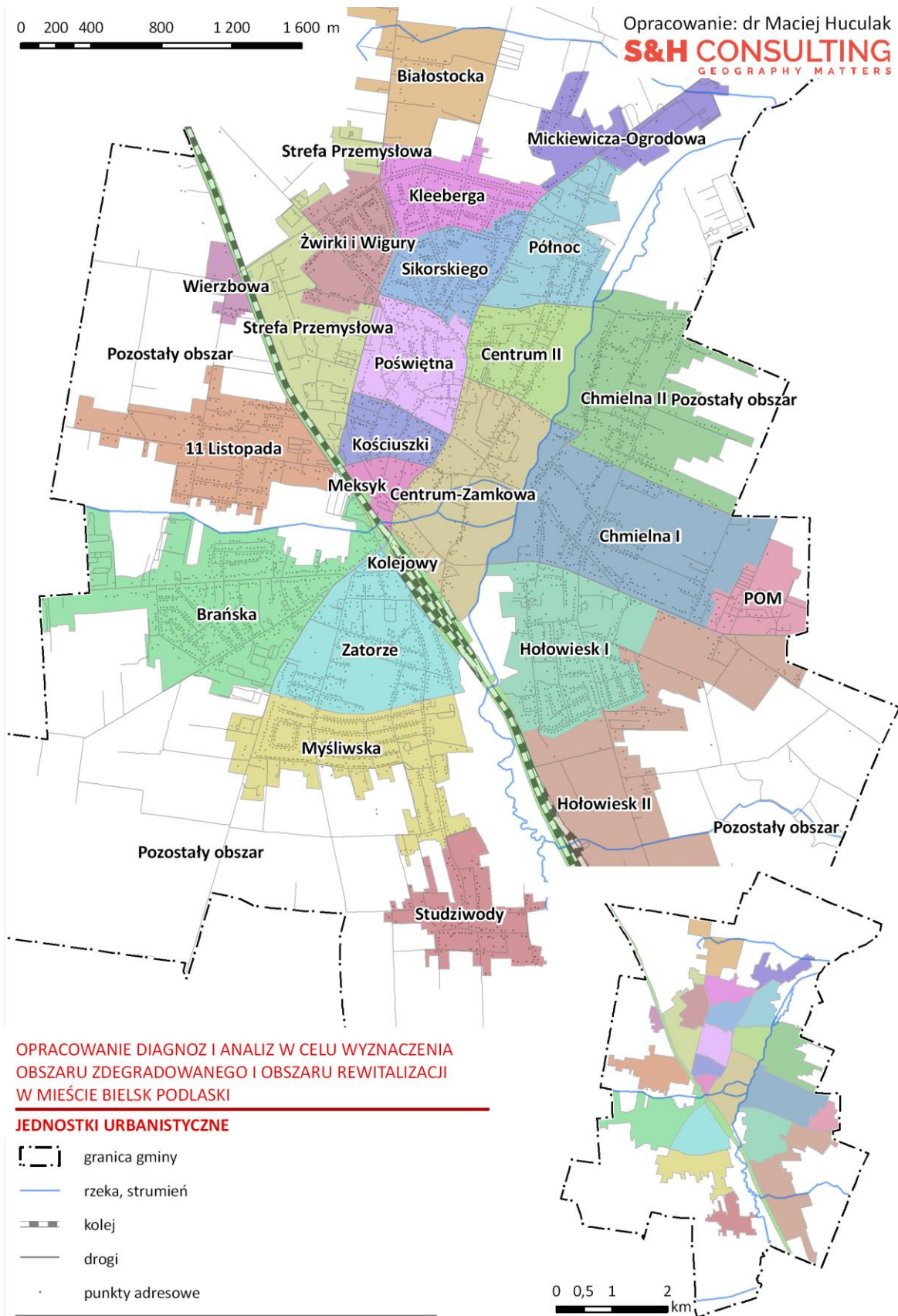

Rysunek 3.2.2. Jednostki referencyjne analiz różnicowania wewnątrzmięjskiego a obwody spisowe w mieście Bielsk Podlaski.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Rysunek 3.2.3. Jednostki urbanistyczne dla miasta Bielsk Podlaski.

Źródło: opracowanie własne.

3.2.3. Grupy problemów i analizowane wskaźniki

Analizom poddano bogatą paletę danych i materiałów statystycznych pozyskanych od ich dysponentów. Byli to m.in.:

- a) Urząd Miasta w Bielsku Podlaskim,
- b) Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim,
- c) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim,
- d) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim,
- e) Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku Podlaskim,
- f) Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim,
- g) Szkoły podstawowe i gimnazja,
- h) Państwowa Komisja Wyborcza.

Pozyskane dane pogrupowano według poszczególnych grup problemów, których dotyczyły. W przypadku sfery społecznej, dla wszystkich analizowanych zjawisk zastosowano wskaźniki syntetyczne, na które składały się dwa lub więcej wskaźniki cząstkowe. Opis sposobu postępowania przy obliczaniu wskaźników syntetycznych przedstawiono w rozdziale 3.2.3. Zidentyfikowane problemy przypisano poszczególnym sferom negatywnych zjawisk definiowanym przez *Wytyczne*. Podział ten przedstawiał się następująco:

1. Sfera społeczna:
  - a. Demografia – wskaźnik syntetyczny problemów demograficznych:
    - Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w %,
    - Średni wiek ludności.
  - b. Ubóstwo – wskaźnik syntetyczny ubóstwa:
    - Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS na 1 tys. mieszkańców,
    - Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców,
    - Liczba osób w rodzinach korzystających z dożywiania na 1 tys. mieszkańców.
  - c. Problemy zdrowotne – wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych:
    - Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców,
    - Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 tys. mieszkańców,
    - Liczba osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych na 1 tys. mieszkańców,
  - d. Problemy alkoholowe – wskaźnik syntetyczny problemów alkoholowych:
    - Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu alkoholizmu na 1 tys. mieszkańców,

- Liczba wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2016 na 1 tys. mieszkańców.
- e. Problemy rodzin – wskaźnik syntetyczny problemów rodzin:
  - Liczba osób w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców,
  - Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców.
- f. Bezpieczeństwo – wskaźnik syntetyczny bezpieczeństwa:
  - Liczba przestępstw na 1 tys. mieszkańców,
  - Liczba wykroczeń na 1 tys. mieszkańców.
- g. Edukacja – wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych:
  - Średni wynik sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w latach 2014/2015-2015-2016 w %,
  - Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w latach 2013/2014, 2014/2015, 2015-2016 w %.
- h. Kapitał społeczny – wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego (aktywności obywatelskiej):
  - Frekwencja w Wyborach samorządowych 2014 w % - I tura wyborów Burmistrza,
  - Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2015 w % - I tura,
  - Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2015 w % – Wybory do Sejmu RP.
- i. Bezrobocie.
  - Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
  - Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym,
  - Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób w wieku produkcyjnym,
  - Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 osób w wieku produkcyjnym,
  - Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym,
  - Liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym,
  - Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych.

2. Sfera gospodarcza:

- a. Przedsiębiorczość – Liczba firm zarejestrowanych w REGON na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym,
  - b. Poziom dochodów ludności – Średnia wartość PIT w 2015 r. na 1 podatnika w zł.
3. Sfera środowiskowa:
- a. Wyroby azbestowe – Powierzchnia pokryć azbestowych na 1 osobę.
  - b. Hałas komunikacyjny – Udział osób zamieszkałych w strefie zagrożonej występowaniem hałasu komunikacyjnego w %,
  - c. Zanieczyszczenie powietrza – Udział osób zamieszkałych w strefie przekroczeń pyłów PM 2,5 w %.
4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna:
- a. Wyposażenie w infrastrukturę ciepłowniczą;
5. Sfera techniczna:
- a. Dziedzictwo materialne – Udział w ogóle obiektów zabytkowych wpisanych do GEZ lub wojewódzkiego rejestru zabytków
  - b. Mieszkalnictwo – Udział w ogóle liczby lokali komunalnych w %.

Brak różnicowania wag dla poszczególnych wskaźników cząstkowych uprościło proces obliczania wartości wskaźników syntetycznych. W takim przypadku były prostą średnią arytmetyczną znormalizowanych wskaźników cząstkowych.

3.2.4. Wizualizacja uzyskanych wyników.

Wyniki uzyskane w trakcie prac analitycznych zostały opracowane w formie tabel, wykresów i kartogramów. Podstawową formą wizualizacji rozkładu przestrzennego poszczególnych wskaźników był kartogram tj. rodzaj mapy statystycznej przedstawiający wartości względne w oparciu o jednostki powierzchniowe. Przedziały klasowe wyznaczono na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego w oparciu o wartości referencyjne obliczone dla całej gminy. Wartość ta została umieszczona na kartogramach. Na większości map uzyskane wyniki podzielone zostały na 4 przedziały wartości, dwa poniżej i dwa powyżej wartości referencyjnej.

3.2.5. Koncentracja zjawisk

Ważnym elementem przyjętej metodyki, z punktu widzenia wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, jest określenie poziomu koncentracji badanych zjawisk. **Koncentracja** jest terminem o charakterze względnym. Dlatego też niezwykle istotne jest, aby przyjąć odpowiedni punkt odniesienia dla przedziałów wartości wskaźników, które będą określane takim mianem. Na potrzeby niniejszego opracowania poziom ten ustalono następująco:

1. Pierwszym krokiem było przyjęcie poziomu ogólnomiejskiego tj. wartości danego wskaźnika dla całego miasta, jako wartości referencyjnej dla każdego z analizowanych zjawisk.
2. Drugim, określenie granicznych, znormalizowanych wartości tego wskaźnika, które przyjęto za poziomy odpowiadające poszczególnym stopniom natężenia koncentracji zjawisk kryzysowych.

Przyjęcie poziomu ogólnomiejskiego jako punkt odniesienia ułatwiło znacząco wybór metody normalizacji. W sytuacji takiej najczęściej stosowane są metody takie jak:

- a) Standaryzacja.
- b) Unitaryzacja.
- c) Unitaryzacja zerowana.
- d) Normalizacja w przedziale [-1,1].
- e) Przekształcenia ilorazowe.

Na potrzeby niniejszego opracowania najbardziej przydatne okazały się metody odnoszące się bezpośrednio do wartości obliczonej dla całego miasta. Nie brano pod uwagę metod opartych o wielkości maksymalne, minimalne, czy rozstęp analizowanego zjawiska. Przy takich założeniach pozostały dwie metody, których zastosowanie rozważono na potrzeby normalizacji wskaźników w tym dokumencie. Były to:

- a) Standaryzacja.
- b) Przekształcenia ilorazowe.

Na potrzeby niniejszej analizy zdecydowano się na zastosowanie przekształcenia ilorazowego opartego o wartość wskaźnika dla całego miasta.

Zaproponowany wskaźnik znormalizowany bywa określany w naukach przestrzennych jako iloraz lokalizacji i jest ceniony jako miara nierównomierności (koncentracji) rozkładu zjawisk w przestrzeni. Iloraz lokalizacji obliczono za pomocą następującej formuły:

$$z_{ij} = \frac{x_{ij}}{x_{0j}}$$

gdzie:

- z_{ij} – wartość znormalizowana j-tej zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce
- x_{ij} – wartość normalizowana j-tej zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce
- x_{0j} – podstawa normalizacji tj. wartość dla całego miasta

W efekcie końcowym otrzymano wskaźnik znormalizowany pokazujący rozrzut wartości dla poszczególnych jednostek wokół wartości dla miasta. Wartości te wyrażone były jako krotności wartości dla całego miasta. Dla wartości równej tym wartościom znormalizowana wartość wskaźnika wynosiła 1, dla mniejszych od niej była mniejsza od 1 i większa od 0, zaś dla wartości większych była większa od 1. Dla ułatwienia odbioru analizy do wartości znormalizowanego wskaźnika odwoływano się w analizach w % tzn. wartości znormalizowanej wynoszącej 1 odpowiadało 100% poziomu wskaźnika dla całego miasta. Zastosowanie takiej metody uczyniło przekaz poprzez umożliwienie bezpośredniego porównania poszczególnych wskaźników pomiędzy sobą. Ponadto, normalizacja umożliwiła budowę wskaźników dla całych grup zjawisk kryzysowych jak np. wskaźnik problemów rodziny, wskaźnik aktywności obywatelskiej, czy problemów bezrobocia, które obliczono jako średnie arytmetyczne wskaźników częściowych.

Wskaźniki podlegające analizie w przeważającej większości, ze względu na cel opracowania, jakim jest wyznaczenie obszarów zdegradowanych, pełniły funkcje destymulant.

Im wyższe wartości reprezentowały wartości takich wskaźników, tym gorsza była sytuacja analizowanej jednostki. W kilku przypadkach, w celu zachowania klarowności analizy pozostano przy wskaźnikach o charakterze stymulant, natomiast w podsumowaniu całości analizy do wyznaczenia obszarów zdegradowanych zastosowano już przekształcenie znormalizowanego wskaźnika na jego odwrotność według wzoru:

$$z_{oij} = \frac{1}{z_{ij}}$$

gdzie:

z_{oij} –odwrotność wartości znormalizowanej, j-tej zmiennej zaobserwowanej w i-tej jednostce

z_{ij} –wartość znormalizowana j-tej zmiennej zaobserwowana w i-tej jednostce

Takie postępowanie przeprowadzono w przypadku następujących wskaźników:

- a) Wyniki egzaminu gimnazjalnego.
- b) Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej.
- c) Wartości podatku PIT należnego w przeliczeniu na 1 podatnika.
- d) Liczby przedsiębiorstw zarejestrowanych w systemie REGON przypadających na 100 mieszkańców.

Wyjątkami od powyżej opisanego postępowania były następujące przypadki:

- a) Wskaźnik związanym z koncentracją dziedzictwa materialnego tj. udział liczby zabytków w ogóle zabytkowego zasobu na terenie miasta. Z punktu widzenia procesów rewitalizacji wskaźnik ten pełnił dwojakie funkcje:
  - a. Przybliżał znaczenie danego obszaru z punktu widzenia dziedzictwa materialnego miasta.
  - b. Wskazywał, tym samym pośrednio obszary o dużych potrzebach inwestycyjnych wynikających z koncentracji cennych obiektów dziedzictwa materialnego.
- b) Wskaźnik związany z koncentracją komunalnego zasobu mieszkaniowego.

Analizę przestrzenną w przypadku większości wskaźników prowadzono w czterech klasach odpowiadających następującym przedziałom wartości po normalizacji i przedstawieniu wartości w %:

- a. Poniżej 80%.
- b. (80%, 100%>.
- c. (100%, 120%>.
- d. Powyżej 120%.

Układ ten podlegał pewnym modyfikacjom w zależności od rozkładu analizowanych zmiennych. W trzech przypadkach, ze względu na charakterystykę zmiennych zastosowano inne wartości graniczne dla przedziałów wartości wskaźników. Są to:

1. Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży. W tym przypadku do wizualizacji wyników zastosowano przedstawione poniżej przedziały wartości,

pozostając jednocześnie przy czterech podstawowych progach na potrzeby określenia poziomu kryzysowego:

- a. Powyżej 105%.
  - b. (100%-105%>.
  - c. (95%-100%>.
  - d. Poniżej 95%.
2. Udział liczby zabytków w ogóle zabytkowego zasobu na terenie miasta. Ze względu na brak normalizacji wskaźnika na podstawie analizy rozkładu zmiennych przyjęto przedziały wskaźnika odpowiadające poszczególnym klasom natężenia zjawiska:
- a. Powyżej 20%.
  - b. (10%-20%>.
  - c. (5%-10%>.
  - d. Poniżej 5%.
3. Wskaźniki frekwencji wyborczej. W tym przypadku, klasy wyznaczono posiłkując się obliczonymi wartościami odchylenia standardowego. W rezultacie otrzymano następujące przedziały:
- a. Poniżej 96%.
  - b. (96%-100%>.
  - c. (100%-104%>.
  - d. Powyżej 104%.
4. Udział lokali komunalnych w ogóle zasobu mieszkaniowego miasta. W tym przypadku, podobnie jak w pkt.1. na podstawie analizy rozkładu zmiennych przyjęto przedziały wskaźnika odpowiadające poszczególnym klasom natężenia zjawiska. Za znaczący poziom koncentracji komunalnego zasobu mieszkaniowego uznano wartości przekraczające 4%. W rezultacie otrzymano następujące przedziały wartości:
- a. Poniżej 4%.
  - b. (4%-8%>.
  - c. (8%-12%>.
  - d. Powyżej 12%.

4. WYBRANE ELEMENTY KONTEKSTU PROCESÓW REWITALIZACJI

4.1. Środowisko przyrodnicze

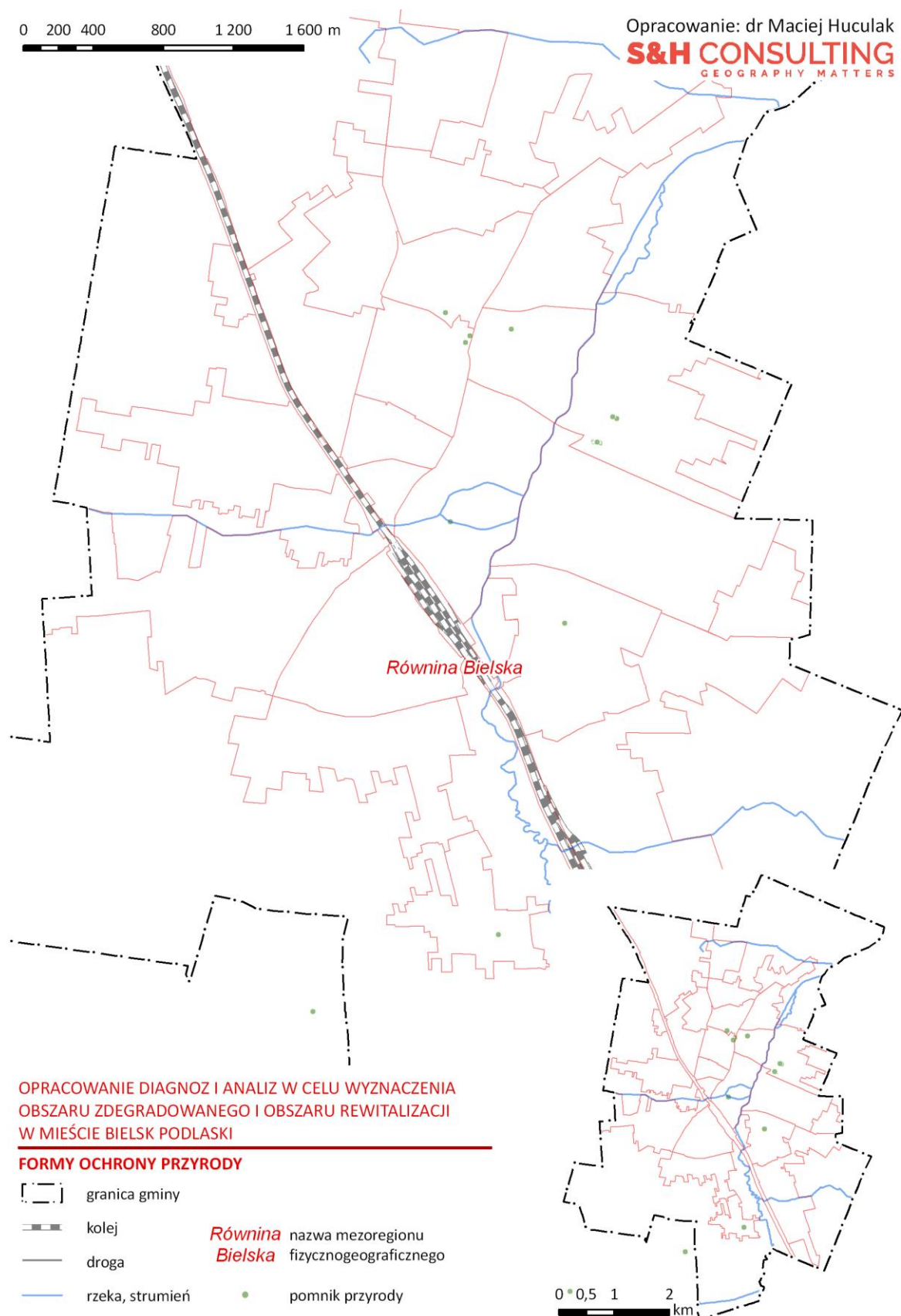
Bielsk Podlaski położony jest w całości na obszarze jednego mezoregionu fizyczno-geograficznego tj. Równiny Bielskiej.

Na terenie miasta nie występują żadne obszarowe formy ochrony przyrody. Jedynymi chronionymi elementami środowiska przyrodniczego jest grupa 17 pomników przyrody występująca w pięciu zasadniczych grupach:

- a. Na obszarze jednostki Chmielna II większość z tej liczby (10 szt.).
- b. W jednostce Poświętna (2 szt.).
- c. Pojedynczo w pięciu jednostkach:
  - Centrum-Zamkowa,
  - Chmielna I,
  - Hołowiesk I,
  - Sikorskiego,
  - Studziwody.

Chronione elementy przyrody nie będą zatem w stanie pełnić roli znaczącego potencjału przy programowaniu działań rewitalizacyjnych.

Rysunek 4.1.1. Formy ochrony przyrody na obszarze Miasta Bielsk Podlaski oraz w jego bezpośrednim otoczeniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ.

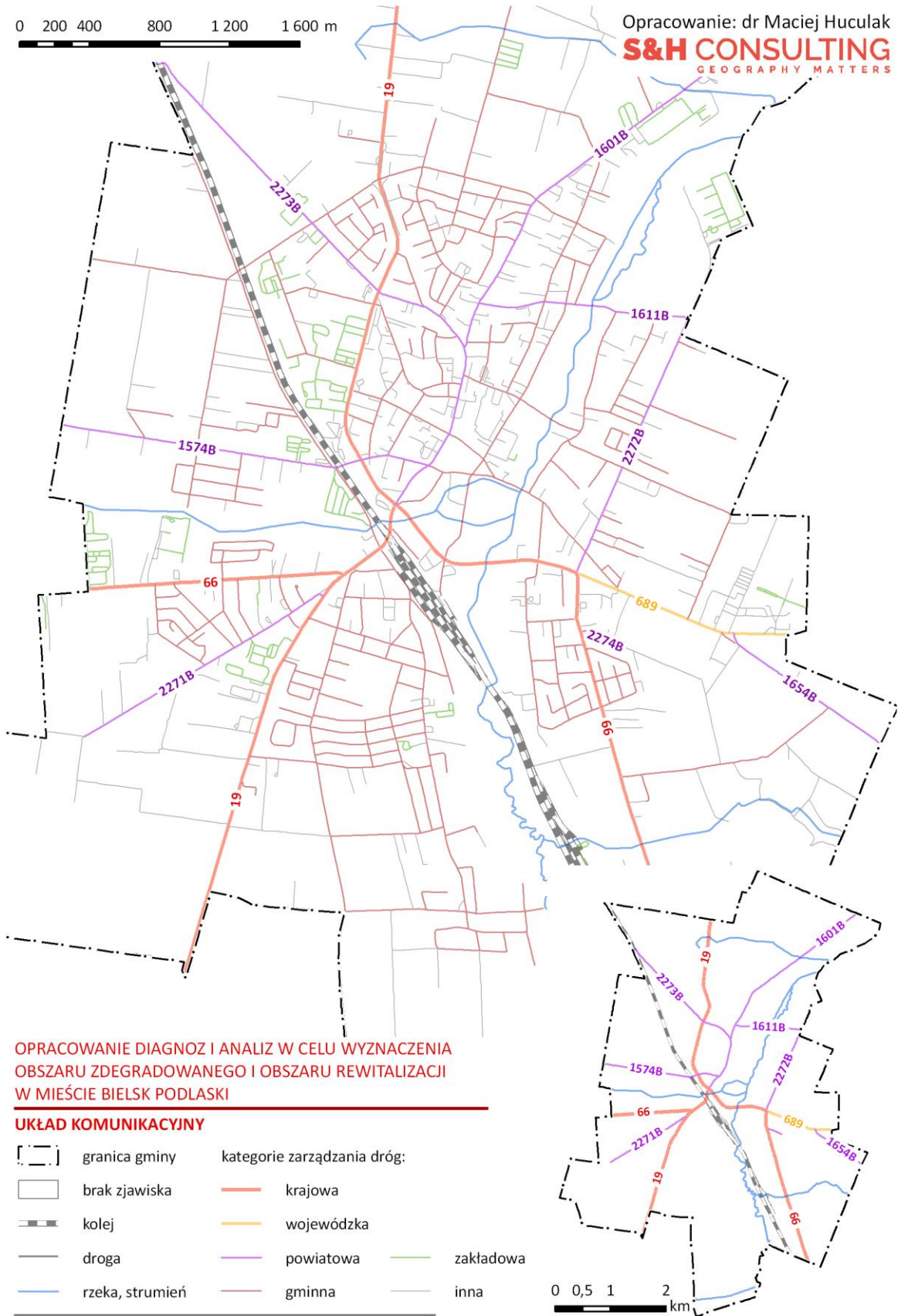
4.2. Komunikacja

Z punktu widzenia komunikacyjnego Bielsk Podlaski pełni rolę ważnego, ponadlokalnego węzła transportowego. Na układ komunikacyjny miasta składają się:

1. Linia kolejowa nr 32 Białystok-Czeremcha o przebiegu NW-SE.
2. Układ drogowy składający się z:
  - a) Dróg krajowych:
    - Nr 19 – odcinek Radzyń Podlaski-Białystok.
    - Nr 66 Zambrów-granica Państwa.
  - b) Drogi wojewódzkiej nr 689 Bielsk Podlaski-granica Państwa.
  - c) Dróg powiatowych w tym o znaczeniu:
    - a. Ponadlokalnym:
      - nr 1574B Bielsk Podlaski (ul. 11 Listopada)-Augustowo-Wyszki-Topczewo,
      - nr 1575B Bielsk Podlaski-Orzechowicze-Stołowacz-Mulawicze-Strabla-Doktorce,
      - nr 1601B Bielsk Podlaski (ul. Mickiewicza, ulica bez nazwy w kierunku Klejnik)-Klejniki-Tyniewiczze Wielkie-Narew,
      - nr 1611B Bielsk Podlaski (ul. Widowska)-Widowo-Ogrodniki-Łoknica-Podrzeczany-Czyże,
      - 1654B Bielsk Podlaski-Parcewo-Orla-Dubicze-Cerkiewne-Werstok-droga 1652B.
    - b. Lokalnym:
      - 2271B ul. Jana Pawła II,
      - 2272B ul. Chmielna,
      - 2274B ul. Szpitalna,
      - 2273B ul. Żwirki i Wigury.

Sieć dróg powiatowych uzupełniają drogi gminne.

Przebieg głównych, drogowych szlaków komunikacyjnych o charakterze tranzytowym przez miasto jest bez wątpienia elementem negatywnie oddziałującym na jakość życia mieszkańców rejonów, przez które one przebiegają.

Rysunek 4.2.1. Układ komunikacyjny w mieście Bielsk Podlaski.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

4.3. Dziedzictwo kulturowo-materialne

Obszar miasta Bielsk Podlaski obejmuje swoimi granicami tereny, które ze względu na dogodne uwarunkowania były przedmiotem akcji osiedleńczej datującej się przynajmniej od okresu wczesnego średniowiecza. Świadczy o tym szereg zabytkowych stanowisk archeologicznych. Głównym atutem osady było dogodne położenie względem przebiegu ówczesnych szlaków komunikacyjnych oraz położenie nadgraniczne na obszarze podlegającym wpływom: ruskim, polskim i litewskim.

Do najważniejszych etapów rozwoju przestrzennego miasta należały:

- Funkcjonująca we wczesnym średniowieczu ruskiego zespołu osadniczego składającego się z grodu obronnego wraz z osadą przygrodomą.
- Układ osadniczo-obronny składający się z drewnianego zamku, osady o charakterze obronnym oraz węzła komunikacyjnego z wraz z placem targowym, wprowadzony przez książąt litewskich w połowie XIV w.,
- Dualny polsko-ruski system miejski powstały w wyniku rozwinięcia układu osady litewskiej (tzw. Miasta Zamkowego) wraz z rozwojem funkcji administracyjnych (siedziba wójtostwa od 1430 r.) o lokację nowego tzw. miasta lackiego w osi traktu Nur-Grodno.
- Okres scalania obu, tj. polskiego i litewskiego, organizmów miejskich wraz z lokacją miasta na prawie magdeburskim w 1495 r.
- Dalsze porządkowanie układu przestrzennego miasta w II połowie XVI w. obejmujące regulację układu parcel, uporządkowania systemu placów targowych, będące efektem wprowadzenia pomiaru włóczęj.
- Rozwój jurydyki Podklasztorze przy zespole klasztornym sprowadzonego do miasta zakonu karmelitów.
- Rozwój miasta w ramach dóbr rodu Branickich od XVIII w. począwszy.
- Intensywna akcja osiedleńcza ludności wyznania mojżeszowego w XIX w.
- Rozwój miasta, jako ważnego węzła komunikacyjnego związanego z drogą przebiegającą przez Puszcę Białowieską oraz linią kolejową łączącą Brześć z Osowcem,
- Rozwój miasta w okresie międzywojenny powiązany z rozwojem funkcji przemysłowych.
- Intensywny rozwój miasta w okresie po II wojnie światowej wraz z dalszym rozwojem funkcji wytwórczych, mieszkaniowych oraz administracyjnych.

Najcenniejszą część zasobu objęto ochroną konserwatorską poprzez wpisanie jej do wojewódzkiego rejestru zabytków. Na terenie miasta tego rodzaju formą ochrony zostały objęte m.in.

- Zabytkowy układ urbanistyczny miasta,
- Zespół klasztorny zakonu karmelitów wraz z kościołem p. w. Matki Bożej z Góry Karmel,
- Zespół klasycystycznego kościoła parafialnego p. w. Narodzenia NMP i św. Mikołaja składający się z: kościoła, cmentarza, dzwonnicy, oraz plebani,
- Prawosławne cerkwie z XVI-XIX w.
- Zespół cmentarny przy ul. Wojska Polskiego/Słowackiego.

- Dwór Smulskich wraz z otoczeniem.

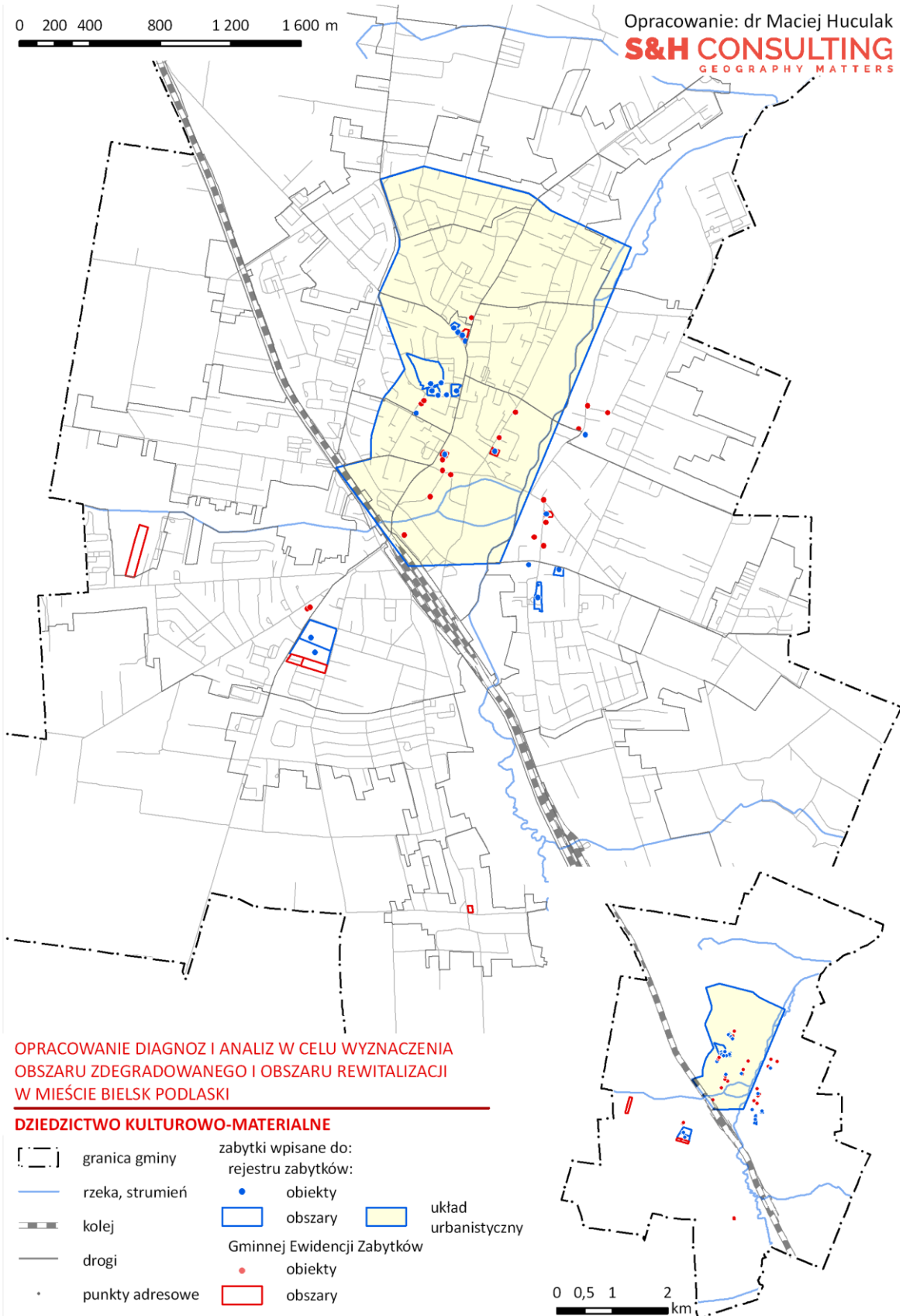
łącznie, zasób zabytków nieruchomych na terenie miasta obejmował 57 obiektów⁵, z czego 26 stanowiły obiekty i obszary wpisane do wojewódzkiego rejestru zabytków. W grupie obszarów objętych ochroną konserwatorską w ramach GEZ zauważalną grupę stanowiły cmentarze (przykościelne, przycerkiewne, komunalny, żydowski, wojenny).

W skali miasta, widocznych jest kilka obszarów koncentracji obiektów zabytkowych związanych z wymienionymi powyżej zespołami zabytków rejestrowych. Jednocześnie jednak, w rozmieszczeniu zabytków widoczne jest pewnego rodzaju rozproszenie w centralnej części miasta. Jest ono konsekwencją przedstawionych etapów rozwoju przestrzennego miasta, w tym m.in. okresu funkcjonowania dwumiasta polsko-ruskiego.

---

⁵ Bez stanowisk archeologicznych, które nie podlegają analizie.

Rysunek 4.3.1. Rozmieszczenie dziedzictwa materialno-kulturowego w mieście Bielsk Podlaski.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PONZ, NID i in.

4.4. Użytkowanie terenu

Obszar miasta zajmuje powierzchnię 21,3 km². Gęstość zaludnienia na terenie miasta Bielska Podlaskiego wyniosła 970,8 os./km², co świadczyło o umiarkowanie intensywnym zagospodarowaniu obszaru miejscowości.

W strukturze przestrzenno-funkcjonalnej bardzo wyraźnie zarysowuje się podział kilka zasadniczych jednostek przestrzenno-funkcjonalnych. SUIKZP wyróżnia cztery takie jednostki tj.:

- Wschód,
- Zachód,
- Północ,
- Śródmieście.

Głównymi granicami, które decydują o takim podziale miasta są:

- Przebiegająca na linii NW-SE linia kolejowa nr 32 Białystok-Czeremcha,
- Rzeka Biała o przebiegu N-S,

Bielsk Podlaski charakteryzuje się wyraźnie zarysowanym koncentrycznym układem osadniczym, którego centralną część stanowi obszar Śródmieścia rozciągający się pomiędzy ul. Piłsudskiego a rzeką Białą. Jest to obszar koncentrujący zarówno dużą część zasobu dziedzictwa materialnego, jak również intensywnej zabudowy wielorodzinnej, czy głównych przestrzeni publicznych. Na tym obszarze koncentrują się również funkcje administracyjne większość szeroko rozumianej infrastruktury społecznej. Zabudowa wielorodzinna poza tym obszarem występuje w większych, zwartych skupieniach jedynie w:

- północnej części ul. Mickiewicza (jednostka Północ)
- bezpośredniej bliskości d. POM przy ul. Białowieskiej (jednostka Wschód).

Obszary, w których można odnotować obecność kilku sąsiadujących ze sobą bloków znajdują się również w rejonie ul. Żarniewicza (jednostka Zachód) oraz Sportowej (jednostka Zachód).

Zabudowa jednorodzinna skupia się na terenie miasta w kilku zwartych obszarach:

- Na północ od Śródmieścia,
- W zachodniej części miasta w klinie pomiędzy linią kolejową nr32 o rzeką Lubką.
- W wschodniej części miasta wzdłuż rzeki Białej, w tym obejmującym obszar d. wsi Hołowiesk oraz wzdłuż ul. Chmielnej.

Układ ten uzupełniają mniejsze skupiska zabudowy jednorodzinnej nawiązującej do wcześniejszej zabudowy o charakterze wiejskim takiej jak w rejonie zachodniej części ul. 11 Listopada oraz Studziwody.

Zabudowa przemysłowa koncentruje się w przypadku Bielska Podlaskiego na obszarze dzielnicy przemysłowej położonej w klinie na zachód od Śródmieścia, pomiędzy ul Piłsudskiego a linią kolejową. Pozostałe rejony o funkcjach wytwórczych nawiązują do głównych tras wylotowych z miasta takich jak: ul. Białowieska, Brańska, Kleszczelewska, Mickiewicza, czy

Wojska Polskiego. Z punktu widzenia struktury przestrzenno-funkcjonalnej, tak czytelne rozgraniczenie funkcji przemysłowej od pozostałych funkcji miasta należy ocenić pozytywnie.

Większe obszary zabudowy o charakterze usługowym skupiają się na obszarze graniczącym z terenem kolejowym oraz w części śródmieścia (jednostka referencyjna Poświętna).

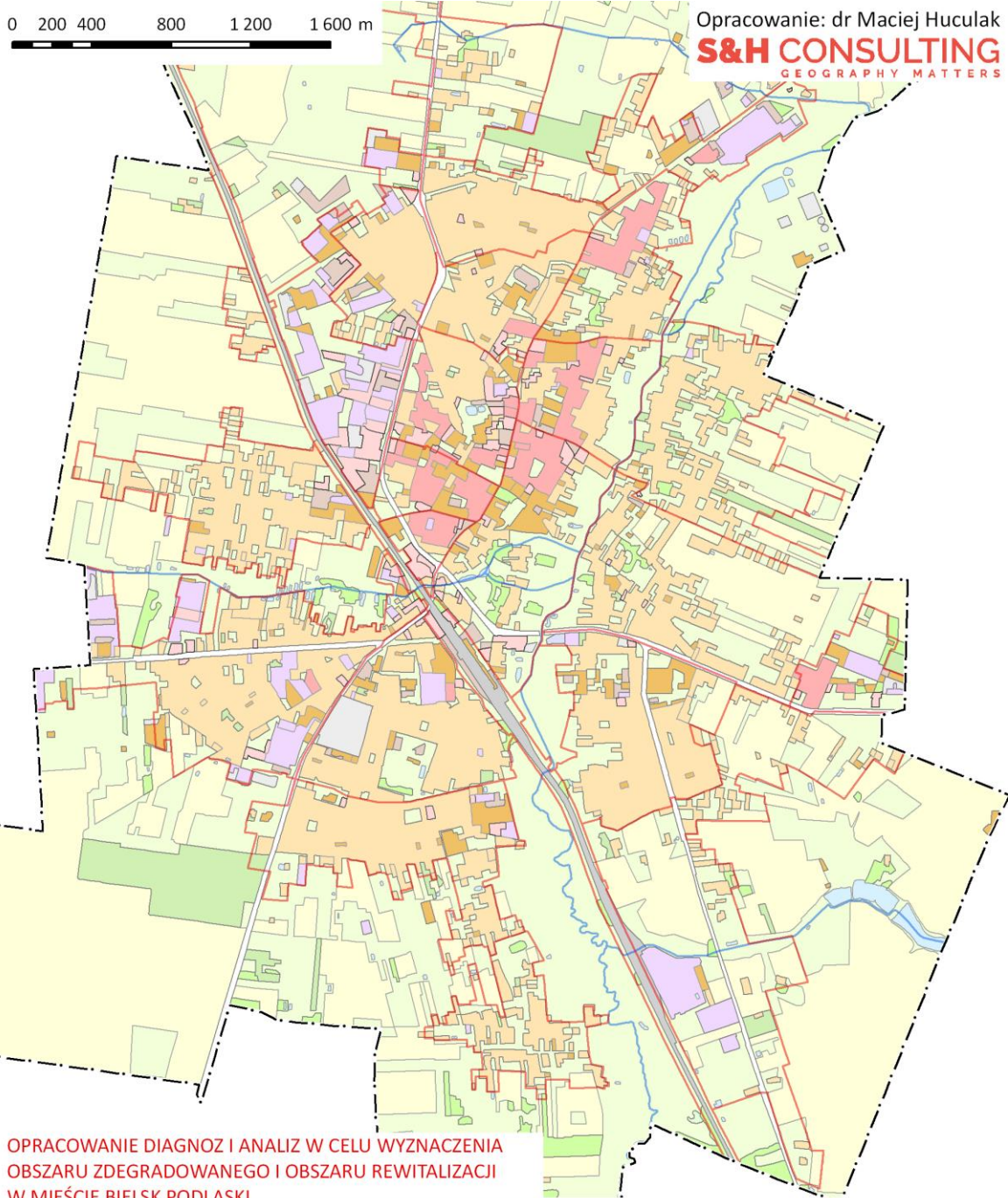
Obszary o funkcjach rolniczych (użytki rolne) występują na obrzeżach miasta. Widoczne jest wyraźne nawiązywanie terenów roślinności trawiastej do przebiegu głównych cieków wodnych. Tereny leśne i zadrzewione zajmują niewielkie obszary północnej i południowej części miasta.

Na terenie miasta wśród akwenów wodnych wymienić należy trzy nieduże zbiorniki wodne położone w południowo-wschodniej części miasta. Głównym elementem sieci hydrograficznej są rzeki Biała o przebiegu północ-południe oraz Lubka o przebiegu wschód-zachód. Uzupelnienie tego systemu stanowią mniejsze cieki wodne w północnej i południowej części miasta.

Na główne obszary zieleni urządzonej składają się:

- a) Park Miejski z Górą Zamkową (Park Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski).
- b) Park Królowej Heleny.
- c) Park dworski przy ul. Hołowieskiej.
- d) Skwer przy BDK przy (ul. 3 Maja/Mickiewicza).
- e) Zieleń osiedlowa.
- f) Zieleń cmentarna.
- g) Ogródki działkowe.

UŻYTKOWANIE TERENU

zabudowa:			
granica gminy	mieszkaniowa wielorodzinna	pozostały teren niezabudowany	uprawy trwałe
jednostki analizy	mieszkaniowa jednorodzinna	składowiska odpadów	krzewy
kolej	przemysłowa	plac	grunty orne
droga	handlowo-usługowa	wyrobiska i zwałowiska	roślinność trawiasta
rzeka, strumień	pozostałe tereny zabudowane	grunty nieużytkowane	lasy
			wody
			drogi
			kolej

Rysunek 4.4.1. Użytkowanie terenu w mieście Bielsk Podlaski.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10K.

5. ANALIZA ZRÓŻNICOWANIA WEWNĄTRZMIEJSKIEGO ZJAWISK KRYZYSOWYCH

5.1. Zjawiska społeczne

Wielowymiarowa analiza stanu sfery społecznej miasta Bielsk Podlaski jest podstawą, na której opiera się proces identyfikacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji na terenie miasta. Z punktu widzenia *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* Ministerstwa Rozwoju (lipiec 2016) występowanie kryzysu w sferze społecznej jest warunkiem koniecznym do wyznaczenia obszarów zdegradowanych. Jednocześnie nie jest to warunek wystarczający. Aby dany obszar zaklasyfikować jako obszar zdegradowany, zjawiskom kryzysowym ze sfery społecznej muszą bowiem towarzyszyć negatywne zjawiska w przynajmniej jednej z pozostałych sfer miasta tzn. gospodarczej, środowiskowej, technicznej lub przestrzenno-funkcjonalnej.

Na potrzeby tej części opracowania analizowane negatywne zjawiska społeczne podzielono na 9 głównych grup zjawisk. Były to:

1. Ubóstwo.
2. Kryzys w rodzinach.
3. Bezrobocie.
4. Bezpieczeństwo.
5. Edukacja.
6. Kapitał społeczny.
7. Problemy alkoholowe.
8. Stan zdrowia.
9. Demografia.

W tak wyznaczonych grupach identyfikowano procesy o charakterze kryzysowym, a następnie w ramach podsumowania tej części analizy pokazano ich współwystępowanie w skali wewnątrzmijskiej. W ten sposób możliwe było odnalezienie jednostek referencyjnych, które spełniały wymóg współwystępowania negatywnych zjawisk społecznych. Jednostki takie składają się na obszar dotknięty kryzysem w sferze społecznej, który został zaprezentowany w postaci mapy.

5.1.1. Demografia

Problemy związane z negatywnymi zjawiskami demograficznymi na obszarze miasta postanowiono zidentyfikować za pomocą 2 wskaźników cząstkowych. Oba dotyczyły jednego z najważniejszych wyzwań w zakresie procesów rozwojowych miast polskich, jakimi są procesy starzenia się ludności. Tendencje te, mają zdecydowanie negatywne implikacje. Wynikają one np. ze zmniejszenia siły nabywczej tej grupy ludności, konieczności zapewnienia wyższych wydatków na ochronę zdrowia, czy też konieczności dostosowania infrastruktury technicznej i społecznej do potrzeb i wymagań osób starszych. Analizie poddano dwa wskaźniki:

1. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby mieszkańców.
2. Średni wiek mieszkańców.

Na potrzeby podsumowania na podstawie powyższych wskaźników obliczono wskaźnik syntetyczny problemów demograficznych i przeanalizowano jego zróżnicowanie przestrzenne w skali miasta.

Osoby w wieku poprodukcyjnym

Negatywną sytuację w zakresie struktury ludności według grup ekonomicznych wieku reprezentuje wskaźnik przedstawiający liczbę osób w wieku poprodukcyjnym przypadających na 100 mieszkańców. Wskaźnik ten jest jednym z powszechnie stosowanych wskaźników mierzących poziom obciążenia demograficznego.

Z ogółu 2635 mieszkańców miasta na grupę osób w wieku poprodukcyjnym przypadało 5537 osób. W rezultacie dało wskaźnik udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności na poziomie 21,1%.

Na terenie Bielska Podlaskiego procesy starzenia się społeczeństwa najwyraźniej zauważalne były na terenie czterech z wyznaczonych jednostek referencyjnych (urbanistycznych). Wszystkie z nich, bez wyjątku, były obszarami intensywnej, wielorodzinnej zabudowy śródmiejskiej. Najbardziej zaawansowane procesy starzenia się odnotowano w przypadku jednostki Meksyk (35,1%). Pozostałymi jednostkami, w przypadku których natężenie analizowanego zjawiska pozwoliło na stwierdzenie stanu kryzysowego, były: Poświętna (31,0%), Kościuszki (29,9%) oraz Centrum-Zamkowa (29,4%).

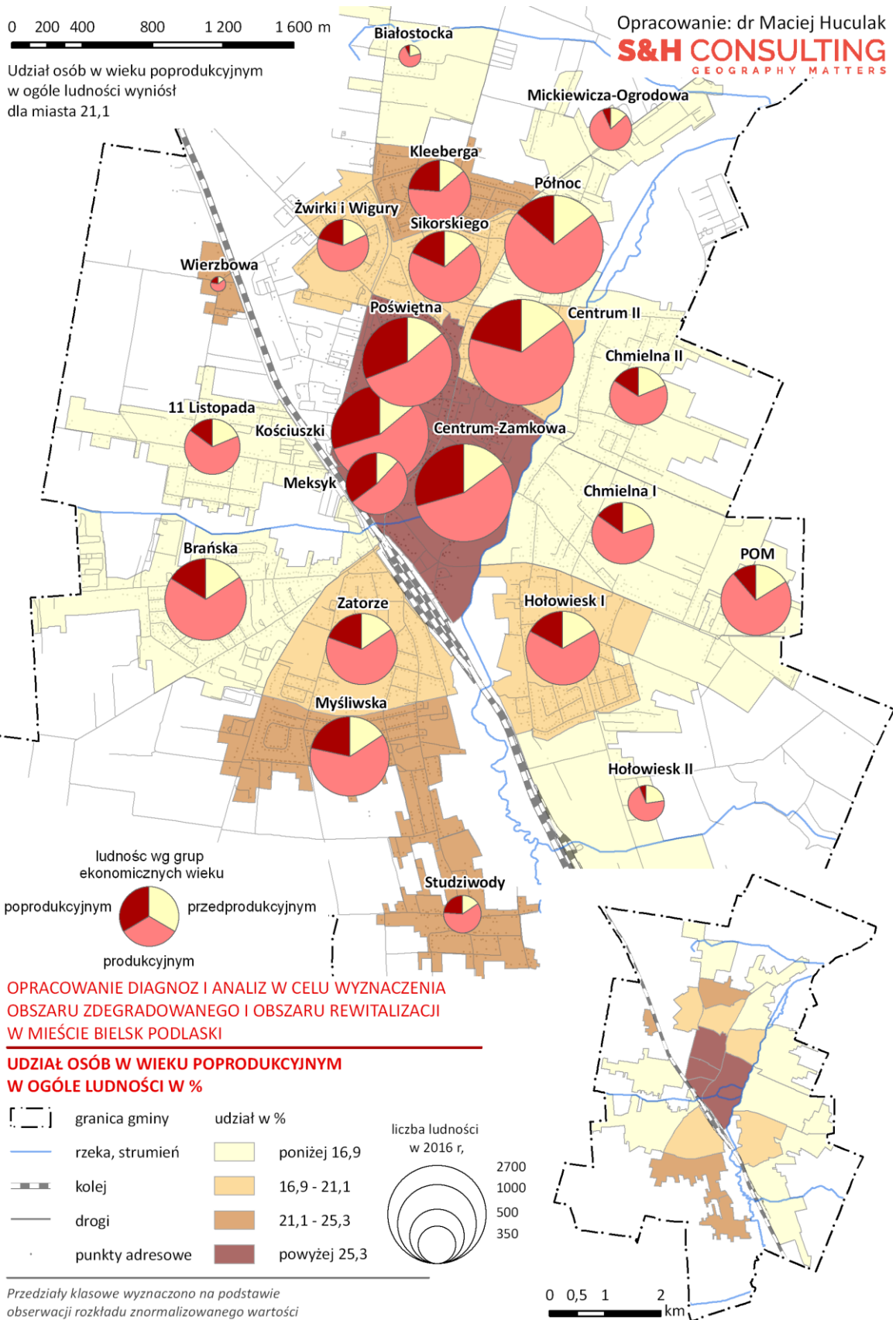
Należy zwrócić uwagę na bardzo dużą różnicę pomiędzy intensywnością analizowanego zjawiska pomiędzy czterema jednostkami o najwyższych wartościach a pozostałymi. Tak duża różnica, w przypadku tak dużych jednostek oraz zagadnień o charakterze demograficznym jest w analizach wewnątrzmijskich rzadko spotykana.

W grupie pozostałych jednostek o ponadprzeciętnym natężeniu analizowanego zjawiska znalazły się obszary: Kleeberga (23,6%), Studziwody (24,0%), Wierzbowa (22,2%) oraz Myśliwska (21,6%).

Na grupę kolejnych pięciu jednostek przypadały wartości wskaźnika udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby ludności na poziomie niższym od wartości referencyjnej, ale pozostającej powyżej progu wynoszącego jej 80%. W tej grupie znalazły się: Centrum II (20,8%), Żwirki i Wigury (20,6%), Zatorze (19,5%), Sikorskiego (18,5%) oraz Hołowiesk I (17,3%).

Najliczniejszą grupę jednostek stanowiły te, o najniższych wartościach analizowanego wskaźnika tj. nieprzekraczającego 16,9%. Należały do niej jednostki: Brańska (16,4%), Chmielna II (15,8%), Chmielna I (15,2%), 11 Listopada (14,6%), Północ (13,8%), POM (11,2%), Mickiewicza-Ogrodowa (6,4%), Białostocka (7,6%), oraz Hołowiesk II (6,4%).

Wyjątkowo uderzający jest bardzo niski udział osób w wieku poprodukcyjnym w trzech ostatnich spośród wymienionych jednostek. Nie przekraczał on 7%.

Rysunek 5.1.1. Wybrane zagadnienia demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

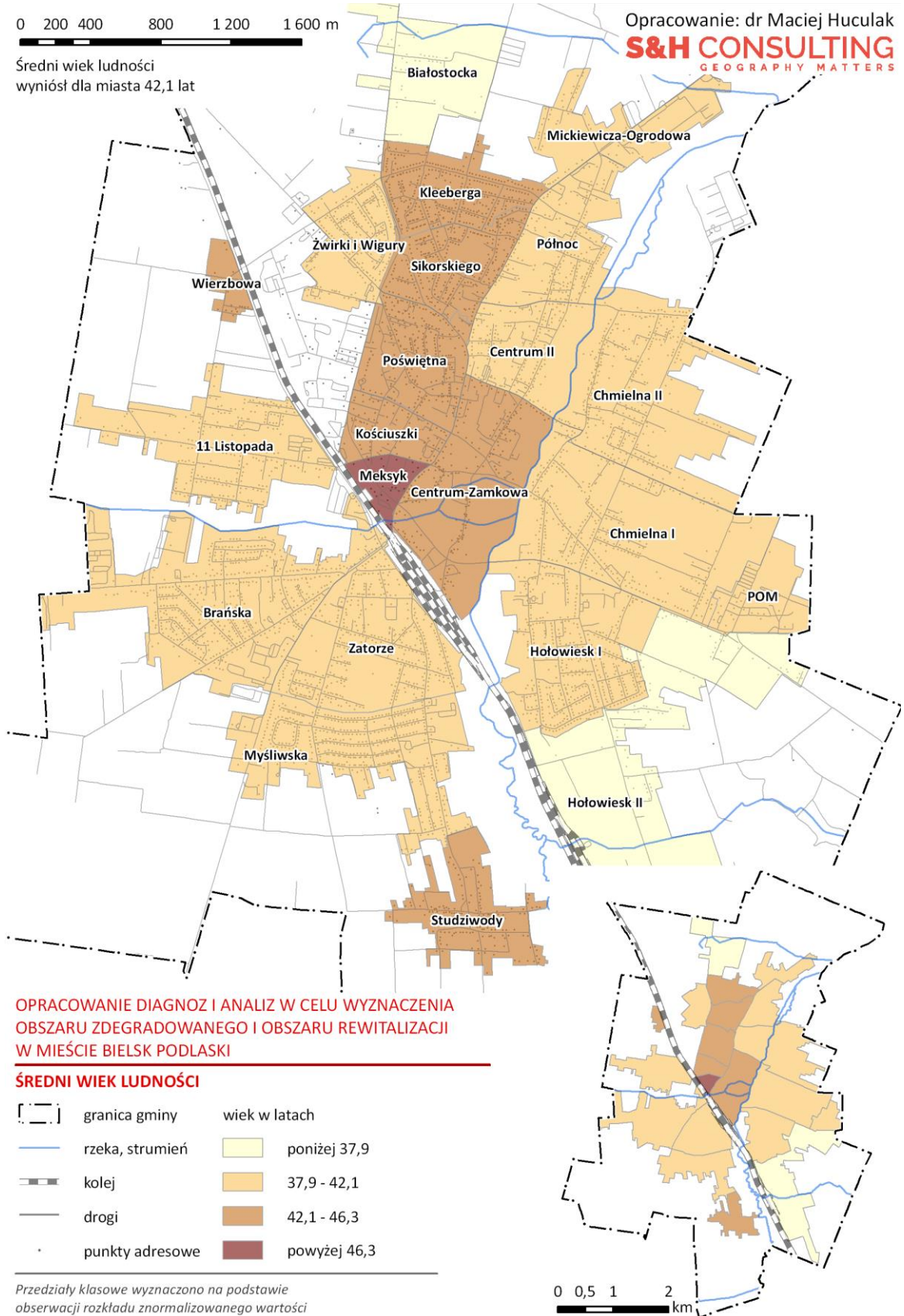

Średni wiek ludności

Jako drugi wskaźnik, który odnosił się do kwestii starzenia się populacji Bielska Podlaskiego wybrano średni wiek mieszkańców. Przeciętnie wyniósł dla całego miasta 42,1 roku. Jego zróżnicowanie w ramach przyjętych jednostek referencyjnych było wyraźnie mniejsze niż w przypadku wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym i wahało się od 48,0 lat dla jednostki Meksyk do 34,2 roku Białostockiej.

Analiza wskaźnika średniego wieku potwierdziła wyraźną różnicę pomiędzy jednostkami referencyjnymi. Wartości powyżej średniej dla całej gminy charakteryzowały grupę ośmiu jednostek, w tym: Meksyk (48,0), Poświętna (45,6), Kościuszki (45,8), Centrum-Zamkowa (44,8), Kleeberga (43,9), Studziwody (43,0), Wierzbową (42,7) oraz Sikorskiego (42,4).

Średnim wiekiem kształtującym się na poziomie niższym od wartości referencyjnej dla całego miasta odznaczała się liczna, bo obejmująca 14 jednostek grupa. Były w niej takie obszary jak: Myśliwska (41,8), Centrum II (42,0), Zatorze (41,8), Żwirki i Wigury (41,7), Brańska (40,6), Chmielna II (39,4), Chmielna I (39,2), Hołowiesk I (39,1), 11 Listopada (38,9), Północ (40,1), POM (38,5), Mickiewicza-Ogrodowa (38,1), Białostocka (35,2), Hołowiesk II (34,2).

Rysunek 5.1.2. Średni wiek ludności w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

Podsumowanie

Na potrzeby podsumowania negatywnych zjawisk demograficznych obliczono wskaźnik syntetyczny problemów demograficznych i przeanalizowano jego zróżnicowanie przestrzenne w skali miasta. Obliczono go jako średnią arytmetyczną jako na wartości obu wskaźników cząstkowych:

1. Liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby mieszkańców.
2. Średniego wieku mieszkańców.

Rozkład przestrzenny wskaźnika syntetycznego pokrywał się w dużej mierze ze zróżnicowaniem wskaźnika udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Najwyższe wartości były reprezentowane przez grupę czterech jednostek tj.: Meksyk (1,40), Poświętna (1,28), Kościuszki (1,25) oraz Centrum-Zamkowa (1,23).

Ponadprzeciętne wartości wskaźnika charakteryzowały kolejne cztery jednostki, wśród których znalazły się: Kleeberga (1,08), Studziwody (1,08), Wierzbowa (1,03) i Myśliwska (1,01).

Powyżej progu 80% wartości referencyjnej znalazła się najliczniejsza, bo licząca 10 jednostek, grupa. Były to następujące jednostki: Centrum II (0,99), Żwirki i Wigury (0,99), Zatorze (0,96), Sikorskiego (0,94), Hołowiesk I (0,88), Brańska (0,87), Chmielna II (0,84), Chmielna I (0,82), 11 Listopada (0,81) oraz Północ (0,80).

Najniższy poziom problemów starzenia się ludności zidentyfikowano na obszarze jednostek: POM (0,72), Mickiewicza-Ogrodowa (0,61), Białostocka (0,60) i Hołowiesk II (0,56).

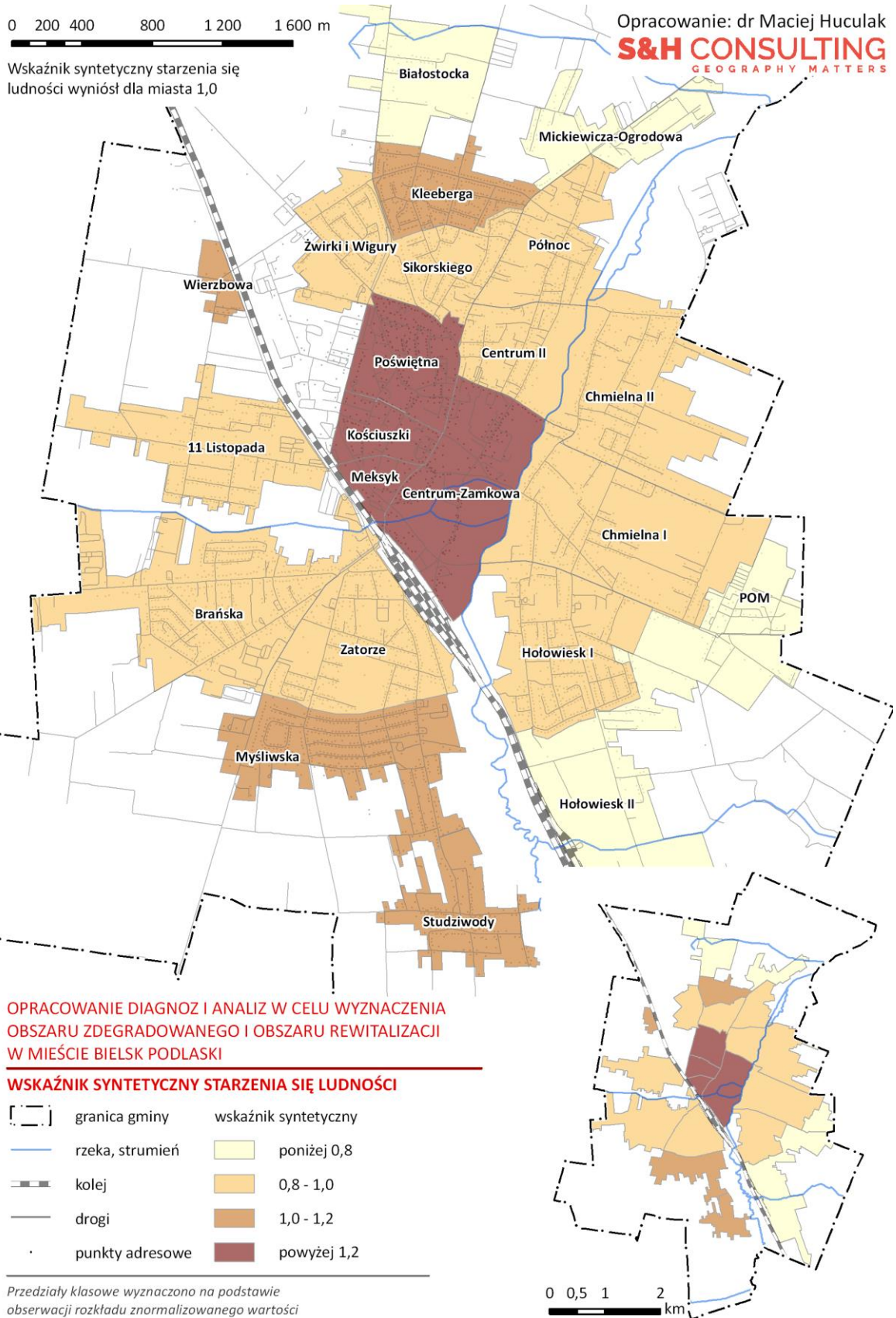
Najważniejszą cechą charakterystyczną procesów starzenia się ludności na terenie Bielska Podlaskiego była bardzo duża koncentracja tego zjawiska na obszarze całego śródmieścia.

Tabela 5.1.1. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność						Wskaźnik syntetyczny
		Ogółem	W wieku poprodukcyjnym			Średni wiek		
			Liczba	Udział w %	Wskaźnik znormalizowany	W latach	Wskaźnik znormalizowany	
1	Meksyk	928	326	35,1	1,67	48,0	1,14	1,40
2	Poświętna	1958	607	31,0	1,47	45,6	1,08	1,28
3	Kościuszki	2320	694	29,9	1,42	45,8	1,09	1,25
4	Centrum-Zamkowa	2328	684	29,4	1,39	44,8	1,06	1,23
5	Kleeberga	958	226	23,6	1,12	43,9	1,04	1,08
6	Studziwody	346	83	24,0	1,14	43,0	1,02	1,08
7	Wierzbowa	54	12	22,2	1,05	42,7	1,01	1,03
8	Myśliwska	1534	331	21,6	1,02	41,8	0,99	1,01
9	Centrum II	2710	564	20,8	0,99	42,0	1,00	0,99
10	Żwirki i Wigury	649	134	20,6	0,98	41,7	0,99	0,99
11	Zatorze	1230	240	19,5	0,93	41,8	0,99	0,96
12	Sikorskiego	1251	232	18,5	0,88	42,4	1,01	0,94
13	Hołowiesk I	1330	230	17,3	0,82	39,1	0,93	0,88
14	Brańska	1620	266	16,4	0,78	40,6	0,96	0,87
15	Chmielna II	808	128	15,8	0,75	39,4	0,94	0,84
16	Chmielna I	930	141	15,2	0,72	39,2	0,93	0,82
17	11 Listopada	745	109	14,6	0,69	38,9	0,92	0,81
18	Północ	2345	323	13,8	0,65	40,1	0,95	0,80
19	POM	1207	135	11,2	0,53	38,5	0,91	0,72
20	Mickiewicza-Ogródowa	435	28	6,4	0,31	38,1	0,91	0,61
21	Białostocka	118	9	7,6	0,36	35,2	0,84	0,60
22	Hołowiesk II	313	20	6,4	0,30	34,2	0,81	0,56
23	Kolejowy	3	1	33,3	1,58	62,0	1,47	1,53
24	Strefa Przemysłowa	19	9	47,4	2,25	49,5	1,18	1,71
25	Pozostały obszar	41	1	2,4	0,12	25,9	0,62	0,37
Miasto Bielsk Podlaski		26235	5537	21,1	1,00	42,1	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

Rysunek 5.1.3. Starzenie się ludności w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Bielsku Podlaskim.

5.1.2 Ubóstwo

Problemy związane z występowaniem na obszarze miasta ubóstwa postanowiono zidentyfikować za pomocą 3 wskaźników cząstkowych, Były to:

1. Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem na 1 tys. mieszkańców.
2. Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców.
3. Liczba osób w rodzinach korzystających z dożywiania dzieci na 1 tys. mieszkańców.

Na potrzeby podsumowania na podstawie powyższych wskaźników obliczono wskaźnik syntetyczny ubóstwa i przeanalizowano jego zróżnicowanie przestrzenne w skali miasta.

Świadczenia MOPS ogółem

Miarą natężenia problemów społecznych, znajdującą szerokie zastosowanie w przybliżaniu problemów związanych z ubóstwem jest liczba beneficjentów pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Kategoria ta obejmuje wszystkie osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS bez względu na powód wsparcia. Jedna osoba może korzystać z tego wsparcia z różnych powodów, dlatego też kluczowe jest pozyskanie danych w takiej formie, aby rodziny korzystające ze świadczeń były reprezentowane tylko raz. Na potrzeby niniejszej analizy rozróżnia się dwie zasadnicze pojęcia:

1. Beneficjenci pomocy społecznej, tj. osoby w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS.
2. Klienci MOPS, a więc osoby bezpośrednio otrzymujące wsparcie.

W części dotyczącej zagadnień ubóstwa w przypadku wszystkich wskaźników analizowano liczbę beneficjentów różnych form pomocy społecznej tj. liczbę osób w rodzinach.

Poziom wsparcia mieszkańców Bielska Podlaskiego przez MOPS osiągnął w 2016 r. poziom bardzo umiarkowany. Na 929 rodzin objętych pomocą w mieście przypadało 1894 osoby. Wskaźnik liczby osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców obliczony dla całego miasta wyniósł 72,2 i przykładowo był ok. dwukrotnie niższy niż analogiczny wskaźnik dla miasta Hajnówka.

Jednostkami o najwyższej koncentracji analizowanego wskaźnika tj. przekraczającej poziom 86,6 osób w rodzinach na 1 tys. mieszkańców, było pięć spośród 25 jednostek urbanistycznych. Do grupy tej zaliczały się: Zatorze (112,1), Wierzbowa (100,5), Brańska (98,3), Poświętna (94,3) oraz Kościuszki (92,9).

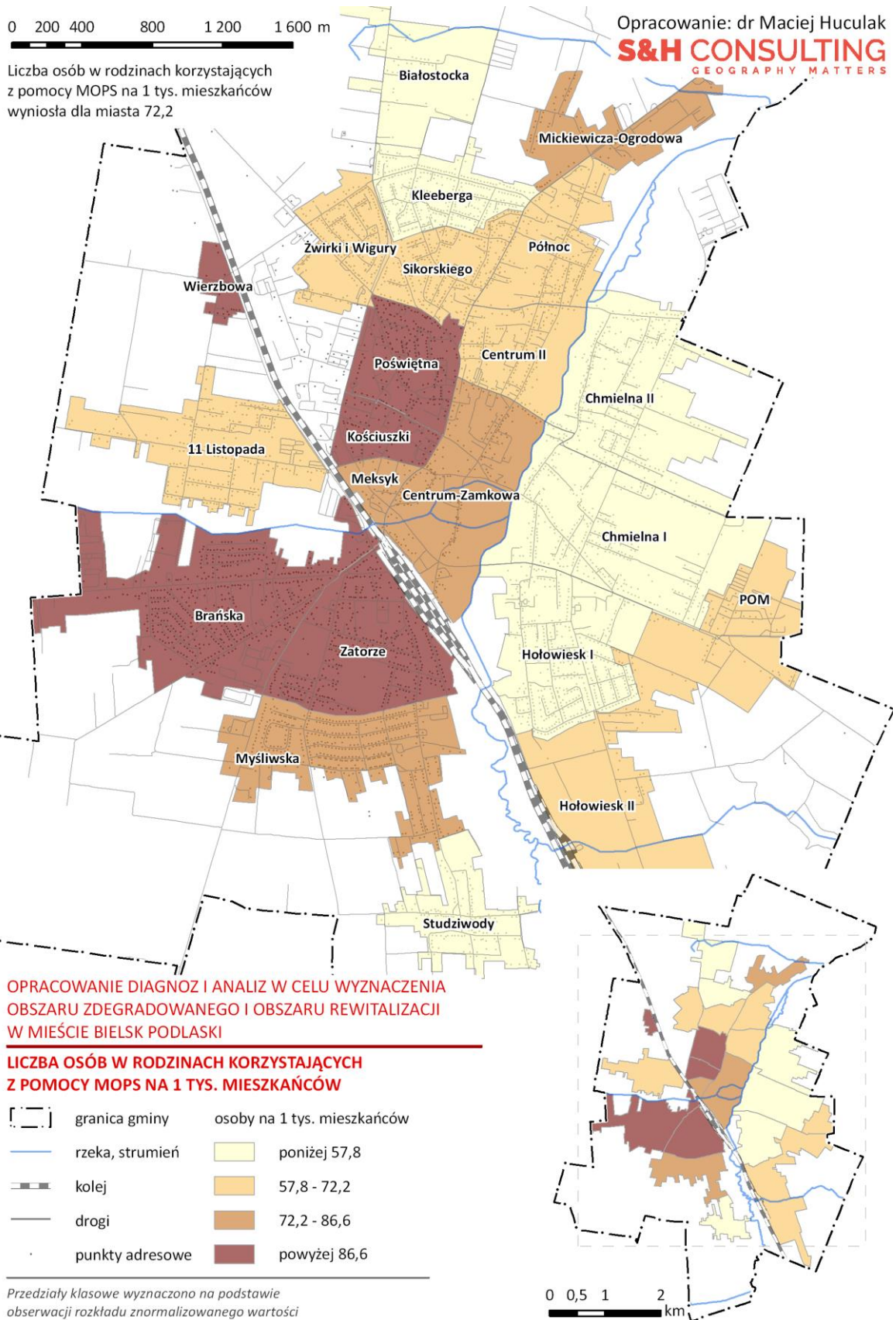
Powyżej wartości obliczonej dla całego miasta znalazły się jeszcze kolejne cztery jednostki, Były to: Meksyk (82,5), Mickiewicza-Ogrodowa (81,5), Myśliwska (78,4) i Centrum-Zamkowa (73,9).

W przedziale poniżej wartości obliczonej dla całego miasta, ale jednocześnie nieprzekraczającej progu 80% tej wartości znalazł się zwarty obszar położony na północ od części śródmiejskiej miasta oraz pojedyncze jednostki we wschodniej i zachodniej części Bielska. W skład grupy tej wchodziły jednostki: Północ (65,6), 11 Listopada (64,1), Żwirki i Wigury (63,7), Sikorskiego (60,9), POM (59,8), Hołowiesk II (59,6) oraz Centrum II (58,5).

Najniższe natężenie analizowanego zjawiska reprezentował zwarty obszar obejmujący jednostki o zabudowie jednorodzinnej, graniczące ze śródmieściem od wschodu oraz trzy peryferyjnie położone jednostki w innych częściach miasta. Do grupy tej należały: Chmielna I (48,6), Chmielna II (48,1), Kleeberga (47,3), Hołowiesk I (40,8), Białostocka (35,9) i Studziwody (32,8).

W przypadku poziomu wsparcia MOPS ogółem wyraźnie widoczna jest ponadprzeciętna koncentracja beneficjentów pomocy społecznej na obszarze śródmieścia oraz dużych jednostek zabudowy jednorodzinnej położonych na zachód od linii kolejowej.

Rysunek 5.1.4. Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

Świadczenia MOPS z powodu ubóstwa

Ubóstwo było w 2016 r. najczęściej występującym w Bielsku Podlaskim powodem wsparcia udzielanego przez MOPS. Dotyczył on 541 rodzin liczących łącznie 1111 osób. Liczba osób otrzymujących pomoc z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców wyniosła dla obszaru całego miasta 42,35. Zróżnicowanie przestrzenne tego wskaźnika wewnątrz miasta w dużej mierze pokrywało się obrazem otrzymanym dla intensywności wsparcia MOPS ogółem.

Najwyższe wartości charakteryzowały grupę czterech jednostek referencyjnych. Były to: Wierzbowa (63,8), Brańska (62,8), Kościuszki (62,8) oraz Zatorze (55,9). Niższy, ale nadal ponadprzeciętny poziom intensywności wsparcia MOPS z powodu ubóstwa dotyczył kolejnych czterech jednostek tj.: Poświętna (49,6), Mickiewicza-Ogrodowa (46,5), Meksyk (45,1) i Centrum-Zamkowa (43,3).

Wartości poniżej poziomu referencyjnego dla miasta charakteryzowały większość, bo łącznie 14 spośród analizowanych jednostek. W grupie o wartościach najbardziej zbliżonych do wartości dla całego miasta znalazły się jednostki: Północ (40,8), POM (40,4), Hołowiesk II (39,0), Sikorskiego (37,4), Myśliwska (36,9), Kleeberga (34,0) i Studziwody (33,8).

Najniższą w skali miasta intensywność analizowanego zjawiska charakteryzowała zaś grupę ośmiu jednostek. Były wśród nich: 11 Listopada (31,6), Żwirki i Wigury (29,5), Chmielna I (28,7), Centrum II (28,2), Hołowiesk I (26,9), Chmielna II (26,1) oraz Białostocka (9,0).

Dożywianie

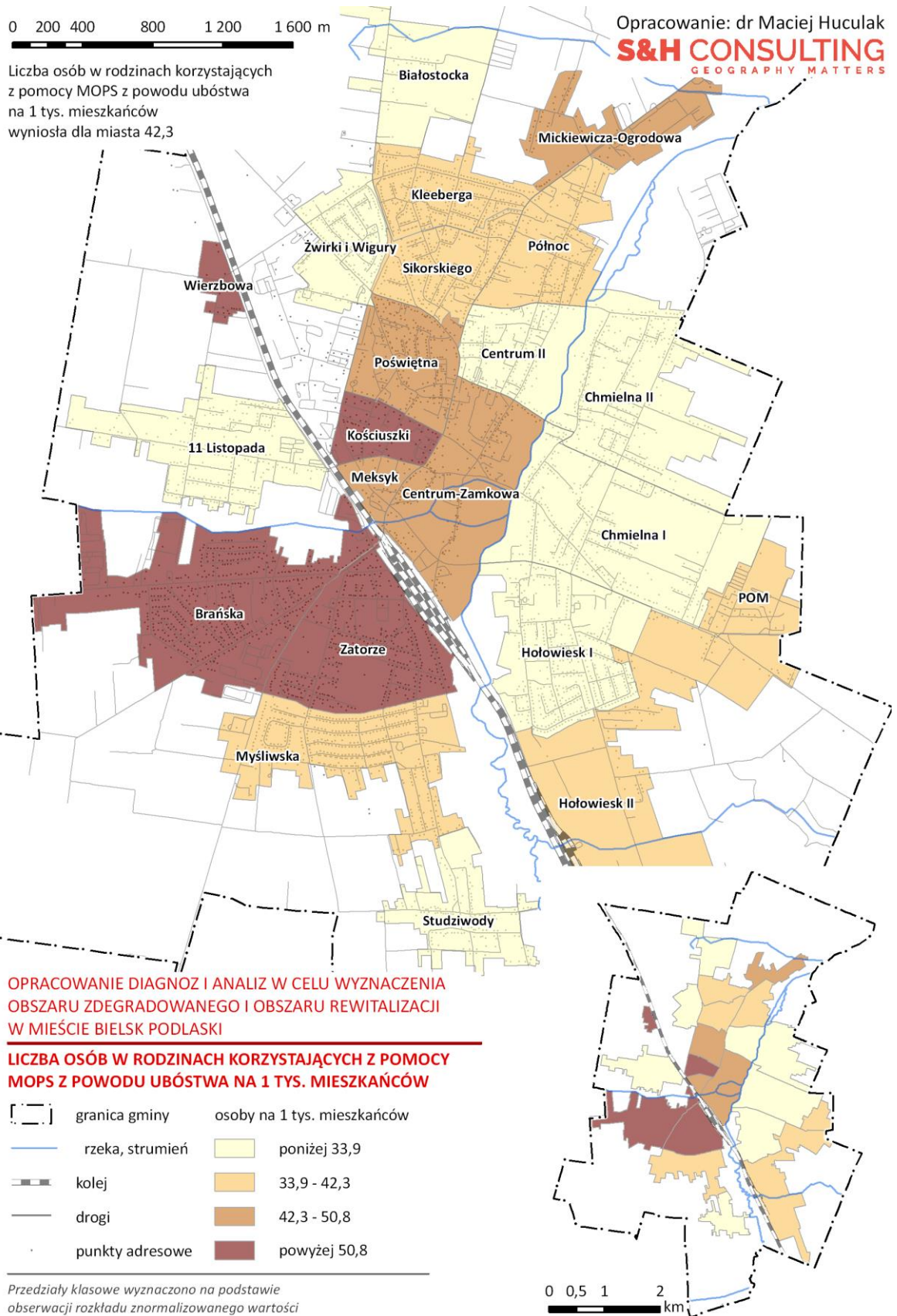
Ostatnim ze wskaźników przybliżających problematykę ubóstwa w skali wewnątrzmięskiej był wskaźnik liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy niepieniężnej MOPS polegającej na dożywianiu. Z takiej formy pomocy korzystało w Bielsku Podlaskim z 328 rodzin liczących łącznie 896 osób. Wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących tego rodzaju wsparcie w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniósł dla całego miasta 34,2.

Najwyższa intensywność dożywiania charakteryzowała pięć jednostek. Były to: Poświętna (52,5), Myśliwska (51,1), Zatorze (47,4), 11 Listopada (43,4) i Kościuszki (41,2). Niższe, ale nadal ponadprzeciętne wartości wskaźnika odnosiły się do jednostek: Meksyk (38,9), Centrum-Zamkowa (37,4), Brańska (37,2), Mickiewicza-Ogrodowa (36,7) oraz POM (35,5).

Poniżej wartości referencyjnej dla całego miasta znalazło się 12 jednostek. W grupie o wartościach wskaźnika dożywiania nie niższych niż 80% wartości dla całego miasta znalazły się zaledwie trzy jednostki. Były to: Północ (29,6), Centrum II (27,9) oraz Hołowiesk II (27,6).

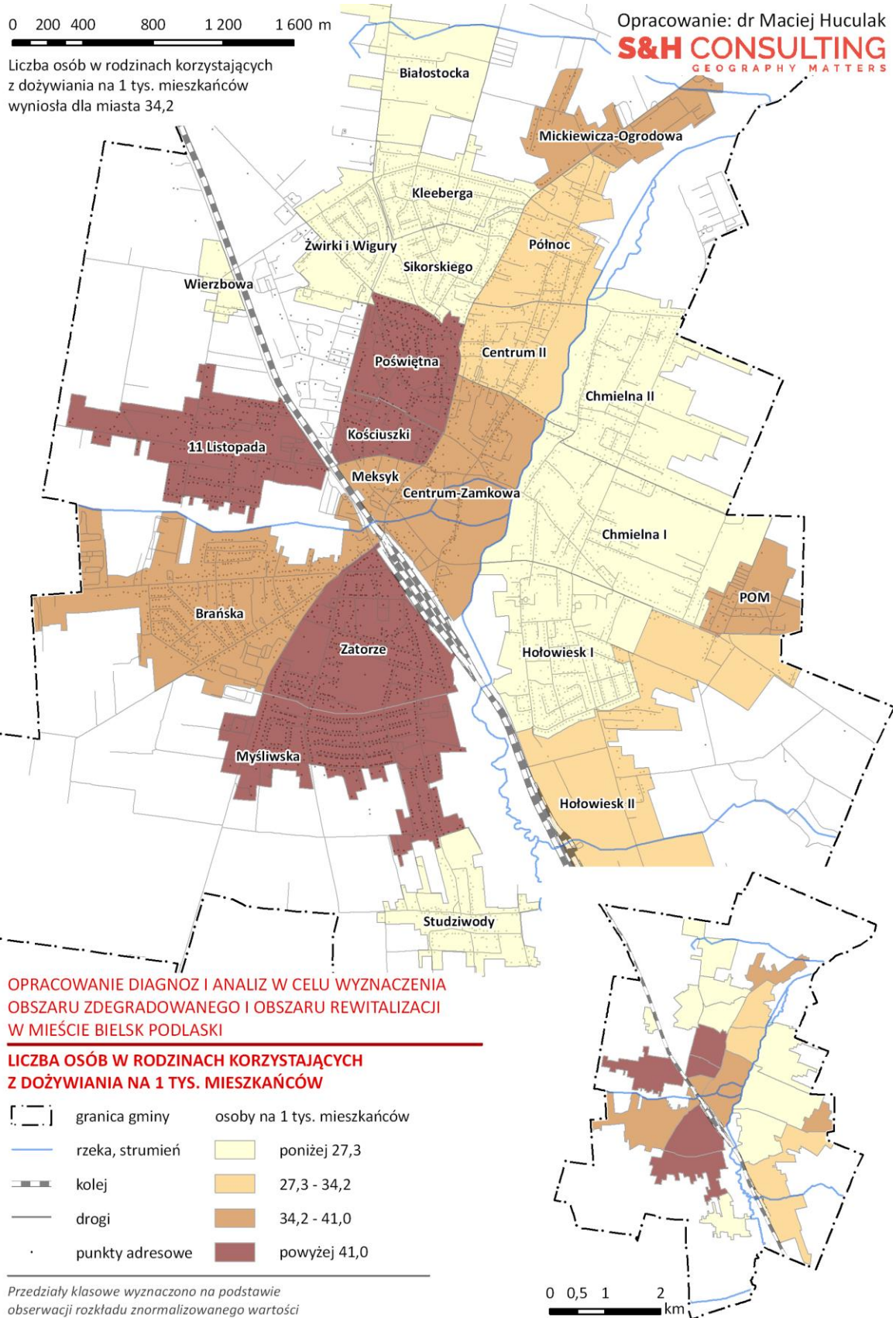
Najniższy poziom korzystania z dożywiania reprezentowała grupa 9 jednostek urbanistycznych. Znalazły się w niej takie obszary jak: Chmielna I (24,5), Żwirki i Wigury (23,1), Chmielna II (23,1), Hołowiesk I (22,5), Sikorskiego (16,9), Kleeberga (16,3), Białostocka (9,0), Wierzbowa (4,8) i Studziwody (2,5).

Rysunek 5.1.5. Liczba osób otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

Rysunek 5.1.6. Liczba osób w rodzinach korzystających z dożywiania na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

Podsumowanie

W celu podsumowania intensywności zjawiska ubóstwa w Bielsku Podlaskim posłużono się wskaźnikiem syntetycznym ubóstwa. Został on obliczony jako średnia arytmetyczna wszystkich trzech przedstawionych powyżej wskaźników częściowych dotyczących ubóstwa, po uprzednim poddaniu ich procesowi normalizacji.

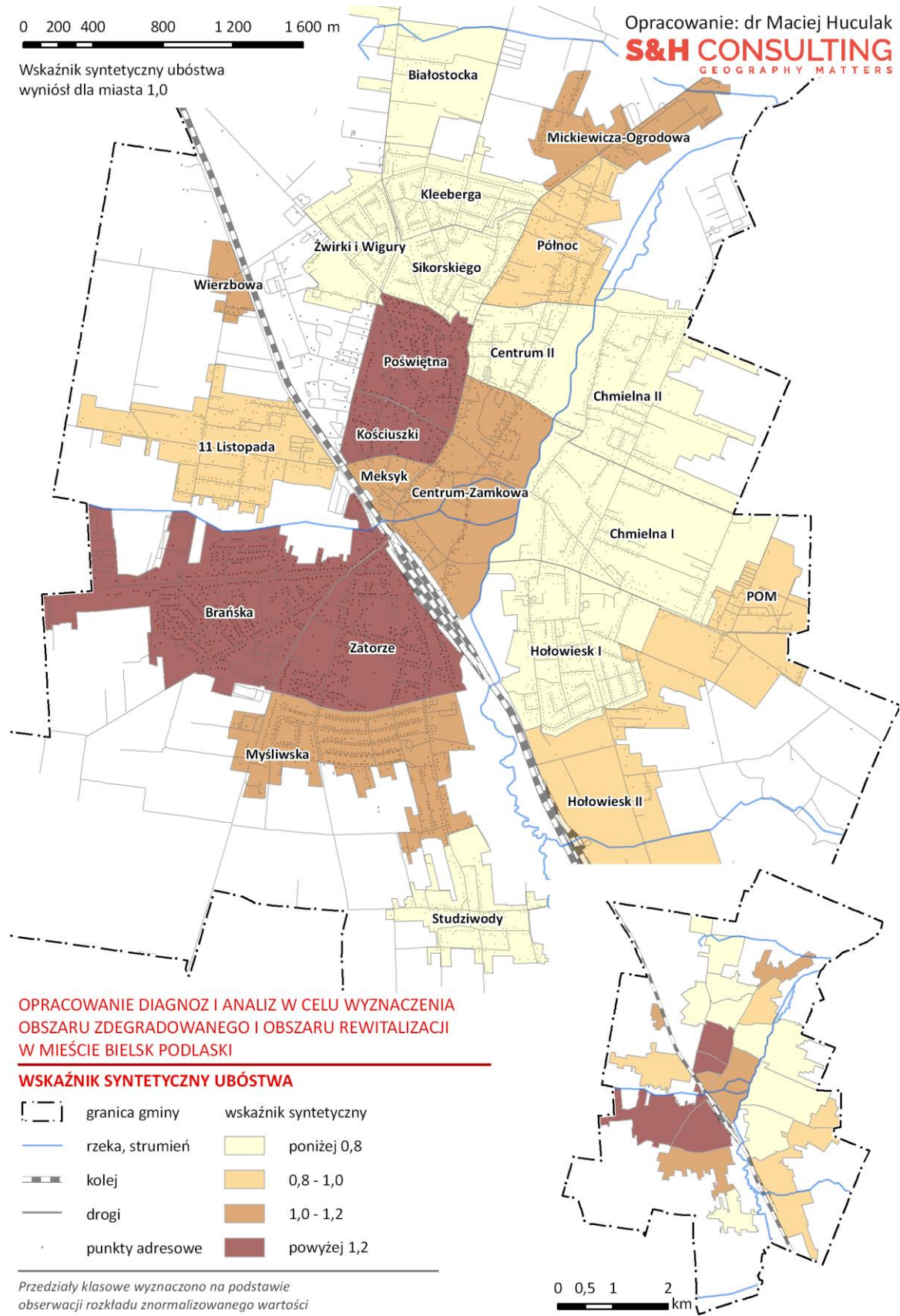
W ten sposób możliwa stała się identyfikacja obszaru miasta o najwyższym poziomie koncentracji zjawiska ubóstwa. Składał się na niego zwarty obszar w centralnej części miasta przedzielony linią kolejową. Jediną jednostką o ponadprzeciętnych wartościach wskaźnika ubóstwa, która wyłamywała się z tej prawidłowości była Mickiewicza-Ogrodowa.

Najwyższe wartości wskaźnika syntetycznego charakteryzowały cztery jednostki referencyjne, tj.: Zatorze (1,42), Poświętna (1,34), Kościuszki (1,33) oraz Brańską (1,31). Analogicznie jak w przypadku zjawisk demograficznych, jednostki te reprezentowały wyraźnie wyższy od pozostałych jednostek poziom wskaźnika.

Powyżej wartości referencyjnej znalazły się ponadto także: Myśliwska (1,15), Meksyk (1,11), Mickiewicza-Ogrodowa (1,10), Centrum-Zamkowa (1,05) oraz Wierzbowa (1,01).

Względnie mało liczna była grupa jednostek o wartościach wskaźnika syntetycznego z przedziału 0,8-1,0. W skład tej grupy wchodziły cztery jednostki położone w zewnętrznej części obszaru zurbanizowanego. Były to: 11 Listopada (0,97), POM (0,94), Północ (0,91) i Hołowiesk II (0,85).

Najliczniejszą grupę stanowiły jednostki o najniższej intensywności zjawiska ubóstwa. Co ciekawe, składały się one w większości na zwarty obszar położony na zewnątrz strefy śródmiejskiej. Składały się na niego takie jednostki jak: Centrum II (0,76), Żwirki i Wigury (0,76), Sikorskiego (0,74), Chmielna I (0,69), Chmielna II (0,65), Kleberga (0,65), Hołowiesk I (0,62), Studziwody (0,44), Białostocka (0,32).

Rysunek 5.1.7. Wskaźnik syntetyczny ubóstwa w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Tabela 5.1.2. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS									Wskaźnik syntetyczny ubóstwa
		Ogółem			Z powodu ubóstwa			W zakresie dożywiania			
		Liczba	Na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik znormalizowany	Liczba	Na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik znormalizowany	Liczba	Na 1 tys. mieszkańców	Wskaźnik znormalizowany	
1	Zatorze	138	112,1	1,55	69	55,9	1,32	58	47,4	1,39	1,42
2	Poświętna	185	94,3	1,31	97	49,6	1,17	103	52,5	1,54	1,34
3	Kościuszki	216	92,9	1,29	146	62,8	1,48	96	41,2	1,21	1,33
4	Brańska	159	98,3	1,36	102	62,8	1,48	60	37,2	1,09	1,31
5	Myśliwska	120	78,4	1,09	57	36,9	0,87	78	51,1	1,50	1,15
6	Meksyk	77	82,5	1,14	42	45,1	1,06	36	38,9	1,14	1,11
7	Mickiewicza-Ogrodowa	35	81,5	1,13	20	46,5	1,10	16	36,7	1,08	1,10
8	Centrum-Zamkowa	172	73,9	1,02	101	43,3	1,02	87	37,4	1,09	1,05
9	Wierzbowa	5	100,5	1,39	3	63,8	1,51	0	4,8	0,14	1,01
10	11 Listopada	48	64,1	0,89	24	31,6	0,75	32	43,4	1,27	0,97
11	POM	72	59,8	0,83	49	40,4	0,95	43	35,5	1,04	0,94
12	Północ	154	65,6	0,91	96	40,8	0,96	69	29,6	0,87	0,91
13	Holowiesk II	19	59,6	0,83	12	39,0	0,92	9	27,6	0,81	0,85
14	Centrum II	158	58,5	0,81	76	28,2	0,67	76	27,9	0,82	0,76
15	Żwirki i Wigury	41	63,7	0,88	19	29,5	0,70	16	24,0	0,70	0,76
16	Sikorskiego	76	60,9	0,84	47	37,4	0,88	21	16,9	0,49	0,74
17	Chmielna I	45	48,6	0,67	27	28,7	0,68	23	24,5	0,72	0,69
18	Chmielna II	39	48,1	0,67	21	26,1	0,62	19	23,1	0,68	0,65
19	Kleeberga	45	47,3	0,66	33	34,0	0,80	16	16,3	0,48	0,65
20	Holowiesk I	54	40,8	0,57	36	26,9	0,64	30	22,5	0,66	0,62
21	Studziwody	11	32,8	0,45	12	33,8	0,80	1	2,6	0,08	0,44
22	Białostocka	4	35,9	0,50	1	9,0	0,21	1	9,0	0,26	0,32
23	Kolejowy	0	83,3	1,15	0	64,8	1,53	0	0,0	0,00	0,89
24	Strefa Przemysłowa	10	533,5	7,39	10	530,6	12,53	5	265,7	7,78	9,23
25	Pozostały obszar	2	44,6	0,62	1	22,0	0,52	1	19,9	0,58	0,57
	Miasto Bielsk Podlaski	1894	72,2	1,00	1111	42,3	1,00	896	34,2	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

5.1.3. Problemy zdrowotne

Grupę problemów związanych ze złym stanem zdrowia ludności postanowiono przybliżyć w oparciu o trzy wskaźniki:

1. Liczbę osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców.
2. Liczbę osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 tys. mieszkańców.
3. Liczbę osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych na 1 tys. mieszkańców.

Na potrzeby podsumowania analizowanego zjawiska na podstawie powyższych wskaźników obliczono wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych i przeanalizowano jego zróżnicowanie w skali miasta.

Niepełnosprawność

Znaczenie zjawiska niepełnosprawności wynika wprost ze złożonego charakteru problemów, dotyczących na ogół całe rodziny dotknięte niepełnosprawnością. Rzutują one na szereg uwarunkowań społecznych i gospodarczych związanych z funkcjonowaniem zarówno samych niepełnosprawnych, ich rodzin, jak również bezpośredniego otoczenia. Należy pamiętać, że określenie zróżnicowania wewnątrzmijskiego problemów związanych z niepełnosprawnością jest jedynie niepełnym przybliżeniem, tego jakże ważkiego problemu społecznego.

Liczba osób w rodzinach uzyskujących wsparcie MOPS z tytułu niepełnosprawności wyniosła Bielsku Podlaskim w 2016 r 851 osób w 476 rodzinach. Wskaźnik obliczony dla całego miasta dał wartość 32,4.

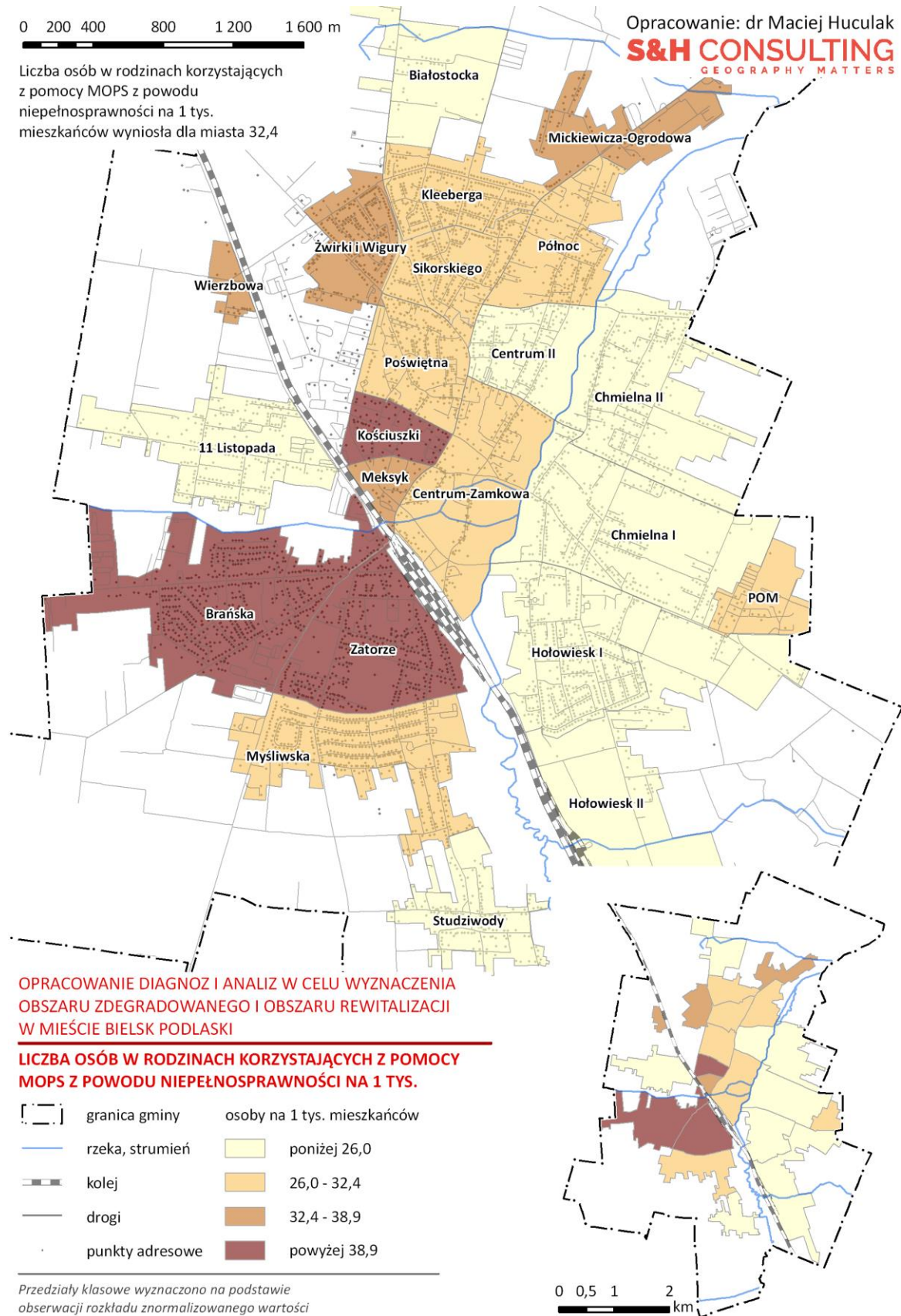
Największą koncentrację osób dotkniętych problemem niepełnosprawności, odnotowano na niewielkim obszarze miasta obejmującym trzy jednostki: Zatorze (56,5), Kościuszki (53,1) i Brańska (47,9).

Ponadprzeciętne wartości analizowanego wskaźnika charakteryzowały cztery kolejne jednostki. Były to: Wierzbowa (36,7), Meksyk (33,3), Żwirki i Wigury (33,3) oraz Mickiewicza-Ogrodowa (32,9).

Poziom niższy od wartości referencyjnej dla całego miasta, pozostający jednak powyżej progu 80% tej wartości charakteryzował grupę zróżnicowanych jednostek. Składały się na nią: Poświętna (30,5), Myśliwska (30,3), Centrum-Zamkowa (29,7), POM (29,2), Kleeberga (28,0), Północ (27,7) oraz Sikorskiego (27,5).

Najniższym poziomem intensywności analizowanego zjawiska odznaczało się osiem spośród jednostek referencyjnych. W grupie tej znalazły się takie obszary jak: Centrum II (24,0), Chmielna I (22,6), Białostocka (20,9), Chmielna II (17,7), 11 Listopada (17,6), Studziwody (16,0), Hołowiesk I (14,3) oraz Hołowiesk II (12,4).

Rysunek 5.1.8. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

Długotrwała lub ciężka choroba

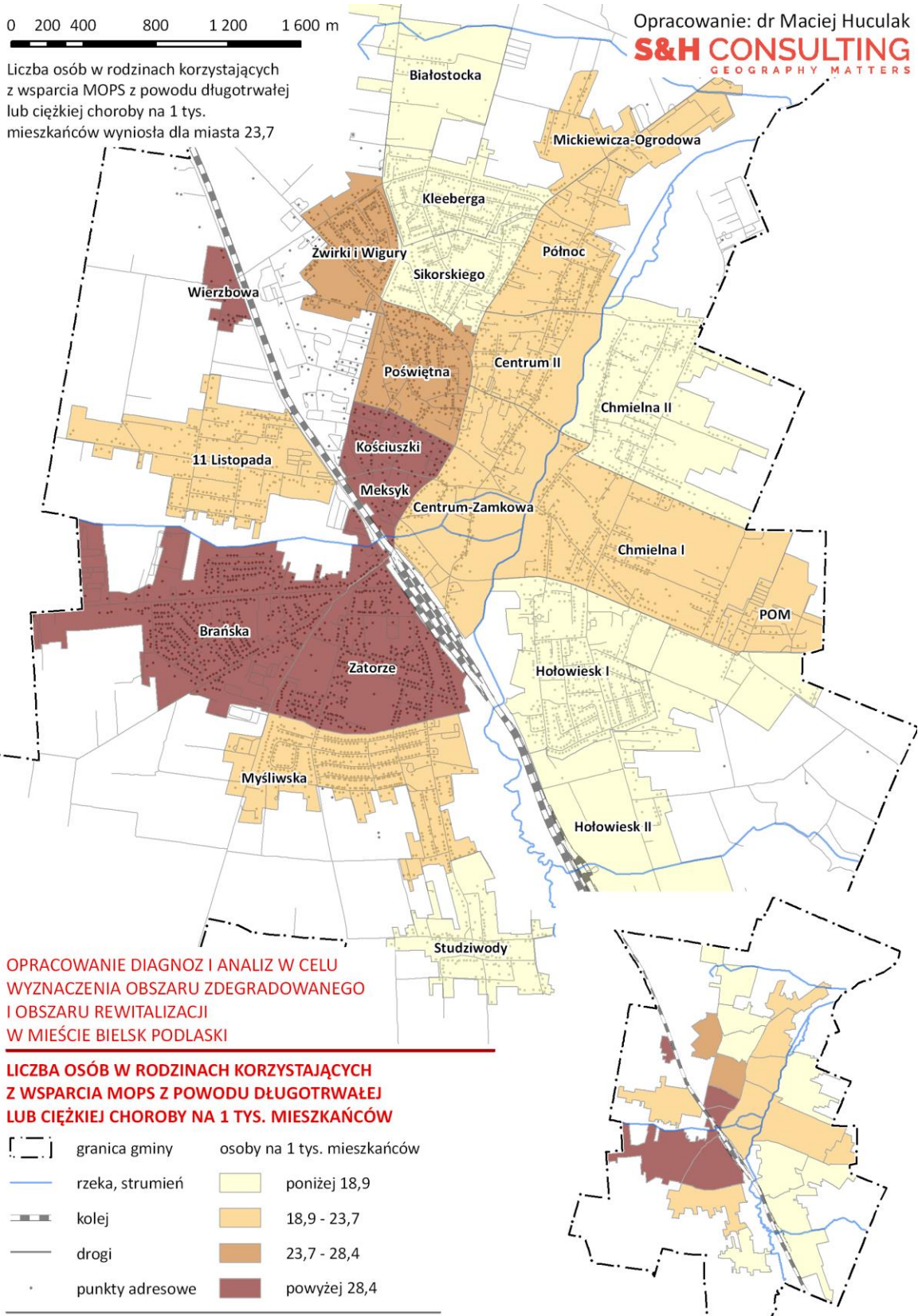
Na terenie miasta Bielsk Podlaski wsparcie z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby otrzymywało 621 osób z 363 rodzin. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dało to wartość dla całego miasta wynoszącą 23,7 osób w rodzinach.

Najwyższe wartości wskaźnika liczby osób w rodzinach otrzymujących tego rodzaju wsparcie na 1 tys. mieszkańców odnotowano w przypadku jednostek Kościuszki (38,3) oraz Wierzbowa (36,7). Do obszaru o najwyższym natężeniu analizowanego zjawiska należały ponadto jednostki: Meksyk (31,6), Zatorze (30,4) i Brańska (29,7).

Wartości powyżej wartości dla całego miasta charakteryzowały mało liczną grupę jednostek, w skład której wchodziły: Poświętna (27,9) i Żwirki i Wigury (27,4).

Mniejsze natężenie zjawiska odpowiadające przedziałowi od 80% do 100% wartości referencyjnej dla całego miasta było charakterystyczne dla dużego obszaru, na który składały się: 11 Listopada (23,5), Chmielna I (23,4), Centrum-Zamkowa (22,9), Mickiewicza-Ogrodowa (22,2), Myśliwska (21,5), Północ (21,3), POM (20,9) i Centrum II (19,2).

Najniższe wartości analizowanego wskaźnika odnotowano w jednostkach: Chmielna II (16,1), Sikorskiego (15,5), Białostocka (9,0), Kleeberga (8,2), Studziwody (7,6), Hołowiesk II (6,8) oraz Hołowiesk I (5,9).

Rysunek 5.1.9. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS z powodu długotrwałej choroby na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

Usługi opiekuńcze

Na terenie Bielska Podlaskiego w 2016 r. usługami opiekuńczymi objętych były łącznie 92 rodziny, na które przypadało 113 osób. Obliczony wskaźnik dał w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wartość 4,3.

Obszarami o największej intensywności analizowanego zjawiska było aż siedem jednostek: Zatorze (8,7), Meksyk (6,9), Kościuszki (6,1), Brańska (5,6), Poświętna (5,5), Mickiewicza-Ogrodowa (5,5) oraz Centrum II (5,4).

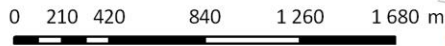
Powyżej wartości obliczonej dla całego miasta znalazły się ponadto: Centrum-Zamkowa (4,9) i Chmielna II (4,4).

W grupie wartości świadczących o niższej niż przeciętna intensywności zjawiska znalazło się łącznie 13 jednostek. Z tego zaledwie jedna – Sikorskiego charakteryzowała się poziomem zbliżonym do wartości referencyjnej, bo wynoszącym 0,88. Pozostałe jednostki nie przekroczyły progu 80% wartości ogólnomiejskiej. W grupie tej znalazły się: Północ (3,3), Hołowiesk I (3,1), POM (2,8), Myśliwska (2,5), Chmielna I (2,1), 11 Listopada (2,0), Żwirki i Wigury (1,9), Studziwody (1,0), Kleeberga (0,8), Hołowiesk II (0,6).

Żadna rodzina nie korzystała z usług opiekuńczych w przypadku dwóch jednostek tj. Wierzbowej oraz Białostockiej.

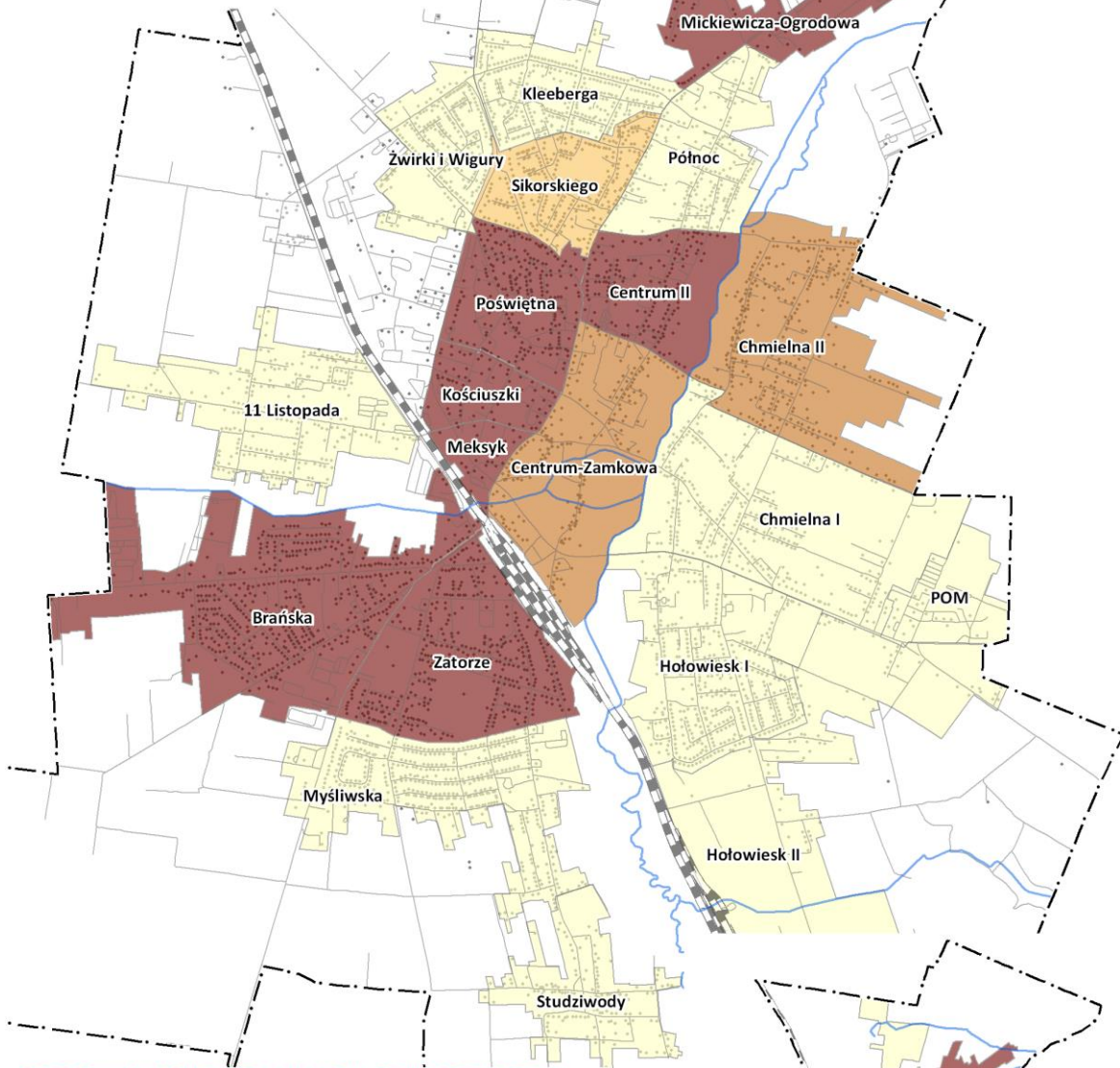
Rodziny korzystające z usług opiekuńczych bardzo wyraźnie koncentrowały się na zwartym obszarze śródmiejskim oraz dwóch jednostek w zachodniej części miasta (Zatorze, Brańska).

Opracowanie: dr Maciej Huculak
S&H CONSULTING
 GEOGRAPHY MATTERS

Liczba osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych na 1 tys. mieszkańców wyniosła dla miasta 4,3

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

LICZBA OSÓB W RODZINACH KORZYSTAJĄCYCH Z USŁUG OPIEKUŃCZYCH NA 1 TYS. MIESZKAŃCÓW

[- - -]	granica gminy	osoby na 1 tys. mieszkańców	
—	rzeka, strumień	poniżej 3,4	
—+—+—	kolej	3,4 - 4,3	
—	drogi	4,3 - 5,2	
•	punkty adresowe	powyżej 5,2	zjawisko nie występuje

Przedziały klasowe wyznaczone na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego wartości

Rysunek 5.1.10. Liczba osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Nazwa jednostki	Osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS									Wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych
		Z powodu niepełnosprawności			Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby			W zakresie usług opiekuńczych			
		Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	
1	Zatorze	69	56,5	1,74	37	30,4	1,28	11	8,7	2,03	1,68
2	Kościuszki	123	53,1	1,64	89	38,3	1,62	14	6,1	1,41	1,55
3	Brańska	78	47,9	1,48	48	29,7	1,25	9	5,6	1,30	1,34
4	Meksyk	31	33,3	1,03	29	31,6	1,34	6	6,9	1,60	1,32
5	Poświętna	60	30,5	0,94	55	27,9	1,18	11	5,5	1,28	1,13
6	Mickiewicza-Ogrodowa	14	32,9	1,01	10	22,2	0,94	2	5,5	1,28	1,08
7	Centrum-Zamkowa	69	29,7	0,92	53	22,9	0,97	11	4,9	1,14	1,01
8	Centrum II	65	24,0	0,74	52	19,2	0,81	15	5,4	1,26	0,94
9	Wierzbowa	2	36,7	1,13	2	36,7	1,55	0	0,0	0,00	0,89
10	Żwirki i Wigury	22	33,3	1,03	18	27,4	1,16	1	1,9	0,45	0,88
11	Północ	65	27,7	0,85	50	21,3	0,90	8	3,3	0,76	0,84
12	POM	35	29,2	0,90	25	20,9	0,88	3	2,8	0,65	0,81
13	Myśliwska	46	30,3	0,93	33	21,5	0,91	4	2,5	0,59	0,81
14	Sikorskiego	34	27,5	0,85	19	15,5	0,65	5	3,8	0,88	0,80
15	Chmielna II	14	17,7	0,55	13	16,1	0,68	4	4,4	1,03	0,75
16	Chmielna I	21	22,6	0,70	22	23,4	0,99	2	2,1	0,49	0,72
17	11 Listopada	13	17,6	0,54	18	23,5	0,99	1	2,0	0,47	0,67
18	Hołowiesk I	19	14,3	0,44	8	5,9	0,25	4	3,1	0,71	0,47
19	Kleeberga	27	28,0	0,86	8	8,2	0,35	1	0,8	0,18	0,46
20	Studzivody	6	16,0	0,49	3	7,6	0,32	0	1,0	0,24	0,35
21	Białostocka	2	20,9	0,65	1	9,0	0,38	0	0,0	0,00	0,34
22	Hołowiesk II	4	12,4	0,38	2	6,8	0,29	0	0,6	0,14	0,27
23	Kolejowy	0	46,3	1,43	0	18,5	0,78	0	0,0	0,00	0,74
24	Strefa Przemysłowa	1	58,7	1,81	4	214,0	9,04	0	0,6	0,13	3,66
25	Pozostały obszar	1	13,3	0,41	0	11,9	0,50	0	2,1	0,49	0,47
	Miasto Bielsk Podlaski	851	32,4	1,00	621	23,7	1,00	113	4,3	1,00	1,00

Tabela 5.1.3. Problemy związane ze zdrowiem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim

Podsumowanie

Podsumowania intensywności problemów związanych ze stanem zdrowia mieszkańców na terenie Bielska Podlaskiego dokonano poprzez obliczenie wskaźnika syntetycznego problemów zdrowotnych. Analogicznie jak w przypadku wskaźnika syntetycznego ubóstwa został on obliczony jako średnia arytmetyczna trzech pierwszych z przedstawionych powyżej wskaźników cząstkowych dotyczących kwestii zdrowotnych, po uprzednim poddaniu ich procesowi normalizacji.

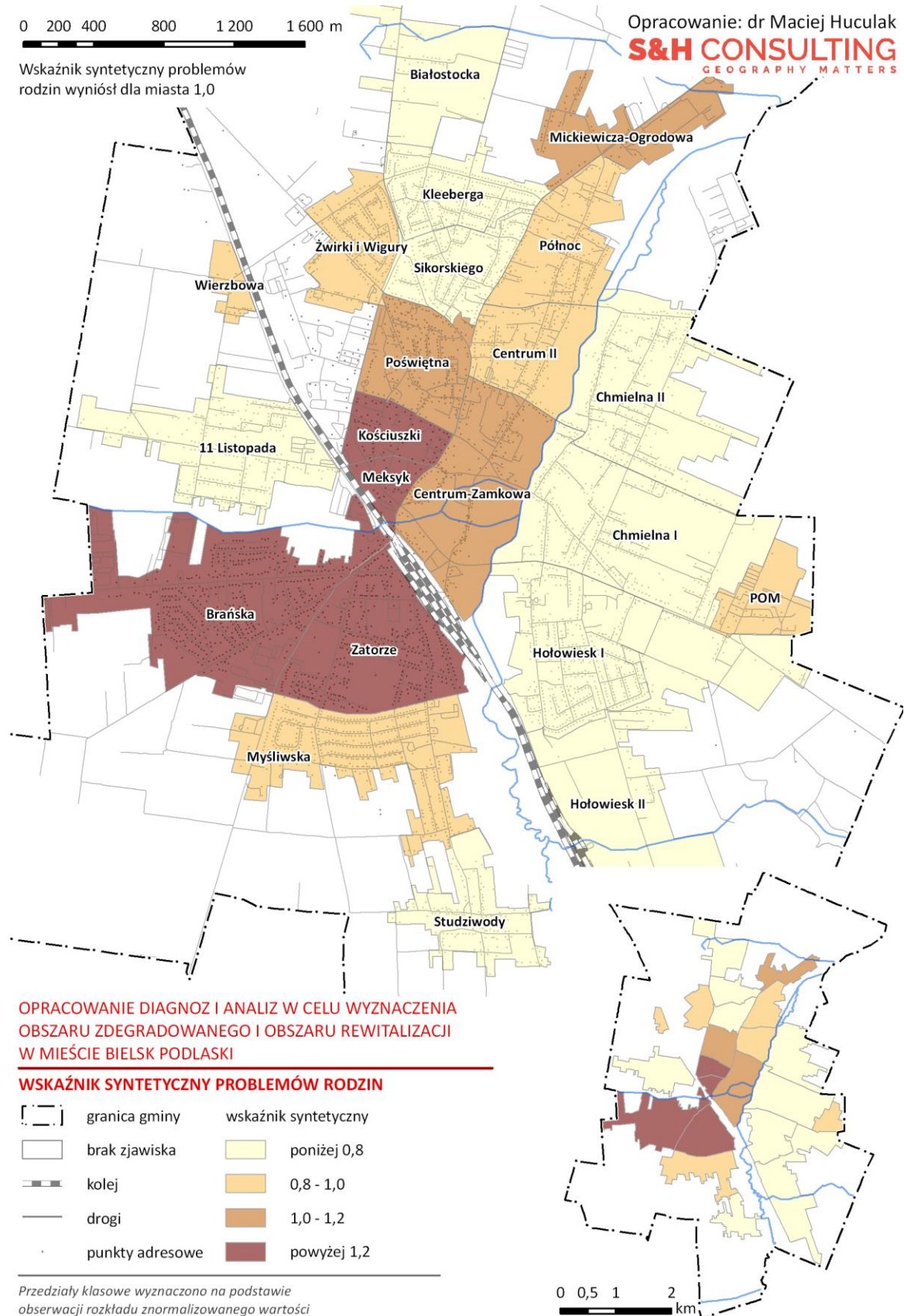
W rezultacie zidentyfikowano grupę jednostek o wyraźnie dużej intensywności analizowanego zjawiska. Najwyższe, w skali miasta wartości, przekraczające poziom 120% poziomu dla całego miasta, charakteryzowały jednostki: Zatorze (1,68), Kościuszki (1,55), Brańska (1,34) oraz Meksyk (1,32).

Wartości z przedziału od 100% do 120% wartości wskaźnika dla całego miasta charakteryzowały pozostałe jednostki śródmiejskie (Poświętna – 1,13; Centrum-Zamkowa – 1,01) oraz Mickiewicza-Ogrodowa (1,08).

Poniżej wartości obliczonej dla całego miasta znalazło się gros spośród analizowanych jednostek, bo aż 15 z nich. Najbliżej wartości referencyjnej dla całego miasta uplasowały się: Centrum II (0,94), Wierzbowa (0,89), Żwirki i Wigury (0,86), Północ (0,84), POM (0,81) i Myśliwska (0,81).

Najliczniejszą klasą wartości analizowanego wskaźnika była grupa jednostek obejmująca przedział odpowiadający najniższym wartościom wskaźnika syntetycznego. W jej skład wchodziły: Sikorskiego (0,80), Chmielna II (0,75), Chmielna I (0,72), 11 Listopada (0,67), Hołowiesk I (0,47), Kleeberga (0,46), Studziwody (0,35), Białostocka (0,34), Hołowiesk II (0,27).

Rysunek 5.1.11. Wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim.

5.1.4. Problemy rodzin

Problemy, dotyczące rodziny na terenie miasta mają złożony charakter i dotyczą bardzo różnych sfer życia społecznego i gospodarczego. Ich specyfikę postanowiono przybliżyć poprzez opisanie wybranych wskaźników. Na potrzeby tej części opracowania postanowiono poddać analizie dwa rodzaje negatywnych zjawisk. Były to:

- a) Przemoc w rodzinie – liczba osób w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.
- b) Problemy opiekuńczo-wychowawcze – liczba osób otrzymujących zasiłek z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych na 1 tys. mieszkańców.

Powyższe wskaźniki, po ich normalizacji, zostały wykorzystane do obliczenia syntetycznego wskaźnika obrazującego problemy i zagrożenia odnoszące się do rodzin na terenie miasta.

Przemoc w rodzinie

Jednym z najpoważniejszych zagrożeń dla funkcjonowania rodzin na terenie miasta jest zjawisko przemocy, która w nich występuje. W Bielsku Podlaskim w 2016 r. procedurą Niebieskiej Karty objętych było łącznie 96 rodzin, na które przypadało 308 osób. Z tego 23 rodziny i 74 osoby przypadły na procedury kontynuowane z lat poprzednich. Wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców obliczony dla całego miasta wyniósł 11,4. Wynik ten należy uznać za znaczący.

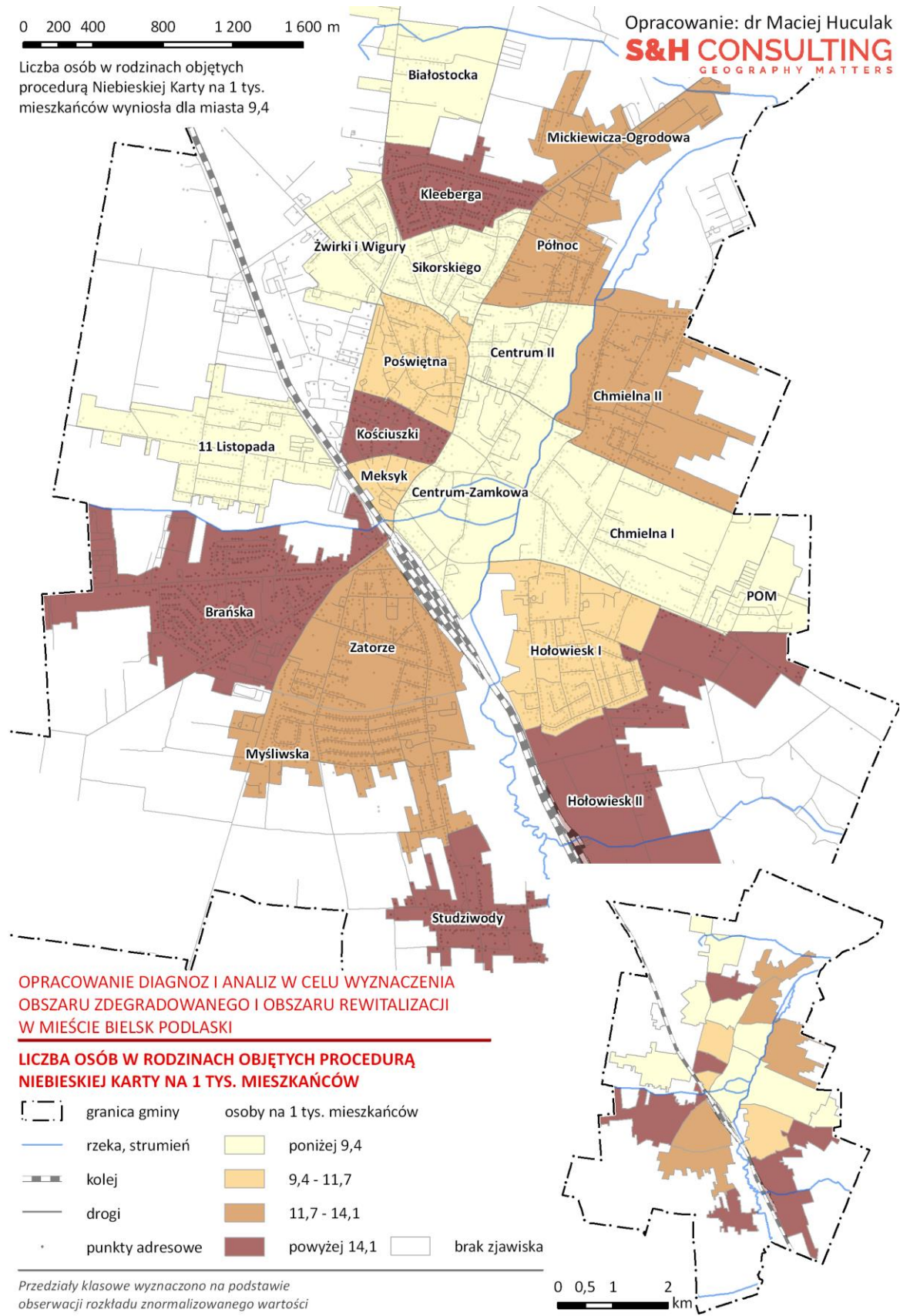
W grupie jednostek o najwyższych wartościach analizowanego wskaźnika znalazło się pięć jednostek urbanistycznych. Były to: Kościuszki (22,8), Brańska (19,2), Studziwody (18,9), Hołowiesk II (15,4) oraz Kleeberga (15,3).

Zbliżoną liczebnością grupa jednostek reprezentowała wartości analizowanego wskaźnika mieszczące się w przedziale od 100% do 120% wartości wskaźnika dla miasta. Należą do niej: Chmielna II (13,3), Północ (12,9), Zatorze (12,5), Myśliwska (12,1) i Mickiewicza-Ogrodowa (11,9).

Największą grupę stanowiły obszary o najniższej intensywności zjawiska przemocy w rodzinie, odpowiadającej wartościom poniżej poziomu referencyjnego dla miasta. Względnie blisko poziomu ogólnomiejskiego znalazły się takie jednostki jak: Hołowiesk I (10,5), Poświętna (10,4) oraz Meksyk (10,2).

Najniższe w skali miasta wartości charakteryzowały grupę ośmiu obszarów. Były to: Białoostocka (9,0), Centrum-Zamkowa (8,7), Sikorskiego (8,1), POM (7,7), 11 Listopada (6,8), Chmielna I (6,2), Żwirki i Wigury (6,0) oraz Centrum II (5,8).

Zjawisko przemocy w rodzinie nie występowało w jednostce Wierzbowa.

Rysunek 5.1.12. Zjawisko przemocy w rodzinie w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim

Problemy w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego

Istotnym elementem pomocy społecznej jest wsparcie osób mających poważne problemy w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego. Na terenie Bielska Podlaskiego w 2016 r. taki powód wsparcia dotyczył 57 rodzin i 183 osoby w tych rodzinach. W zdecydowanej mierze pomoc MOPS z tego powodu skierowana była do rodzin wielodzietnych. Przypadało na nie aż 47 rodzin i 132 osoby w rodzinach objętych wsparciem z tego powodu.

Wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców wyniósł 7,0.

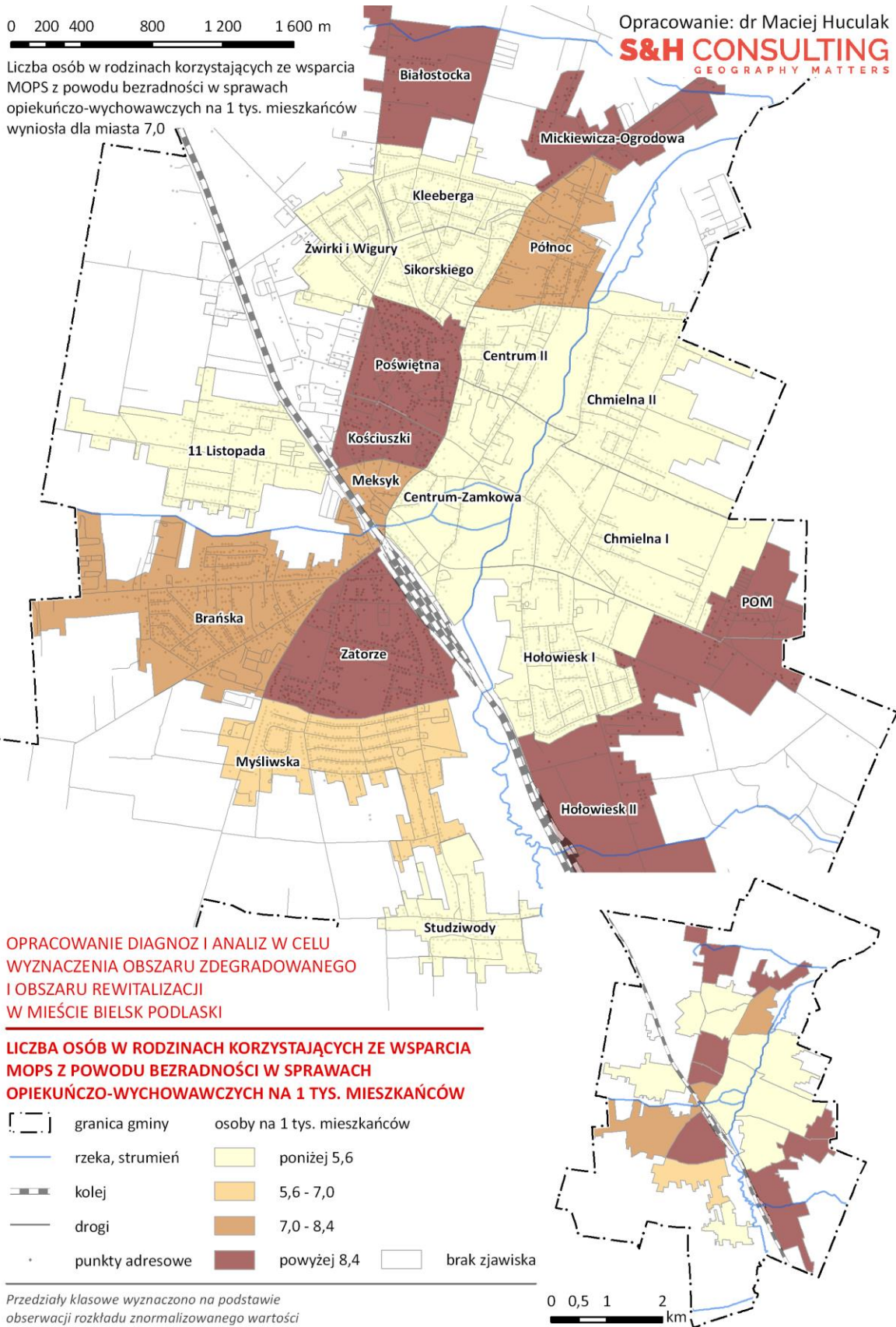
Jednostkami o najwyższej intensywności analizowanego zjawiska była grupa aż siedmiu jednostek, na którą składały się: Białostocka (14,9), Kościuszki (13,9), Hołowiesk II (12,3), POM (9,7), Zatorze (9,2), Poświętna (9,2) i Mickiewicza-Ogrodowa (9,2).

Powyżej wartości obliczonej dla całego miasta znalazły się ponadto trzy inne obszary tj.: Północ (8,1), Meksyk (8,1) i Brańska (8,0).

W grupie jednostek o natężeniu analizowanego zjawiska kształtującym się poniżej wartości dla miasta uplasowało się 11 jednostek. Z tego zaledwie jedna – Myśliwska (6,7) charakteryzowała się wartością zbliżoną do wartości referencyjnej.

Pozostałe obszary odpowiadały za wartości wskaźnika poniżej progu 80% wartości dla Bielska. W grupie tej znalazły się: Centrum-Zamkowa (5,5), Hołowiesk I (5,4), Sikorskiego (5,3), Kleeberga (3,6), Żwirki i Wigury (3,5), Chmielna I (3,5), Centrum II (3,1), 11 Listopada (2,3), Studziwody (1,3) oraz Chmielna II (0,1).

Analizowane zjawisko nie występowało w przypadku jednostki Wierzbowa.

Rysunek 5.1.13. Problemy opiekuńczo-wychowawcze w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Nazwa jednostki	Osoby w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty			Osoby w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego			Wskaźnik syntetyczny kryzysu w rodzinach
		Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	
1	Kościuszki	53	22,8	1,95	32	13,9	2,00	1,97
2	Hołowiesk II	5	15,4	1,31	4	12,3	1,76	1,53
3	Białostocka	1	9,0	0,76	2	14,9	2,14	1,45
4	Brańska	31	19,2	1,63	13	8,0	1,15	1,39
5	Zatorze	15	12,5	1,06	11	9,2	1,32	1,19
6	Mickiewicza-Ogrodowa	5	11,9	1,01	4	9,2	1,32	1,16
7	Północ	30	12,9	1,10	19	8,1	1,17	1,13
8	Poświętna	20	10,4	0,89	18	9,2	1,32	1,10
9	POM	9	7,7	0,65	12	9,7	1,40	1,02
10	Meksyk	9	10,2	0,87	7	8,1	1,16	1,01
11	Myśliwska	19	12,1	1,03	10	6,7	0,95	0,99
12	Kleeberga	15	15,3	1,30	3	3,6	0,52	0,91
13	Studziwody	7	18,9	1,61	0	1,3	0,19	0,90
14	Hołowiesk I	14	10,5	0,89	7	5,4	0,77	0,83
15	Centrum-Zamkowa	20	8,7	0,75	13	5,5	0,79	0,77
16	Sikorskiego	10	8,1	0,69	7	5,3	0,76	0,72
17	Chmielna II	11	13,3	1,13	0	0,1	0,01	0,57
18	Chmielna I	6	6,2	0,53	3	3,5	0,50	0,51
19	Żwirki i Wigury	4	6,0	0,51	2	3,5	0,50	0,51
20	Centrum II	16	5,8	0,49	8	3,1	0,44	0,47
21	11 Listopada	5	6,8	0,58	2	2,3	0,33	0,45
22	Wierzbowa		0,0	0,00	0	0,0	0,00	0,00
23	Kolejowy		0,0	0,00	0	0,0	0,00	0,00
24	Strefa Przemysłowa	0	1,2	0,10	4	210,5	30,18	15,14
25	Pozostały obszar	1	17,0	1,45	0	3,6	0,51	0,98
	Miasto Bielsk Podlaski	308	11,74004	1,00	183	7,0	1,00	1,00

Tabela 5.1.4. Zjawiska kryzysu rodzin w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim

Podsumowanie

Dla podsumowania wszystkich zjawisk składających się na specyficzne problemy rodzin na obszarze miasta posłużono się wskaźnikiem syntetycznym. Został on obliczony jako średnia arytmetyczna dwóch opisanych powyżej wskaźników cząstkowych dotyczących problemów rodzin, po wcześniejszym poddaniu ich procesowi normalizacji.

Jednostkami, w przypadku których intensywność wybranych do analizy problemów rodzin była najwyższa okazały się izolowane obszary położone w różnych częściach miasta. Były to: Kościuszki (1,97), Hołowiesk II (1,53), Białostocka (1,45) oraz Brańska (1,39).

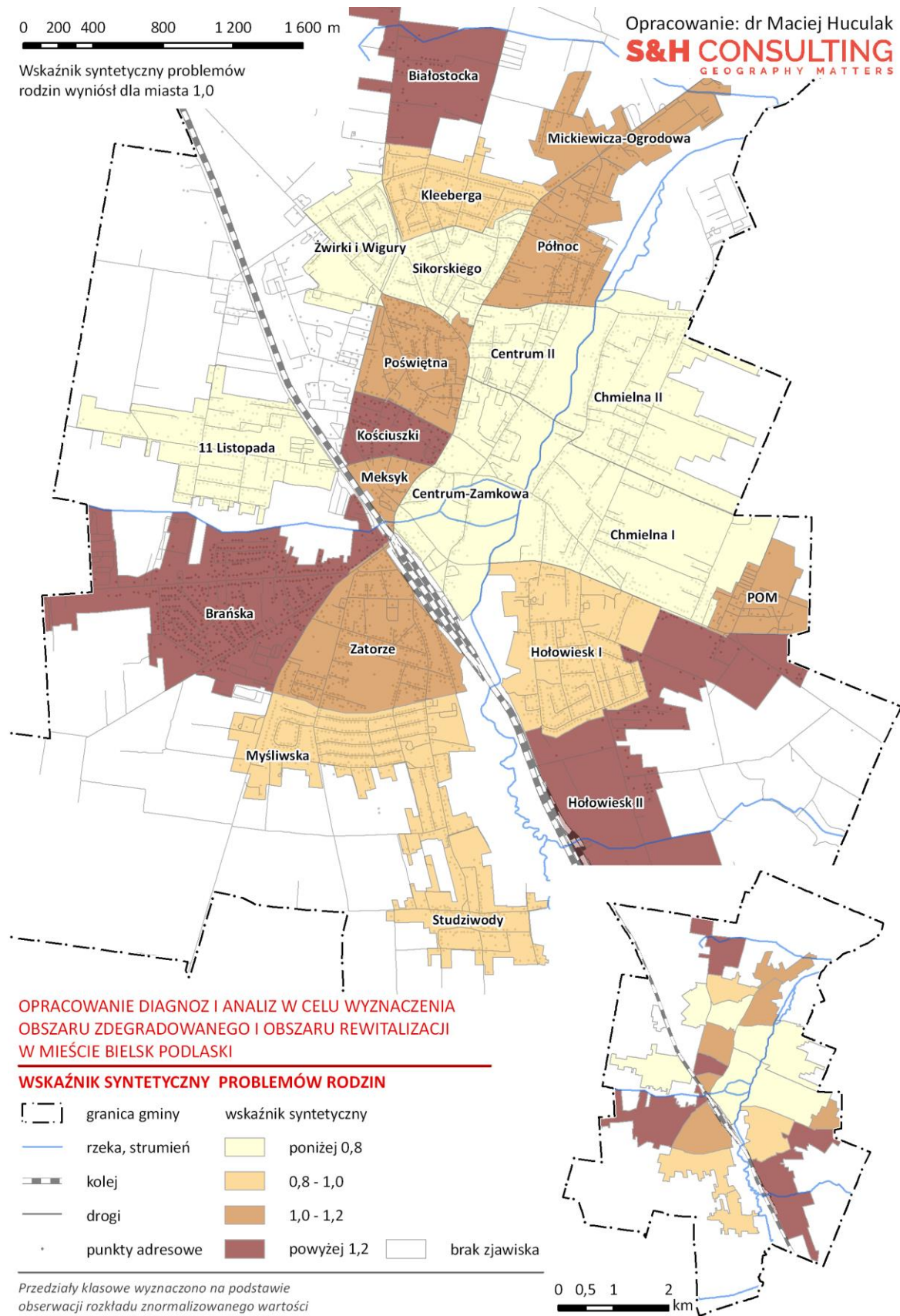
Niższe, ale w dalszym ciągu ponadprzeciętne, wartości wskaźnika syntetycznego reprezentowały grupa licząca sześć jednostek. W jej skład wchodziły: Zatorze (1,19), Mickiewicza-Ogródowa (1,16), Północ (1,13), Poświętna (1,10), POM (1,02) i Meksyk (1,01).

Cztery jednostki odpowiadały za poziom analizowanego wskaźnika od 80% do 100% wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta. Myśliwska (0,99), Kleeberga (0,91), Studziwody (0,90) oraz Hołowiesk I (0,83).

Najniższa intensywność wybranych problemów rodzin zaobserwowano w licznej, bo obejmującej osiem jednostek grupie obszarów. Składała się ona z: Centrum-Zamkowa (0,77), Sikorskiego (0,72), Chmielna II (0,57), Chmielna I (0,51), Żwirki i Wigury (0,51), Centrum II (0,47), i 11 Listopada (0,45),

Żadnych z analizowanych problemów nie stwierdzono w przypadku jednostki Wierzbowa.

Problemy rodzin wykazywały tendencję do koncentracji w części obszaru śródmiejskiego, jak również w północnej, zachodniej i południowo-wschodniej części miasta.

Rysunek 5.1.14. Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bielsku Podlaskim

5.1.5. Bezrobocie

Jednym z podstawowych, negatywnych zjawisk społecznych, które wprost wymienione są w *Wytycznych ...* Ministerstwa Rozwoju jako podstawowe dla identyfikacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji jest bezrobocie. Zjawisko to współwystępuje ze zjawiskiem ubóstwa i bardzo często jest jedną z przyczyn całego procesu wykluczenia pewnych grup mieszkańców.

Zjawisko bezrobocia przedstawiono za pomocą siedmiu podstawowych wskaźników. Były to:

1. Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym,
2. Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym,
3. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób w wieku produkcyjnym,
4. Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 osób w wieku produkcyjnym,
5. Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym,
6. Liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia na 100 osób w wieku produkcyjnym,
7. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych.

Na ich podstawie skonstruowano wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia. Obliczono go jako średnią arytmetyczną wszystkich wskaźników częściowych po wcześniejszej normalizacji w oparciu o wartości referencyjne dla całego miasta.

Bezrobotni ogółem

Liczba osób bezrobotnych na terenie miasta w 2016 r. wyniosła 943. W przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym dało to wynik 5,7, który to można uznać za dość korzystny. Pozytywnym uwarunkowaniem jest również rozkład analizowanego zjawiska. Wartości wskaźnika wahają się od 3,3 dla jednostki Wierzbowa do 7,0 w przypadku Poświętnego.

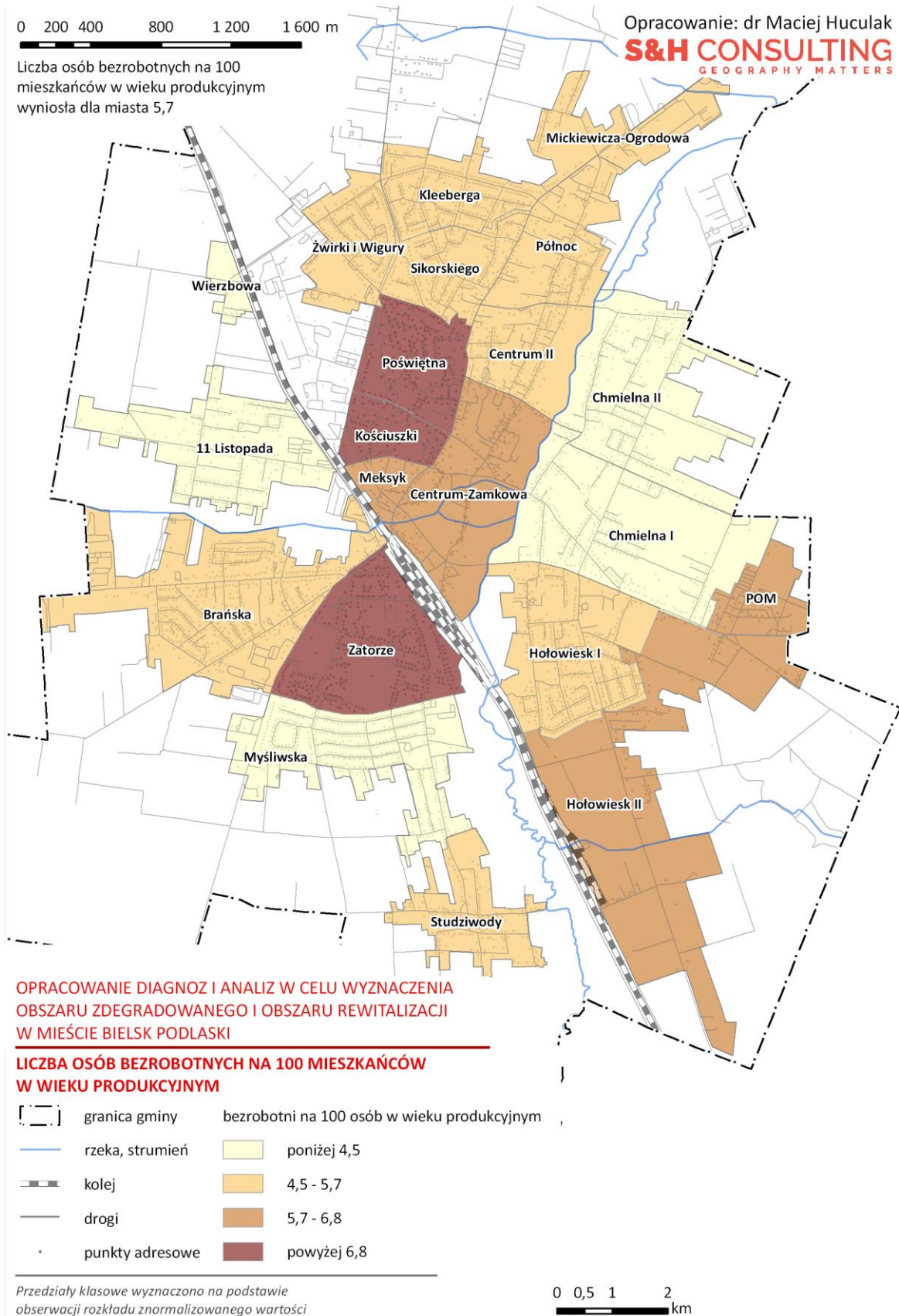
Obszary o najwyższym w skali miasta poziomie bezrobocia ograniczały się do zaledwie trzech jednostek, z których żadna nie przekroczyła progu 130% wartości referencyjnej dla całego miasta. Były to: Poświętna, Kościuszki oraz Zatorze. Wszystkie osiągnęły wartości wskaźnika bezrobocia ogółem wynoszący 7,0.

W grupie jednostek o najwyższych wartościach analizowanego wskaźnika znalazły się ponadto : Białostocka (6,7), Meksyk (6,7), Centrum-Zamkowa (6,6), POM (6,4) i Hołowiesk II (6,1).

Poniżej wartości dla całego miasta znalazła się zdecydowana większość z analizowanych jednostek referencyjnych, bo aż 14. Z tego aż 9 przypadają na przedział wartości odpowiadający poziomowi 80%-100% wartości referencyjnej dla miasta. Jednostki, które należały do tej grupy to: Północ (5,6), Brańska (5,6), Sikorskiego (5,6), Centrum II (5,3), Mickiewicza-Ogrodowa (5,2), Hołowiesk I (5,2), Żwirki i Wigury (5,2), Studziwody (4,8) oraz Kleeberga (4,8).

Jednostkami o najniższej w Bielsku Podlaskim poziomie wartości wskaźnika bezrobocia ogółem były jednostki: Chmielna II (4,2), Myśliwska (4,0), 11 Listopada (3,9), Chmielna I (3,6) i Wierzbowa (3,3).

Rysunek 5.1.15. Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bielsku Podlaskim.

Bezrobotni długotrwanie

Bezrobocie długotrwałe to zjawisko bardzo często analizowane w procesie delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Grupa ta obejmuje osoby bezrobotne dłużej niż 12 miesięcy i stanowi jedną z grup wyróżnianych w statystykach PUP, jako osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Analiza rozkładu tego rodzaju bezrobotnych w skali miasta pozwala zatem na identyfikację jednej z grup bezrobotnych szczególnie zagrożonych wykluczeniem zarówno społecznym, jak i na rynku pracy.

Liczba osób długotrwałe bezrobotnych w Bielsku Podlaskim wyniosła 113 osób, co w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym dało niską wartość 0,7.

W grupie jednostek o najwyższych wartościach wskaźnika znalazły się: Wierzbowa (2,5), Kościuszki (1,1), Poświętna (1,0), Centrum-Zamkowa (1,0), Zatorze (0,9), Centrum II (0,8) oraz Mickiewicza-Ogrodowa (0,8).

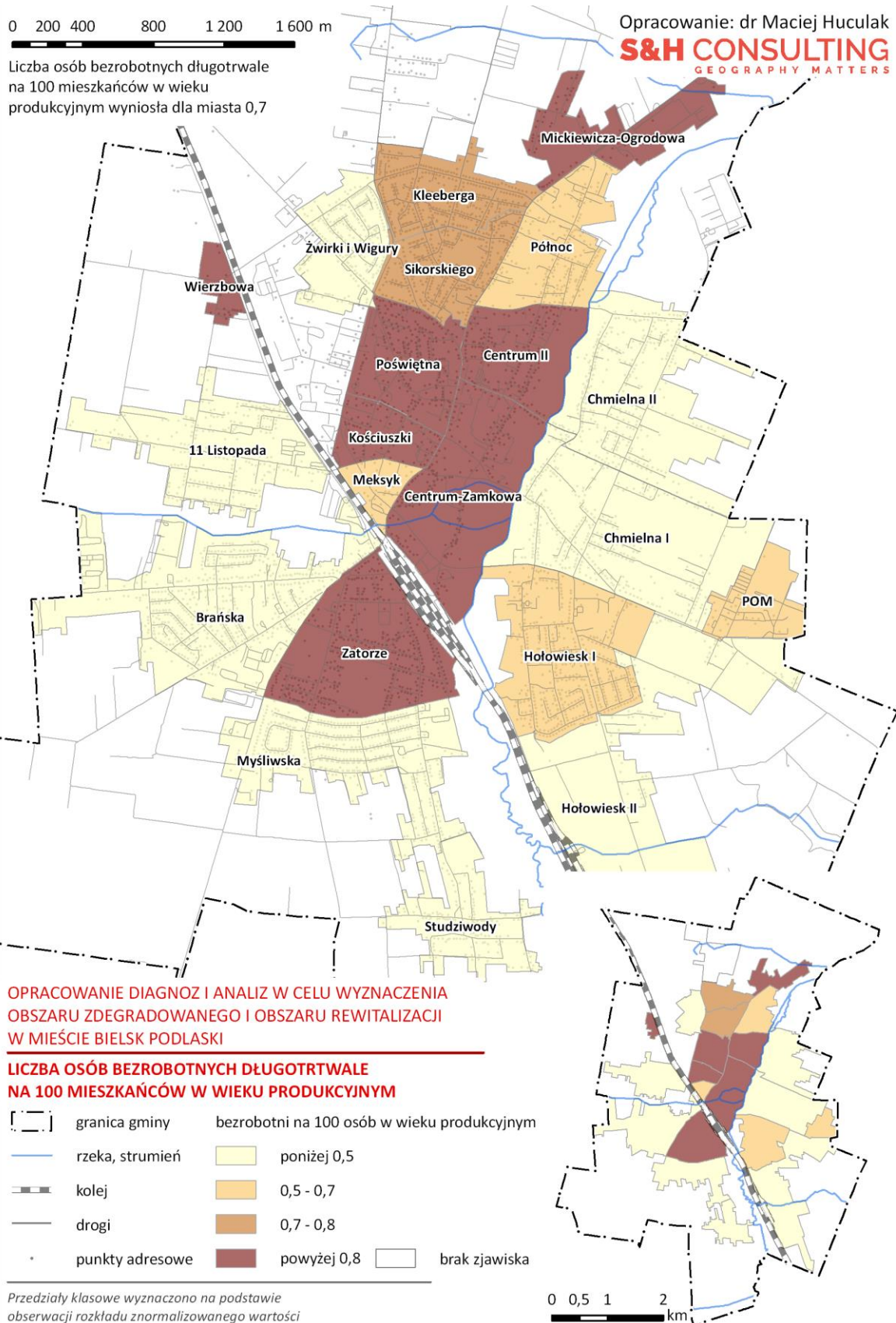
Grupa pozostałych jednostek o wartościach powyżej wartości dla całego miasta obejmowała nieduży obszar położony na północ od śródmieścia, na który składały się dwie jednostki: Kleeberga (0,8) i Sikorskiego (0,8).

Poniżej wartości dla całego miasta znalazły się jednostki zlokalizowane przede wszystkim we wschodniej oraz zachodniej części miasta. W grupie tej najbliższej referencyjnej uplasowały się POM (0,7), Północ (0,6), Hołowiesk I (0,6) i Meksyk (0,6).

Najniższe wartości wskaźnika bezrobocia długotrwałego charakteryzowały aż dziewięć jednostek tj.: Studziwody (0,5), Żwirki i Wigury (0,5), Hołowiesk II (0,4), Chmielna II (0,3), Chmielna I (0,3), Brańska (0,3), 11 Listopada (0,1) i Myśliwska (0,05).

Na obszarze jednostki: Białostocka nie stwierdzono obecności osób długotrwałe bezrobotnych.

Obraz uzyskany w wyniku analizy danych dotyczących bezrobotnych ogółem wyraźnie uwidacznia koncentrację osób długotrwałe bezrobotnych na obszarze szeroko rozumianego śródmieścia.

Rysunek 5.1.16. Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bielsku Podlaskim.

Bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym

Kolejnym ze wskaźnik, który powszechnie uważany jest za trafnie diagnozujący najważniejsze problemy z zakresu bezrobocia jest udział osób z najniższym wykształceniem w ogóle osób bezrobotnych. Za najniższy poziom wykształcenia przyjmuje się najczęściej wykształcenie gimnazjalne lub niższe.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych w Bielsku Podlaskim wyniosła 175 osób, co w przeliczeniu na 100 osób bezrobotnych dało wartość 18,6%.

W grupie jednostek o najwyższych wartościach wskaźnika znalazły się: Wierzbowa (76,7%), Hołowiesk II (29,5%), Meksyk (28,2%), Hołowiesk I (26,5%), POM (25,4%), Kościuszki (24,7%) oraz Brańska (22,7%).

Wśród pozostałych jednostek o wartościach powyżej wartości dla całego miasta znalazły się takie jednostki jak: Zatorze (20,4%), Poświętna (19,3%) i Centrum II (18,6%).

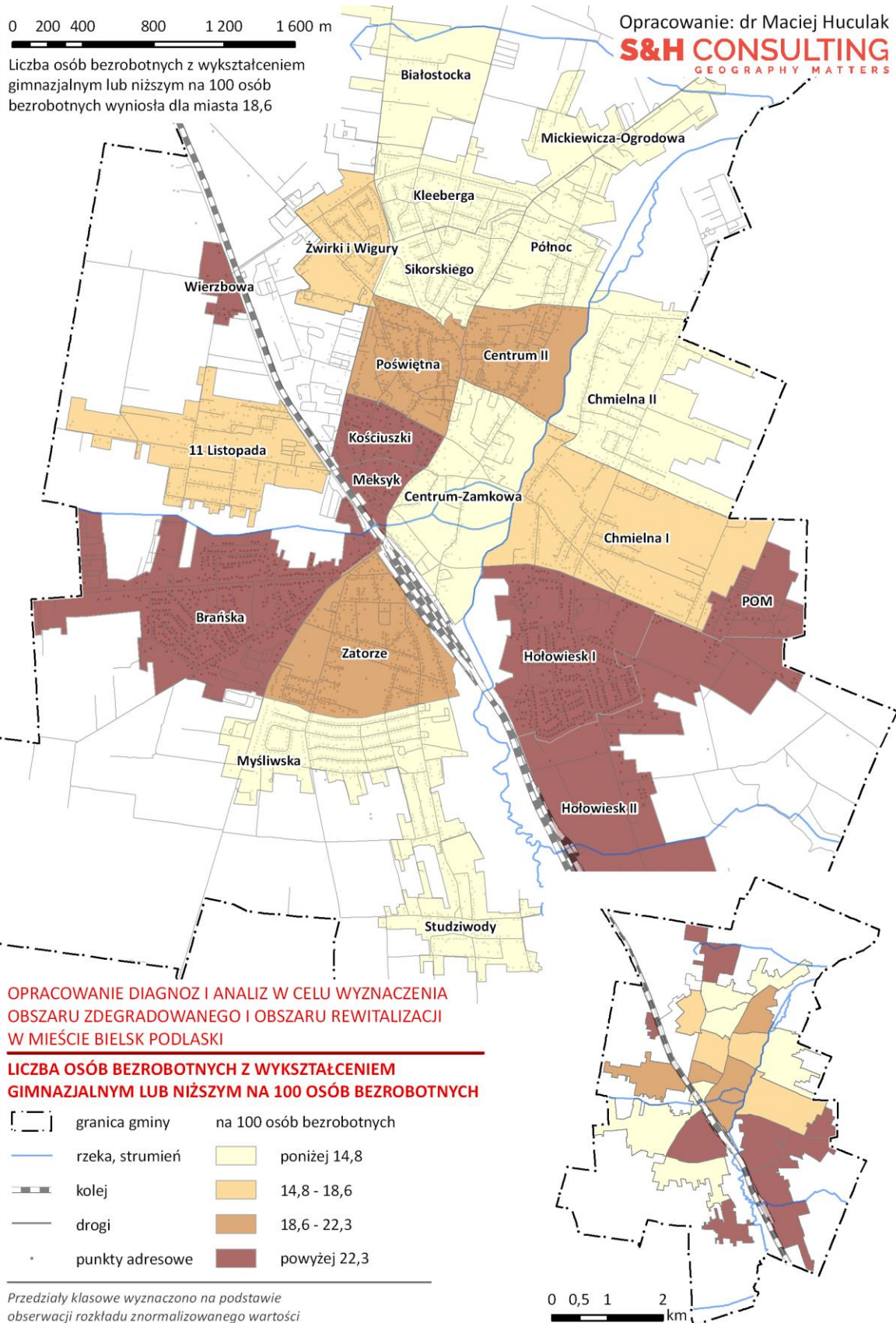
Poniżej wartości dla całego miasta znalazły się jednostki: POM (25,4%), Kościuszki (24,7%), Brańska (22,7%), Zatorze (20,4%), Poświętna (19,3%) i Centrum II (18,6%).

Najniższe wartości analizowanego wskaźnika odnotowano w dużej grupie liczącej dziewięć jednostek referencyjnych. Znalazły się w niej: Północ (14,6%), Centrum-Zamkowa (14,0%), Sikorskiego (13,1%), Mickiewicza-Ogrodowa (11,2%), Studziwody (10,9%), Kleeberga (9,4%), Myśliwska (9,2%) oraz Chmielna II (7,5%).

Na obszarze jednostki: Białostocka nie stwierdzono obecności osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym.

Obraz uzyskany w wyniku analizy danych dotyczących bezrobotnych ogółem wyraźnie uwidacznia koncentrację osób długotrwale bezrobotnych na obszarze szeroko rozumianego śródmieścia.

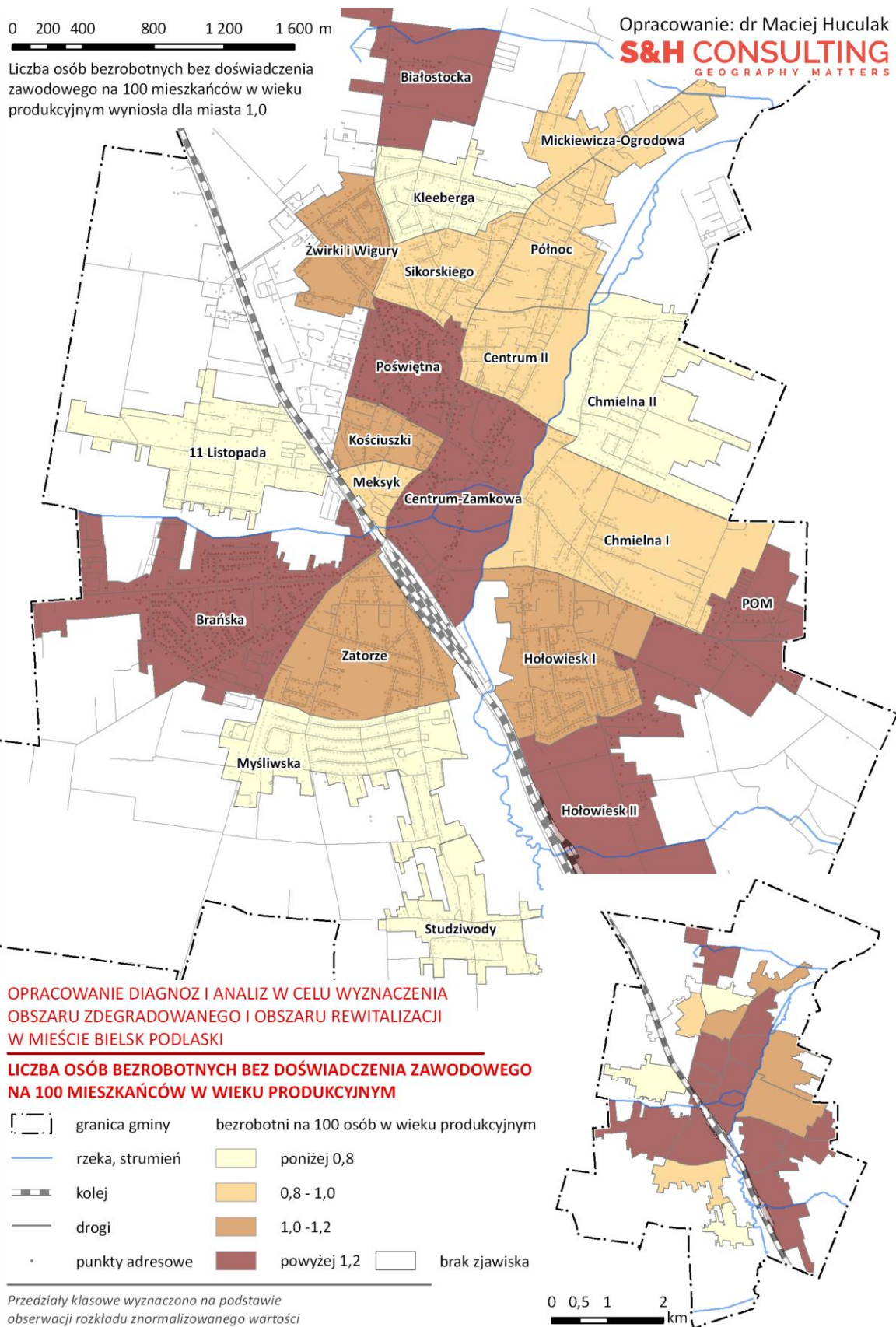

Rysunek 5.1.17. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

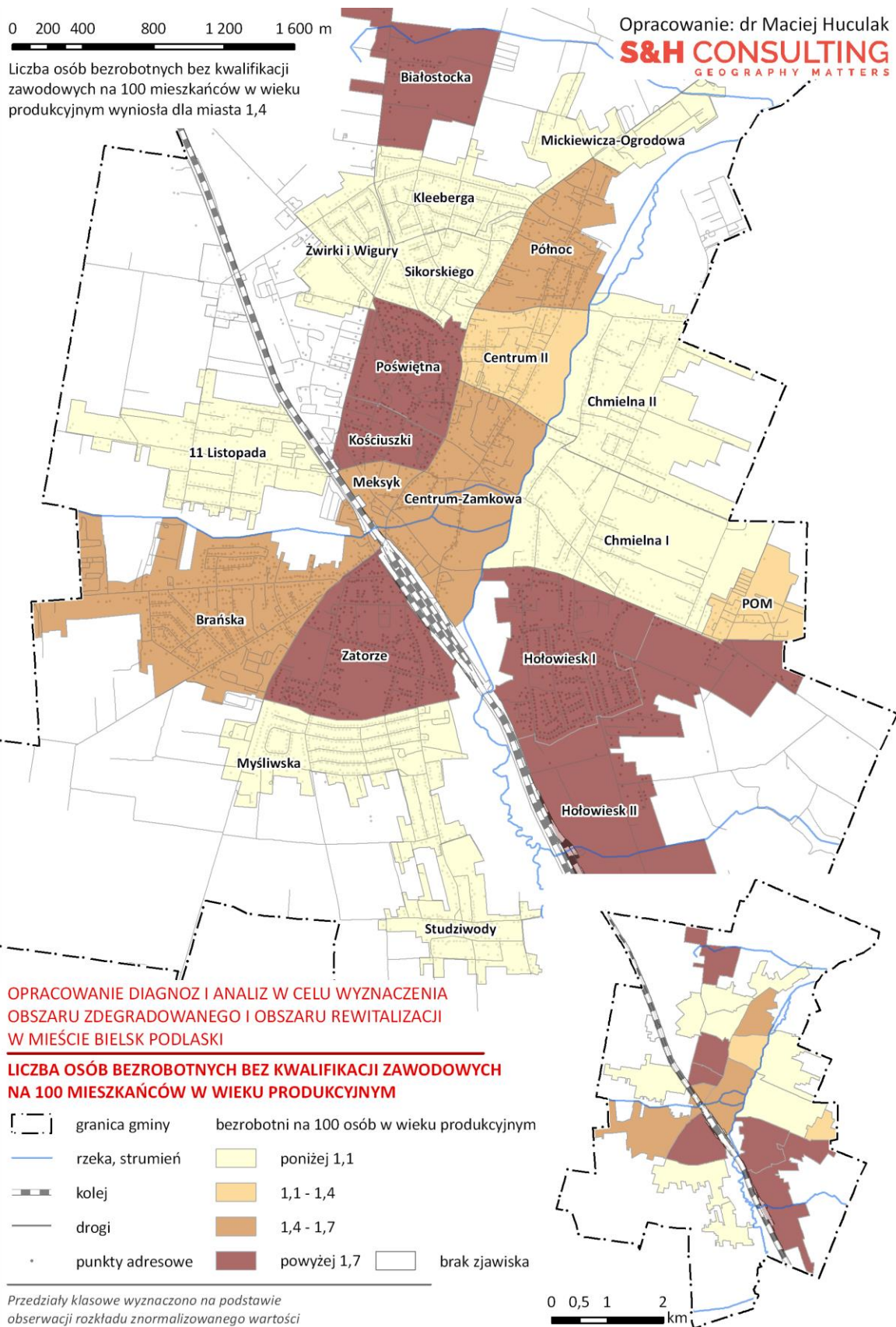
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bielsku Podlaskim.

Rysunek 5.1.18. Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

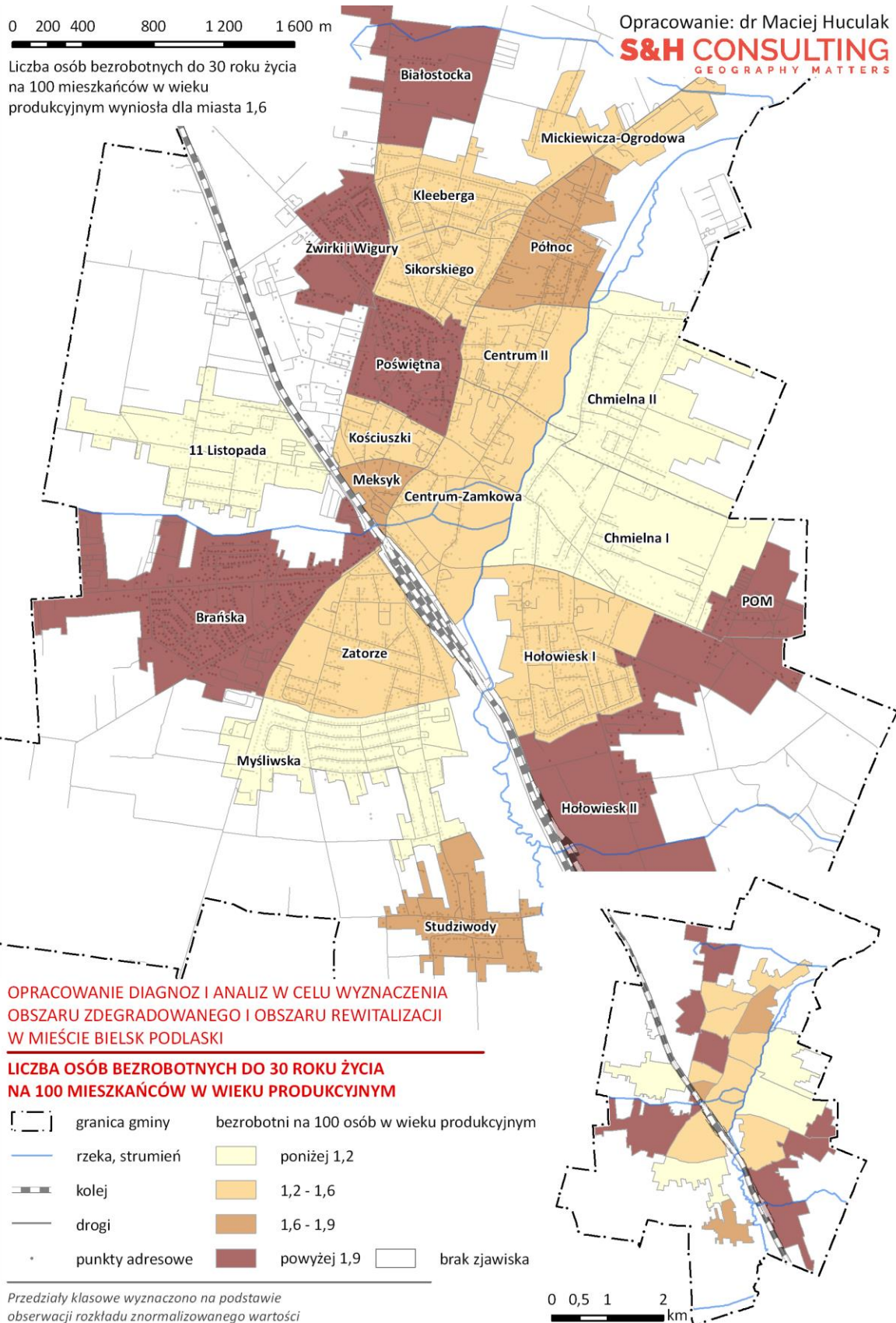
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bielsku Podlaskim.

Rysunek 5.1.19. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

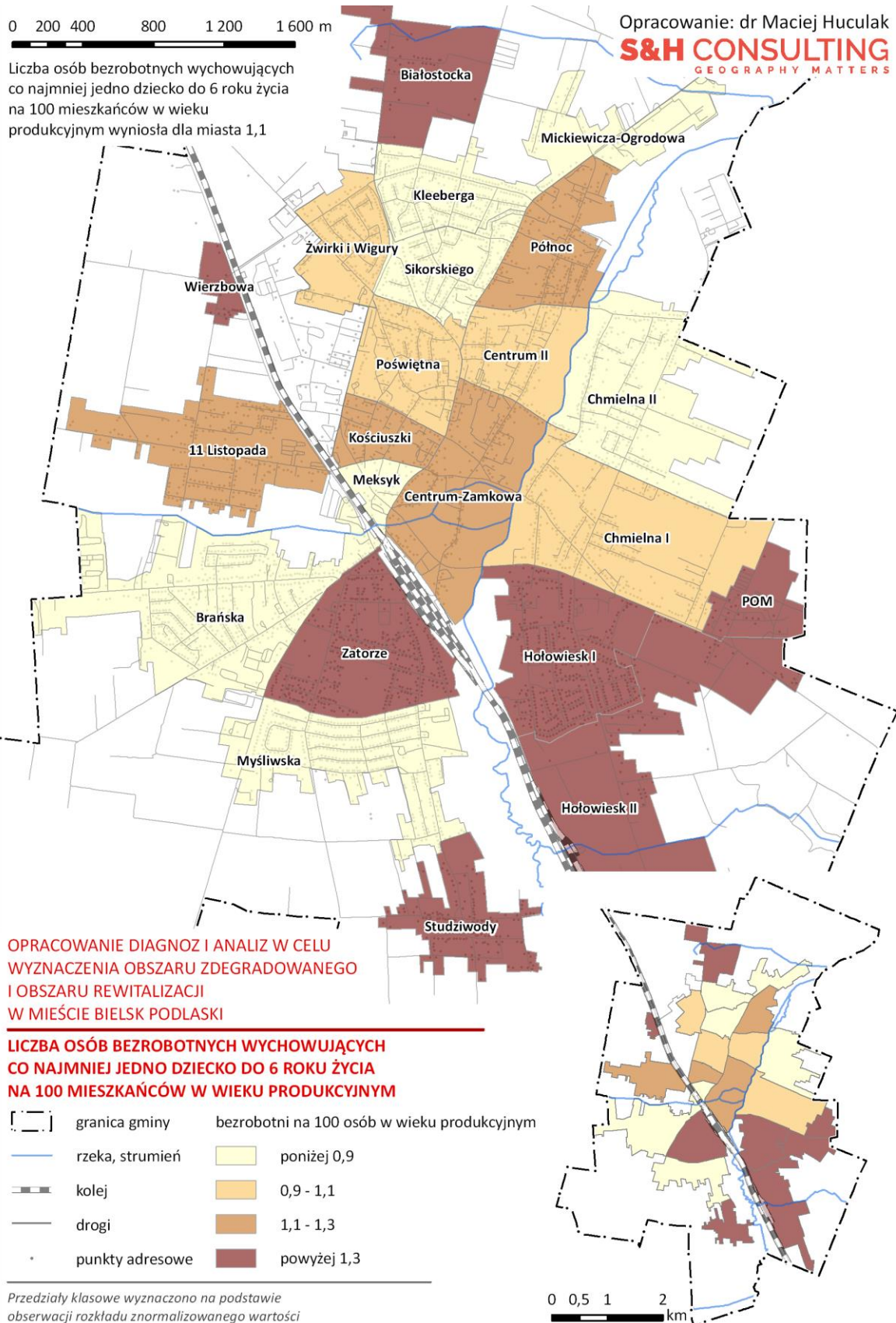
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bielsku Podlaskim.

Rysunek 5.1.20. Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bielsku Podlaskim.

Rysunek 5.1.21. Liczba osób bezrobotnych wychowujących dziecko do 6 roku życia na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bielsku Podlaskim.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Nazwa jednostki	Bezrobotni																					Wskaźnik syntetyczny bezrobocia
		Ogółem			Z wykształceniem gimnazjalnym i niższym			Długotrwale			Bez kwalifikacji zawodowych			Bez doświadczenia zawodowego			Do 30 roku życia			Wychowujący dziecko do 6 roku życia			
		1	2	3	1	4	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
1	Wierzbowa	1	3,3	0,58	1	76,7	4,13	1	2,5	3,74	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	2	5	4,59	1,86
2	Poświętna	75	7,0	1,24	15	19,3	1,04	11	1,0	1,53	23	2,1	1,51	17	1,6	2,07	27	2,5	1,58	10	1	0,84	1,40
3	Hołowiesk II	14	6,1	1,07	4	29,5	1,59	1	0,4	0,57	4	2,0	1,42	4	1,9	1,94	5	2,2	1,39	4	2	1,59	1,37
4	Zatorze	55	7,0	1,23	11	20,4	1,10	7	0,9	1,30	16	2,1	1,47	8	1,0	2,01	12	1,5	0,94	12	2	1,36	1,35
5	Kościszki	91	7,0	1,24	22	24,7	1,33	14	1,1	1,60	22	1,7	1,21	14	1,0	1,66	20	1,6	1,00	15	1	1,04	1,30
6	Hołowiesk I	46	5,2	0,93	12	26,5	1,43	6	0,6	0,94	17	1,9	1,35	10	1,1	1,84	13	1,4	0,91	16	2	1,60	1,29
7	POM	56	6,4	1,13	14	25,4	1,37	6	0,7	0,99	12	1,3	0,96	13	1,5	1,31	18	2,0	1,29	18	2	1,82	1,27
8	Meksyk	33	6,7	1,18	9	28,2	1,52	3	0,6	0,94	7	1,5	1,06	4	0,9	1,45	9	1,8	1,13	4	1	0,67	1,13
9	Centrum-Zamkowa	86	6,6	1,17	12	14,0	0,75	13	1,0	1,51	18	1,4	1,02	16	1,2	1,39	20	1,5	0,98	15	1	1,05	1,12
10	Białostocka	6	6,7	1,19	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	1	1,7	1,20	1	1,3	1,65	2	2,9	1,89	1	2	1,52	1,06
11	Północ	95	5,6	1,00	14	14,6	0,78	11	0,6	0,96	25	1,5	1,06	17	1,0	1,45	29	1,7	1,11	20	1	1,07	1,06
12	Centrum II	92	5,3	0,93	17	18,6	1,00	15	0,8	1,24	23	1,3	0,95	14	0,8	1,30	26	1,5	0,95	19	1	0,99	1,05
13	Brańska	62	5,6	0,99	14	22,7	1,22	4	0,3	0,49	16	1,5	1,06	15	1,3	1,45	23	2,1	1,33	8	1	0,64	1,03
14	Żwirki i Wigury	21	5,2	0,91	4	17,3	0,93	2	0,5	0,69	4	0,9	0,66	4	1,1	0,90	8	2,0	1,29	4	1	0,88	0,90
15	Sikorskiego	47	5,6	0,98	6	13,1	0,71	6	0,8	1,13	9	1,1	0,76	8	0,9	1,05	12	1,4	0,87	6	1	0,67	0,88
16	Mickiewicza-Ogrodowa	18	5,2	0,93	2	11,2	0,60	3	0,8	1,22	4	1,0	0,75	3	1,0	1,03	5	1,3	0,84	3	1	0,75	0,87
17	Studziwody	10	4,8	0,85	1	10,9	0,59	1	0,5	0,71	1	0,6	0,40	1	0,5	0,55	3	1,6	1,00	3	2	1,46	0,79
18	Chmielna I	22	3,6	0,64	4	16,4	0,89	2	0,3	0,50	6	1,1	0,76	5	0,9	1,05	7	1,1	0,71	6	1	0,89	0,78
19	Kleeberga	29	4,8	0,84	3	9,4	0,51	5	0,8	1,14	4	0,6	0,45	4	0,7	0,62	9	1,5	0,95	5	1	0,73	0,75
20	Chmielna II	22	4,2	0,74	2	7,5	0,41	2	0,3	0,50	5	1,0	0,74	2	0,3	1,02	5	1,0	0,61	1	0	0,19	0,60
21	11 Listopada	20	3,9	0,69	3	17,6	0,95	1	0,1	0,15	3	0,6	0,42	1	0,2	0,58	2	0,4	0,28	6	1	1,10	0,59
22	Myśliwska	39	4,0	0,71	4	9,2	0,50	0	0,0	0,05	9	1,0	0,68	6	0,6	0,94	7	0,7	0,48	7	1	0,65	0,57
23	Kolejowy	0	1,4	0,25	0	100,0	5,39	0	1,4	2,05	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	0	0,0	0,00	0	3	2,52	1,46
24	Strefa Przemysłowa	2	33,8	5,97	1	49,9	2,69	0	0,1	0,13	2	33,5	23,98	1	16,8	32,87	0	0,1	0,06	0	0	0,00	9,39
25	Pozostały obszar	1	2,9	0,51	0	12,1	0,65	0	0,5	0,77	0	0,5	0,33	0	0,7	0,45	0	0,9	0,55	0	1	0,53	0,54
Miasto Bielsk Podlaski		943	5,7	1,00	175	18,6	1,00	113	0,7	1,00	233	1,4	1,00	170	1,0	1,00	260	1,6	1,00	184	1,1	1,00	1,00

Tabela 5.1.5. Wskaźniki problemów związanych z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP.

Legenda:

1 – Liczba

2 – Wskaźnik na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym

3 – Wskaźnik znormalizowany

4 – Udział w ogóle osób bezrobotnych

Podsumowanie

Dla podsumowania zjawiska bezrobocia na obszarze miasta posłużono się wskaźnikiem syntetycznym. Został on obliczony jako średnia arytmetyczna siedmiu wskaźników cząstkowych dotyczących bezrobocia, po wcześniejszym poddaniu ich procesowi normalizacji.

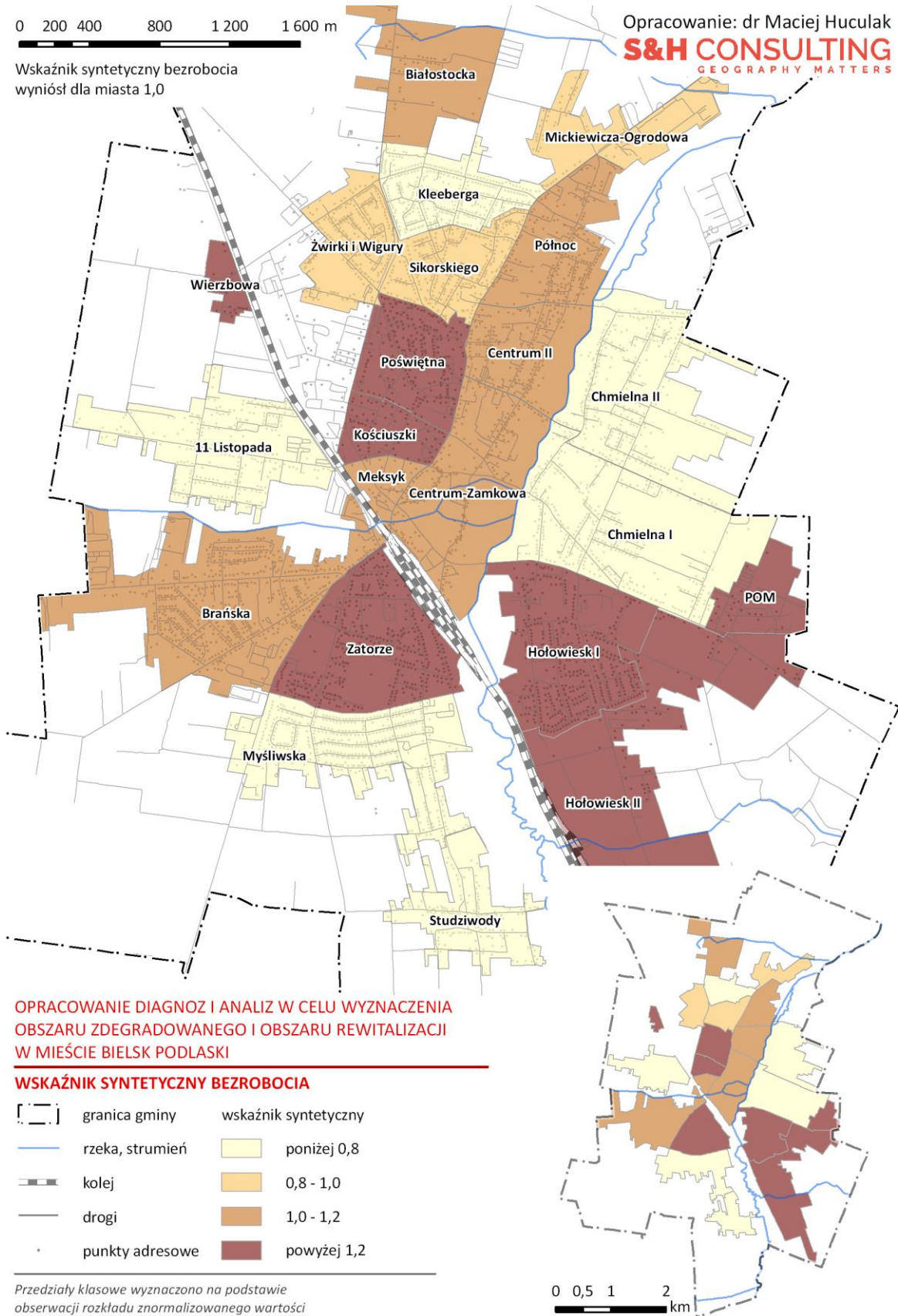
Najwyższą intensywnością zjawiska bezrobocia odznaczało się siedem jednostek analizy. Były to: Wierzbowa (1,86), Poświętna (1,40), Hołowiesk II (1,37), Zatorze (1,35), Kościuszki (1,30), Hołowiesk I (1,29) oraz POM (1,27).

W przedziale od 100% do 120% wartości ogólnomiejskiej znalazły się: Meksyk (1,13), Centrum-Zamkowa (1,12), Białostocka (1,06), Północ (1,06), Centrum II (1,05), Brańska (1,03).

Przedział od 80% do 100% wartości wskaźnika referencyjnego dla całego miasta obejmował następujące jednostki: Żwirki i Wigury (0,90), Sikorskiego (0,88) i Mickiewicza-Ogrodowa (0,87).

Najmniejsza intensywność problemów bezrobocia została zaobserwowana w przypadku sześciu jednostek tj. Studziwody (0,79), Chmielna I (0,78), Kleeberga (0,75), Chmielna II (0,60), 11 Listopada (0,59) oraz Myśliwska (0,57).

W przypadku wskaźnika syntetycznego bezrobocia wyraźnie zarysowuje się obszar o bardzo wysokiej intensywności analizowanego zjawiska. Stanowi go grupa jednostek obejmujących zabudowę śródmiejską, zwarty obszar w południowo-wschodniej części miasta. W zachodniej części miasta najwyższe wartości wskaźnika osiągnęła jednostka Zatorze oraz najmniejsza spośród analizowanych jednostek – Wierzbowa.

Rysunek 5.1.22. Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PUP.

5.1.6. Bezpieczeństwo

Poziom bezpieczeństwa na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji postanowiono przybliżyć na podstawie danych uzyskanych w Komendzie Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim. Zjawisko to przybliżono na podstawie dwóch podstawowych wskaźników. Były to:

1. Wskaźnik przestępstw ogółem na 1 tys. mieszkańców.
2. Wskaźnik wykroczeń ogółem na 1 tys. mieszkańców.

Wykorzystując znormalizowane wartości obu wskaźników skonstruowano wskaźnik syntetyczny problemów bezpieczeństwa.

Przestępstwa ogółem

Na terenie miasta w 2016 r. odnotowano łącznie 201 przestępstw. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dało to wartość wskaźnika wynoszącą 7,7. Najwyższe wartości wskaźnik przestępczości osiągnął w przypadku trzech jednostek. Były to: Centrum-Zamkowa (26,0), Hołowiesk II (19,8) oraz POM (14,7).

Podwyższone względem wartości ogólnomiejskiej wartości analizowanego wskaźnika charakteryzowały ponadto dwie inne jednostki tj.: Meksyk (7,8) i Poświętna (7,7).

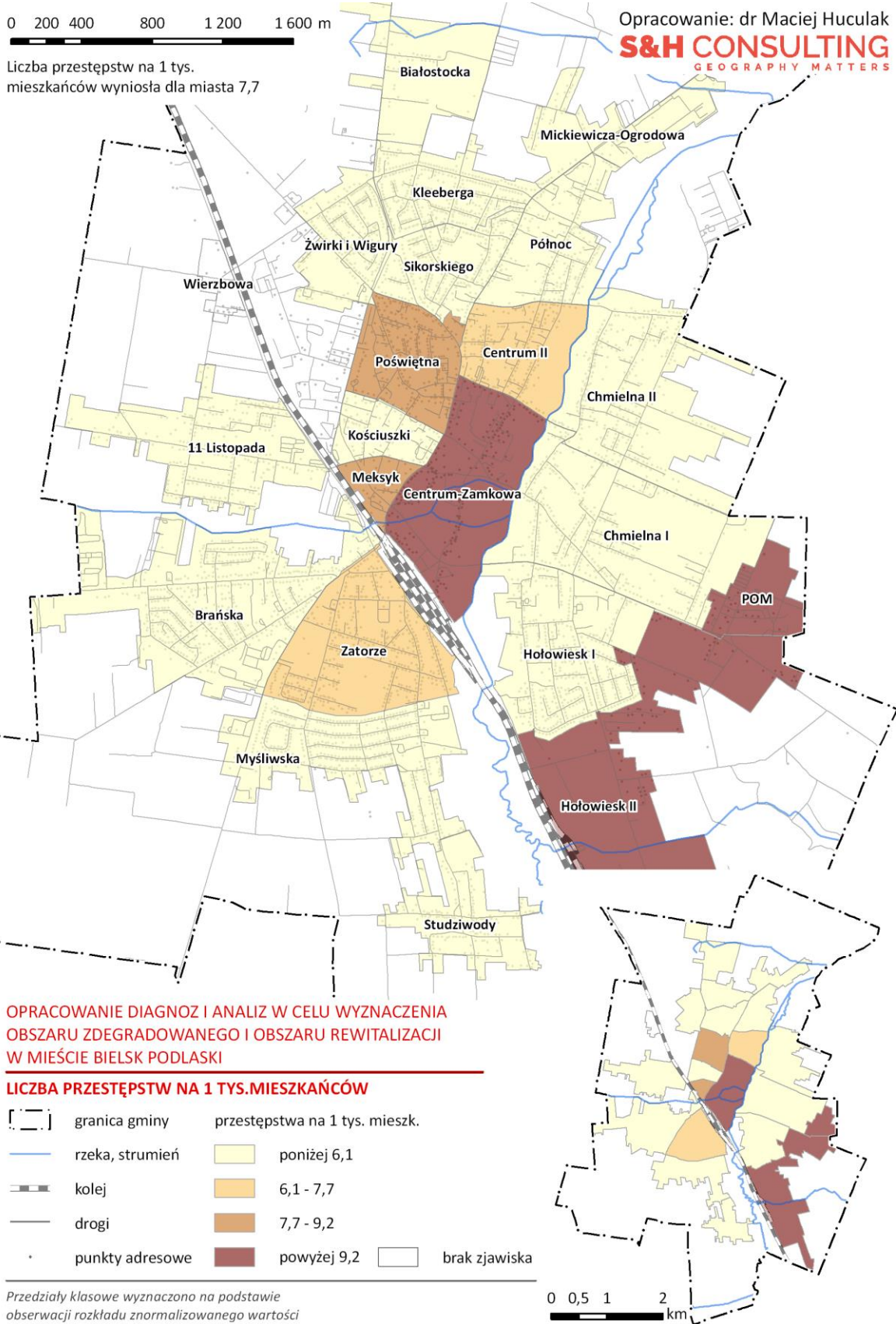
Przedział wartości pomiędzy 80% a 100% był reprezentowany przez grupę liczącą dwie jednostki. Zaliczały się do nich: Centrum II (7,4) oraz Zatorze (6,6).

Najniższe w skali miasta wartości charakteryzowały czternaście jednostek. Obszar o bardzo niskim poziomie przestępczości stanowiły: Białostocka (6,0), Kościuszki (5,9), Brańska (5,6), Myśliwska (5,4), Północ (5,3), Sikorskiego (4,4), Chmielna I (4,1), Hołowiesk I (4,0), Chmielna II (3,8), 11 Listopada (2,8), Studziwody (1,7), Mickiewicza-Ogrodowa (1,2), Kleeberga (0,6) i Żwirki i Wigury (0,5).

Jedyną jednostką na obszarze Bielska Podlaskiego, w której nie stwierdzono występowania zjawiska przestępczości była Wierzbowa.

Najważniejszą tendencją w zakresie zróżnicowania zjawiska przestępczości na terenie miasta była jego wyraźna koncentracja na obszarze śródmiejskim oraz w na zwartym obszarze w południowo-wschodniej części miasta (Hołowiesk II, POM).

Rysunek 5.1.23. Liczba przestępstw ogółem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim.

Wykroczenia ogółem

Drugim wskaźnikiem cząstkowym wykorzystanym przy konstrukcji wskaźnika syntetycznego problemów bezpieczeństwa była liczba wykroczeń ogółem w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wykroczenia, jakkolwiek stanowią czyny o mniejszej szkodliwości, ze względu na kilkukrotnie wyższą częstość występowania, mogą w istotny sposób wpływać na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

W Bielsku Podlaskim w 2016 r. odnotowano 332 wykroczenia. Po przeliczeniu na liczbę mieszkańców miasta dało to wynik 12,7. Poziom wykroczeń należy zatem uznać za niski.

Obszarami o najwyższej intensywności analizowanego zjawiska były takie jednostki jak: Kościuszki (29,1), Mickiewicza-Ogrodowa (22,8), Poświętna (21,3), Białostocka (21,0), Hołowiesk II (20,5), POM (18,9), oraz Centrum-Zamkowa (16,7).

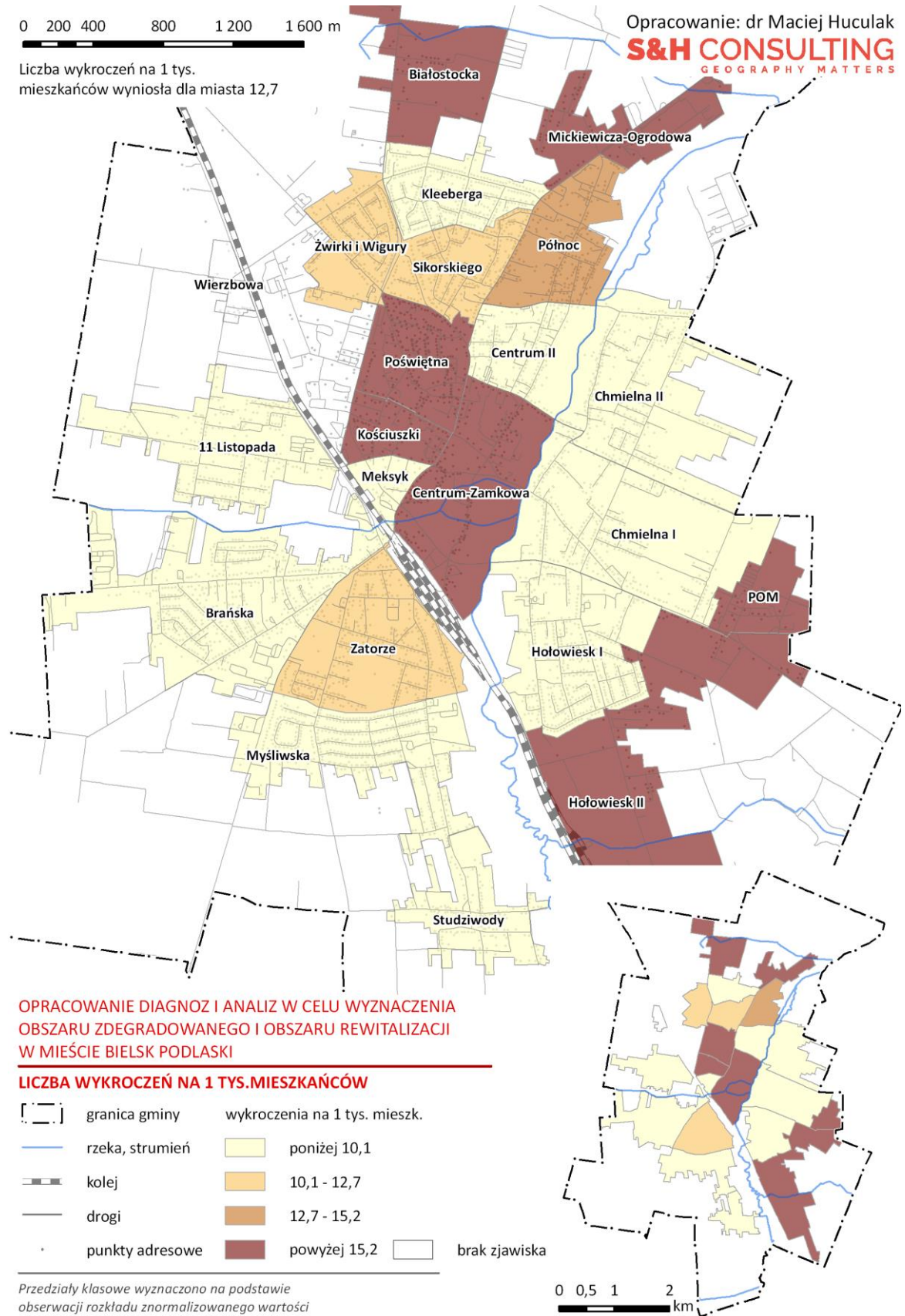
Wartości ponadprzeciętne charakteryzowały ponadto tylko jedną z analizowanych jednostek – Północ (13,5).

W poniżej wartości referencyjnej, ale nadal w jej bezpośredniej bliskości znalazły się trzy jednostki: Zatorze (12,5), Sikorskiego (10,8) i Żwirki i Wigury (10,1).

Najniższe natężenie zjawiska wykroczeń było charakterystyczne dla grupy jednostek, na którą składały się: Centrum II (9,6), Meksyk (9,3), Brańska (7,2), Myśliwska (6,2), Chmielna I (5,3), Chmielna II (4,8), Hołowiesk I (4,1), Kleeberga (2,4), 11 Listopada (2,2) oraz Studziwody (1,2).

Wykroczeń nie odnotowano w przypadku jednostki Wierzbowa.

Rysunek 5.1.24. Liczba wykroczeń na 1 tys. mieszkań w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim.

Tabela 5.1.6. Przestępstwa i wykroczenia w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Przestępstwa			Wykroczenia			Wskaźnik syntetyczny problemów bezpieczeństwa
		Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	
1	Centrum-Zamkowa	61	26,0	3,39	39	16,7	1,32	2,36
2	Hołowiesk II	6	19,8	2,58	6	20,5	1,62	2,10
3	POM	18	14,7	1,92	23	18,9	1,49	1,70
4	Kościuszki	14	5,9	0,77	68	29,1	2,30	1,54
5	Poświętna	15	7,7	1,01	42	21,3	1,69	1,35
6	Białostocka	1	6,0	0,78	2	21,0	1,66	1,22
7	Mickiewicza-Ogrodowa	1	1,2	0,16	10	22,8	1,80	0,98
8	Zatorze	8	6,6	0,87	15	12,5	0,99	0,93
9	Pólnoc	13	5,3	0,70	32	13,5	1,07	0,88
10	Meksyk	7	7,8	1,02	9	9,3	0,73	0,88
11	Centrum II	20	7,4	0,97	26	9,6	0,76	0,86
12	Sikorskiego	6	4,4	0,58	14	10,8	0,85	0,71
13	Brańska	9	5,6	0,73	12	7,2	0,57	0,65
14	Myśliwska	8	5,4	0,70	10	6,2	0,49	0,60
15	Chmielna I	4	4,1	0,53	5	5,3	0,42	0,47
16	Chmielna II	3	3,8	0,49	4	4,8	0,38	0,44
17	Żwirki i Wigury	0	0,5	0,07	7	10,1	0,80	0,43
18	Hołowiesk I	5	4,0	0,52	5	4,1	0,32	0,42
19	11 Listopada	2	2,8	0,37	2	2,2	0,18	0,27
20	Studziwody	1	1,7	0,23	0	1,2	0,10	0,16
21	Kleeberga	1	0,6	0,07	2	2,4	0,19	0,13
22	Wierzbowa	-	0,0	0,00	-	0,0	0,00	0,00
23	Kolejowy	-	0,0	0,00	-	0,0	0,00	0,00
24	Strefa Przemysłowa		0,0	0,00	0	11,9	0,94	0,47
25	Pozostały obszar	0	0,0	0,00	0	2,7	0,21	0,11
	Miasto Bielsk Podlaski	201	7,7	1,00	332	12,7	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim.

Podsumowanie

Problemy związane z poziomem bezpieczeństwa zostały podsumowane poprzez analizę wskaźnika syntetycznego skonstruowanego z dwóch wskaźników cząstkowych dotyczących przestępczości ogółem oraz wykroczeń ogółem. Obliczono go jako ich średnią arytmetyczną po wcześniejszej normalizacji w oparciu o wartość dla całego miasta.

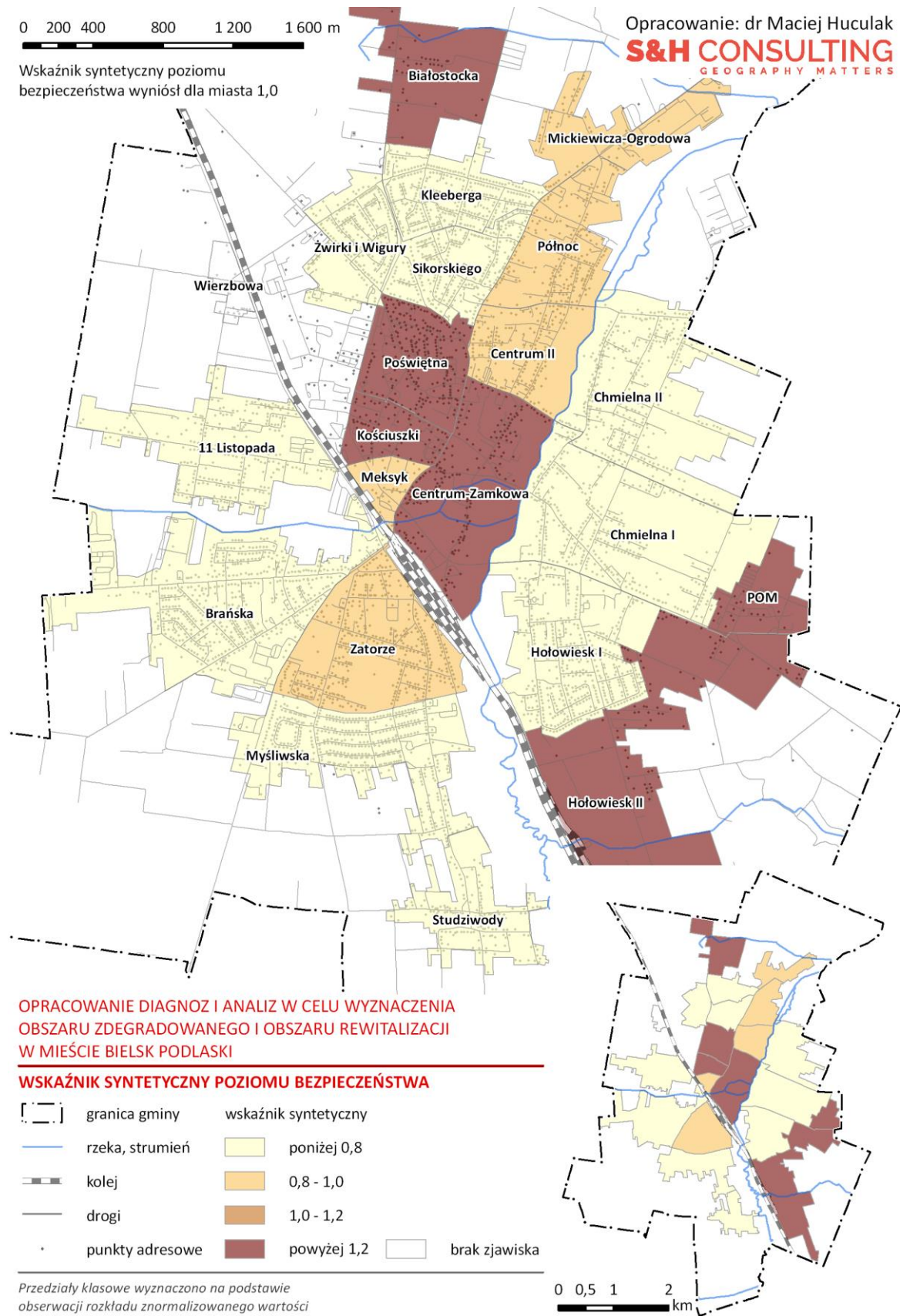
W przedziale wartości wskaźnika syntetycznego obejmującego najwyższe wartości znalazły się takie jednostki jak: Centrum-Zamkowa (2,36), Hołowiesk II (2,1), POM (1,7), Kościuszki (1,56), Poświętna (1,35) i Białostocka (1,22). Na jednostki te przypadła ponad połowa wszystkich przestępstw (56%) oraz wykroczeń (54%) popełnionych w mieście.

Przedział wartości odpowiadający 80%-100% wartości poziomu ogólnomiejskiego obejmował jednostki: Mickiewicza-Oгородowa (0,98), Zatorze (0,93), Północ (0,88), Meksyk (0,88) i Centrum II (0,86).

Najniższe wartości analizowanego wskaźnika, świadczące o korzystnej sytuacji z zakresu bezpieczeństwa reprezentowała najliczniejsza, bo obejmująca 10 jednostek grupa. Były to: Sikorskiego (0,71), Brańska (0,65), Myśliwska (0,60), Chmielna I (0,47), Chmielna II (0,44), Żwirki i Wigury (0,43), Hołowiesk I (0,42), 11 Listopada (0,27), Studziwody (0,16) oraz Kleeberga (0,13).

Jedyną jednostką, na terenie której nie odnotowano zarówno przestępstw, jak i wykroczeń była Wierzbowa.

Główną cechą charakterystyczną rozkładu przestrzennego problemów związanych z bezpieczeństwem była ich wysoka koncentracja w rejonie śródmieścia oraz w południowo-wschodniej części miasta (POM, Hołowiesk II). Co więcej, koncentracja ta była na tyle znacząca, że przedział wartości od 1,0 do 1,2 pozostał pusty.

Rysunek 5.1.25. Wskaźnik syntetyczny problemów bezpieczeństwa w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim.

5.1.7. Kapitał społeczny

Niski poziom aktywności społecznej jest jednym ze zjawisk świadczących o znaczącym zaawansowaniu procesów kryzysowych struktur społecznych na obszarach zdegradowanych. Jednocześnie jest to jeden z ważnych wskaźników odzwierciedlających poziom kapitału społecznego, który w skali lokalnej w istotny sposób może wpływać na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego.

Kapitał społeczny to sieć społecznych relacji zaufania, lojalności i solidarności. Wyróżnia się dwie jego główne postaci. Pierwszą jest kapitał społeczny wiążący, na który składają się relacje zachodzące wewnątrz danej społeczności. Stosunki tej społeczności ze światem zewnętrznym stanowią dla odmiany o kapitale społecznym pomostowym. Obszary zdegradowane bardzo często charakteryzują się niskim poziomem kapitału pomostowego i jednocześnie zauważalnie wyższym niż w innych częściach miasta, poziomem kapitału społecznego wiążącego.

Do pomiarów poziomu kapitału pomostowego często bywa stosowany wskaźnik poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim. Ze względu na kwestie dostępności danych, do jego przybliżenia najczęściej wykorzystuje się poziom frekwencji wyborczej. Poziom uczestnictwa obywateli w wyborach samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich oddaje także poziom współodpowiedzialności mieszkańców za społeczność lokalną lub za kraj. Im wyższa frekwencja wyborcza tym poziom ten i poziom kapitału społecznego pomostowego wyższy i *vice versa*.

Niektórzy badacze przyjmują, że najlepszym miernikiem tego, czy mieszkańcy mają poczucie wpływu na swoje otoczenie jest skala ich udziału w Wyborach samorządowych. Wynika to z mniejszego dystansu pomiędzy wyborcami a wybieranymi kandydatami. W przypadku wyborów lokalnych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach/gminach wyborca ma dużą szansę, aby takiego kandydata znać nawet osobiście. Zdecydowanie trudniej, aby doszło to do skutku, kolejno w przypadku: Wyborów do Sejmu RP, Wyborów do Senatu RP czy Wyborów Prezydenta RP. Jakkolwiek taka interpretacja wydaje się mieć pewne walory, to na potrzeby niniejszej analizy przyjęto równoważność wszystkich typów wyborów.

W oparciu o dane Państwowej Komisji Wyborczej dla poszczególnych obwodów głosowania przeanalizowano frekwencję we wszystkich wyborach ogólnopolskich przeprowadzonych w latach 2014-2015 tj.:

1. Wyborach samorządowych 2014 (I tura wyborów burmistrza).
2. Wyborów Prezydenta RP 2015 (I tura).
3. Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2015.

Ze względu na fakt, że obwody głosowania obejmowały swoim zasięgiem więcej niż jedną jednostkę urbanistyczną, otrzymany obraz zróżnicowania wewnątrzmijskiego zjawiska frekwencji wyborczej był, w porównaniu do innych zjawisk względnie mało zróżnicowany. Normalizację wskaźników, którą wykorzystano do wyznaczenia przedziałów wartości, przeprowadzono w oparciu o wartości frekwencji dla miasta obliczoną na podstawie danych dotyczących wyłącznie 13 powszechnych obwodów głosowania, a więc z pominięciem jednego obwodu szpitalnego (Samodzielny Publiczny ZOZ).

Wybory samorządowe 2014

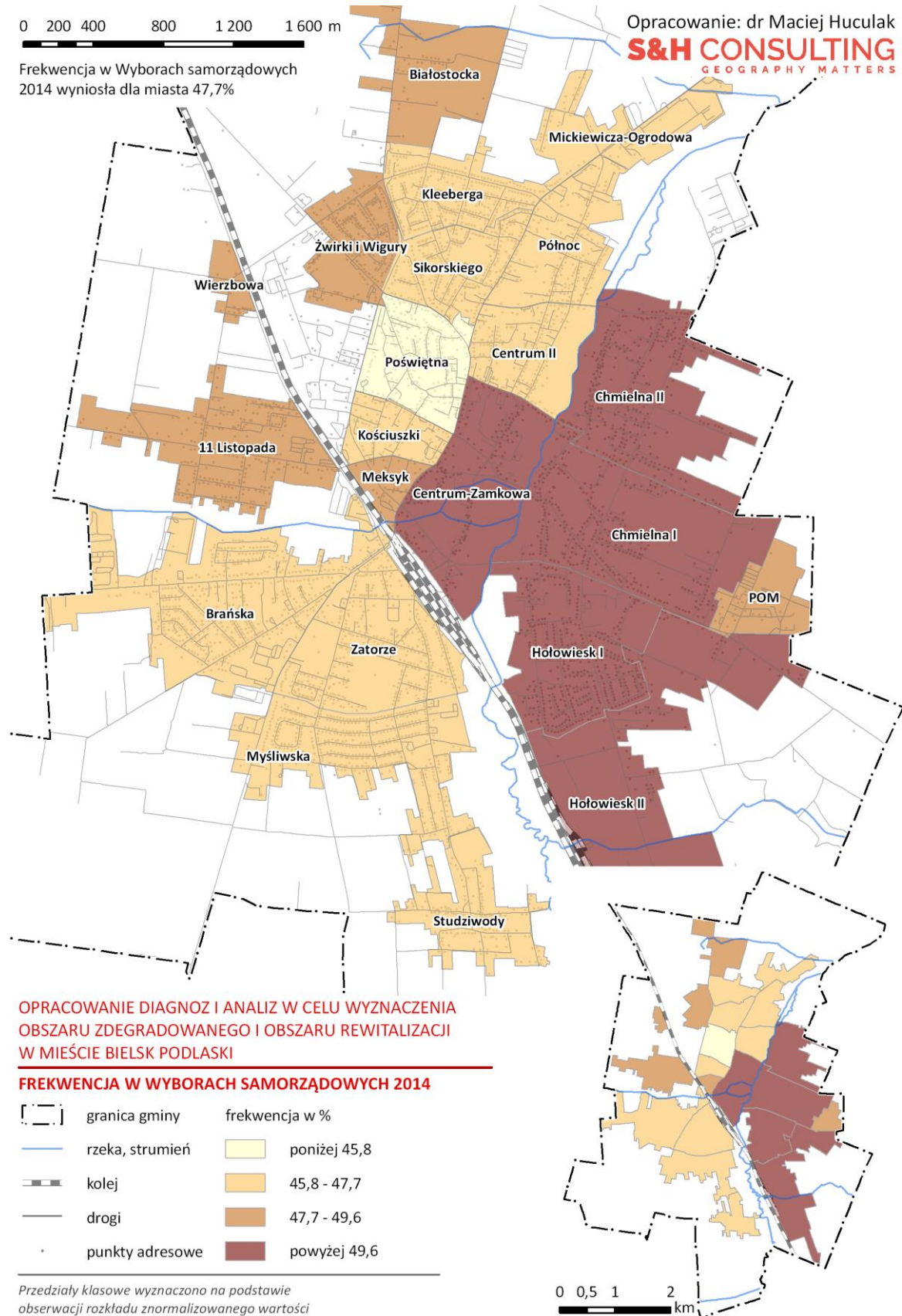
Jako reprezentację frekwencji w Wyborach samorządowych 2014 przyjęto wyniki frekwencji z I tury głosowania na Burmistrza Miasta. Na terenie miasta w obwodach powszechnych wyniosła ona 47,7%. Różnica pomiędzy najniższą (45,6%) a najwyższą zaobserwowaną (51,9%) frekwencją wyniosła 6,4 punktu procentowego, co stanowiło ~13% wartości frekwencji dla całego miasta. Wartość tę należy uznać za umiarkowaną. Świadczy ona o niezbyt dużym zróżnicowaniu aktywności obywatelskiej w skali wewnątrzmięskiej, a zatem równocześnie o takich samych różnicach w poziomie kapitału społecznego. Jednocześnie, frekwencja obliczona dla całego miasta była nieznacznie niższa od wartości frekwencji w województwie podlaskim, która wyniosła 48,1%, oraz niewiele wyższa od frekwencji ogólnopolskiej wynoszącej 47,3%.

Obszarem o najwyższej frekwencji, a więc jednocześnie najwyższym poziomie kapitału społecznego był zwarty obszar we wschodniej części miasta obejmujący również część śródmieścia tj. jednostkę Centrum-Zamkowa (50,0%). W jego skład, poza wymienioną wchodziły jeszcze cztery inne jednostki tj. Hołowiesk I (51,9%), Chmielna I (51,5%), Hołowiesk II (51,3%), Chmielna II (50,0%).

Do pozostałych jednostek przekraczających wartość dla miasta należały: Wierzbowa (48,7%), POM (48,5%), 11 Listopada (48,4%), Żwirki i Wigury (48,0%), Białostocka (47,8%), Meksyk (47,7%).

Poziom niższy od wartości dla miasta, lecz nieodbiegający od niego o więcej niż 4% reprezentowały zwarte grupy jednostek z zachodniej i północnej części miasta. Były to: Brańska (47,7%), Zatorze (47,2%), Myśliwska (47,1%), Studziwody (46,9%), Sikorskiego (46,9%), Kościuszki (46,7%), Kleeberga (46,5%), Północ (46,4%), Mickiewicza-Ogrodowa (46,3%) oraz Centrum II (46,3%).

Najniższe wartości frekwencji wyborczej, odpowiadające najniższemu poziomowi kapitału społecznego, charakteryzowały tylko jedną jednostkę – Poświętna (45,6%).

Rysunek 5.1.26. Frekwencja wyborcza w I turze Wyborów Burmistrza w 2014 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wybory Prezydenta RP 2015

Jako reprezentację frekwencji w Wyborach Prezydenta RP 2015 przyjęto wyniki frekwencji z I tury głosowania. Na terenie miasta w obwodach powszechnych wyniosła ona 46,0%, a więc była nieznacznie wyższa od wartości frekwencji odnotowanej w Wyborach samorządowych 2014. Różnica pomiędzy najniższą (43,4%) a najwyższą zaobserwowaną (51,6%) frekwencją wyniosła 8,3 punktów procentowych, co stanowiło blisko 18% wartości frekwencji dla całego miasta. Wartość tę należy uznać za umiarkowaną. Świadczy ona o niezbyt dużym zróżnicowaniu aktywności obywatelskiej w skali wewnątrzmięskiej, a zatem równocześnie poziomu kapitału społecznego. Jednocześnie, frekwencja w Bielsku Podlaskim była znacząco niższa od wartości frekwencji ogólnopolskiej wynoszącej 49,0% oraz zauważalnie niższa od wartości frekwencji dla województwa podlaskiego, która wyniosła 46,9%.

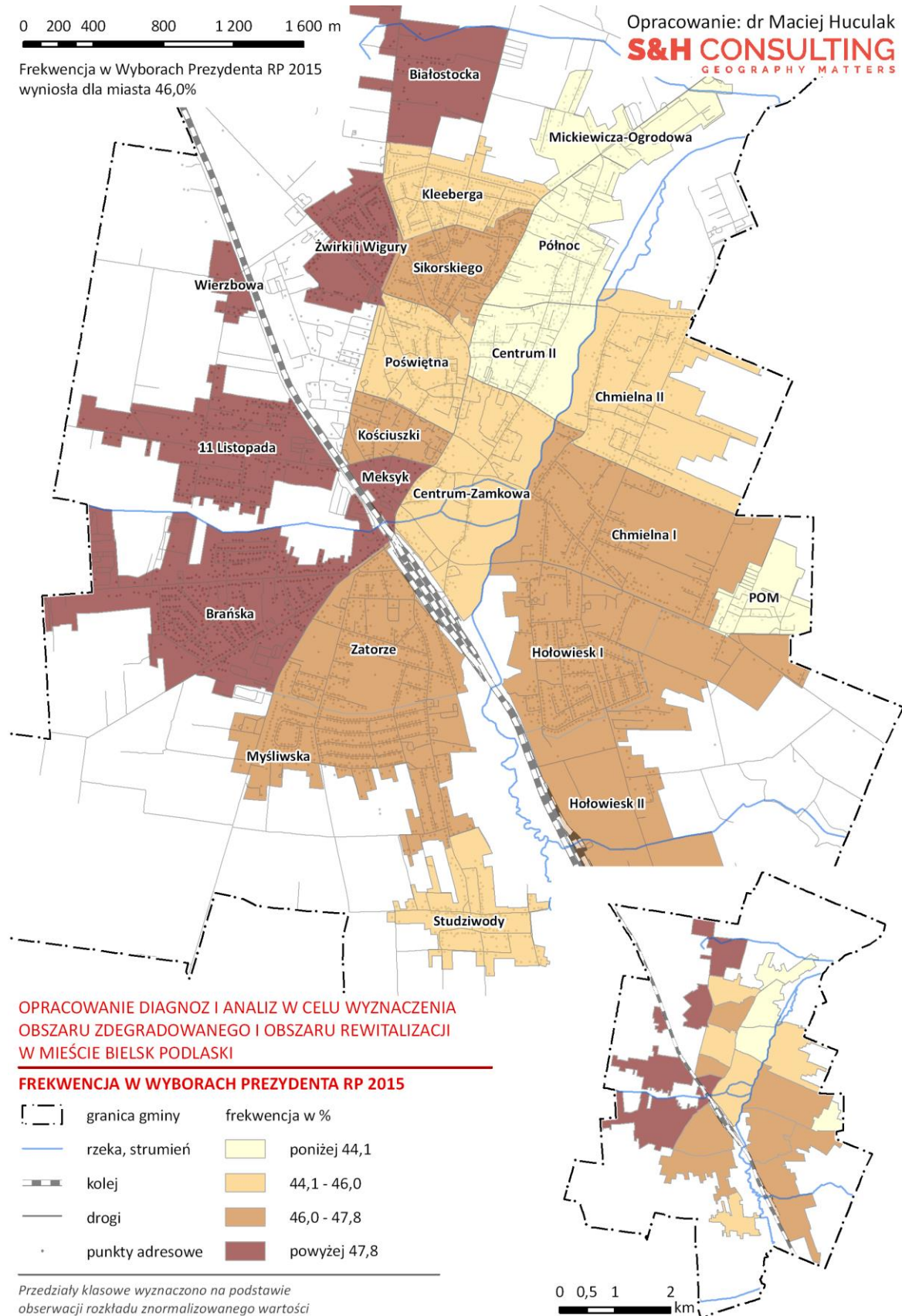
Obszarem o najwyższej frekwencji, a więc jednocześnie najwyższym poziomie kapitału społecznego okazały się jednostki: Wierzbowa (51,6), 11 Listopada (50,8%), Brańska (50,4%), Żwirki i Wigury (49,9%) i Białostocka (49,3%).

Powyżej wartości frekwencji dla całego miasta znalazła się również liczna, bo obejmująca 9 jednostek grupa. Były to: Meksyk (48,5%), Hołowiesk I (47,4%), Chmielna I (46,9%), Hołowiesk II (46,7%), Kościuszki (46,4%), Zatorze (46,4%), Sikorskiego (46,3%) oraz Myśliwska (46,1%).

Poziom niższy od wartości dla miasta, lecz nieodbiegający od niego o więcej niż 4% reprezentowała grupa jednostek, na którą składały się: Chmielna II (45,8%), Centrum-Zamkowa (45,7%), Studziwody (44,5%), Poświętna (44,5%) i Kleeberga (44,4%).

Najniższe wartości frekwencji wyborczej, odpowiadające najniższemu poziomowi kapitału społecznego, charakteryzowały POM (43,9) oraz trzy jednostki w północnej części miasta: Mickiewicza-Ogrodowa (44,1%), Centrum II (44,0%), Północ (43,4%).

Rysunek 5.1.27. Frekwencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP w Bielsku Podlaskim w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Wybory do Sejmu i Senatu RP 2015

Jako reprezentację frekwencji w Wyborach do Sejmu i Senatu RP 2015 przyjęto wyniki frekwencji z głosowania do Sejmu. Na terenie miasta w obwodach powszechnych wyniosła ona 46,5%, a więc była nieznacznie wyższa od wartości frekwencji odnotowanej w Wyborach Prezydenta RP 2015 oraz zauważalnie niższa od frekwencji w Wyborach samorządowych 2014,. Różnica pomiędzy najniższą (38,3%) a najwyższą zaobserwowaną (51,0%) frekwencją wyniosła 12,7 punktów procentowych, co stanowiło 27% wartości frekwencji dla całego miasta. Wartość ta, była najwyższą spośród analizowanych wyborów i należy ją uznać za wysoką. Jednocześnie, frekwencja w Bielsku Podlaskim była niższa względem wartości frekwencji w województwie podlaskim, która wyniosła 47,1%. Od frekwencji ogólnopolskiej wynoszącej 50,9%, dzieliła ją już jednak wyraźna różnica wynosząca 4,4 punktu procentowego.

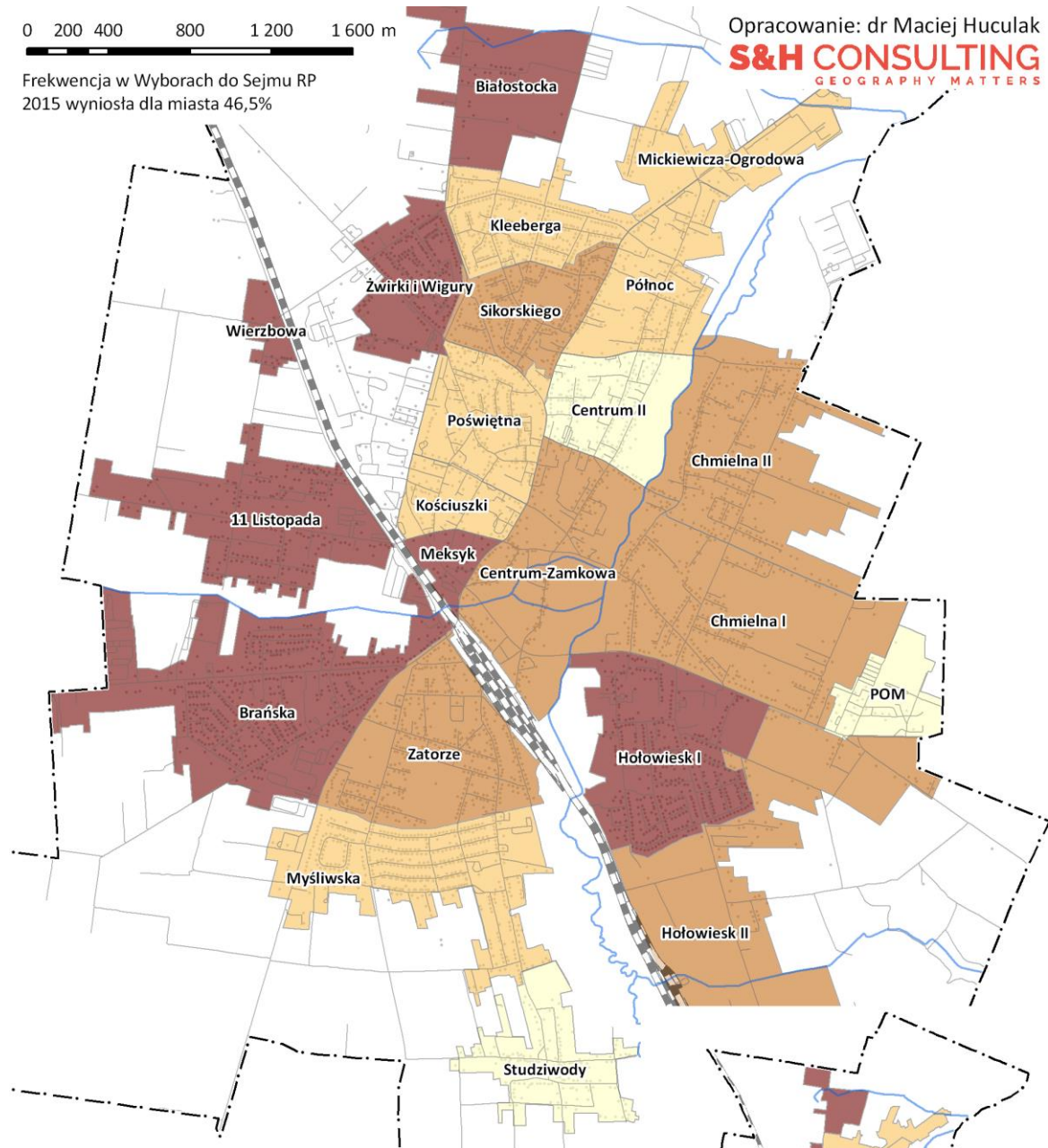
Obszarem o najwyższej frekwencji, a więc jednocześnie najwyższym poziomie kapitału społecznego okazały się Brańska (51,0%), Białostocka (50,2%), Żwirki i Wigury (49,9%) i 11 Listopada (49,8%).

Powyżej wartości frekwencji dla całego miasta znalazła się również liczna grupa jednostek, przede wszystkim ze wschodniej części miasta. Były to:, Chmielna I (48,0%), Chmielna II (48,0%), Sikorskiego (47,3%), Hołowiesk II (47,2%), Centrum-Zamkowa (46,9%) oraz Zatorze (46,6%).

Poziom niższy od wartości dla miasta, lecz nieodbiegający od niego o więcej niż 4% reprezentowała grupa jednostek przede wszystkim z rejonu śródmieścia oraz północnej części miasta. Składały się na nią następujące jednostki: Myśliwska (46,3%), Kościuszki (46,1%), Kleeberga (45,9%), Poświętna (45,5%), Mickiewicza-Ogrodowa (45,4%) i Północ (45,4%).

Najniższe wartości frekwencji wyborczej, odpowiadające najniższemu poziomowi kapitału społecznego, charakteryzowały trzy jednostki: Centrum II (44,6%), Studziwody (44,6) oraz POM (38,3%).

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

FREKWENCJA W WYBORACH DO SEJMU RP 2015

[- - -]	granica gminy	frekwencja w %
—	rzeka, strumień	poniżej 44,7
—+—+—	kolej	44,7 - 46,5
—	drogi	46,5 - 48,4
*	punkty adresowe	powyżej 48,4

Przedziały klasowe wyznaczone na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego wartości

0 0,5 1 2 km

Rysunek 5.1.28. Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP w Bielsku Podlaskim w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Nazwa jednostki	Wybory Samorządowe 2014		Wybory Prezydenta RP 2015		Wybory do Sejmu RP 2015		Wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego	Znormalizowany odwrócony
		%	Znormalizowana	%	Znormalizowana	%	Znormalizowana	Znormalizowany	
1	POM	48,5	1,02	43,9	0,95	38,3	0,82	0,93	1,08
2	Centrum II	46,3	0,97	44,0	0,96	44,6	0,96	0,96	1,04
3	Północ	46,4	0,97	43,4	0,94	45,4	0,98	0,96	1,04
4	Poświętna	45,6	0,96	44,5	0,97	45,5	0,98	0,97	1,03
5	Mickiewicza-Ogrodowa	46,3	0,97	44,1	0,96	45,4	0,98	0,97	1,03
6	Studziwody	46,9	0,98	44,5	0,97	44,6	0,96	0,97	1,03
7	Kleeberga	46,5	0,97	44,4	0,97	45,9	0,99	0,98	1,03
8	Kościuszki	46,7	0,98	46,4	1,01	46,1	0,99	0,99	1,01
9	Myśliwska	47,1	0,99	46,1	1,00	46,3	1,00	1,00	1,00
10	Zatorze	47,2	0,99	46,4	1,01	46,6	1,00	1,00	1,00
Miasto Bielsk Podlaski		47,7	1,00	46,0	1,00	46,5	1,00	1,00	1,00
11	Sikorskiego	46,9	0,98	46,3	1,01	47,3	1,02	1,00	1,00
Podlaskie		48,1	1,01	46,9	1,02	47,1	1,01	1,01	0,99
12	Centrum-Zamkowa	50,0	1,05	45,7	0,99	46,9	1,01	1,02	0,98
13	Chmielna II	50,0	1,05	45,8	1,00	48,0	1,03	1,03	0,98
14	Holowiesk II	51,3	1,07	46,7	1,02	47,2	1,01	1,04	0,97
15	Meksyk	47,7	1,00	48,5	1,06	49,4	1,06	1,04	0,96
16	Chmielna I	51,5	1,08	46,9	1,02	48,0	1,03	1,04	0,96
17	Białostocka	47,8	1,00	49,3	1,07	50,2	1,08	1,05	0,95
Polska		47,3	0,99	49,0	1,06	50,9	1,09	1,05	0,95
18	Żwirki i Wigury	48,0	1,01	49,9	1,09	49,9	1,07	1,05	0,95
19	Holowiesk I	51,9	1,09	47,4	1,03	49,3	1,06	1,06	0,94
20	11 Listopada	48,4	1,02	50,8	1,10	49,8	1,07	1,06	0,94
21	Brańska	47,7	1,00	50,4	1,10	51,0	1,10	1,06	0,94
22	Wierzbowa	48,7	1,02	51,6	1,12	48,9	1,05	1,07	0,94
23	Kolejowy	48,3	1,01	50,4	1,10	50,1	1,08	1,06	0,94
24	Strefa Przemysłowa	48,5	1,02	51,2	1,11	48,7	1,05	1,06	0,95
25	Pozostały obszar	47,2	0,99	44,8	0,97	45,1	0,97	0,98	1,02

Tabela 5.1.7. Frekwencja w wyborach z lat 2014-2015 w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PKW.

Podsumowanie

Poziom kapitału społecznego w ogólnopolskich wyborach z lat 2014-2015 obliczono jako średnią arytmetyczną wszystkich trzech analizowanych wyborów po znormalizowaniu frekwencji wartości dla całego miasta.

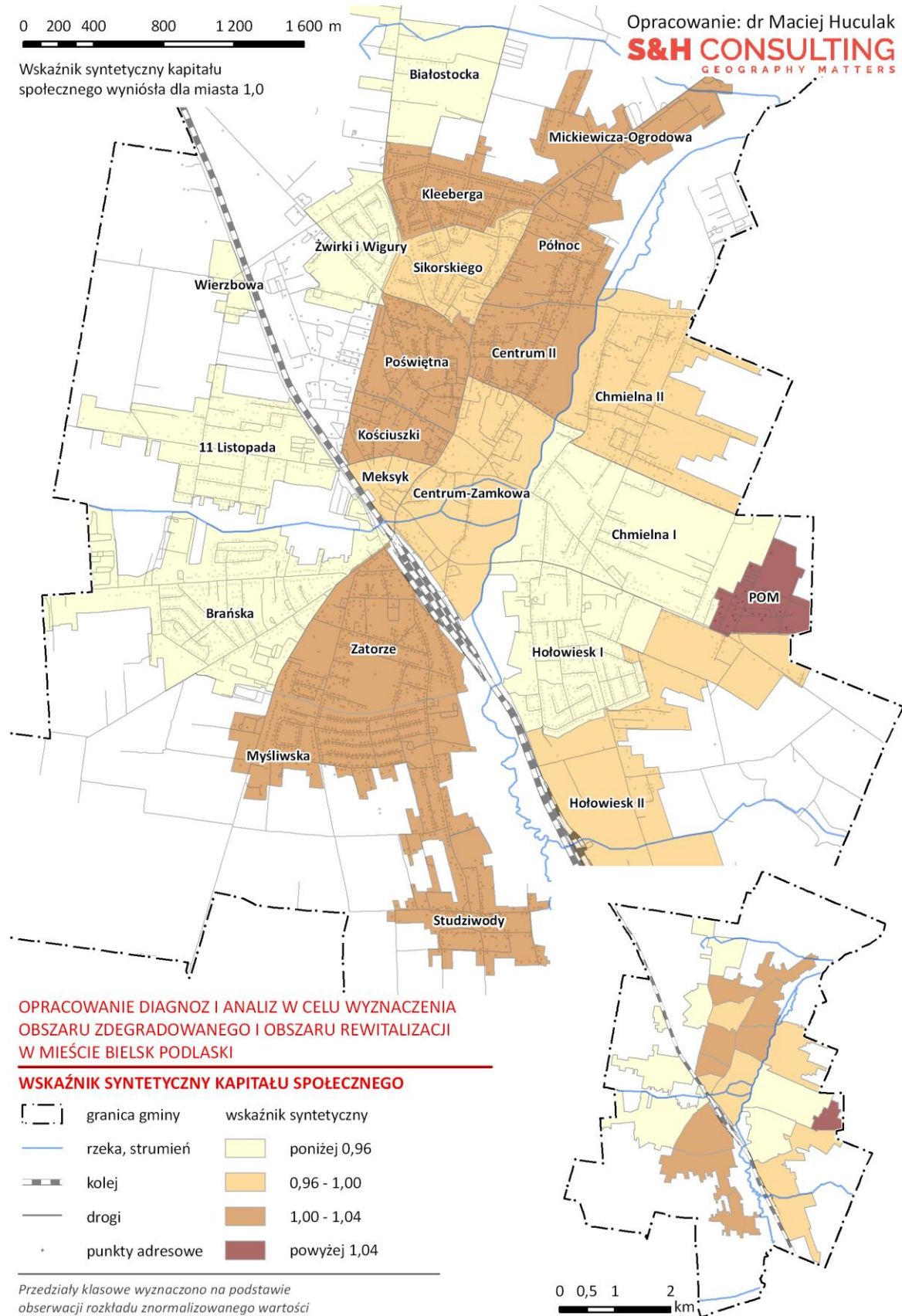
Ze względu na fakt, że wskaźnik taki miał charakter destymulacyjny z punktu widzenia identyfikacji obszarów kryzysowych przeprowadzono jego odwrócenie. Tym samym powstał wskaźnik przedstawiający odwrotność zjawiska frekwencji wyborczej tj. absencję wyborczą. Nadano mu nazwę wskaźnika syntetycznego kapitału społecznego.

Ze względu na rozkład wartości wskaźnika syntetycznego, za próg kryzysu przyjęto wartości wskaźnika przekraczające 104% wartości. W tym przedziale wartości znalazła się tylko jedna jednostka referencyjna – POM (1,08).

Powyżej wartości wskaźnika syntetycznego dla całego miasta znalazła się również liczna, bo obejmująca aż 9 jednostek grupa. Były to: Centrum II (1,04), Północ (1,04), Poświętna (1,03), Mickiewicza-Ogrodowa (1,03), Studziwody (1,03), Kleeberga (1,03), Kościuszki (1,01), Myśliwska (1,00) oraz Zatorze (1,00).

Poziom niższy od wartości dla miasta, lecz nieodbiegający od niego o więcej niż 4% reprezentowała grupa jednostek, na którą składały się: Sikorskiego (1,00), Centrum-Zamkowa (0,98), Chmielna II (0,98), Hołowiesk II (0,97) i Meksyk (0,96).

Najniższe wartości wskaźnika syntetycznego kapitału społecznego, odpowiadające najniższemu poziomowi kapitału społecznego a jednocześnie najwyższym wartościom frekwencji wyborczej, charakteryzowały takie jednostki jak: Chmielna I (0,96), Białostocka (0,95), Żwirki i Wigury (0,95), Hołowiesk I (0,94), 11 Listopada (0,94), Brańska (0,94) i Wierzbowa (0,94).

Rysunek 5.1.29. Wskaźnik syntetyczny frekwencji wyborczej w wyborach ogólnopolskich z lat 2014-2015 w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie PKW.

5.1.8. Poziom edukacji

Problemy natury społecznej wśród dzieci i młodzieży należą do dość trudno uchwytnych w kontekście analiz statystycznych zróżnicowania wewnątrzmijskiego. Podstawową miarą problemów społecznych w grupie najmłodszych mieszkańców miasta są kwestie znajdujące swoje odzwierciedlenie w ich problemach z nauką. Najczęściej tego rodzaju sytuacje wynikają z niekorzystnych zjawisk zachodzących w rodzinach i ich najbliższym otoczeniu. Analiza problemów związanych z edukacją dzieci i młodzieży stanowi zatem niezwykle cenny kontekst problemów społecznych danego obszaru.

Do przybliżenia negatywnych zjawisk z zakresu edukacji wykorzystano dwa równorzędne wskaźniki:

1. Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej z lat 2014/15-2015/16.
2. Wyniki egzaminu w gimnazjum z lat 2013/14-2015/16.

W ramach podsumowania obliczono wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży. Jego konstrukcja była analogiczna do poprzednich wskaźników syntetycznych. Zasadniczą różnicą była konieczność odwrócenia obu wymienionych wskaźników, tak aby przedstawiały negatywny wymiar analizowanych zjawisk.

Sprawdzian w VI klasie szkoły podstawowej

Sprawdzian przeprowadzany na zakończenie szkoły podstawowej (VI klasa) stanowił podstawę do przybliżenia problemów edukacyjnych na wczesnym poziomie edukacji. W latach 2014/15 i 2015/16 do tego sprawdzianu przystąpiło na terenie miasta 416 uczniów zamieszkałych w Bielsku Podlaskim. Przeciętny wynik egzaminu obliczono jako średnią arytmetyczną trzech części sprawdzianu tj.:

1. Języka polskiego.
2. Matematyki.
3. Języka angielskiego.

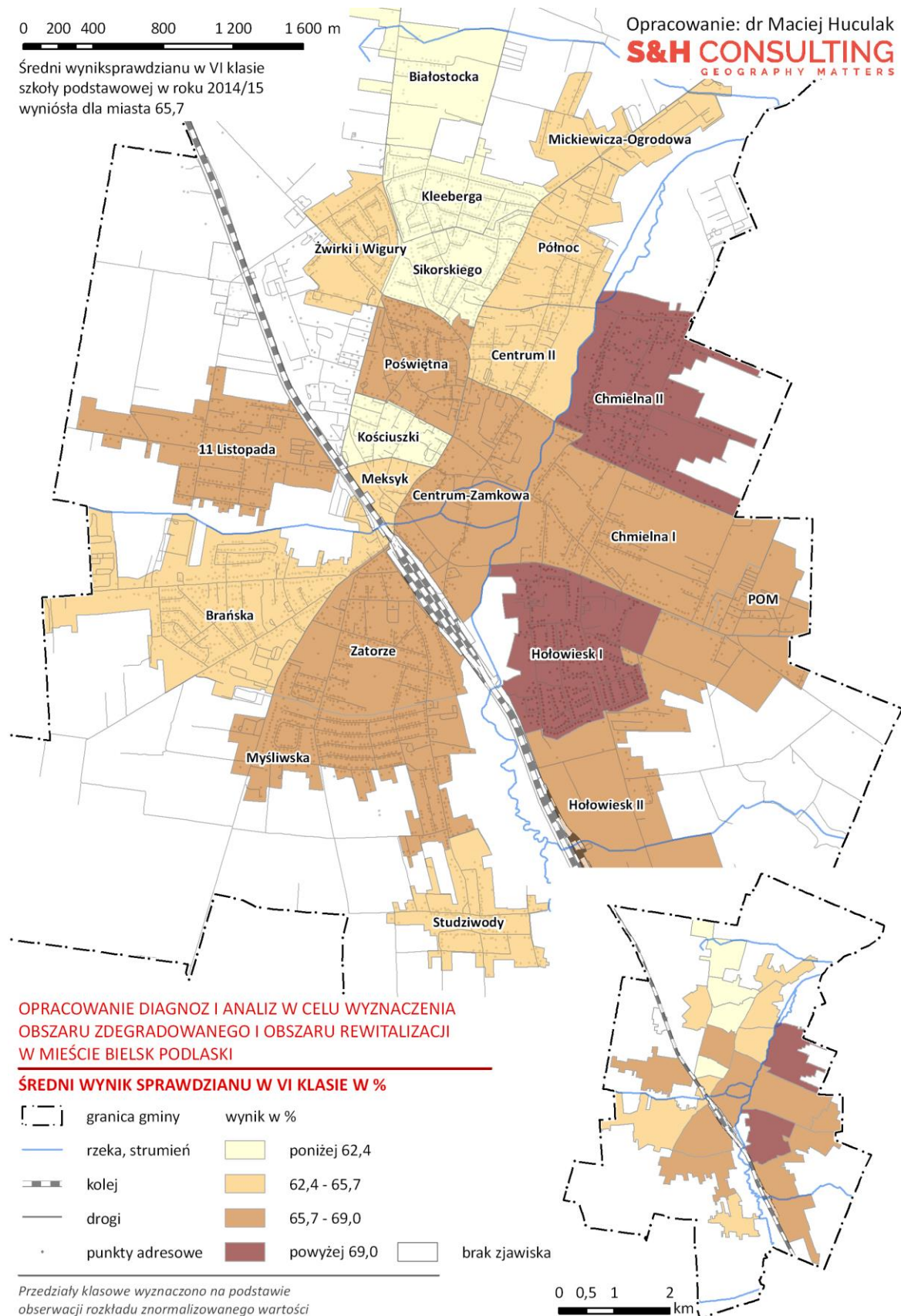
Obliczony średni wynik wyniósł 65,7%.

Najwyższy poziom wyników sprawdzianu, odpowiadający wynikom powyżej 105% poziomu dla całego miasta charakteryzował dwie jednostki urbanistycznych. Były to: Chmielna II (71,7%) oraz Hołowiesk I (70,6%). Powyżej poziomu dla całego miasta znalazły się ponadto: Chmielna I (68,8%), Zatorze (68,4%), 11 Listopada (67,9%), Myśliwska (67,5%), Centrum-Zamkowa (67,4%), Poświętna (67,4%), POM (66,7%) i Hołowiesk II (66,6%). Wszystkie z wymienionych jednostek reprezentowały więc w skali miasta względnie korzystny poziom edukacji w szkole podstawowej.

Wyniki sprawdzianu niższe niż wartość dla miasta reprezentowały obszary o negatywnym stanie poziomu edukacji w szkole podstawowej. Pierwsza grupa wartości skupiała jednostki o średnich wynikach wyższych niż 95% wartości ogólnomiejskiej. Obejmowała ona siedem jednostek: Mickiewicza-Ogrodowa (65,6%), Brańska (65,5%), Północ (65,1%), Centrum II (65,1%), Studziwody (65,0%), Żwirki i Wigury (64,2%) i Meksyk (62,9%).

Najniższy poziom edukacji reprezentowały wyłącznie jednostki położone w śródmieściu lub północnej części miasta. Były to: Kościuszki (62,4%), Sikorskiego (61,3%), Białostocka (58,8%) i Kleeberga (58,5%).

Na terenie jednostki Wierzbowa brak było uczniów, którzy przystąpili do sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w latach szkolnych 2014/2015-2015/2016.

Rysunek 5.1.30. Średni wynik sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w Bielsku Podlaskim w latach 2014/2015 i 2015/2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych szkół podstawowych.

Egzamin gimnazjalny

Sprawdzian przeprowadzany na zakończenie edukacji gimnazjalnej stanowił podstawę do przybliżenia problemów edukacyjnych na kolejnym poziomie edukacji. W latach 2013/14, 2014/15 i 2015/16 do tego sprawdzianu przystąpiło na terenie miasta 621 uczniów zamieszkałych w Bielsku Podlaskim. Przeciętny wynik egzaminu obliczono jako średnią arytmetyczną pięciu części sprawdzianu tj.:

1. Języka polskiego.
2. Matematyki.
3. Historii i wiedzy o społeczeństwie.
4. Przedmiotów przyrodniczych.
5. Języka obcego – części podstawowej.

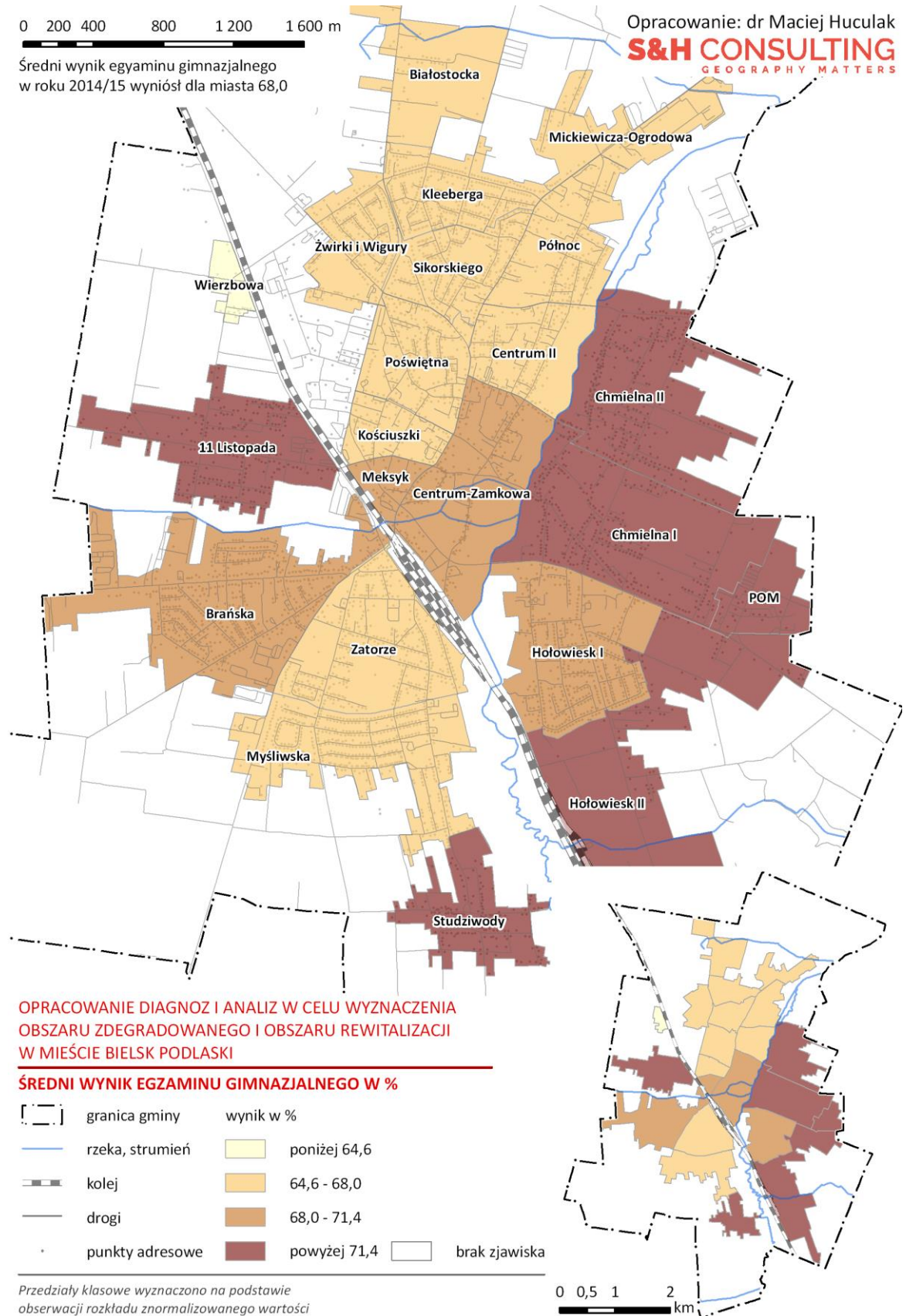
Obliczony średni wynik dla całego miasta wyniósł 68,0%, co należy uznać za wynik umiarkowanie wysoki.

Najwyższy poziom wyników egzaminu, odpowiadający wynikom powyżej 105% poziomu dla całego miasta charakteryzował cztery jednostki urbanistyczne. Były to: Chmielna I (79,3%), Chmielna II (74,5%), Studziwody (73,2%), POM (73,0%) i Hołowiesk II (72,6%). Powyżej poziomu dla całego miasta znalazły się ponadto: Centrum-Zamkowa (70,8%), Meksyk (69,4%), Hołowiesk I (69,1%) oraz Brańska (69,0%). Wszystkie z wymienionych powyżej jednostek reprezentowały więc w skali miasta względnie korzystny poziom edukacji na poziomie gimnazjum.

Wyniki sprawdzianu niższe niż wartość dla miasta reprezentowały obszary o negatywnym stanie poziomu edukacji w gimnazjum. Pierwsza grupa wartości skupiała jednostki o średnich wynikach wyższych niż 95% wartości ogólnomiejskiej. Obejmowała ona osiem jednostek: Sikorskiego (67,7%), Mickiewicza-Ogrodowa (67,4%), Żwirki i Wigury (67,1%), Centrum II (66,7%), Myśliwska (66,5%), Północ (66,1%), Poświętna (65,4%) oraz Zatorze (64,8%).

Najniższy poziom edukacji, reprezentujący poziom poniżej 95% wyniku ogólnomiejskiego reprezentowały takie jednostki jak : Kleeberga (63,4%), Kościuszki (63,1%), Białostocka (61,2%) i Wierzbowa (47,1%).

Rysunek 5.1.31. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w Bielsku Podlaskim w latach 2013/2014-2015/2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z gimnazjów.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Tabela 5.1.8. Wskaźniki problemów związanych edukacją dzieci i młodzieży w Bielsku Podlaskim w latach 2013/2014-2015/2016.

L.p.	Nazwa jednostki	Sprawdzian w VI klasie szkoły podstawowej			Egzamin gimnazjalny			Wskaźnik syntetyczny poziomu edukacji	Wskaźnik syntetyczny poziomu edukacji odwrócony
		Liczba uczniów	Wynik w %	Wynik znormalizowany	Liczba uczniów	Wynik w %	Wynik znormalizowany		
1	Wierzbowa	-	-	-	1,6	47,1	0,69	0,69	1,44
2	Białostocka	4	58,8	0,90	4,2	61,2	0,90	0,90	1,11
3	Kleeberga	16	58,5	0,89	30,6	63,4	0,93	0,91	1,10
4	Kościuszki	41	62,4	0,95	39,7	63,1	0,93	0,94	1,07
5	Sikorskiego	15	61,3	0,93	43,1	67,7	1,00	0,96	1,04
6	Północ	28	65,1	0,99	49,2	66,1	0,97	0,98	1,02
7	Żwirki i Wigury	15	64,2	0,98	17,6	67,1	0,99	0,98	1,02
8	Centrum II	41	65,1	0,99	60,8	66,7	0,98	0,99	1,01
9	Meksyk	16	62,9	0,96	19,8	69,4	1,02	0,99	1,01
10	Mickiewicza-Ogrodowa	6	65,6	1,00	9,5	67,4	0,99	0,99	1,01
11	Poświętna	35	67,4	1,03	33,2	65,4	0,96	0,99	1,01
12	Myśliwska	22	67,5	1,03	41,4	66,5	0,98	1,00	1,00
13	Zatorze	25	68,4	1,04	34,3	64,8	0,95	1,00	1,00
14	Brańska	32	65,5	1,00	51,4	69,0	1,01	1,01	0,99
15	Centrum-Zamkowa	33	67,4	1,03	48,8	70,8	1,04	1,03	0,97
16	Studziwody	2	65,0	0,99	3,8	73,2	1,08	1,03	0,97
17	11 Listopada	11	67,9	1,03	23,8	71,9	1,06	1,05	0,96
18	Holowiesk I	21	70,6	1,07	25,0	69,1	1,02	1,05	0,96
19	Holowiesk II	4	66,6	1,01	8,1	72,6	1,07	1,04	0,96
20	POM	16	66,7	1,01	38,6	73,0	1,07	1,04	0,96
21	Chmielna I	16	68,8	1,05	21,1	79,3	1,17	1,11	0,91
22	Chmielna II	12	71,7	1,09	14,6	74,5	1,10	1,09	0,91
23	Kolejowy	-	-	-	0,0	38,0	0,56	0,28	-
24	Strefa Przemysłowa	3	51,7	0,79	3,0	54,3	0,80	0,79	1,26
25	Pozostały obszar	0	67,7	1,03	0,4	59,5	0,88	0,95	1,06
	Miasto Bielsk Podlaski	416	65,7	1,00	625	68,0	1,00	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych szkół podstawowych i gimnazjów.

Podsumowanie

Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży miał za zadanie ująć wszystkie opisane powyżej problemy w jedną całość. Skonstruowano go w oparciu o trzy, opisane powyżej wskaźniki cząstkowe tj.:

1. Wyniki sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej z lat 2014/15-2015/16.
2. Wyniki egzaminu w gimnazjum z lat 2013/14-2015/16.

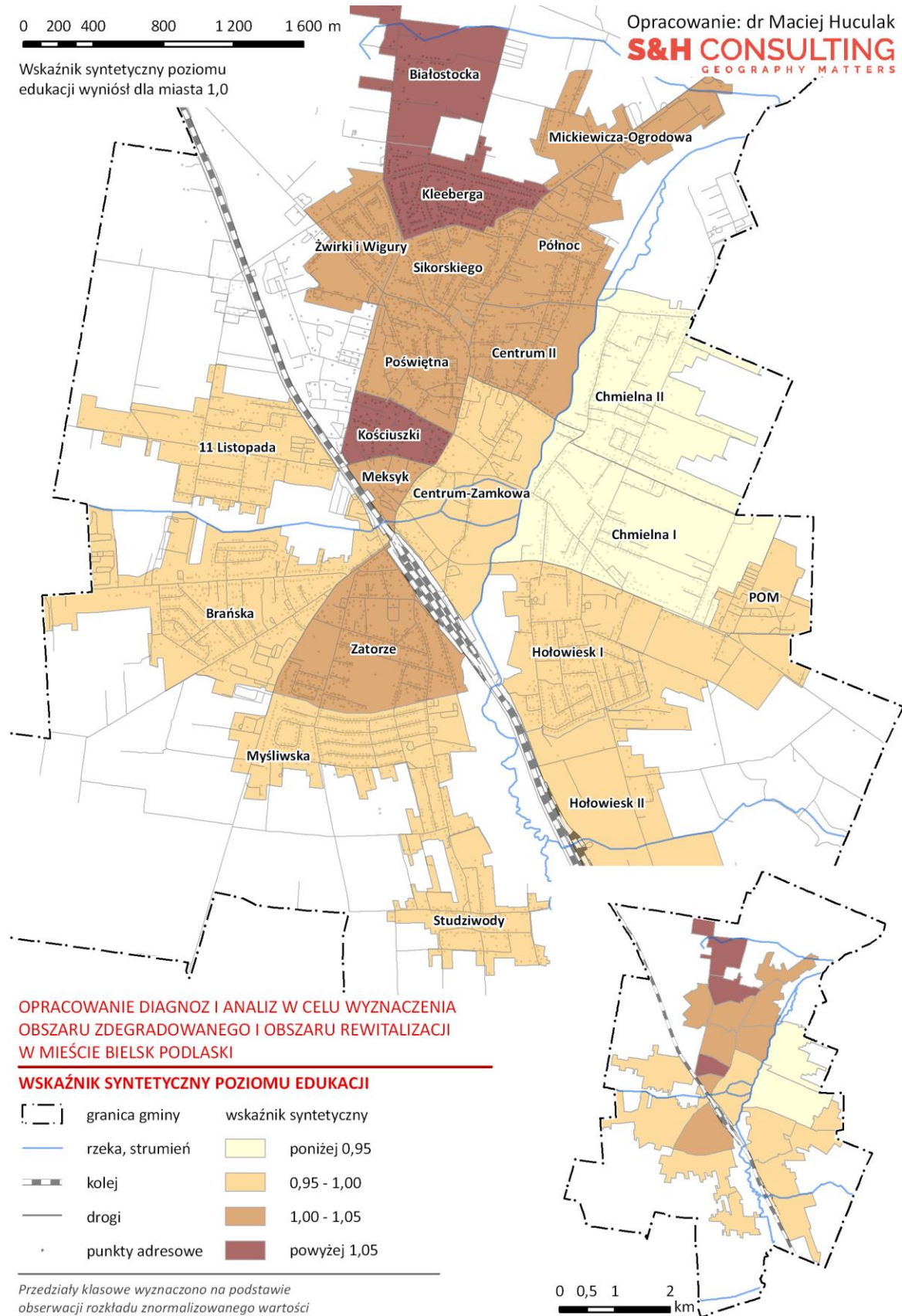
W przypadku jednostki Wierzbowa, ze względu na brak występowania uczniów, którzy przystąpili do sprawdzianu w VI klasie w latach 2014/2015-2015/2016 za poziom wskaźnika syntetycznego przyjęto znormalizowaną wartość wskaźnika egzaminu gimnazjalnego.

Najwyższy poziom problemów edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży zidentyfikowano głównie w centralnej i północnej części miasta. Obszarami o największej koncentracji problemów edukacyjnych były jednostki: Wierzbowa (1,74), Białostocka (1,11), Kleeberga (1,10) i Kościuszki (1,07).

Do grupy pozostałych obszarów o ponadprzeciętnych wartościach wskaźnika syntetycznego zaliczały się: Sikorskiego (1,04), Północ (1,02), Żwirki i Wigury (1,02), Centrum II (1,01), Meksyk (1,01), Poświętna (1,01), Mickiewicza-Ogrodowa (1,01) oraz Zatorze (1,00).

Poniżej wartości referencyjnej dla całego miasta, ale jednocześnie powyżej progu wynoszącego jej 95%, znalazła się liczna grupa ośmiu jednostek. Były to: Myśliwska (1,00), Brańska (0,99), Studziwody (0,97), Centrum-Zamkowa (0,97), Hołowiesk II (0,96), POM (0,96), Hołowiesk I (0,96), 11 Listopada (0,96).

Najniższe wartości, odpowiadające najlepszej sytuacji w zakresie poziomu edukacji dzieci i młodzieży charakteryzowały dwie jednostki: Chmielna II (0,91) i Chmielna I (0,91).

Rysunek 5.1.32. Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży w Bielsku Podlaskim w latach 2014/2015-2015/2016.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych szkół podstawowych i gimnazjów.

5.1.9. Problemy alkoholowe

Problemy związane z nadużywaniem alkoholu stanowią w warunkach polskich jeden z ważnych elementów sprzyjających występowaniu wielu zjawisk kryzysowym w rodzinach. Dane dotyczące tego rodzaju negatywnych zjawisk w praktyce możliwe są do przybliżenia poprzez analizę dwóch informacji. Pierwszą, są dane MOPS odnoszące się do liczby rodzin i osób w rodzinach objętych wsparciem z powodu alkoholizmu. Grupa ta obejmuje wyłącznie osoby skierowane na leczenie z powodu alkoholizmu jednocześnie spełniających kryterium dochodowe. W przypadku poniższej analizy badaniu poddano dane za rok 2016.

Drugim, na ogół szerszym zbiorem są dane pochodzące z wniosków o leczenie skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. O jej zastosowaniu zdecydowała możliwość łatwego pozyskania szczegółowych danych. Analizie poddano okres 2012-2016.

Wsparcie MOPS z powodu alkoholizmu

W 2016 r. na terenie miasta Bielsk Podlaski wsparciu MOPS z względu na alkoholizm podlegały 54 rodziny, na które przypadało 77 osób. W rezultacie dało to wskaźnik liczby osób w rodzinach objętych wsparciem z tego powodu wynoszący 2,9.

Najwyższy poziom analizowanego zjawiska charakteryzował grupę sześciu jednostek. Były to: Studziwody (5,8), Kościuszki (5,7), Centrum-Zamkowa (5,6), Sikorskiego (5,5), Żwirki i Wigury (5,2) i Brańska (4,7). Były to jednocześnie wszystkie jednostki, które przekroczyły wartość referencyjną dla całego miasta.

Poniżej tej wartości, ale względnie blisko wartości ogólnomiejskiej uplasowały się dwie jednostki urbanistyczne tj. POM (2,8) i Poświętna (2,5).

Najniższe wartości reprezentowała liczna, bo licząca 11 jednostek grupa. W jej skład wchodziły takiej obszary jak: Centrum II (2,2), Kleeberga (2,0), Północ (1,9), Myśliwska (1,7), Mickiewicza-Ogrodowa (1,6), Zatorze (1,4), Chmielna I (1,0), Hołowiesk I (0,8), Chmielna II (0,8), Hołowiesk II (0,5) oraz Meksyk (0,4).

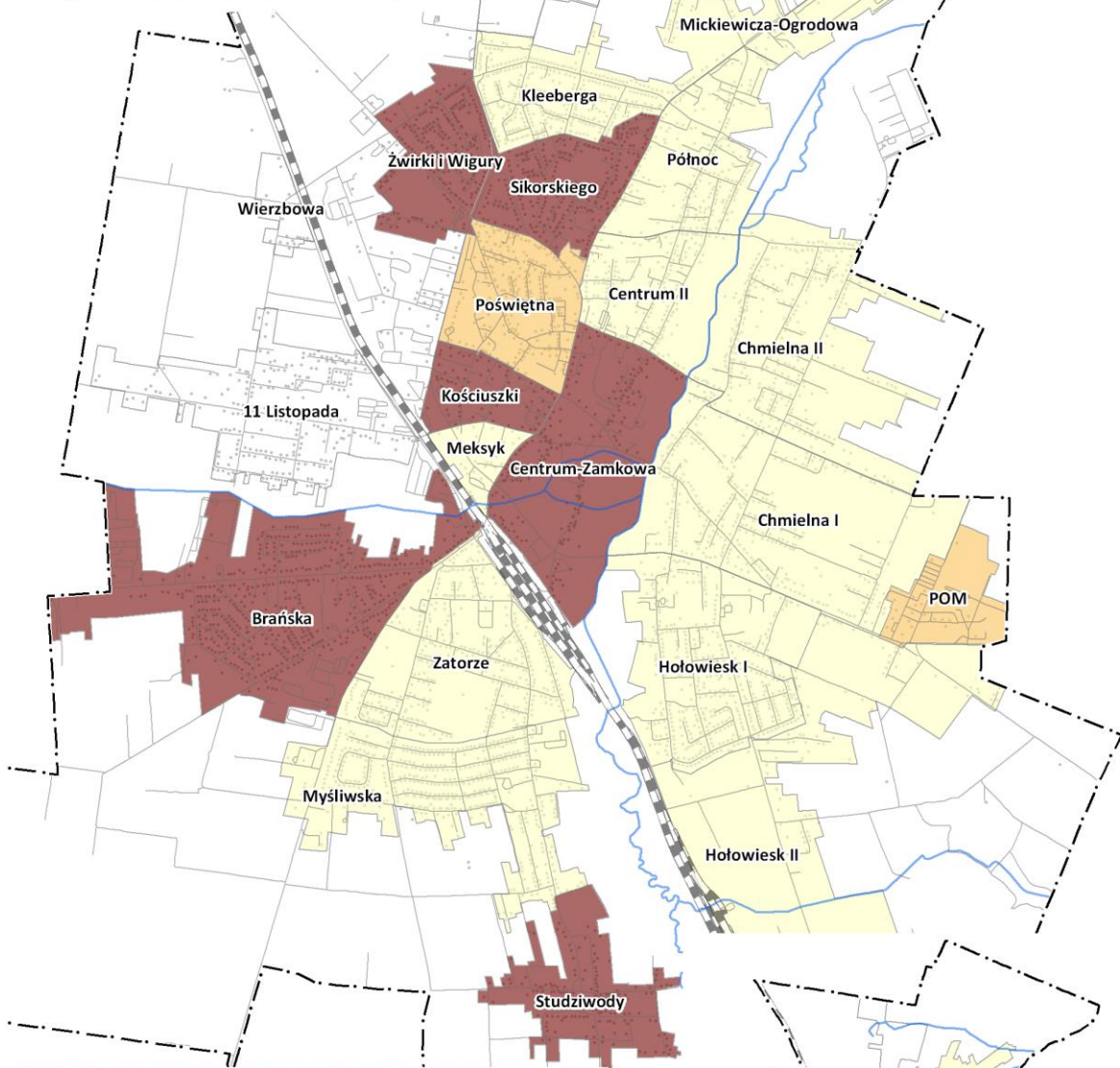
Analizowane zjawisko nie występowało w przypadku trzech jednostek tj. 11 Listopada, Białostockiej oraz Wierzbowej.

0 200 400 800 1 200 1 600 m

Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu alkoholizmu na 1 tys. mieszkańców wyniosła dla miasta 2,9

Opracowanie: dr Maciej Huculak
S&H CONSULTING
 GEOGRAPHY MATTERS

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

LICZBA OSÓB W RODZINACH KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY MOPS Z POWODU ALKOHOLOWIZMU NA 1 TYS. MIESZKAŃCÓW

[- - -]	granica gminy	osoby na 1 tys. mieszkańców
—	rzeka, strumień	poniżej 2,3
—+—+—	kolej	2,3 - 2,9
—	drogi	2,9 - 3,5
•	punkty adresowe	powyżej 3,5
		brak zjawiska

Przedziały klasowe wyznaczone na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego wartości

0 0,5 1 2 km

Rysunek 5.1.33. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem MOPS z powodu na alkoholizm na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MOPS w Bielsku Podlaskim.

Wnioski skierowane do MKRPA

Ze względu na względnie niską liczbę wniosków skierowanych rocznie do MKRPA w 2016 r. postanowiono rozszerzyć zakres czasowy analizy do lat 2012-2016. Łącznie w tym okresie skierowano do MKRPA w Bielsku Podlaskim 317 wniosków. Liczba wniosków skierowanych do MKRPA w tym czasie, w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dała wynik 12,1.

Tabela 5.1.9. Wnioski skierowane do MKRPA w Bielsku Podlaskim w latach 2012-2016.

Rok	Liczba wniosków
2012	62
2013	79
2014	64
2015	67
2016	45
Razem	317

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych szkół podstawowych i gimnazjów

Najwyższy poziom natężenia problemów alkoholowych dotyczył sześć jednostek analizy. Były to: Wierzbowa (31,9), Kościuszki (22,0), Studziwody (17,6) i Brańska (16,3) POM (16,0), Hołowiesk II (14,9). Powyżej wartości dla całego miasta znalazły się jeszcze cztery obszary: Sikorskiego (14,1), Centrum II (13,8), Centrum-Zamkowa (13,3) oraz Północ (13,0).

Poniżej wartości referencyjnej znalazła się grupa licząca jedenaście jednostek analizy. Z tego cztery charakteryzowały się wartościami nieznacznie niższymi niż poziom ogólnomiejski. Były to: Żwirki i Wigury (11,7), Poświętna (11,2), Mickiewicza-Ogrodowa (10,8) i Meksyk (10,7).

Najniższe wartości odnotowano w jednostkach: Zatorze (8,5), Chmielna I (7,7), Kleeberga (7,5), 11 Listopada (5,8), Chmielna II (4,7), Myśliwska (4,5) oraz Hołowiesk I (4,5).

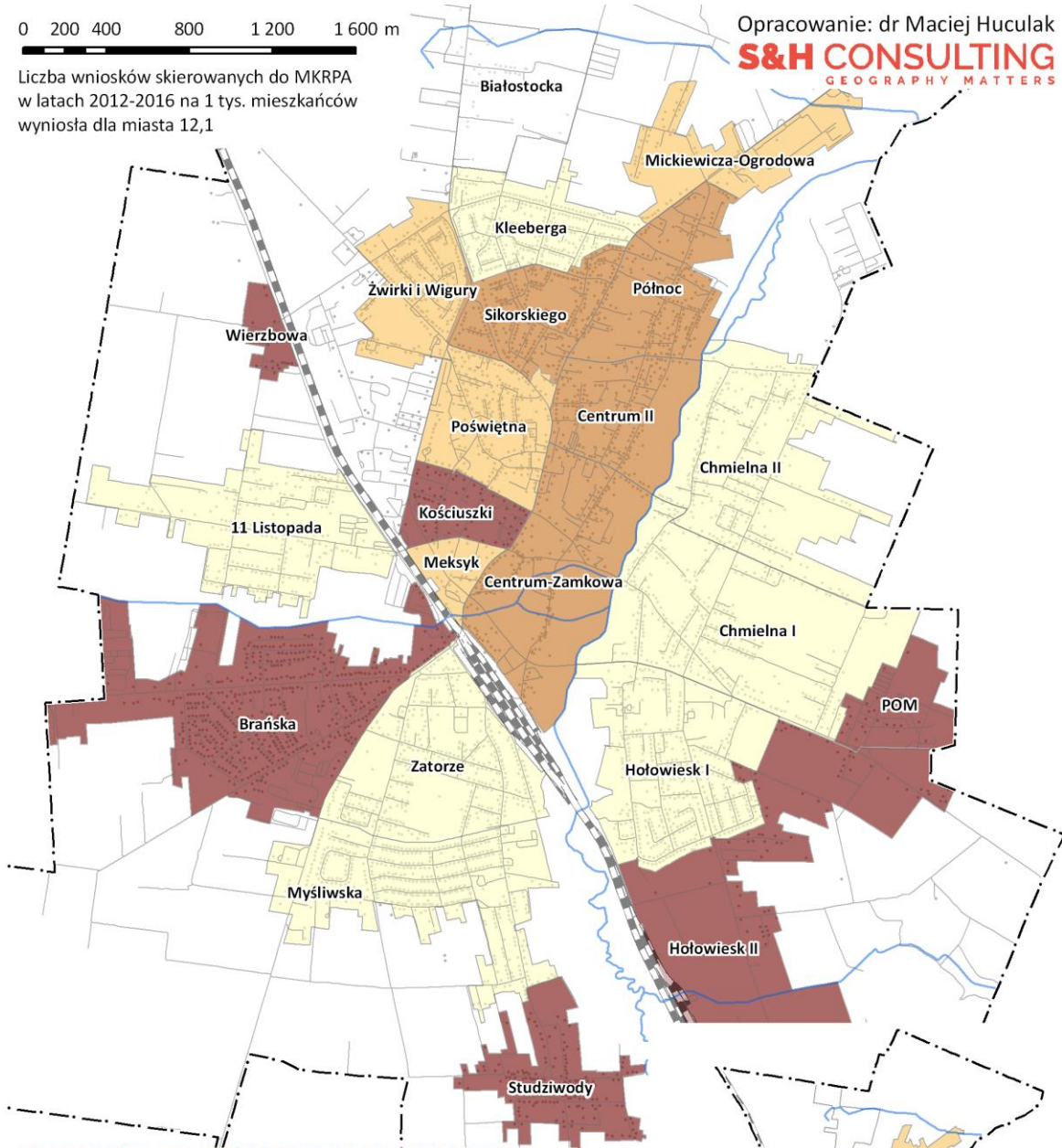
Analizowane zjawisko nie występowało na obszarze jednostki Białostocka.

0 200 400 800 1 200 1 600 m

Liczba wniosków skierowanych do MKRPA w latach 2012-2016 na 1 tys. mieszkańców wyniosła dla miasta 12,1

Opracowanie: dr Maciej Huculak
S&H CONSULTING
 GEOGRAPHY MATTERS

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

LICZBA WNIOSKÓW SKIEROWANYCH DO MKRPA W LATACH 2012-2016 NA 1 TYS. MIESZKAŃCÓW

[- - -]	granica gminy	wnioski na 1 tys. mieszkańców	
—	rzeka, strumień	poniżej 9,7	
—+—+—	kolej	9,7 - 12,1	
—	drogi	12,1 - 14,5	
•	punkty adresowe	powyżej 14,5	□ brak zjawiska

Przedziały klasowe wyznaczone na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego wartości

0 0,5 1 2 km

Rysunek 5.1.34. Liczba wniosków kierowanych do MKRPA na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w latach 2012-2015.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MKRPA w Bielsku Podlaskim.

Tabela 5.1.10. Problemy alkoholowe w Bielsku Podlaskim latach 2012-2016.

L.p.	Nazwa jednostki	Osoby w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu alkoholizmu			Liczba wniosków skierowanych w latach 2012-2016 do MKRPA			Wskaźnik syntetyczny problemów alkoholowych
		Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	Liczba	Na 1 tys. mieszk.	Wskaźnik znormalizowany	
1	Kościuszki	13	5,7	1,95	51	22,0	1,82	1,89
2	Studziwody	2	5,8	1,97	6	17,6	1,46	1,71
3	Sikorskiego	7	5,5	1,86	18	14,1	1,17	1,51
4	Centrum-Zamkowa	13	5,6	1,90	31	13,3	1,10	1,50
5	Brańska	8	4,7	1,61	26	16,3	1,35	1,48
6	Żwirki i Wigury	3	5,2	1,78	8	11,7	0,96	1,37
7	Wierzbowa	0	0,0	0,00	2	31,9	2,64	1,32
8	POM	3	2,8	0,95	19	16,0	1,32	1,14
9	Centrum II	6	2,2	0,75	37	13,8	1,14	0,94
10	Poświętna	5	2,5	0,86	22	11,2	0,93	0,90
11	Północ	4	1,9	0,65	30	13,0	1,07	0,86
12	Mickiewicza-Ogrodowa	1	1,6	0,54	5	10,8	0,89	0,72
13	Hołowiesk II	0	0,5	0,17	5	14,9	1,24	0,70
14	Kleeberga	2	2,0	0,68	7	7,5	0,62	0,65
15	Zatorze	2	1,4	0,49	10	8,5	0,71	0,60
16	Meksyk	0	0,4	0,13	10	10,7	0,88	0,51
17	Chmielna I	1	1,0	0,33	7	7,7	0,64	0,49
18	Myśliwska	3	1,7	0,57	7	4,5	0,37	0,47
19	Chmielna II	1	0,8	0,27	4	4,7	0,39	0,33
20	Hołowiesk I	1	0,8	0,29	6	4,5	0,37	0,33
21	11 Listopada	0	0,0	0,00	4	5,8	0,48	0,24
22	Białostocka	0	0,0	0,00		0,0	0,00	0,00
23	Kolejowy	0	0,0	0,00	0	18,5	1,53	0,77
24	Strefa Przemysłowa	0	0,9	0,29	1	55,2	4,57	2,43
25	Pozostały obszar	0	1,6	0,54	0	6,0	0,50	0,52
Miasto Bielsk Podlaski		77	2,9	1,00	317	12,1	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS oraz MKRPA w Bielsku Podlaskim.

Podsumowanie

Do podsumowania zjawiska problemów alkoholowych posłużono się wskaźnikiem syntetycznym. Skonstruowano go w oparciu o dwa, opisane powyżej wskaźniki cząstkowe tj.:

1. Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu alkoholizmu na 1 tys. mieszkańców.
2. Liczba wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2016 na 1 tys. mieszkańców.

Wskaźnik syntetyczny obliczono jako średnią arytmetyczną wskaźników cząstkowych po ich uprzedniej normalizacji.

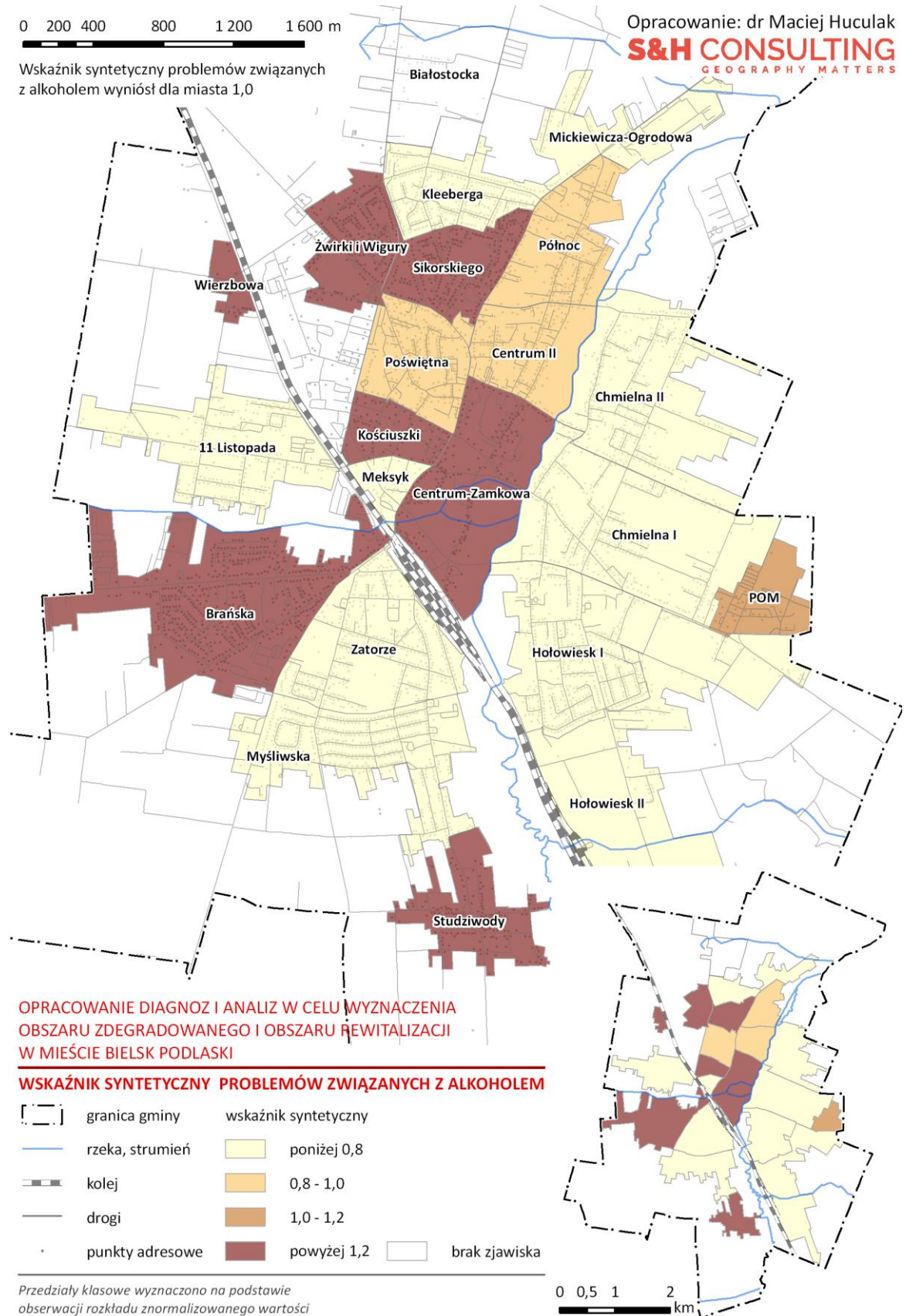
Najwyższy poziom problemów alkoholowych zidentyfikowano w grupie siedmiu jednostek analizy. Były to: Kościuszki (1,89), Studziwody (1,71), Sikorskiego (1,51), Centrum-Zamkowa (1,5), Brańska (1,48), Żwirki i Wigury (1,37) i Wierzbowa (1,32).

Powyżej wartości referencyjnej znalazł się ponadto tylko jeden obszar tj. POM (1,14).

W przedziale wartości 0,8-1,0 uplasowały się trzy jednostki: Centrum II (0,94), Poświętna (0,90) oraz Północ (0,86).

Najniższą intensywność problemów alkoholowych stwierdzono w przypadku grupy aż 10 jednostek. Zaliczały się do niej takie obszary jak: Mickiewicza-Ogrodowa (0,72), Hołowiesk II (0,70), Kleeberga (0,65), Zatorze (0,60), Meksyk (0,51), Chmielna I (0,49), Myśliwska (0,47), Chmielna II (0,33), Hołowiesk I (0,33), 11 Listopada (0,24).

Na terenie jednostki Białostocka nie stwierdzono występowania problemów alkoholowych.

Rysunek 5.1.35. Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z alkoholem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MOPS w Bielsku Podlaskim.

5.1.10. Sfera społeczna – podsumowanie

Prace analityczne dotyczące występowania i koncentracji negatywnych zjawisk społecznych zakończono identyfikacją tych z nich, które spełniają wymagania stawiane przed obszarem zdegradowanym zawarte w *Wytycznych ...* Ministra Rozwoju. Zgodnie z nimi pierwszym warunkiem, który dany obszar gminy musi spełnić, aby mógł on zostać uznany za zdegradowany to obecność na jego terenie stanu kryzysowego z powodu **koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.**

Powyższe sformułowanie niesie ze sobą konieczność określenia zjawiska koncentracji zjawisk kryzysowych. Na potrzeby niniejszego opracowania za poziom odpowiadający koncentracji danego zjawiska kryzysowego przyjęto w większości przypadków poziom przekraczający 120% wartości wskaźnika obliczonego dla całego miasta. Wyjątkowo, ze względu na specyficzny rozkład analizowanych zmiennych zastosowano inne granice przedziałów (średni wiek ludności, frekwencja wyborcza, edukacja).

Wyróżniono dziewięć głównych grup zjawisk problemowych składających się na kryzys w sferze społecznej na terenie miasta Bielsk Podlaski. Były to następujące grupy zjawisk:

1. Demografia (wskaźnik syntetyczny - 2 wskaźniki cząstkowe).
2. Ubóstwo (wskaźnik syntetyczny - 3 wskaźniki cząstkowe).
3. Stan zdrowia (wskaźnik syntetyczny - 3 wskaźniki cząstkowe).
4. Problemy alkoholowe (wskaźnik syntetyczny - 2 wskaźniki cząstkowe).
5. Problemy rodzin (wskaźnik syntetyczny - 2 wskaźniki cząstkowe).
6. Bezpieczeństwo (wskaźnik syntetyczny - 2 wskaźniki cząstkowe).
7. Edukacja (wskaźnik syntetyczny - 2 wskaźniki cząstkowe).
8. Kapitał społeczny (wskaźnik syntetyczny 3 wskaźniki cząstkowe).
9. Bezrobocie (wskaźnik syntetyczny - 7 wskaźników cząstkowych).

Przekroczenia wartości odpowiadających całej gminie tzn. występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych zilustrowano w dwojaki sposób:

1. W tabeli 5.1.10. za pomocą znaku „+” w komórce odpowiadającej danej grupie negatywnych zjawisk i danej jednostce referencyjnej.
2. Na Rys.5.1.32. poprzez zaznaczenie tych samych co w pkt. 1 jednostek na mapie za pomocą różnego rodzaju sygnatur powierzchniowych.

W konsekwencji tak przeprowadzonego postępowania otrzymano informację dotyczącą tego, które z jednostek spełniają warunek nakładania się przynajmniej trzech rodzajów/grup problemów (negatywnych zjawisk). Listę jednostek uszeregowano według liczby grup zjawisk, w których zidentyfikowano stan kryzysowy. Łącznie warunek nakładania się na siebie stanów kryzysowych w zakresie zjawisk społecznych spełniło 8 z analizowanych jednostek urbanistycznych.

Największą liczbę tego rodzaju przekroczeń, odnotowano w przypadku jednej, centralnie położonej jednostki. Był to obszar Kościuszki z aż 8 stwierdzonymi stanami kryzysowymi tj. demografią, ubóstwem, złym stanem zdrowia, kryzysem w rodzinach, problemami alkoholowymi, niskim poziomem bezpieczeństwa, niskim poziomem edukacji i wysokim bezrobociem.

Kolejnych siedem jednostek odznaczało się wysokim poziomem degradacji społecznej. Poziomowi temu odpowiadało współwystępowanie od 3 do 4 spośród 9 analizowanych, negatywnych zjawisk. Do grupy tej zaliczały się:

1. Brańska z czterema tego rodzaju grupami negatywnych zjawisk (ubóstwo, zły stan zdrowia, kryzys w rodzinach i problemy alkoholowe).
2. Poświętna, również z czterema grupami negatywnych zjawisk (demografia, ubóstwo, niski poziom bezpieczeństwa, wysokie bezrobocie).
3. Białostocka z trzema negatywnymi zjawiskami (kryzys w rodzinach, niski poziom bezpieczeństwa i niski poziom edukacji).
4. Centrum-Zamkowa z trzema negatywnymi zjawiskami (demografia, problemy alkoholowe, niski poziom bezpieczeństwa).
5. Hołowiesk II z trzema negatywnymi zjawiskami (kryzys w rodzinach, niski poziom bezpieczeństwa i wysoki poziom bezrobocia).
6. POM z trzema negatywnymi zjawiskami (niski poziom bezpieczeństwa, niski poziom kapitału społecznego i wysoki poziom bezrobocia).
7. Zatorze z trzema negatywnymi zjawiskami (ubóstwo, niski zły stan zdrowia i i wysoki poziom bezrobocia).

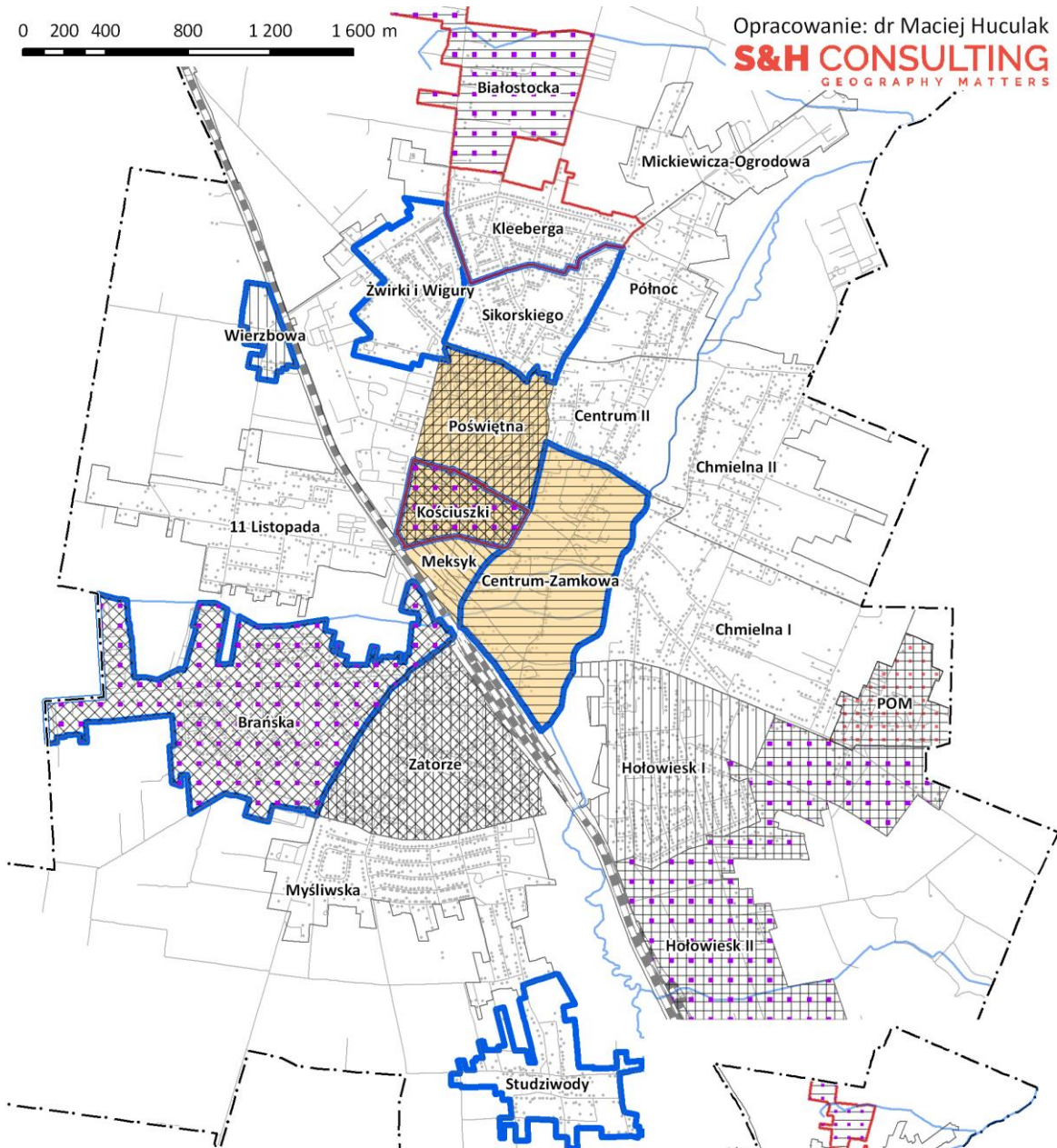
Ponadto, dla dwóch jednostek stwierdzono występowanie dwóch negatywnych zjawisk ze sfery społecznej. Były to:

1. Meksyk z dwoma negatywnymi zjawiskami (demografia i wysoki poziom bezrobocia).
2. Wierzbowa z dwoma negatywnymi zjawiskami (problemy alkoholowe i wysoki poziom bezrobocia).

W przypadku pięciu jednostek stwierdzono występowanie negatywnych zjawisk dla pojedynczych grup problemów społecznych. Również w tym przypadku nie stwierdzono występowania stanu kryzysowego w sferze społecznej. Były to jednostki:

1. Hołowiesk I – wysoki poziom bezrobocia.
2. Kleeberga – niski poziom edukacji.
3. Sikorskiego – problemy alkoholowe.
4. Studziwody – problemy alkoholowe.
5. Żwirki i Wigury – problemy alkoholowe.

W pozostałych jednostkach referencyjnych brak było oznak zjawisk kryzysowych.

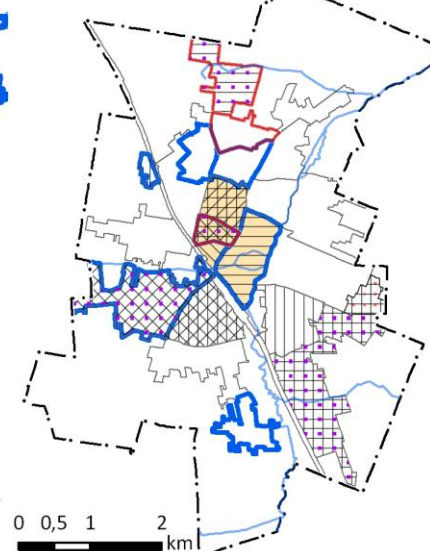

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

ZJAWISKA KRYZYSOWE W SFERZE SPOŁECZNEJ

granica gminy	rodzaje zjawisk kryzysowych:	problemy rodzin
brak zjawiska	demografia	bezpieczeństwo
kolej	problemy alkoholowe	bezrobocie
drogi	edukacja	zdrowie
punkty adresowe	kapitał społeczny	ubóstwo

Przedziały klasowe wyznaczono na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego wartości

Rysunek 5.1.36. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie UM i in.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

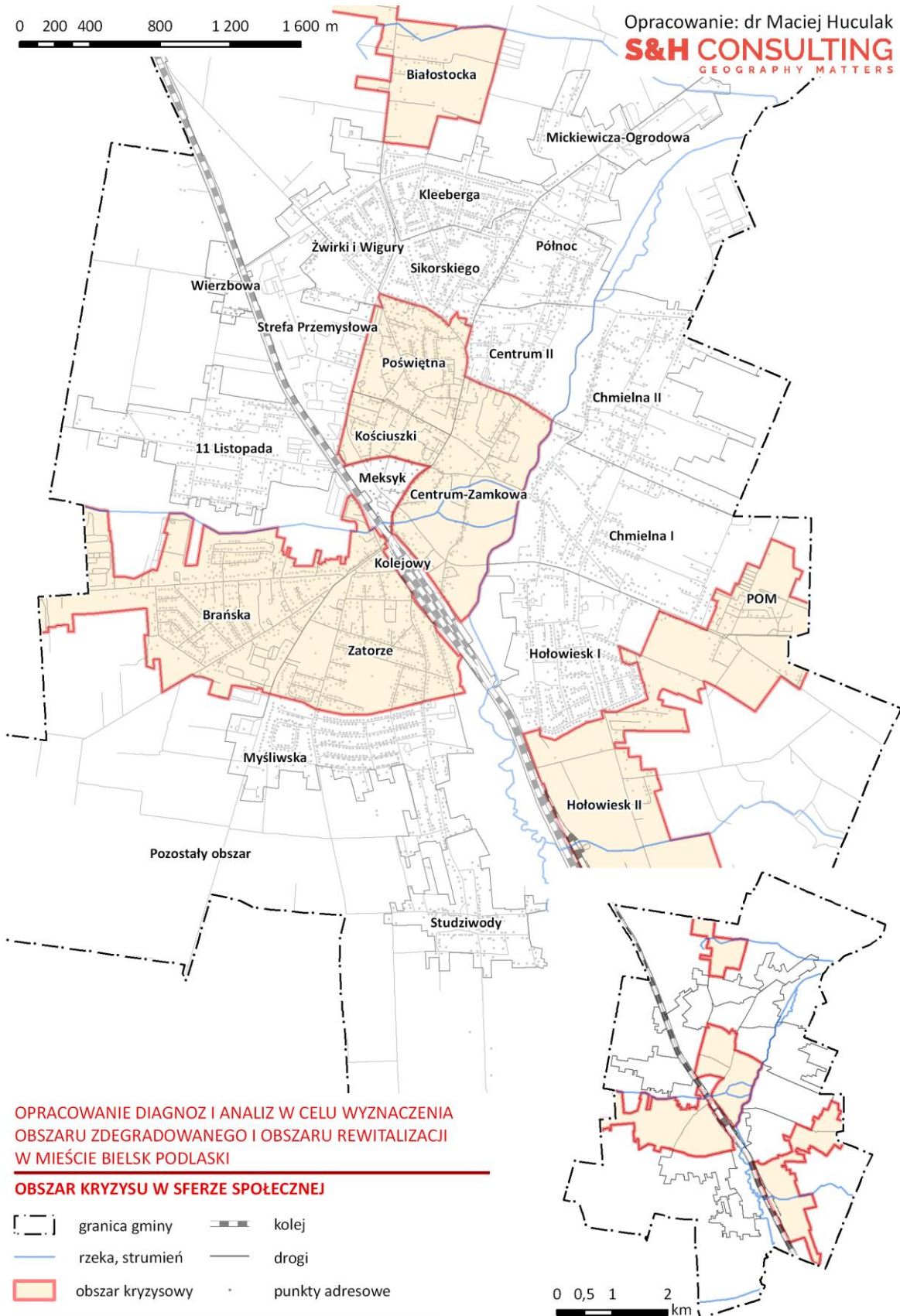
Tabela 5.1.11. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Demografia	Ubóstwo	Stan zdrowia	Kryzys w rodzinach	Problemy alkoholowe	Bezpieczeństwo	Edukacja	Kapitał społeczny	Bezrobocie	Liczba stanów kryzysowych	Kryzys w sferze społecznej
1	Kościuszki	+	+	+	+	+	+	+	-	+	8	TAK
2	Brańska	-	+	+	+	+	-	-	-	-	4	TAK
3	Poświętna	+	+	-	-	-	+	-	-	+	4	TAK
4	Białostocka	-	-	-	+	-	+	+	-	-	3	TAK
5	Centrum-Zamkowa	+	-	-	-	+	+	-	-	-	3	TAK
6	Hołowiesk II	-	-	-	+	-	+	-	-	+	3	TAK
7	POM	-	-	-	-	-	+	-	+	+	3	TAK
8	Zatorze	-	+	+	-	-	-	-	-	+	3	TAK
9	Meksyk	+	-	+	-	-	-	-	-	-	2	-
10	Wierzbowa	-	-	-	-	+	-	-	-	+	2	-
11	Hołowiesk I	-	-	-	-	-	-	-	-	+	1	-
12	Kleeberga	-	-	-	-	-	-	+	-	-	1	-
13	Sikorskiego	-	-	-	-	+	-	-	-	-	1	-
14	Studziwody	-	-	-	-	+	-	-	-	-	1	-
15	Żwirki i Wigury	-	-	-	-	+	-	-	-	-	1	-
16	11 Listopada	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	Centrum II	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	Chmielna I	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	Chmielna II	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	Mickiewicza-Ogrodowa	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	Myśliwska	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	Północ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

+ stan kryzysowy

Rysunek 5.1.37. Obszar objęty kryzysem w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

5.2. Zjawiska gospodarcze

5.2.1. Przedsiębiorczość

Najczęściej stosowanym wskaźnikiem wskazującym na występowanie problemów natury gospodarczej jest poziom przedsiębiorczości. Najczęściej spotykanym sposobem pomiaru tego zjawiska jest wskaźnik liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON lub CEiDG w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Dane z systemu REGON są pełniejsze, zawierają bowiem informacje dotyczące wszystkich rodzajów zarejestrowanych firm, a więc zarówno wpisanych do CEiDG, jak również KRS. Najczęściej stosowanymi m.in. przez GUS, poziomami odniesienia dla obliczania wskaźnika przedsiębiorczości są:

1. Liczba mieszkańców ogółem np. 1 000 lub 10 000.
2. Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym.

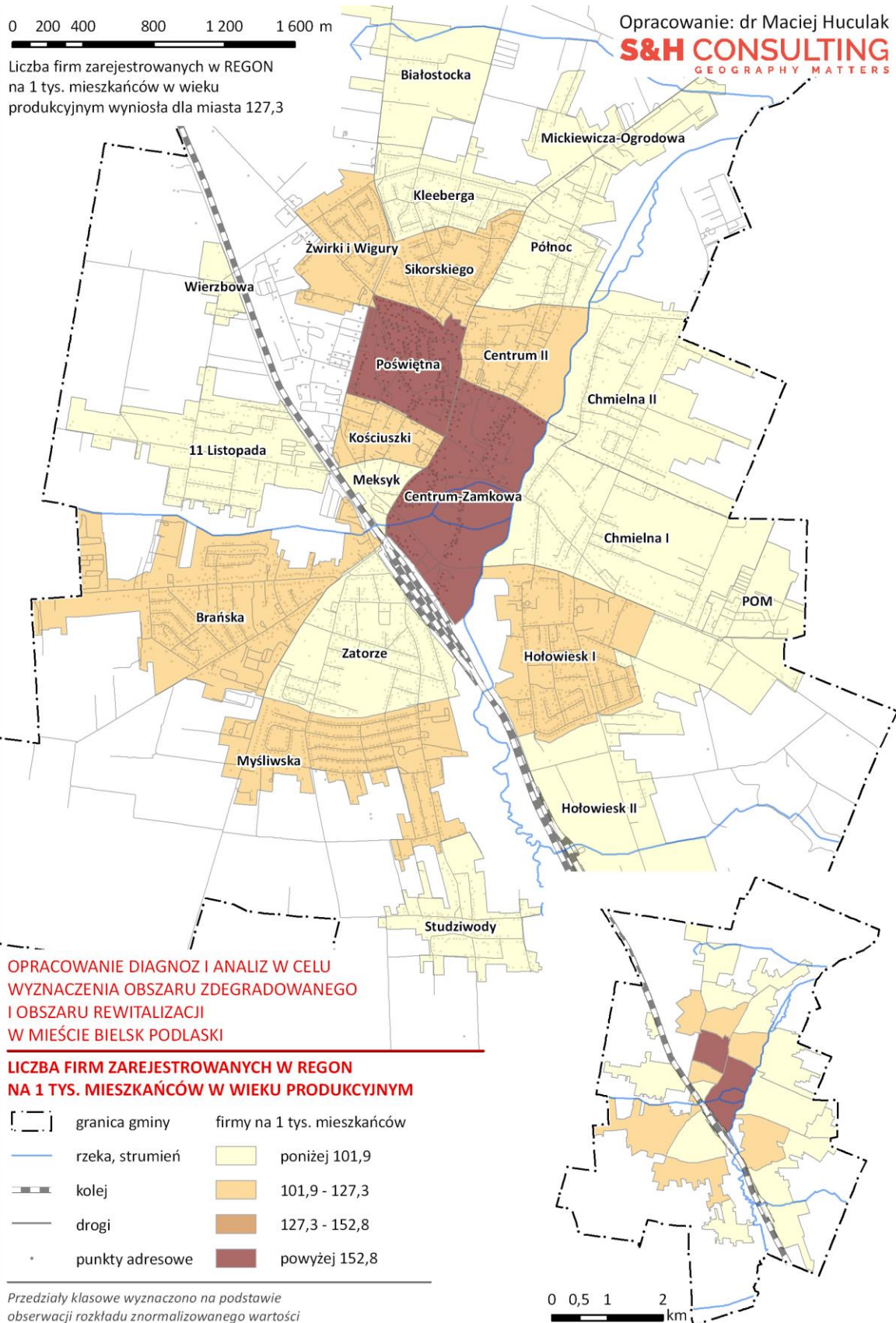
Na potrzeby niniejszego opracowania zastosowano drugi z wymienionych poziomów odniesienia i wskaźnik przedsiębiorczości obliczono w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym. Taka miara przedsiębiorczości, choć posiada pewne wady związane choćby np. z oparciem się o adres rejestracji podmiotu, a nie faktycznego miejsca prowadzenia działalności, to jednak pozwala w większości przypadków poprawnie wskazać obszary odpowiadające rzeczywistemu zasięgowi kryzysu w tym zakresie.

W 2016 r. na terenie Bielska Podlaskiego w systemie REGON zarejestrowane były 2063 podmioty gospodarcze. Wskaźnik przedsiębiorczości obliczony dla całego miasta wyniósł 127,3 podmiotów na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym. Najwyższe, a zatem jednocześnie najkorzystniejsze wartości wskaźnika, odnotowano w dwóch jednostkach o charakterze śródmiejskim. Były to: Poświętna (198,7) oraz Centrum-Zamkowa (169,5). Jednocześnie były to jedyne jednostki, które przekroczyły wartość referencyjną dla miasta. Sytuacja taka wynika głównie z bardzo dużej intensywności zabudowy mieszkaniowej w pozostałych jednostkach śródmiejskich, przez co nawet duża liczba firm po przeliczeniu na liczbę mieszkańców w wieku produkcyjnym, daje umiarkowaną wartość wskaźnika przedsiębiorczości.

Poniżej wartości wskaźnika dla całego miasta, ale ciągle powyżej progu 80% wartości referencyjnej pozostawały takie jednostki jak: Żwirki i Wigury (112,8), Kościuszki (111,9), Myśliwska (110,1), Hołowiesk I (106,8), Centrum II (101,8), Sikorskiego (100,1) i Brańska (100,0).

W najliczniejszej grupie jednostek reprezentującej najniższe wartości analizowanego wskaźnika uplasowały się takie jednostki jak: 11 Listopada (92,4), Kleeberga (86,5), Zatorze (85,2), Chmielna I (82,6), Meksyk (77,4), Hołowiesk II (71,4), Chmielna II (64,3), Północ (64,1), Mickiewicza-Ogrodowa (60,0), Białostocka (59,5), Wierzbowa (58,8), POM (53,5) oraz Studziwody (38,3).

Rysunek 5.2.1. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

5.2.2. Podatek PIT

Poziom dochodów ludności poszczególnych jednostek urbanistycznych został przybliżony pośrednio poprzez analizę wartości podatku PIT przypadającego na 1 podatnika w 2015 r. Dane na potrzeby tej części opracowania zostały udostępnione przez Urząd Skarbowy w Bielsku Podlaskim i dotyczyły liczby podatników oraz wartości PIT należnego.

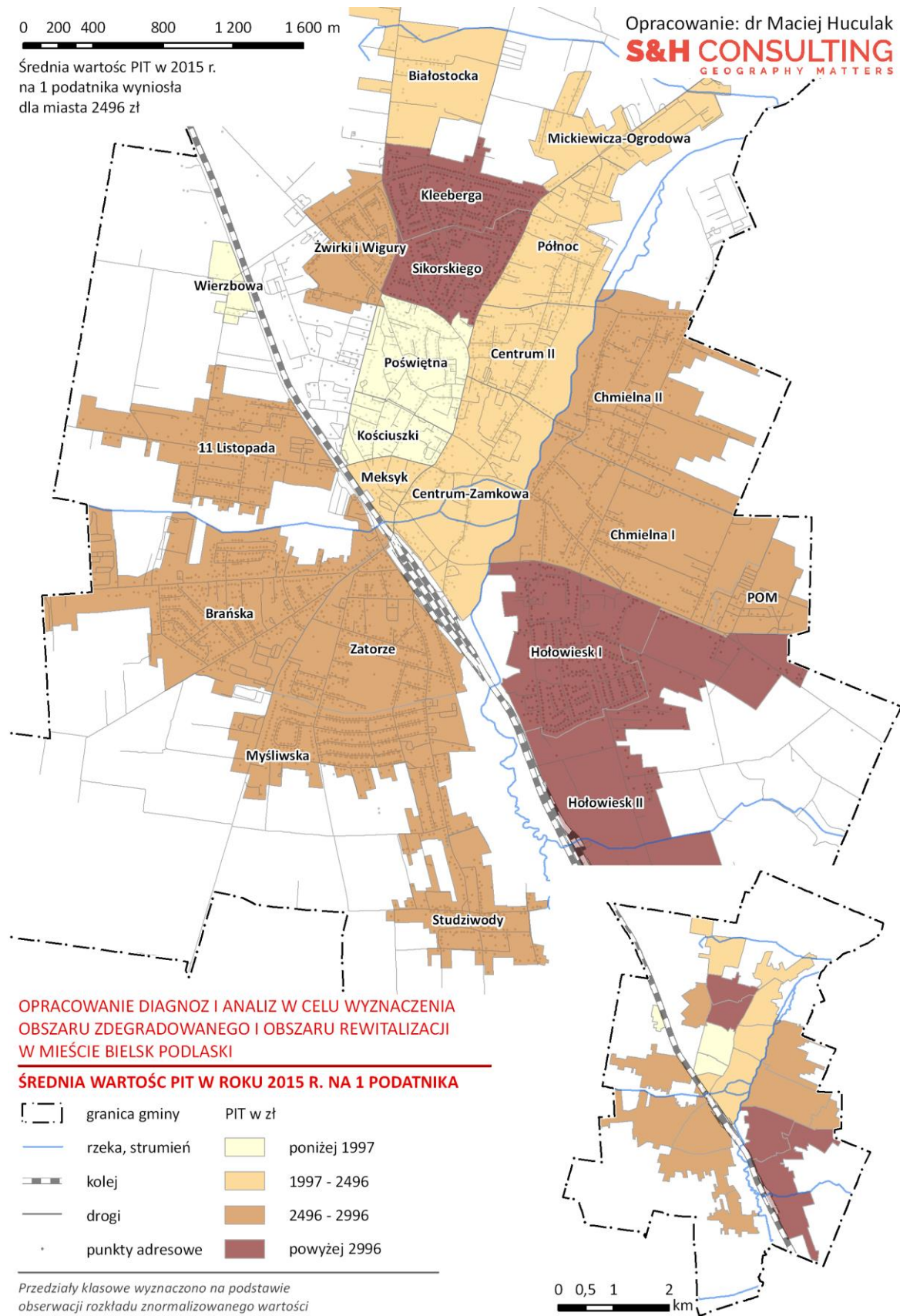
Kwota podatku należnego dla grupy 18 054 podatników z terenu Bielska Podlaskiego wyniosła w 2015 r. 45,07 mln zł. W rezultacie otrzymano wartość średnią wynoszącą 2496 zł na 1 podatnika. Wartości obliczone dla poszczególnych jednostek referencyjnych wyniosły od 1832 zł w przypadku Wierzbowej do 3302 zł dla Hołowiesk II.

Najwyższe średnie wartości PIT należnego przypadające na 1 podatnika, charakteryzowały cztery jednostki tj.: Hołowiesk II (3302 zł), Hołowiesk I (3218 zł), Sikorskiego (3028 zł) oraz Kleeberga (3010 zł). Do grupy pozostałych jednostek o wartościach wyższych niż poziom referencyjny dla miasta należały ponadto dziewięć jednostek: Studziwody (2900 zł), 11 Listopada (2898 zł), Chmielna I (2854 zł), Myśliwska (2816 zł), Brańska (2768 zł), Zatorze (2756 zł), Chmielna II (2605 zł), POM (2603 zł) i Żwirki i Wigury (2529 zł),

W grupie jednostek poniżej wartości dla całego miasta dominowały jednostki położone w śródmieściu oraz północnej części miasta. W grupie jednostek nie przekraczających progu 80% wartości referencyjnej znalazły się: Białostocka (2456 zł), Centrum-Zamkowa (2375 zł), Północ (2314 zł), Centrum II (2254 zł), Meksyk (2192 zł), Mickiewicza-Ogrodowa (2181 zł).

Najniższe, w skali miasta, wartości podatku PIT należnego były charakterystyczne dla jednostek: Kościuszki (1940 zł), Poświętna (1919 zł) oraz Wierzbowa (1832 zł).

Najbardziej zauważalną cechą charakterystyczną rozkładu analizowanego zjawiska była koncentracja podatników o najniższych dochodach na obszarze ścisłego śródmieścia. Najwyższe dochody reprezentowali podatnicy zamieszkali w jednostkach o zabudowie jednorodzinnej w północnej i południowo-wschodniej części miasta.

Rysunek 5.2.2. PIT należny na 1 podatnika w Bielsku Podlaskim w 2015 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych US w Bielsku Podlaskim.

Tabela 5.2.1. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.

L.p.	Nazwa jednostki	Podmioty zarejestrowane w REGON				Podatek PIT należny		
		Liczba firm	Na 1 tys. mieszk. w wieku produkcyjnym	Wskaźnik znormalizowany	Wskaźnik znormalizowany odwrócony	Na 1 podatnika	Wskaźnik znormalizowany	Wskaźnik znormalizowany odwrócony
1	Wierzbowa	2	58,8	0,47	2,11	1832	0,73	1,36
2	Poświętna	214	198,7	1,60	0,62	1919	0,77	1,30
3	Kościuszki	146	111,9	0,90	1,11	1940	0,78	1,29
4	Mickiewicza-Ogrodowa	21	60,0	0,48	2,07	2181	0,87	1,14
5	Meksyk	38	77,4	0,62	1,60	2192	0,88	1,14
6	Centrum II	178	101,8	0,82	1,22	2254	0,90	1,11
7	Północ	108	64,1	0,52	1,93	2314	0,93	1,08
8	Centrum-Zamkowa	220	169,5	1,37	0,73	2375	0,95	1,05
9	Białostocka	5	59,5	0,48	2,08	2456	0,98	1,02
10	Żwirki i Wigury	45	112,8	0,91	1,10	2529	1,01	0,99
11	POM	47	53,5	0,43	2,32	2603	1,04	0,96
12	Chmielna II	34	64,3	0,52	1,93	2605	1,04	0,96
13	Zatorze	68	85,2	0,69	1,46	2756	1,10	0,91
14	Brańska	110	100,0	0,81	1,24	2768	1,11	0,90
15	Myśliwska	106	110,1	0,89	1,13	2816	1,13	0,89
16	Chmielna I	50	82,6	0,67	1,50	2854	1,14	0,87
17	11 Listopada	46	92,4	0,74	1,34	2898	1,16	0,86
18	Studziny	8	38,3	0,31	3,24	2900	1,16	0,86
19	Kleeberga	52	86,5	0,70	1,43	3010	1,21	0,83
20	Sikorskiego	85	100,1	0,81	1,24	3028	1,21	0,82
21	Hołowiesk I	94	106,8	0,86	1,16	3218	1,29	0,78
22	Hołowiesk II	16	71,7	0,58	1,73	3302	1,32	0,76
23	Kolejowy	2	1000,0	8,06	0,12	2407	0,96	1,04
24	Strefa Przemysłowa	82	13666,7	110,21	0,01	1531	0,61	1,63
25	Pozostały obszar	2	80,0	0,65	1,55	2480	0,99	1,01
	Miasto Bielsk Podlaski	2063	127,3	1,00	1,00	2496	1,00	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

5.2.3. Sfera gospodarcza – podsumowanie

Podsumowania negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej dokonano poprzez nałożenie na siebie dwóch analizowanych zjawisk. Jednostki, w przypadku których nastąpiło przekroczenie progu przyjętego dla poziomu natężenia zjawiska oznaczającego kryzys. Dla obu analizowanych w przypadku sfery gospodarczej wskaźników tj. zarówno wskaźnika przedsiębiorczości jak i podatku średniego PIT należnego na 1 podatnika był to poziom powyżej 120% wartości wskaźników po ich normalizacji i odwróceniu. Oba wskaźniki podlegały odwróceniu ze względu na fakt, że z punktu widzenia delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji miały charakter destymulant.

Jako obszar objęty kryzysem w sferze gospodarczej zakwalifikowała się większość jednostek referencyjnych za wyjątkiem obszarów: Żwirki i Wigury, Centrum-Zamkowa oraz Hołowiesk I. W jednym przypadku, jednostki Wierzbowa zidentyfikowano występowanie obu negatywnych zjawisk gospodarczych.

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

OBSZAR KRYZYSU W SFERZE GOSPODARCZEJ

- granica gminy
- rzeka, strumień
- punkty adresowe
- obszar kryzysowy ze względu na:
  - poziom dochodów
  - przedsiębiorczość
- kolej
- drogi

Przedziały klasowe wyznaczone na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego wartości

0 0,5 1 2 km

Rysunek 5.2.3. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Bielsku Podlaskim w 2015 i 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS, US w Bielsku Podlaskim i in.

5.3. Zjawiska środowiskowe

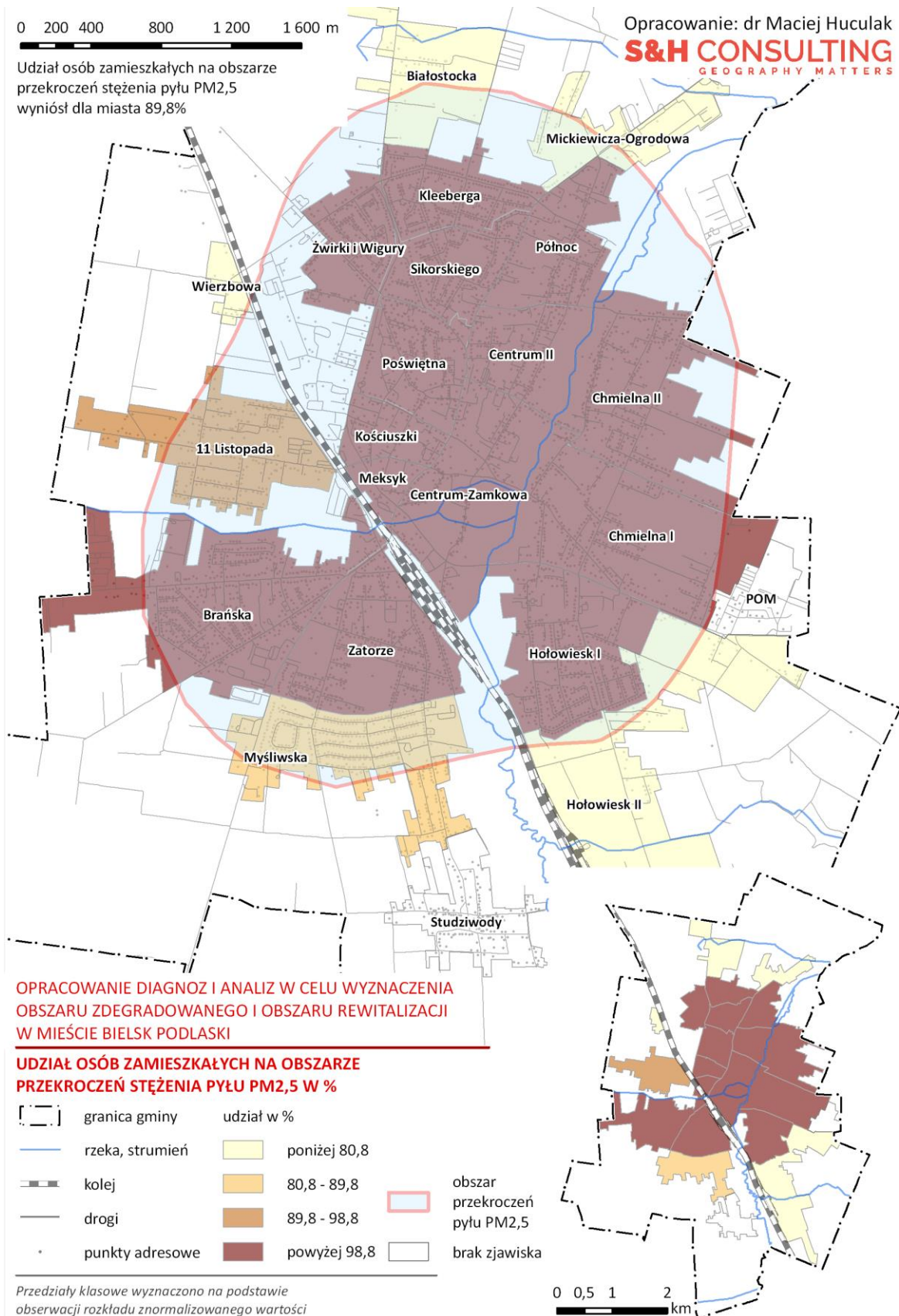
5.3.1. Stan powietrza

Istotnym negatywnym zjawiskiem występującym na obszarze Bielska Podlaskiego w sferze środowiskowej są kwestie związane z występowaniem na jego obszarze przekroczeń związanych z jakością stanu powietrza atmosferycznego. Najważniejsze w tym zakresie są przekroczenia norm związanych ze stężeniami pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5.

Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej wymienia miasto Bielsk Podlaski jako jedno z sześciu miast województwa, w których przede wszystkim należy podjąć działania na rzecz redukcji stężeń pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5. Oprócz Bielska w grupie tej znajdują się również: Augustów, Hajnówka, Łapy, Łomża i Suwałki. Jako główną przyczynę przekroczeń norm powietrza we wszystkich wymienionych miastach identyfikuje się niską emisję będącą efektem niskosprawnych indywidualnych źródeł ciepła służących do ogrzewania indywidualnego.

Program Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej w przypadku pyłu zawieszonego PM2,5 jako obszar przekroczeń wartości progowych przyjmuje teren obejmujący większą część obszaru zurbanizowanego w granicach miasta. W efekcie spośród 26,2 tys. mieszkańców Bielska Podlaskiego aż 23,56 tys. (89,8%) zamieszkiwało obszar charakteryzujący się złym stanem aerosanitarnym.

Dla przybliżenia skali problemu skonstruowano wskaźnik udziału osób zamieszkałych na obszarze objętym przekroczeniami stężeń pyłu PM2,5 w ogóle liczby ludności. Otrzymany obraz bardzo wyraźnie pokazuje koncentrację problemu związanego ze złym stanem powietrza na większości spośród badanych jednostek. Wyjątkiem były obszary położone peryferyjnie względem centrum miasta takie jak: Białostocka, Mickiewicza-Ogrodowa, POM, Studziwody czy Hołowiesk II.

Rysunek 5.3.1. Udział osób zamieszkałych na obszarze przekroczeń stężenia pyłu PM_{2,5} w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Program Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej (grudzień 2013).

W przypadku Bielska Podlaskiego ważnym elementem składającym się na zły stan aerosanitarny jest również funkcjonowanie na terenie miasta jednego z 10 największych emitentów pyłu zawieszonego PM10 w województwie podlaskim. Za blisko 50 tys. t pyłów PM10 w skali roku odpowiada bowiem zakład produkcyjny firmy Mlekwita sp. z o.o.

Funkcjonowanie tak znaczącego emitenta pyłu zawieszonego PM10 w bezpośredniej bliskości zabudowy mieszkaniowej, może powodować szereg niedogodności i najprawdopodobniej negatywnie wpływa na stan zdrowia ich mieszkańców.

Tabela 5.3.1. Najwięksi emitenci pyłu zawieszonego PM10 w strefie podlaskiej

Lp.	Nazwa	Pył zawieszony [w tonach]
1.	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej w Łomży	182,9
2.	Zakład Produkcji Mleczarskiej Kurpianka Kolno	78,9
3.	Swedspan Polska Sp. z o. o. Koszki	68,6
4.	Mlekwita Sp. z o.o. Bielsk Podlaski⁶	49,7
5.	Przedsiębiorstwo Przemysłu Spożywczego "Pepees" S.A. Łomża	45,4
6.	Zambrowskie Ciepłownictwo i Wodociągi Sp. z o.o. Zambrów	42,1
7.	Ceramika Budowlana Lewkowo Lewkowo Stare	38,8
8.	Moniecka Spółdzielnia Mleczarska Mońki	38,8
9.	Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. Grajewo	31,5
10.	Gryfskand Sp. z o.o. Zakład produkcji węgla aktywnych Hajnówka	29,5

Źródło: Program Ochrony Powietrza dla strefy podlaskiej (grudzień 2013).

---

⁶ Obecnie Bielmlek.

5.3.2. Hałas komunikacyjny

Uciążliwości związane z hałasem komunikacyjnym i zanieczyszczeniami generowanymi przez transport drogowy mogą w przypadku Bielska Podlaskiego dotyczyć obszaru bezpośrednio przylegającego do dróg krajowych nr 19 i 66 oraz drogi wojewódzkiej nr 689. Największe natężenie ruchu samochodowego odnotowano w 2015 r. na odcinku DK nr 19 przebiegającym przez centrum Bielska. Wyniósł on od 14,3 do 16,3 tys. pojazdów na dobę. Natężenie na pozostałych odcinkach dróg krajowych i drodze wojewódzkiej było wyraźnie niższe. We wszystkich przypadkach przekraczało jednak poziom 2,5 tys. pojazdów na dobę. Na analizowanych odcinkach w okresie 2010-2015 odnotowano przynajmniej kilkuprocentowy wzrost natężenia ruchu samochodowego. Najwyższy wzrost nastąpił dla jednego z odcinków DK 19 i wyniósł ponad 30%.

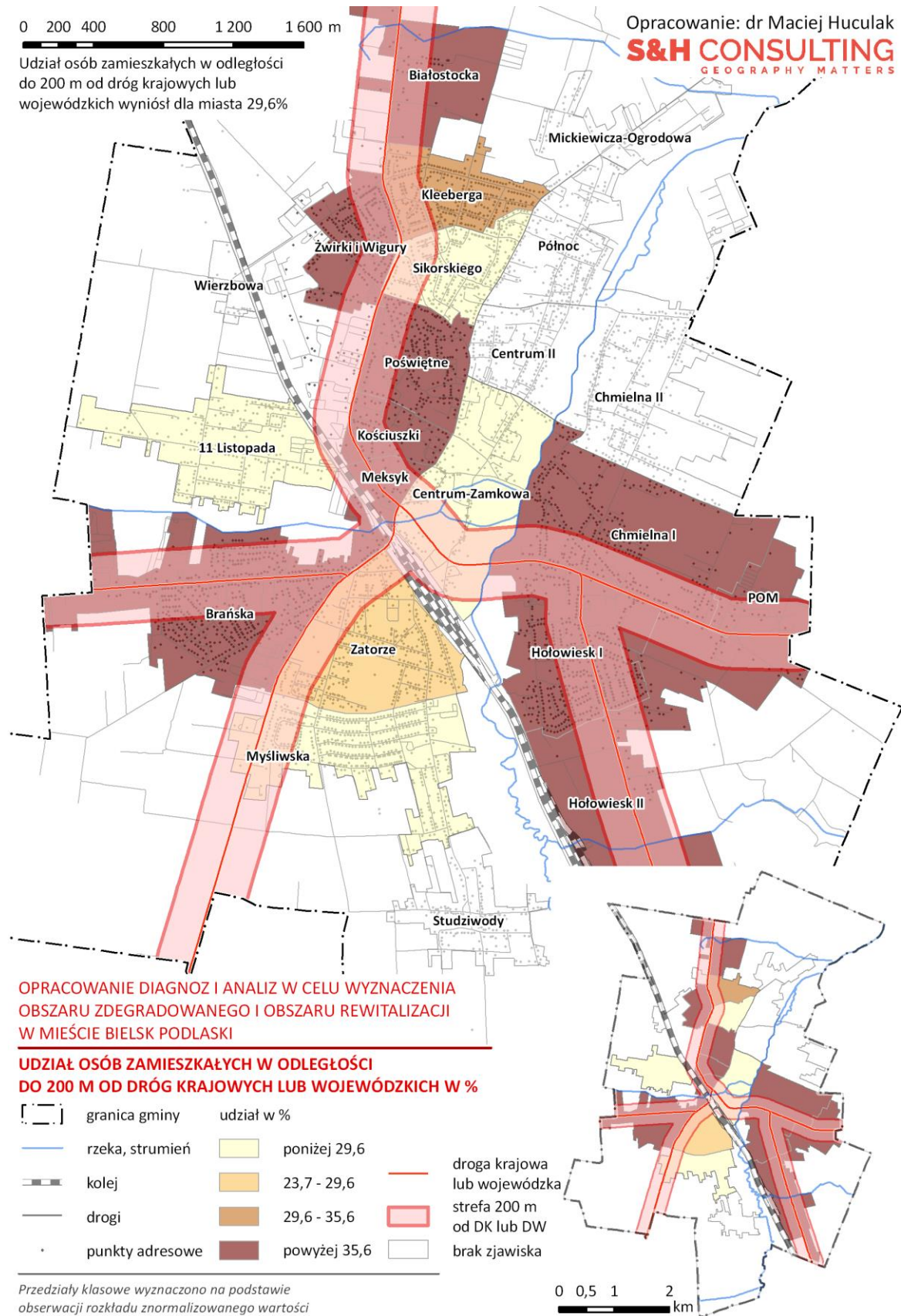
Klimat akustyczny, jest na terenach zurbanizowanych jednym z podstawowych elementów wpływających na jakość i poziom życia mieszkańców. Jego negatywnym elementem jest zjawisko hałasu. Najbardziej powszechnie występującym rodzajem hałasu jest hałas komunikacyjny.

Brak obwodnicy miasta i związany z tym przebieg głównych dróg tranzytowych o znaczących wartościach natężenia ruchu przez centralną część miasta mogą być przyczyną uciążliwości z tym związanych dla mieszkańców. Na potrzeby delimitacji przyjęto założenie, że największe prawdopodobieństwo wystąpienia uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym może wystąpić w odległości do 200 m od dróg krajowych lub wojewódzkich. Wskaźnikiem, który pozwolił przybliżyć zagrożenie hałasem komunikacyjnym był udział osób zamieszkałych w strefie do 200 m od dróg krajowych lub wojewódzkich w ogóle mieszkańców jednostki.

Tabela 5.3.2. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg wojewódzkich na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2010 oraz 2015 r.

Nr drogi	Nazwa odcinka	Średni Dobowy Ruch Roczny w pojazdach na dobę					
		2015		2010		Zmiana 2010-2015 w %	
		Ogółem	Samochody ciężarowe	Ogółem	Samochody ciężarowe	Ogółem	Samochody ciężarowe
DW 689	Bielsk-Podlaski-Hajnówka	2683	130	2348	199	14,3	-34,7
DK 19	Ploski-Bielsk-Podlaski	7589	1277	6386	992	18,8	28,7
	Bielsk-Podlaski /przejście 1/	14354	1576	10921	1163	31,4	35,5
	Bielsk-Podlaski /przejście 2/	16343	1705	15292	1425	6,9	19,6
	Bielsk-Podlaski-Bocki	5835	1222	5015	987	16,4	23,8
DK 66	Brańsk-Bielsk-Podlaski	4398	485	3617	400	21,6	21,3
	Bielsk-Podlaski /przejście/	9374	648	7647	588	22,6	10,2
	Bielsk-Podlaski-Kleszczele	2590	222	2400	131	7,9	69,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GDDKiA

Rysunek 5.3.2. Udział osób zamieszkałych na obszarze do 200 m od dróg krajowych lub wojewódzkich w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

Do jednostek o najwyższym natężeniu zagrożenia hałasem komunikacyjnym należały: Meksyk (95,6%), POM (83,5%), Hołowiesk II (74,4%), Brańska (64,6%), Hołowiesk I (61,9%), Białostocka (61,9%), Żwirki i Wigury (55,6%), Poświętna (40,9%), Kościuszki (37,6%) oraz Chmielna I (36,0%).

Powyżej wartości referencyjnej znalazła się jeszcze tylko jedna jednostka tj. Kleeberga (31,9%).

Najniższe wartości charakteryzowały grupę pięciu obszarów. Były to: Zatorze (28,5%), Sikorskiego (19,2%), Myśliwska (19,2%), Centrum-Zamkowa (6,0%) i 11 Listopada (0,7%).

Ludność zamieszkała w strefie do 200 m od dróg krajowych i wojewódzkich nie występowała w przypadku sześciu jednostek. Do grupy tej należały: Wierzbowa, Studziwody, Chmielna II, Mickiewicza-Ogrodowa, Północ oraz Centrum II.

5.3.3. Wyroby zawierające azbest

Jednym z czynników, które mogą w istotny i negatywny sposób wpływać na zagrożenia zarówno dla środowiska przyrodniczego, jak również stanu zdrowia mieszkańców jest obecność wyrobów zawierających azbest. Na potrzeby oceny zagrożenia wynikającego z występowania wyrobów zawierających azbest posłużono się zestawem dwóch wskaźników cząstkowych. Były to:

1. Liczba wyrobów azbestowych przypadających na 1 mieszkańca w kg
2. Udział budynków zawierających azbest w ogólnej liczbie budynków.

Na ich podstawie obliczono wskaźnik syntetyczny, który w zamyśle miał oddawać zarówno zagrożenie dla mieszkańców miasta, jak również ocenić problem od strony technicznej.

Do jednostek o najwyższym natężeniu analizowanego zjawiska należała liczna grupa jednostek położonych na zewnątrz strefy śródmiejskiej. Należały do niej: Wierzbowa (2,98), Studziwody (2,64), Białostocka (2,09), 11 Listopada (1,95), Brańska (1,61), Hołowiesk II (1,56), Zatorze (1,50), Hołowiesk I (1,46), Chmielna II (1,39) i Myśliwska (1,21).

Powyżej wartości referencyjnej dla całego miasta znalazły się ponadto: Kleeberga (1,15), i Żwirki i Wigury (1,00).

Wartości poniżej poziomu ogólnomiejskiego charakteryzowały łącznie grupę dziesięciu jednostek referencyjnych. Z tego tylko się osiągnęły wartości analizowanego wskaźnika wyższe niż 80% poziomu dla całego miasta. Były to: Sikorskiego (0,96), oraz Chmielna I (0,96).

Na grupę jednostek o najniższych wartościach wskaźnika syntetycznego składały się: Mickiewicza-Ogrodowa (0,68), Północ (0,55), Kościuszki (0,53), Centrum II (0,52), Poświętna (0,43), Centrum-Zamkowa (0,42), POM (0,31) oraz Meksyk (0,20).

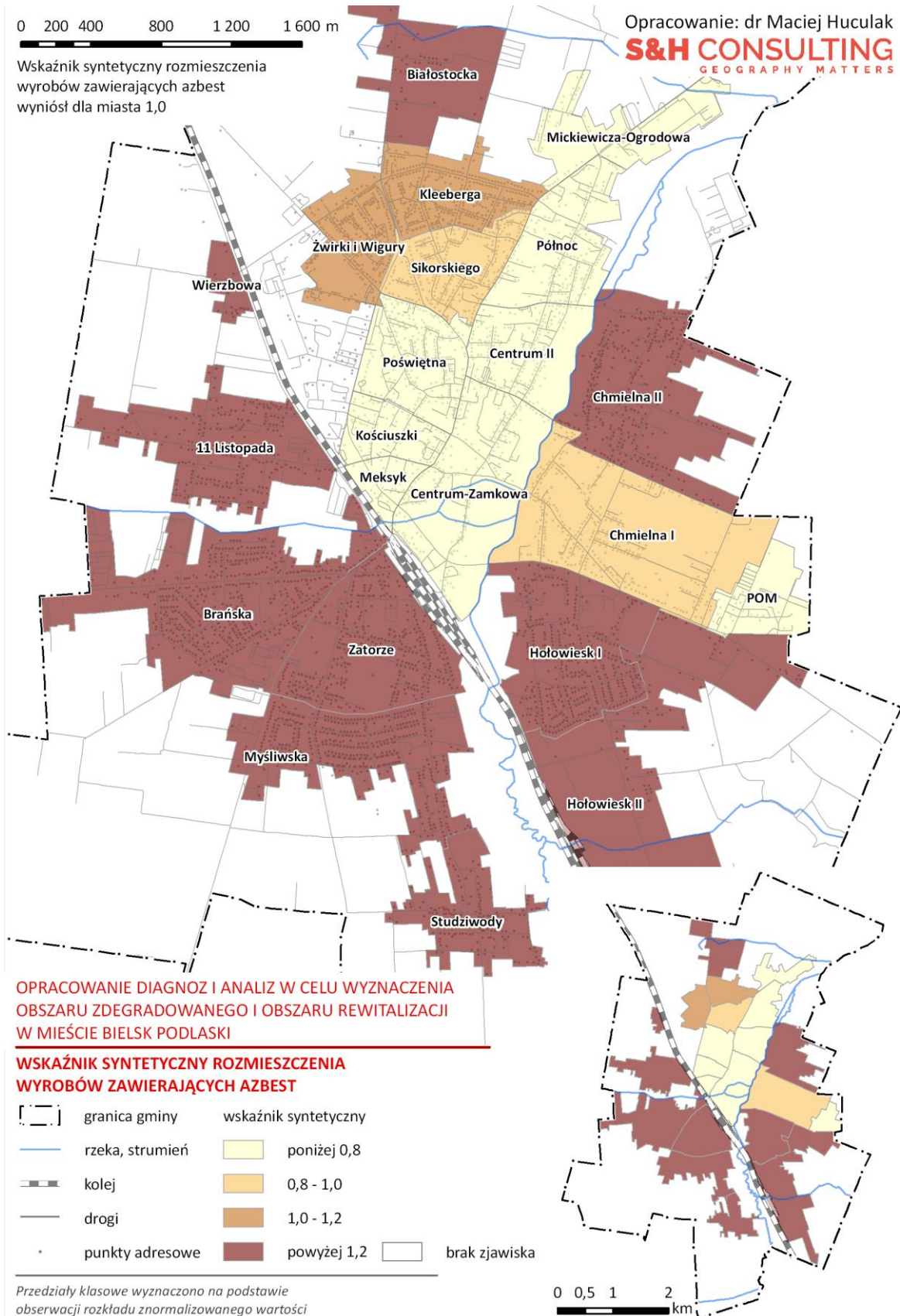

5.3.4. Podsumowanie

Na potrzeby oceny stopnia kryzysu związanego ze stanem środowiska przyjęto, że pokrywa się on z jednostkami, w przypadku których zidentyfikowano przekroczenie wartości referencyjnej co najmniej jednego z analizowanych wskaźników tj.:

1. Wskaźnika syntetycznego problemów związanych z występowaniem wyrobów zawierających azbest.
2. Wskaźnika zagrożenia hałasem komunikacyjnym.
3. Udziału osób zamieszkałych na obszarze przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5}.

W rezultacie przyjętych założeń otrzymano zasięg odpowiadający stanowi kryzysowemu w sferze środowiskowej obejmujący większość jednostek referencyjnych. Poza obszarem kryzysowym znalazło się zaledwie jedna jednostka. Była to Mickiewicza-Ogrodowa.

Rysunek 5.3.3. Wskaźnik syntetyczny rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

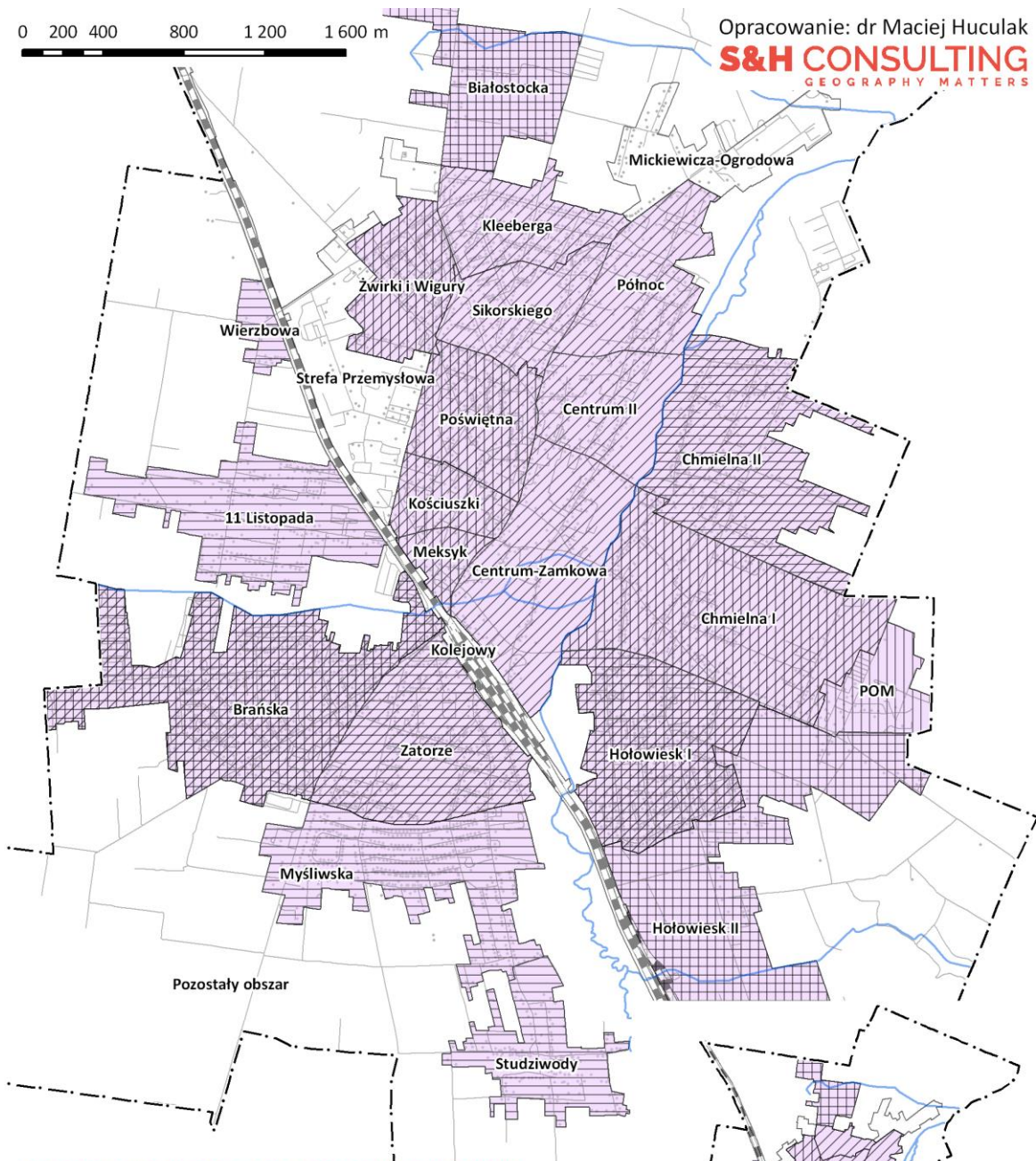
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Nazwa jednostki	Wyroby zawierające azbest								Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z azbestem	Zagrożenie hałasem komunikacyjnym	
		Ilość wyrobów				Liczba budynków					Osoby zamieszkałe do 200 m od DK lub DW	
		kg	m2	kg na 1 mieszkańca	Wskaźnik znormalizowany	Ogółem	Z azbestem	Udział budynków z azbestem	Wskaźnik znormalizowany		Udział w %	Wskaźnik znormalizowany
1	Wierzbowa	12991	1181	240,6	3,75	38	16	42,1	2,21	2,98	-	-
2	Studziwody	83391	7581	241,0	3,76	292	85	29,1	1,53	2,64	-	-
3	Białostocka	25850	2350	219,1	3,42	75	11	14,7	0,77	2,09	61,9	2,09
4	11 Listopada	125136	11376	168,0	2,62	402	98	24,4	1,28	1,95	0,7	0,02
5	Brańska	217305	19755	134,1	2,09	911	194	21,3	1,12	1,61	64,6	2,18
6	Hołowiesk II	43626	3966	139,4	2,17	187	34	18,2	0,96	1,56	74,4	2,51
7	Zatorze	138666	12606	112,7	1,76	644	152	23,6	1,24	1,50	28,5	0,96
8	Hołowiesk I	154715	14065	116,3	1,81	710	150	21,1	1,11	1,46	61,9	2,09
9	Chmielna II	96635	8785	119,6	1,86	493	85	17,2	0,91	1,39	-	-
10	Myśliwska	138380	13160	90,2	1,41	731	141	19,3	1,01	1,21	19,2	0,65
11	Kleeberga	89452	8132	93,4	1,46	553	89	16,1	0,85	1,15	31,9	1,08
12	Żwirki i Wigury	52250	4750	80,5	1,26	387	55	14,2	0,75	1,00	55,6	1,88
13	Sikorskiego	78144	7104	62,5	0,97	401	72	18,0	0,94	0,96	19,2	0,65
14	Chmielna I	71335	6485	76,7	1,20	477	65	13,6	0,72	0,96	36,0	1,22
15	Mickiewicza-Ogrodowa	23100	2100	53,1	0,83	127	13	10,2	0,54	0,68	-	-
16	Północ	42724	3884	18,2	0,28	312	49	15,7	0,83	0,55	-	-
17	Kościuszki	19470	1770	8,4	0,13	96	17	17,7	0,93	0,53	37,6	1,27
18	Centrum II	44935	4085	16,6	0,26	243	36	14,8	0,78	0,52	-	-
19	Poświętna	40150	3650	20,5	0,32	339	35	10,3	0,54	0,43	40,9	1,38
20	Centrum-Zamkowa	41426	3766	17,8	0,28	331	35	10,6	0,56	0,42	6,0	0,20
21	POM	8580	780	7,1	0,11	52	5	9,6	0,51	0,31	83,5	2,82
22	Meksyk	3080	280	3,3	0,05	45	3	6,7	0,35	0,20	95,6	3,22
23	Kolejowy	1100	100	366,7	5,72	25	1	4,0	0,21	2,96	66,7	2,25
24	Strefa Przemysłowa	3300	300	173,7	2,71	122	1	0,8	0,04	1,38	5,3	0,18
25	Pozostały obszar	23760	2160	579,5	9,03	115	14	12,2	0,64	4,84	-	-
Miasto Bielsk Podlaski		1682890	153570	64,14675	1,00	8108	1542	19,0	1,00	1,00	29,6	1,00

Tabela 5.3.3. Problemy środowiskowe związane z występowaniem wyrobów zawierających azbest oraz zagrożeniem hałasem komunikacyjnym w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

OPRACOWANIE DIAGNOZ I ANALIZ W CELU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

OBSZAR KRYZYSU W SFERZE ŚRODOWISKOWEJ

	granica gminy		kolej
	rzeka, strumień		drogi
	punkty adresowe		zły stan powietrza
	obszar kryzysowy ze względu na:		zagrożenie hałasem
	azbest		

Przedziały klasowe wyznaczone na podstawie obserwacji rozkładu znormalizowanego wartości

0 0,5 1 2 km

Rysunek 5.3.4. Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, BDOT10K i in.

5.4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne

Ważnymi wyznacznikami kryzysu w grupie zjawisk o charakterze przestrzenno-funkcjonalnych są kwestie dostępności do różnego rodzaju podstawowej infrastruktury technicznej. W przypadku niniejszej analizy badaniom poddano poziom obsługi poszczególnych jednostek referencyjnych w zakresie dostępności do sieci ciepłowniczej.

5.4.1. Sieć ciepłownicza

Jednym z bardzo istotnych elementów sfery przestrzenno-funkcjonalnej, jednocześnie silnie oddziałującym na kwestie efektywności energetycznej, a w konsekwencji również i ochrony środowiska jest kwestia korzystania przez mieszkańców z sieci c.o. i c.w.u. Ze względu na brak sieci gazowej na terenie miasta i wynikające z tego ograniczenia zastosowania na potrzeby lokalnych sieci ciepłowniczych paliwa jakim jest gaz ziemny, miejska sieć ciepłownicza, jakkolwiek wytwarza ciepło w oparciu o spalanie węgla kamiennego, stanowi najbardziej efektywne i zarazem ekologiczne, masowe źródło ogrzewania.

Poprawa jakości powietrza w mieście, w szczególności w sezonie grzewczym ma niebagatelne znaczenie zarówno ze względu na rozwój niektórych jego funkcji (np. turystycznych), jak również zachodzące trendy demograficzne. Procesy starzenia się społeczeństwa Bielska Podlaskiego, w szczególności w starych jednostkach o zabudowie jednorodzinnej, sprawia, że korzyści związane z praktycznie bezobsługowym korzystaniem z ciepła sieciowego będą w nieodległej przyszłości rozważane przez coraz większą liczbę ich mieszkańców. Obecny stan i planowane kierunki rozwoju sieci ciepłowniczej mogą zatem w zauważalny sposób wpływać w najbliższych latach na poziom jakości życia części mieszkańców miasta.

Likwidacja lokalnych, niskoefektywnych źródeł ciepła na rzecz ogrzewania miejskiego powinna być jednym z istotnych kierunków działań z zakresu ochrony środowiska i ograniczania niskiej emisji.

Oceny poziomu wyposażenia poszczególnych jednostek w sieć ciepłowniczą dokonano za pomocą danych dotyczących liczby mieszkańców w budynkach korzystających z sieci ciepłowniczej i porównaniu ich z ogólną liczbą osób zamieszkujących daną jednostkę. Do miejskiej sieci ciepłowniczej na terenie miasta podłączonych było w 2016 r. 210 budynków mieszkalnych. Pomimo niewielkiej liczby były one zamieszkiwane przez 9,9 tys. osób, co łącznie dało udział w ogóle liczby mieszkańców miasta na poziomie 37,8%. Świadczy to o efektywnym wykorzystywaniu sieci ciepłowniczej i przyłączaniu do niej w pierwszej kolejności budynków wielorodzinnych.

Udziałami ludności niepodłączonej do sieci ciepłowniczej poniżej wartości dla całego miasta charakteryzowała się większość spośród analizowanych jednostek. Wyjątkami był obszar śródmiejski oraz jedna z jednostek położonych w północnej części miasta tj. Mickiewicza-Ogrodowa (66,2%)

Bardzo niskimi wartościami analizowanego wskaźnika charakteryzowała się grupa 3 jednostek: Sikorskiego (36,3%). Północ (9,1%) i Zatorze (3,6%).

Brak budynków mieszkalnych wyposażonych w sieciovą infrastrukturę ciepłowniczą dotyczył 13 jednostek. Były to: 11 Listopada, Białostocka, Brańska, Chmielna I, Chmielna II, Hołowiesk I, Hołowiesk II, Kleeberga, Myśliwska, POM, Studziwody, Wierzbowa i Żwirki i Wigury

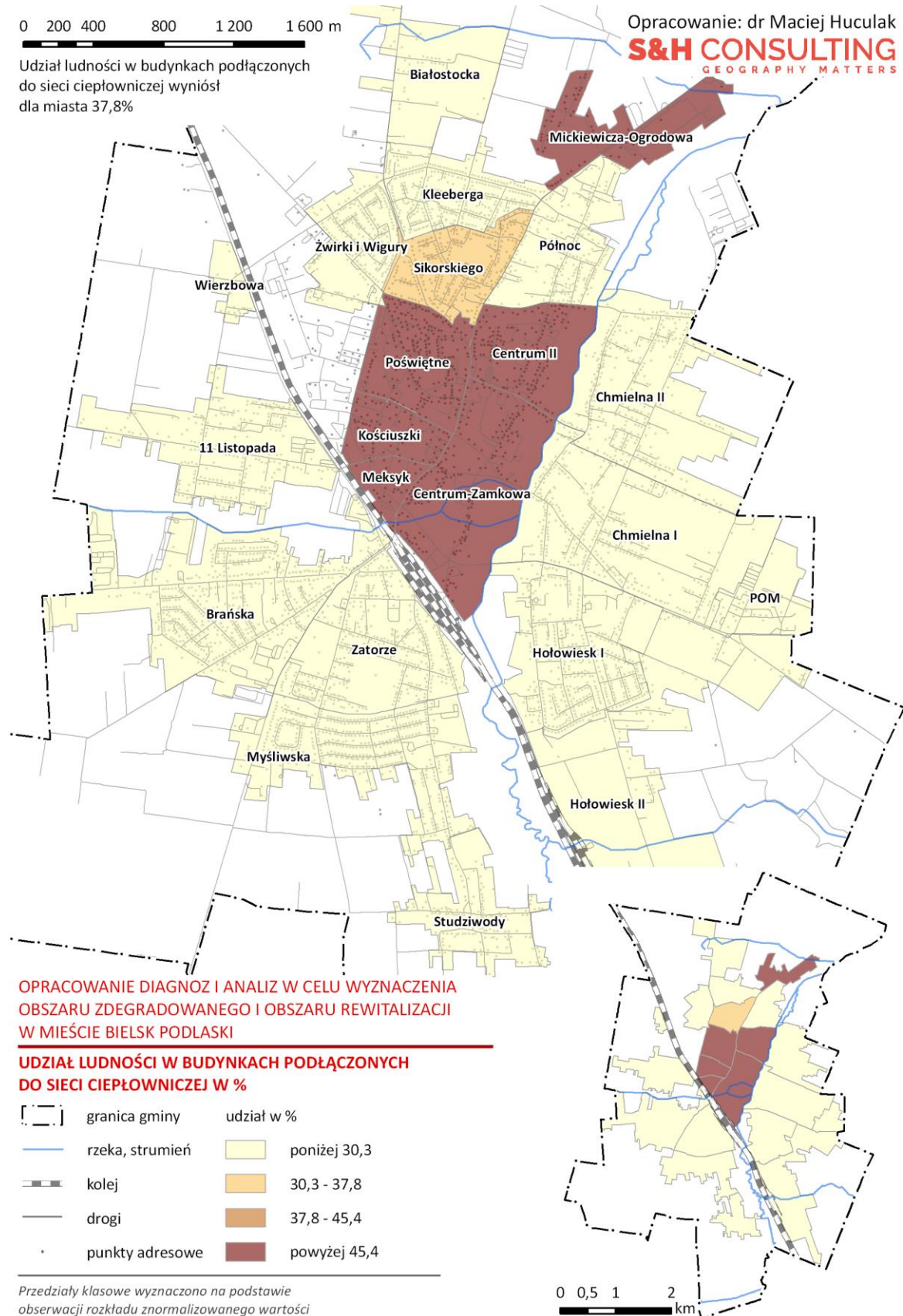
Tabela 5.4.1. Ludność w budynkach podłączonych do sieci ciepłowniczej MPEC w Bielsku Podlaskim w 2016 r..

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność			
		Ogółem	W budynkach podłączonych do sieci MPEC		
		Liczba	Liczba	Udział w %	Wskaźnik znormalizowany
1	11 Listopada	745	0	0,0	0,00
2	Białostocka	118	0	0,0	0,00
3	Brańska	1620	0	0,0	0,00
4	Chmielna I	930	0	0,0	0,00
5	Chmielna II	808	0	0,0	0,00
6	Hołowiesk I	1330	0	0,0	0,00
7	Hołowiesk II	313	0	0,0	0,00
8	Kleeberga	958	0	0,0	0,00
9	Myśliwska	1534	0	0,0	0,00
10	POM	1207	0	0,0	0,00
11	Studziwody	346	0	0,0	0,00
12	Wierzbowa	54	0	0,0	0,00
13	Żwirki i Wigury	649	0	0,0	0,00
14	Zatorze	1230	44	3,6	0,09
15	Północ	2345	213	9,1	0,24
16	Sikorskiego	1251	454	36,3	0,96
17	Mickiewicza-Ogródowa	435	288	66,2	1,75
18	Poświętna	1958	1481	75,6	2,00
19	Centrum-Zamkowa	2328	1935	83,1	2,20
20	Centrum II	2710	2407	88,8	2,35
21	Kościuszki	2320	2170	93,5	2,47
22	Meksyk	928	914	98,5	2,60
23	Kolejowy	3	0	0,0	0,00
24	Strefa Przemysłowa	19	18	94,7	2,50
25	Pozostały obszar	41	0	0,0	0,00
	Miasto Bielsk Podlaski	26235	9924	37,83	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim.

5.4.2. Sfera przestrzenno-funkcjonalna – podsumowanie

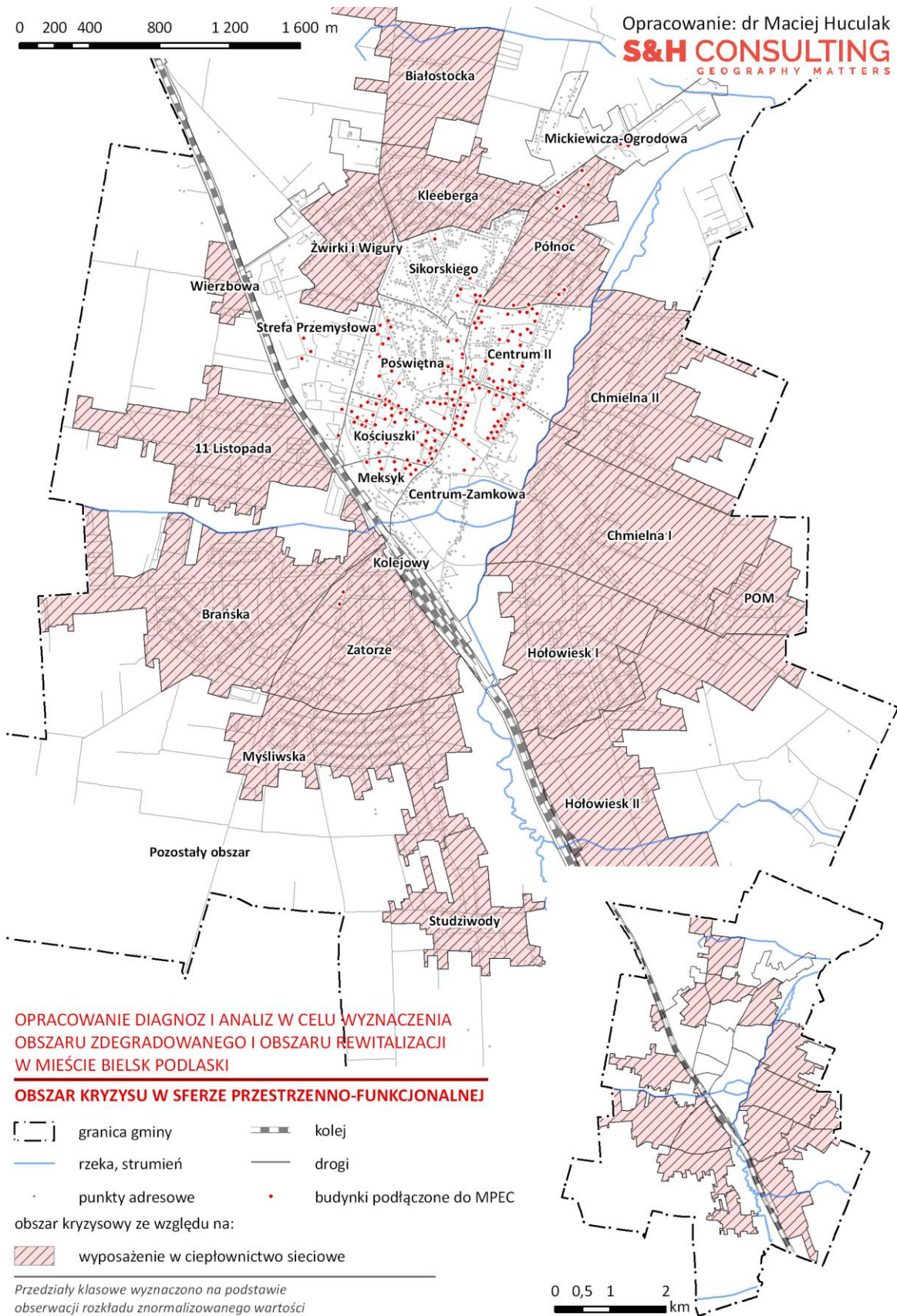
Jako podsumowanie problemów sfery przestrzenno-funkcjonalnej sporządzono mapę uwzględniającą braki w wyposażeniu w sieciovą infrastrukturę ciepłowniczą. Za próg pozwalający uznać jednostkę za objętą stanem kryzysowym przyjęto wartość 80% wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta. Wyniosła ona 30,3%

Rysunek 5.4.1. Szacunkowy udział ludności w budynkach mieszkalnych podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ogóle liczby mieszkańców jednostek urbanistycznych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim.

Rysunek 5.4.2. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim.

5.5. Zjawiska techniczne

Wytyczne ... Ministra Rozwoju wśród problemów wymienianych w ramach negatywnych zjawisk w sferze technicznej wskazuje m.in. kwestie związane ze stanem zabudowy mieszkaniowej. Najczęściej stosowanym wskaźnikiem przybliżającym stan zabudowy mieszkaniowej jest wiek budynków mieszkalnych. Wobec braku szczegółowych danych dotyczących wieku budynków mieszkalnych posłużono się jego przybliżeniem w postaci udziału każdej z jednostek analizy w:

1. Ogółe liczby zabytków wpisanych do Gminnej Ewidencji Zabytków w %.
2. Ogółe liczby lokali mieszkalnych w zasobie komunalnym w %.

Oba wskaźniki z jednej strony określają wprost potencjał danej jednostki związany z występowaniem na jego obszarze nagromadzenia:

1. Komunalnego zasobu mieszkaniowego.
2. Obiektów dziedzictwa materialnego i kulturowego.

Z drugiej strony, identyfikują obszary o podwyższonych potrzebach inwestycyjnych w zakresie szeroko pojętej polityki mieszkaniowej miasta. Zarówno koncentracja obiektów zabytkowych, jak i zasobu komunalnego wiąże się z wyzwaniem w zakresie utrzymania takich obiektów w odpowiednim stanie technicznym lub/oraz ich adaptacji do współczesnych potrzeb i wymagań.

Obszary znaczącej koncentracji zabytków ewidencyjnych, często związane z historycznymi układami urbanistycznymi miast stanowią klucz do właściwego zaprogramowania działań rewitalizacyjnych.

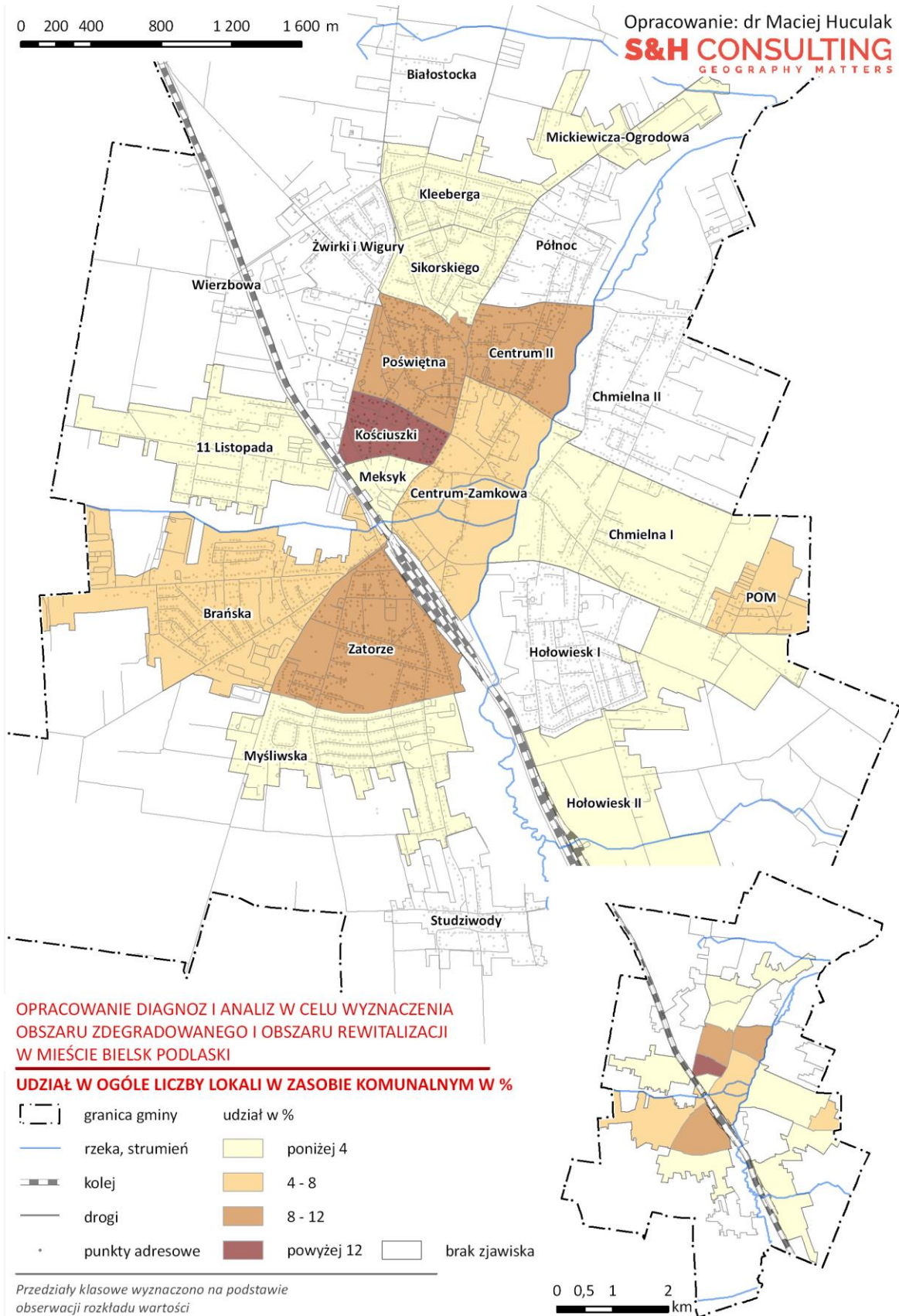
5.5.1. Zasób komunalny

Komunalny zasób mieszkaniowy miasta Bielsk Podlaski obejmował łącznie 563 lokali mieszkalnych, w tym 66 lokali socjalnych zlokalizowanych w 69 budynkach. Były one zamieszkane przez 2647 osób.

Mieszkaniowy zasób komunalny koncentrował się głównie na obszarze jednostki Kościuszki (28,2%). W kolejnym przedziale wartości analizowanego wskaźnika znalazły się jednostki: Centrum II (11,2%), Zatorze (8,7%) oraz Poświętna (8,2%). Wartości wskaźnika od 4% do 8% charakteryzowały trzy kolejne jednostki referencyjne. Były to: Centrum-Zamkowa (8,0%), Brańska (5,9%) i POM (4,4%).

Najniższe wartości reprezentowały jednostki Sikorskiego (3,2%), Hołowiesk II (2,8%), Meksyk (2,5%), Myśliwska (1,8%), Mickiewicza-Oгородowa (1,2%), Kleeberga (0,9%), Chmielna I (0,7%) oraz 11 Listopada (0,4%).

Lokale komunalne nie występowały w żadnej z pozostałych siedmiu jednostek. W grupie tej znalazły się: Białostocka, Chmielna II, Hołowiesk I, Północ, Studziwody, Wierzbowa i Żwirki i Wigury.

Rysunek 5.5.1. Udział w ogóle liczby lokali w zasobie komunalnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

5.5.2. Dziedzictwo materialno-kulturowe

W celu przybliżenia rozmieszczenia dziedzictwa materialno-kulturowego na obszarze Bielska Podlaskiego posłużono się udziałem liczby obiektów objętych ochroną konserwatorską w ogóle zabytków wpisanych do GEZ lub wojewódzkiego rejestru zabytków. Łącznie w Bielsku Podlaskim w 2016 r. znajdowało się 57 obiektów zabytkowych.

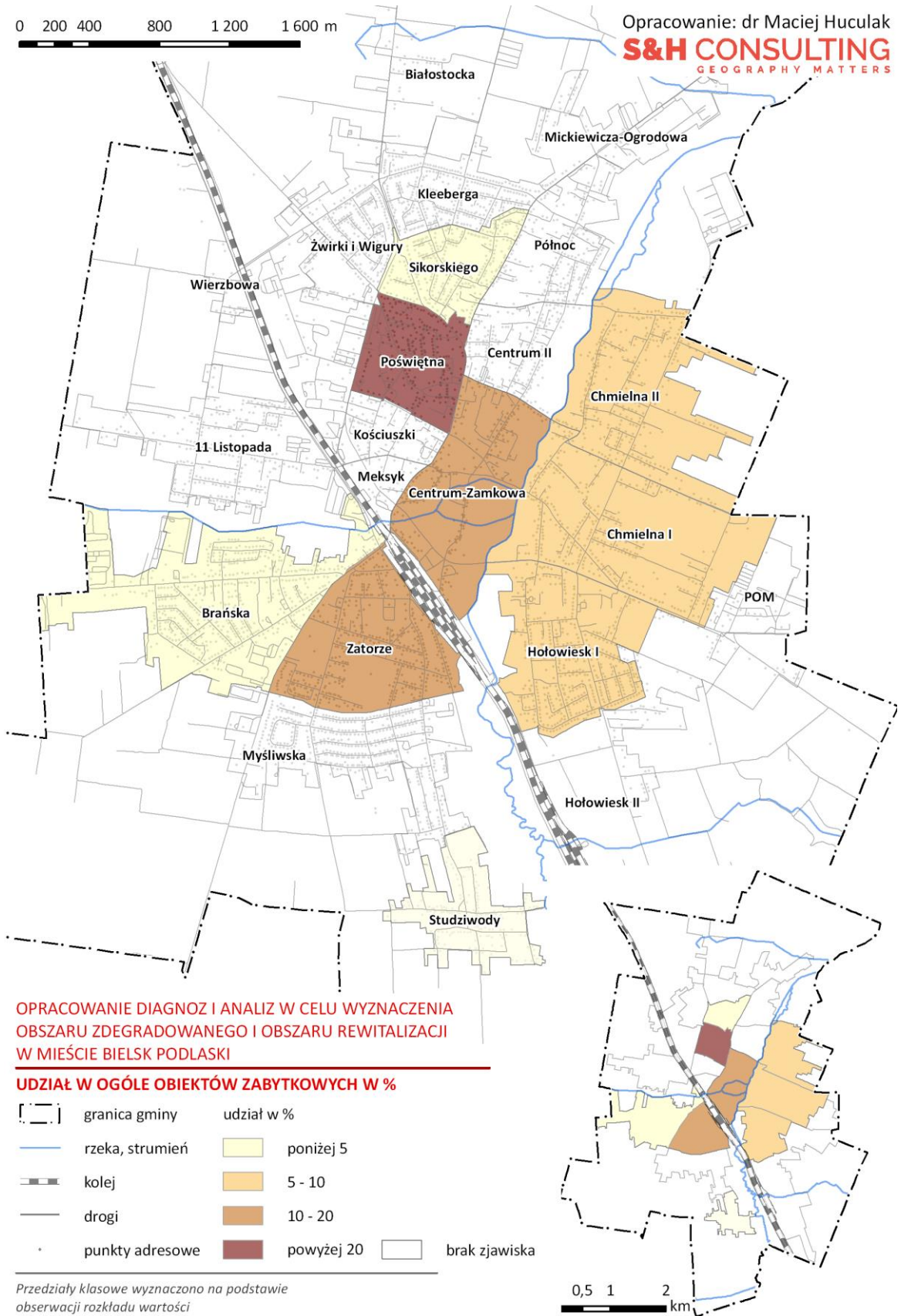
Największa koncentracja dziedzictwa materialnego na terenie miasta widoczna była w jednostce Poświętna. Na obszar ten przypadało blisko 32% ogółu zabytkowego zasobu w Bielsku Podlaskim. W kolejnym przedziale wartości znalazły się dwie kolejne jednostki. Były to: Centrum-Zamkowa (19,3%) oraz Zatorze (10,5%).

Wyraźnie niższym nasyceniem obiektami zabytkowymi odznaczały się jednostki składające się na zwarty obszar we wschodniej części miasta. Stanowiły go: Chmielna I (8,8%), Hołowiesk I (8,8%) i Chmielna II (7,0%),

Pojedyncze obiekty zabytkowe występowały również w przypadku jednostek: Brańska (3,5%), Sikorskiego (1,8%) oraz Studziwody (1,8%).

W pozostałych jednostkach nie odnotowano obiektów zabytkowych

Rysunek 5.5.2. Udział w liczbie zabytków wpisanych do GEZ w % w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PONZ.

Tabela 5.5.1. Zasób komunalny oraz dziedzictwo kulturowo-materialne w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Lokale w zasobie komunalnym				Zabytki nieruchome	
		Komunalne	Socjalne	Razem	Udział w %	Obiekty	Udział w %
1	Kościuszki	215	-	215	38,2	-	-
2	Centrum II	55	8	63	11,2	-	-
3	Zatorze	47	2	49	8,7	6	10,5
4	Poświętna	36	10	46	8,2	18	31,6
5	Centrum-Zamkowa	41	4	45	8,0	11	19,3
6	Brańska	9	24	33	5,9	2	3,5
7	POM	25	0	25	4,4	-	-
8	Sikorskiego	14	4	18	3,2	1	1,8
9	Hołowiesk II	16	-	16	2,8	-	-
10	Meksyk	14	-	14	2,5	-	-
11	Myśliwska	9	1	10	1,8	-	-
12	Mickiewicza-Oгородowa	7	-	7	1,2	-	-
13	Kleeberga	3	2	5	0,9	-	-
14	Chmielna I	2	2	4	0,7	5	8,8
15	11 Listopada	1	1	2	0,4	-	-
16	Białostocka	-	-	-	-	-	-
17	Chmielna II	-	-	-	-	4	7,0
18	Hołowiesk I	-	-	-	-	5	8,8
19	Pólnoc	-	-	-	-	-	-
20	Studziwody	-	-	-	-	1	1,8
21	Wierzbowa	-	-	-	-	-	-
22	Żwirki i Wigury	-	-	-	-	-	-
23	Kolejowy	-	-	-	-	-	-
24	Strefa Przemysłowa	3	8	11	2,0	-	-
25	Pozostały obszar	-	-	-	-	-	-
Miasto Bielsk Podlaski		497	66	563	100,0	57	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

5.5.3. Sfera techniczna – podsumowanie

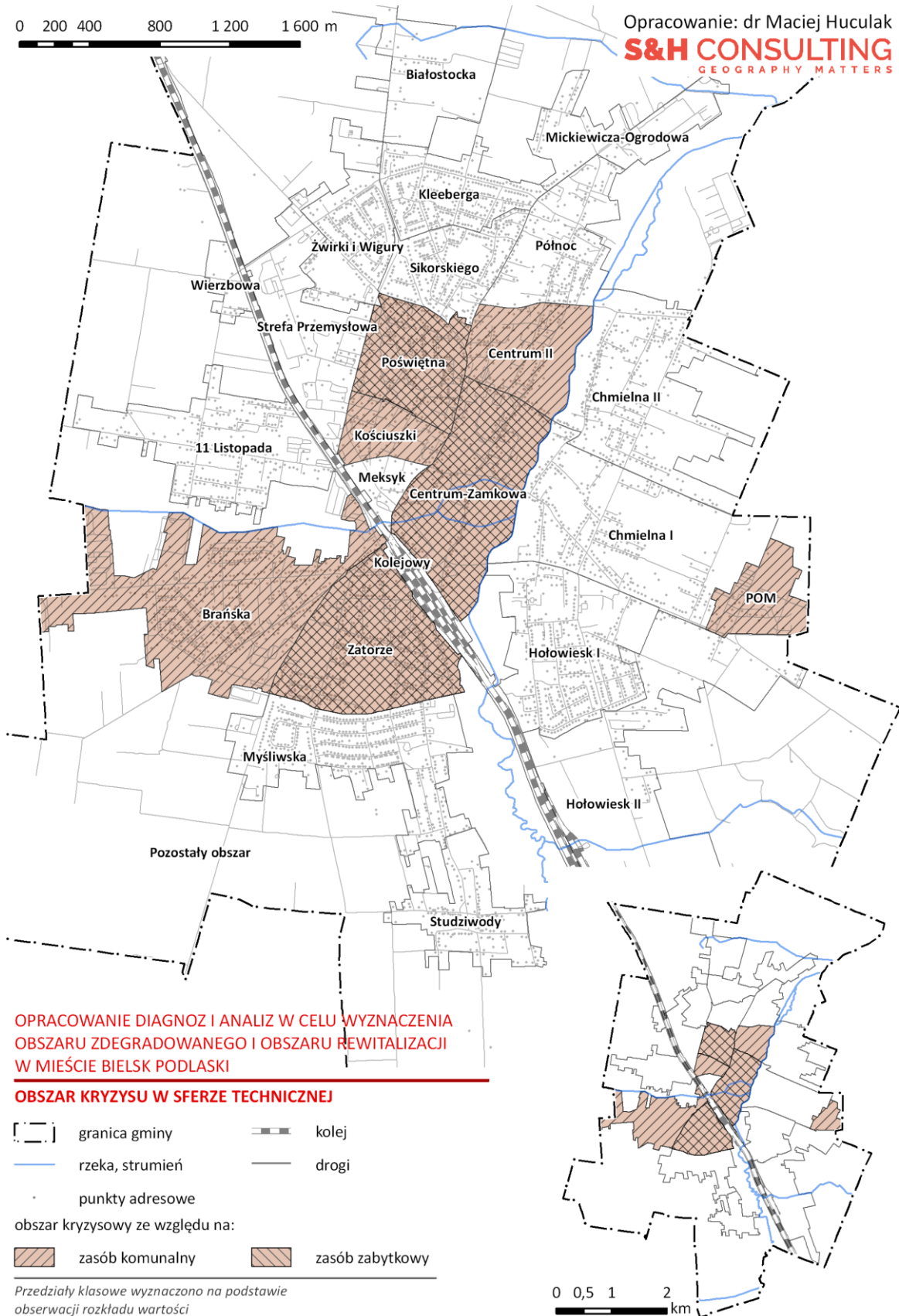
Za stan kryzysowy w sferze technicznej przyjęto, analogicznie do pozostałych sfer pozaspołecznych sytuację, w której zidentyfikowano przekroczenie przyjętego progu dla wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta. W przypadku obu analizowanych w sferze technicznej wskaźników, za wartości progowe przyjęto dla:

1. wskaźnika udziału w liczbie zabytków ogółem – 10%,
2. wskaźnika udziału w ogóle zasobu komunalnego – 4%.

Wartości te wyznaczono w oparciu o obserwację rozkładu wartości analizowanych zmiennych.

Negatywne zjawiska w sferze technicznej koncentrowały się głównie w centralnej i zachodniej części miasta. Łącznie zidentyfikowany stan kryzysowy w tej sferze obejmował siedem jednostek referencyjnych. Były to:

1. Brańska (zasób komunalny),
2. Centrum II (zasób komunalny),
3. Centrum-Zamkowa (dziedzictwo materialne, zasób komunalny),
4. Kościuszki (zasób komunalny),
5. POM, (zasób komunalny),
6. Poświętna (dziedzictwo materialne, zasób komunalny),
7. Zatorze (dziedzictwo materialne, zasób komunalny).

Rysunek 5.5.3. Obszar objęty kryzysem w sferze technicznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

6. OBSZAR ZDEGRADOWANY I REWITALIZACJI

6.1. Obszar zdegradowany

Kolejnym etapem po zidentyfikowaniu zjawisk kryzysowych w sferach: środowiskowej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej było nałożenie ich wszystkich na obszar kryzysu w sferze społecznej, tak aby można było zidentyfikować spełnienie warunku z *Wytycznych ...* Ministra Rozwoju pozwalającego uznanie obszaru występowania negatywnych zjawisk społecznych, za obszar zdegradowany. Warunkiem tym jest współwystępowanie na jego obszarze przynajmniej jednego z negatywnych zjawisk w pozostałych, wymienionych sferach (grupach zjawisk).

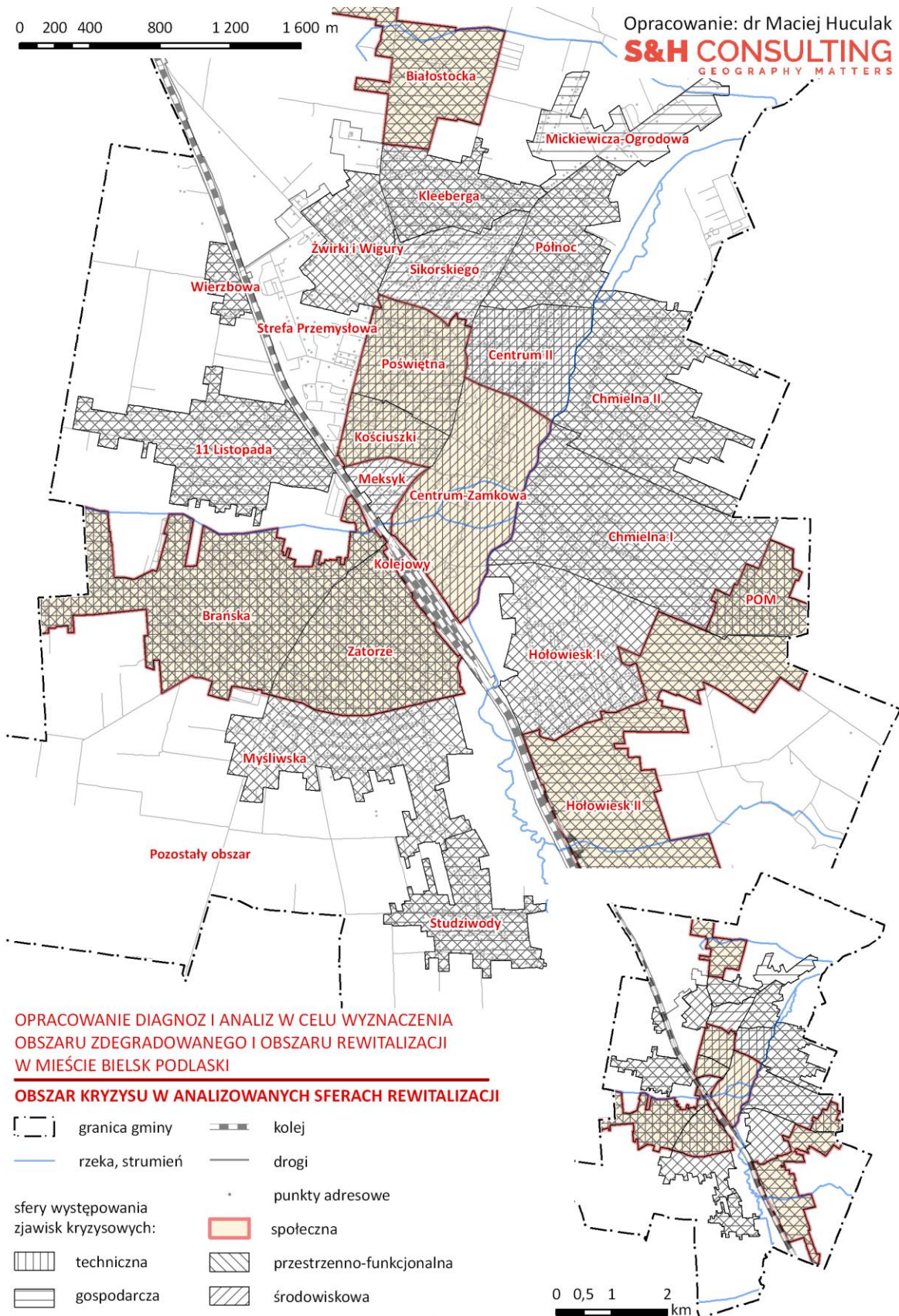
Nałożenie na siebie negatywnych zjawisk z różnych sfer dało interesujący obraz procesów degradacji zachodzących na obszarze miasta. Najważniejszym wnioskiem jest wyraźne współwystępowanie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej i pozostałych sferach. W każdej z jednostek referencyjnych, w których zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze społecznej współwystępowały również negatywne zjawiska w co najmniej jednej z pozostałych grup (sfer) problemów.

Obszar zdegradowany w Bielsku Podlaskim objął łącznie dziesięć jednostek referencyjnych tj.: Kościuszki, Brańska, Poświętna, Białostocka, Centrum-Zamkowa, Hołowiesk II, POM, Zatorze, Meksyk i Wierzbowa. Liczba ludności zamieszkującej tak wyznaczony obszar wyniosła 12076 osoby, co odpowiadało 45,9% udziałowi w ogóle liczby mieszkańców miasta. Obszar ten obejmował 501,8 ha powierzchni, co stanowiło 18,6% ogółu powierzchni miasta.

Tabela 6.1.1. Obszar zdegradowany Bielsku Podlaskim w 2016 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
		Liczba	Udział w %	ha	Udział w %
1	Centrum-Zamkowa	2328	8,8	98,7	3,7
2	Kościuszki	2320	8,8	33,6	1,2
3	Poświętna	1958	7,4	64,1	2,4
4	Brańska	1620	6,2	91,3	3,4
5	Zatorze	1230	4,7	32,0	1,2
6	POM	1207	4,6	17,3	0,6
8	Hołowiesk II	313	1,2	7,5	0,3
9	Białostocka	118	0,4	62,5	2,3
Obszar zdegradowany		11094	42,1	406,9	15,1
Miasto Bielsk Podlaski		26235	100,0	1082,1	40,0

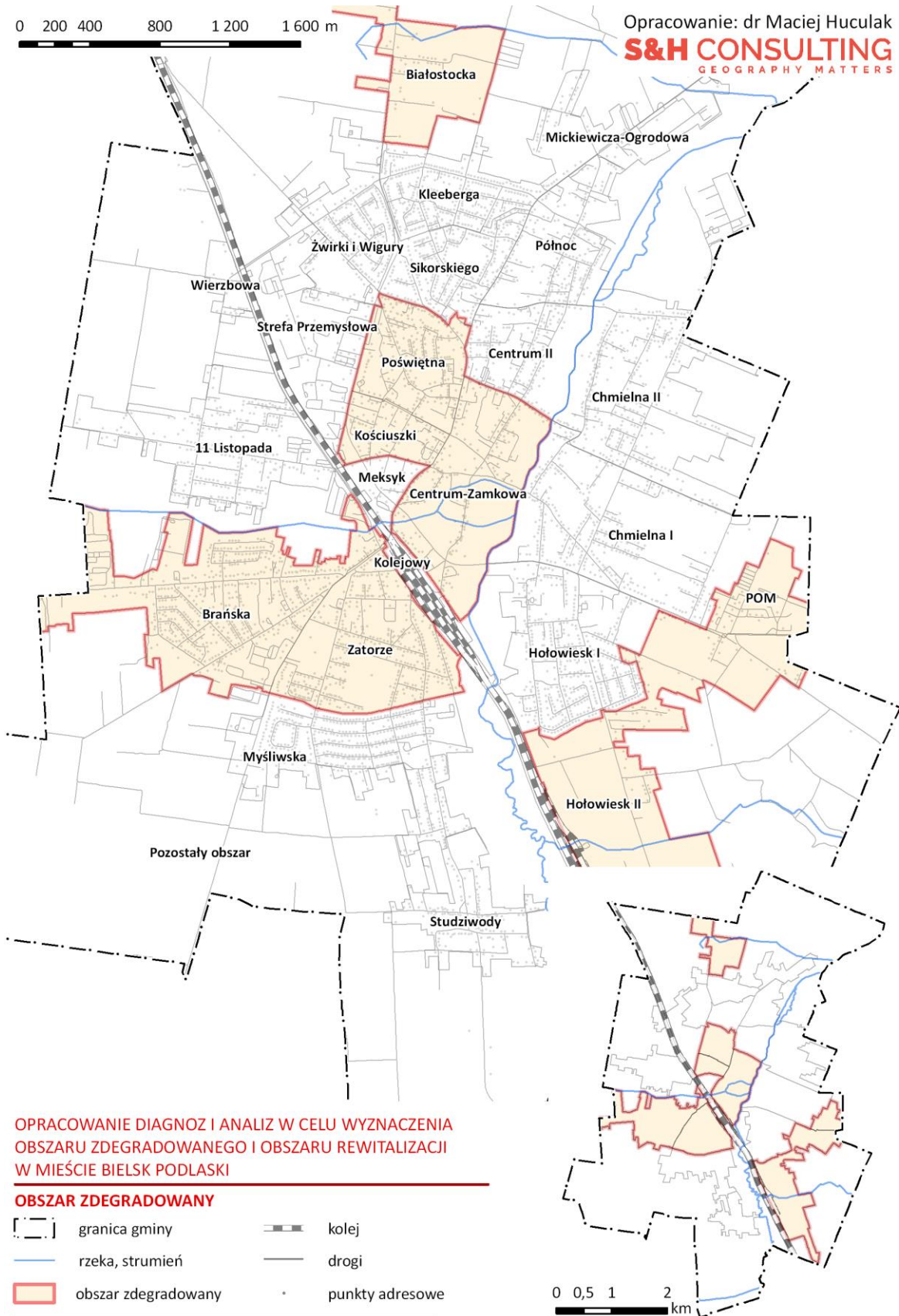
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 6.1.1. Obszary kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcyjnej i technicznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

Rysunek 6.1.2. Obszar zdegradowany w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

Tabela 6.1.2. Zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

L.p.	Nazwa jednostki	Sfera					Obszar zdegradowany
		Społeczna	Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna	
1	Kościuszki	+	+	+	-	+	+
2	Brańska	+	+	+	+	+	+
3	Poświętna	+	+	+	-	+	+
4	Białostocka	+	+	+	+	-	+
5	Centrum-Zamkowa	+	-	-	-	+	+
6	Hołowiesk II	+	+	+		-	+
7	POM	+	+	+	+	+	+
8	Zatorze	+	+	+	+	+	+
9	Meksyk	-	+	+	-	-	-
10	Wierzbowa	-	+	+	+	-	-
11	Hołowiesk I	-	-	+	+	-	-
12	Kleeberga	-	+	-	+	-	-
13	Sikorskiego	-	+	-	-	-	-
14	Studziwody	-	+	+	+	-	-
15	Żwirki i Wigury	-	-	+	+	-	-
16	11 Listopada	-	+	+	+	-	-
17	Centrum II	-	+	-	-	+	-
18	Chmielna I	-	+	+	+	-	-
19	Chmielna II	-	+	+	+	-	-
20	Mickiewicza-Ogrodowa	-	+	-	-	-	-
21	Myśliwska	-	-	+	+	-	-
22	Północ	-	+	-	+	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

6.2. Obszar rewitalizacji

Następnym etapem procesu delimitacji było określenie znaczenia obszaru zdegradowanego z punktu widzenia rozwoju lokalnego. Za wskaźniki świadczące o roli jaką dana jednostka pełni w procesach rozwojowych miasta przyjęto:

1. Udział jednostki w ogóle lokali komunalnych w %.
2. Udział jednostki w ogóle obiektów zabytkowych w %.

Oba z wymienionych wskaźników posłużyły do wyznaczenia obszaru zdegradowanego, jednak równocześnie pozwoliły na obiektywne przybliżenie znaczenia poszczególnych jednostek z punktu widzenia dwóch zasadniczych w przypadku procesów rewitalizacji elementów tj.:

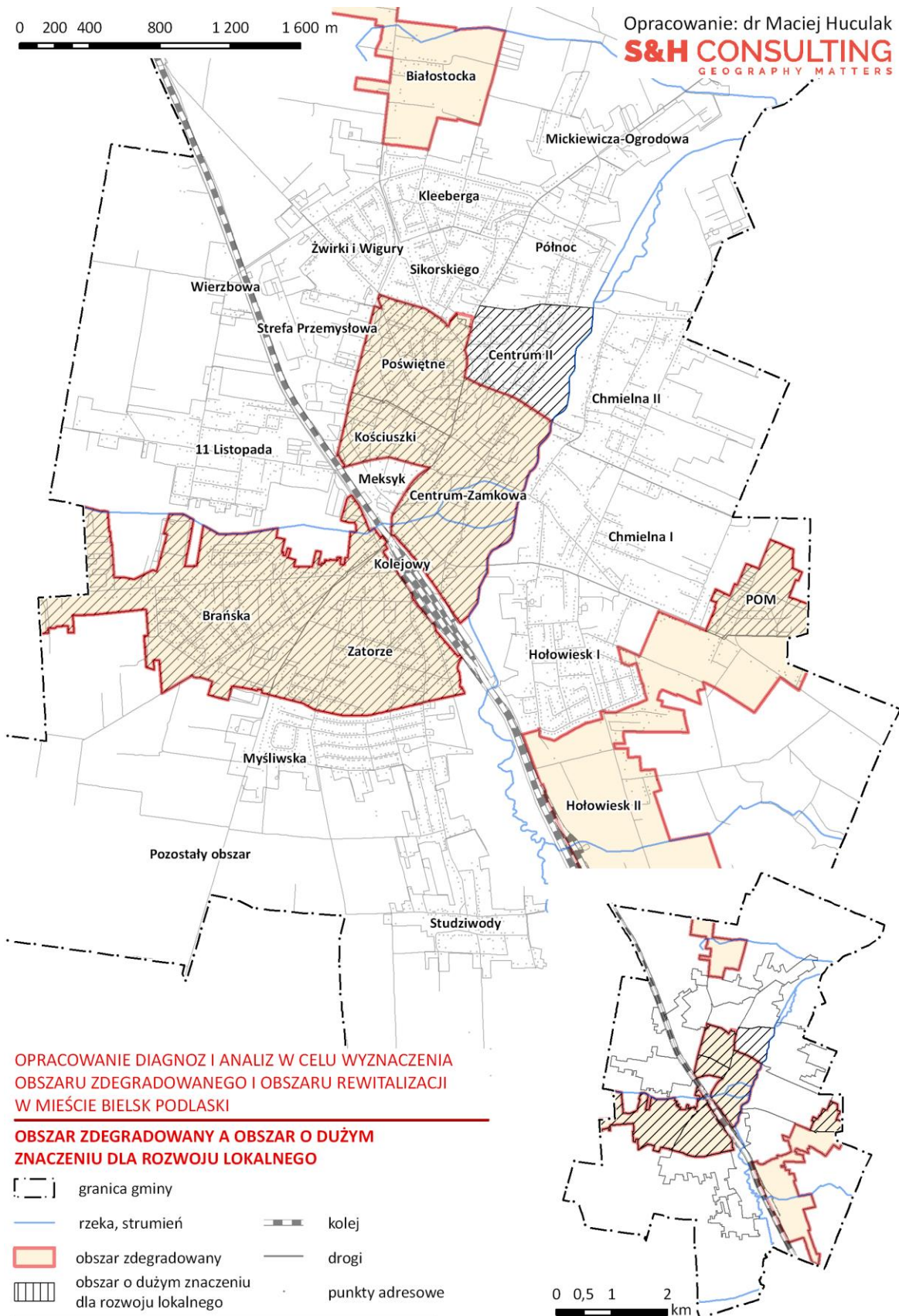
1. Dziedzictwa kulturowo-materialnego.
2. Zasobu mieszkaniowego znajdującego się we władaniu miasta.

W efekcie przeprowadzonych badań otrzymano obszar pomniejszony o dwie jednostki zdegradowane położone peryferyjnie takie jak: Hołowiesk II i Białostocka. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego zajmował obszar 337,0 ha (14,8%) i był zamieszkały przez 10663 mieszkańców (40,5%).

Tabela 6.2.1. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego Bielsku Podlaskim w 2016 r.

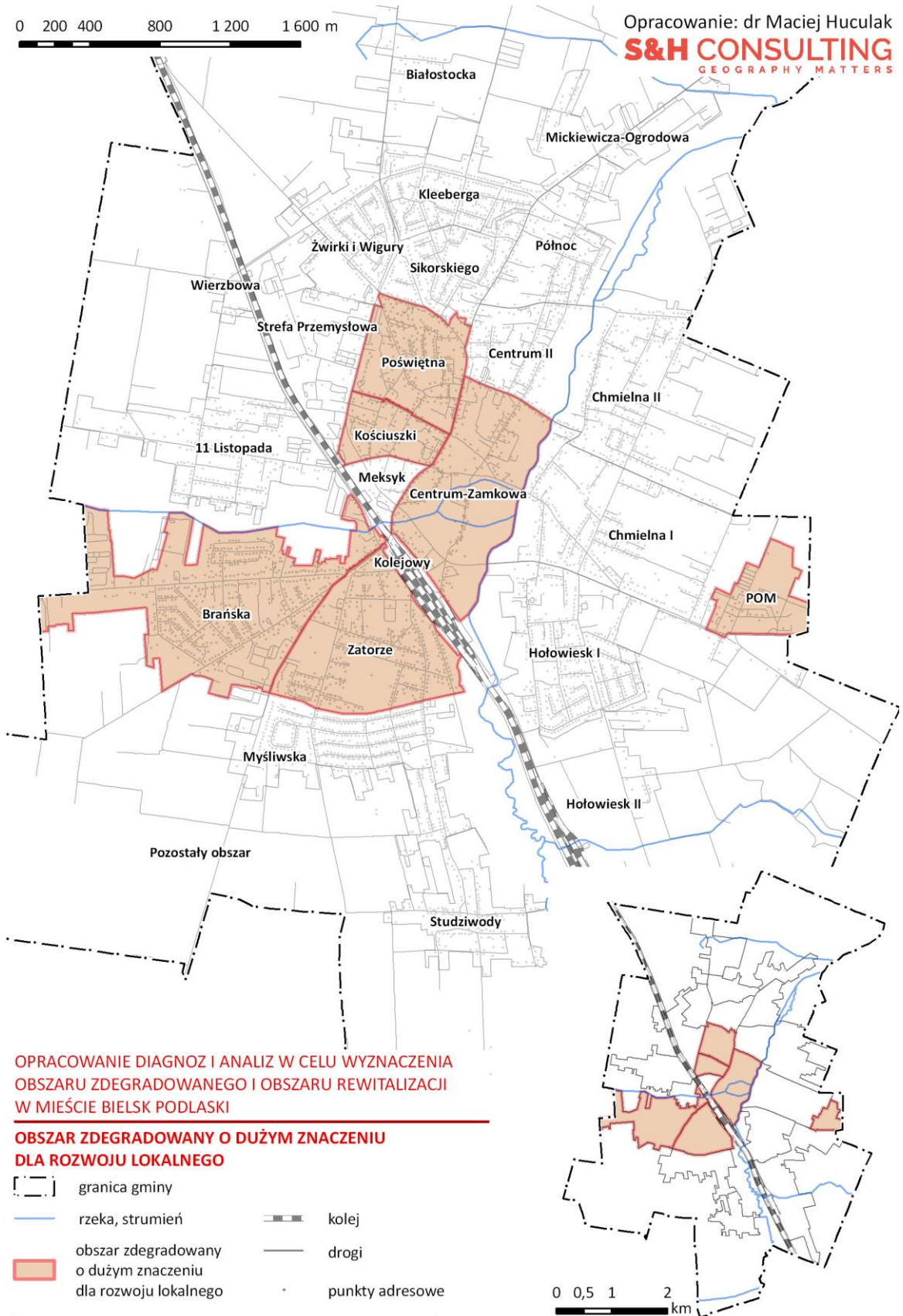
L.p.	Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
		Liczba	Udział w %	ha	Udział w %
1	Centrum-Zamkowa	2328	8,8	98,7	3,7
2	Kościuszki	2320	8,8	33,6	1,2
3	Poświętna	1958	7,4	64,1	2,4
4	Brańska	1620	6,2	91,3	3,4
5	Zatorze	1230	4,7	32,0	1,2
6	POM	1207	4,6	17,3	0,6
8	Hołowiesk II	313	1,2	0,0	0,0
9	Białostocka	118	0,4	62,5	2,3
Obszar zdegradowany	Ogółem	11094	42,1	399,5	14,8
	O dużym znaczeniu	10663	40,5	337,0	12,5
Miasto Bielsk Podlaski		26235	100,0	1082,1	40,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim i in.

Rysunek 6.2.1. Obszar zdegradowany a obszar o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 6.2.2. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Tak wyznaczony obszar nie mógł jako całość uzyskać statusu obszaru zdegradowanego. Przekraczał bowiem limit udziału w liczbie ludności wynikający z *Wytycznych...* wynoszący 30% ludności miasta. W związku z tym konieczne było dalsze ograniczenie obszaru zdegradowanego, tak aby spełniony został warunek dotyczący udziału w liczbie ludności ogółem. W tym celu wykorzystano dwa procesy badawcze. Były to badania jakościowe w ramach spotkania konsultacyjnego oraz spaceru badawczego oraz szczegółowa analiza zjawisk, które posłużyły do określenia znaczenia obszaru dla rozwoju lokalnego.

Badania jakościowe

Wynikami badań jakościowych dotyczących delimitacji obszaru zdegradowanego i delimitacji, w tym spotkania konsultacyjnego oraz spaceru badawczego. Spotkania te odbywały się równoległe do badań geoprzestrzennych, tak aby zapewnić realny wpływ na proces delimitacji jak największej liczby interesariuszy procesu rewitalizacji.

W rezultacie przeprowadzonego procesu, możliwe było uwzględnienie w procesie delimitacji następujących sugestii i wniosków:

1. Ograniczenie zasięgu obszaru rewitalizacji o dwa obszar jednostki Poświętna zawarty pomiędzy ulicami: Józefa Piłsudskiego - Poświętna - Stefana Żeromskiego - 3 Maja. Uczestnicy spotkań stwierdzili brak występowania na tym obszarze znaczących problemów społecznych oraz zadawalający stan techniczny istniejącej infrastruktury mieszkaniowej.
2. Rozszerzenie obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w kierunku północnym. W tym przypadku możliwe było jedynie przyłączenie graniczącego z obszarem zdegradowanym niezamieszkałego terenu wraz z obiektem zabytkowego ratusza przy ul. Mickiewicza.
3. Ograniczenie zasięgu obszaru rewitalizacji do obszaru głównej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych związanych z blokami socjalnym zlokalizowanymi przy ulicach Żarniewicza i Jana Pawła II.

Znaczenie obszaru zdegradowanego dla rozwoju lokalnego

Do ograniczenia obszaru zdegradowanego w celu wyznaczenia obszaru rewitalizacji posłużono się informacjami, które wykorzystano do określenia znaczenia obszaru zdegradowanego w kontekście procesów rozwojowych miasta. Były to dane dotyczące:

1. Rozmieszczenia zasobu komunalnego.
2. Rozmieszczenia zasobu zabytkowego.

W konsekwencji tak przeprowadzonego postępowania:

1. Wyłączono z obszaru rewitalizacji:
  - Obszar zabudowy jednorodzinnej w jednostkach: Poświętna oraz Kościuszki.
  - Obszar rozproszonej, mieszanej zabudowy usługowo-mieszkaniowej bezpośredniej bliskości terenów kolejowych, po północnej ich stronie w jednostce Centrum-Zamkowa.
2. Ograniczono obszar rewitalizacji w jednostkach Brańska i Zatorze do obszarów koncentracji zasobu komunalnego wraz z ich najbliższym otoczeniem.

W wyniku przeprowadzonego postępowania obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla procesów rozwojowych miasta ograniczono do trzech podobszarów rewitalizacji. Były to:

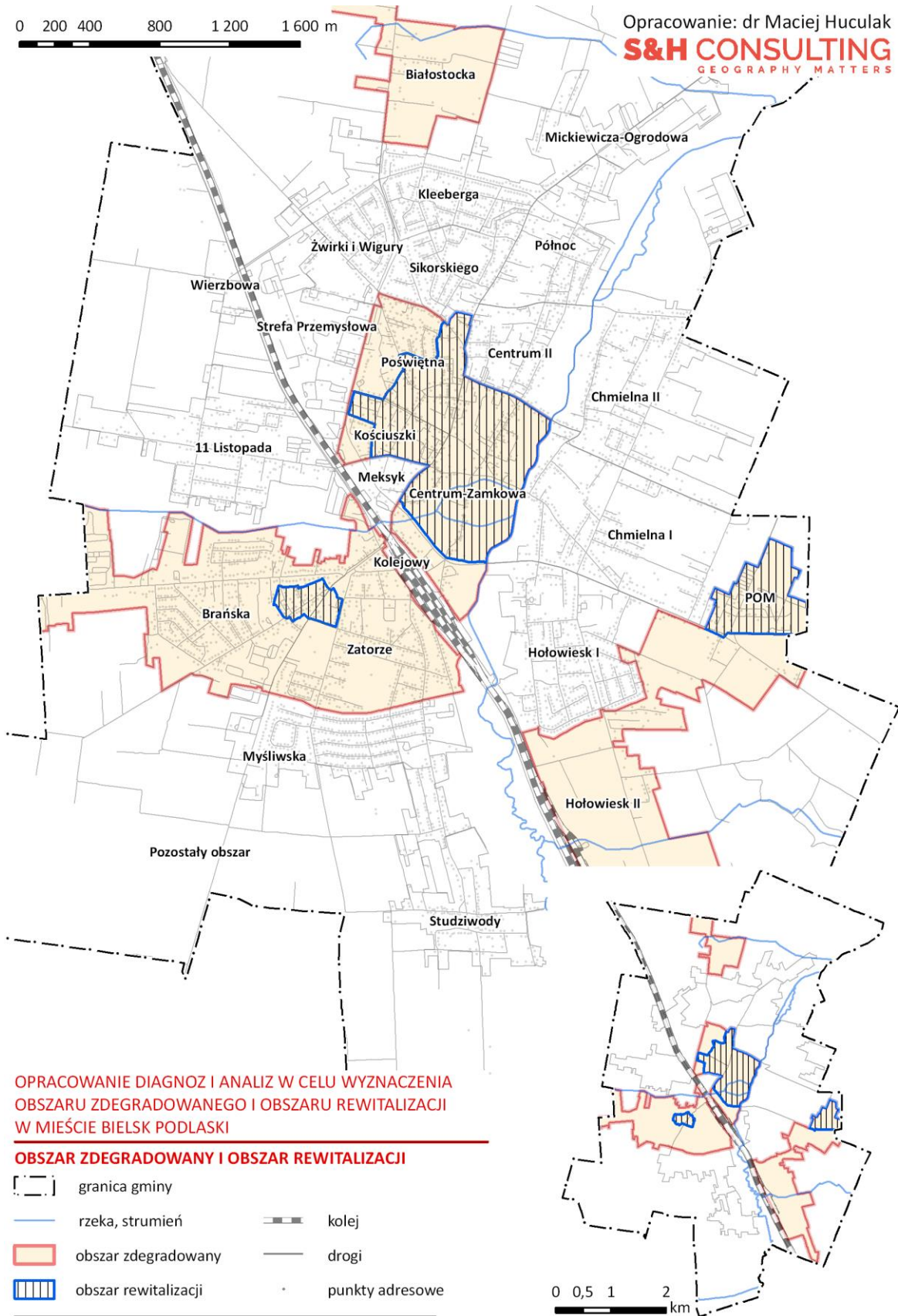
1. Podobszar Śródmieście,
2. Podobszar POM,
3. Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska.

Tak wyznaczony obszar był zamieszkały przez **6906 osób**, co odpowiadało **26,3% udziałowi w ogóle liczby mieszkańców** Bielska Podlaskiego. Powierzchnia obszaru rewitalizacji wyniosła **108,5 ha powierzchni**, co stanowiło **4,0% ogółu powierzchni miasta**. Tym samym obszar rewitalizacji spełnił oba wymogi stawiane przed obszarem rewitalizacji przez *Wytoczne...* zarówno w zakresie udziału w liczbie ludności (do 30%), jak i powierzchni miasta (do 20%). Obszar rewitalizacji przedstawiono na Rysunkach nr: 6.2.3 oraz 6.2.4.

Tabela 6.2.2. Obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2016 r.

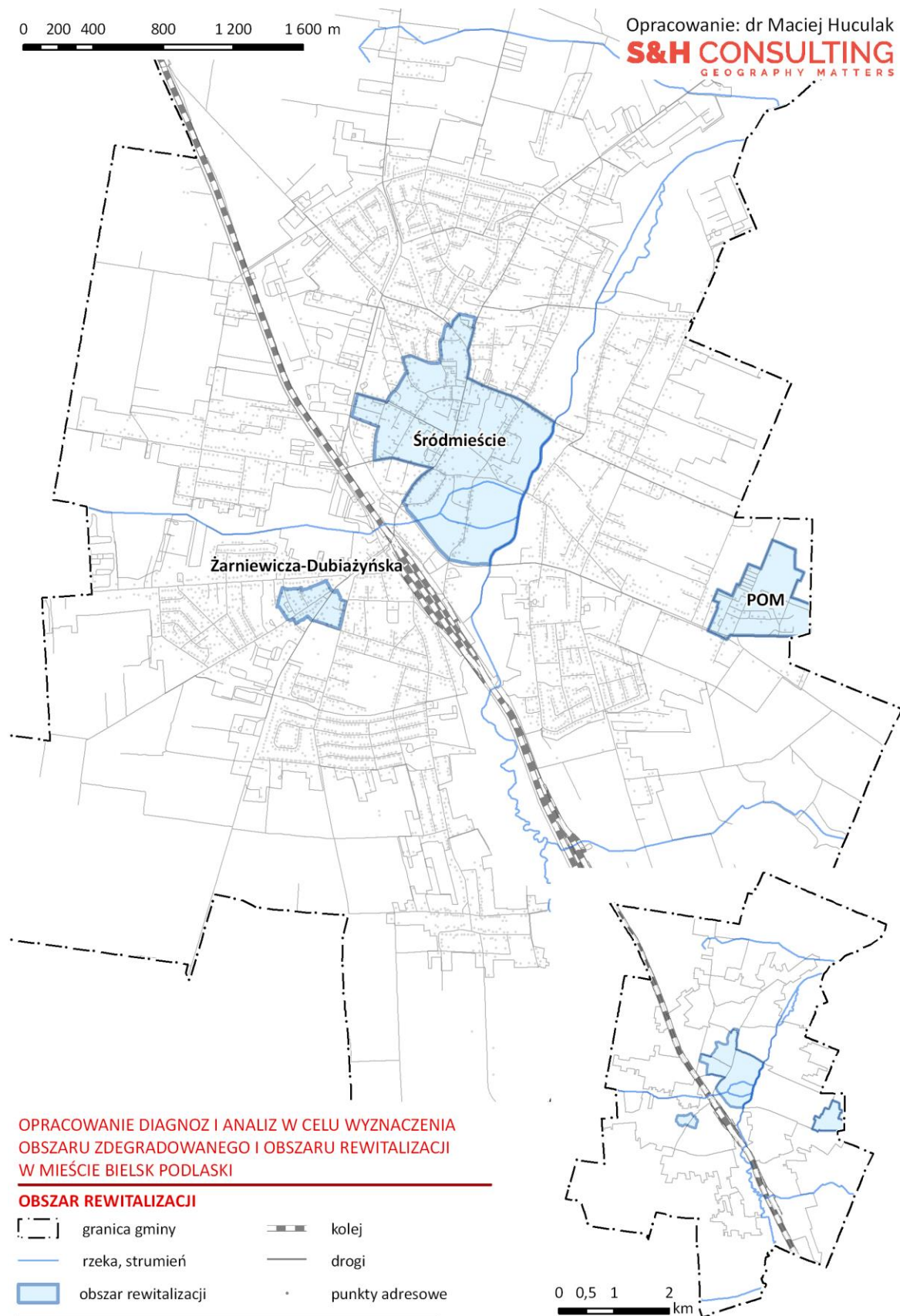
Nazwa obszaru	Ludność		Powierzchnia	
	Liczba	Udział w %	ha	Udział w %
Śródmieście	5498	21,0	81,6	3,0
POM	1207	4,6	20,1	0,7
Żarniewicza-Dubiażyńska	201	0,8	6,8	0,3
Obszar rewitalizacji	6906	26,3	108,5	4,0
Miasto Bielsk Podlaski	26235	100,0	2702,5	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 6.2.3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim.

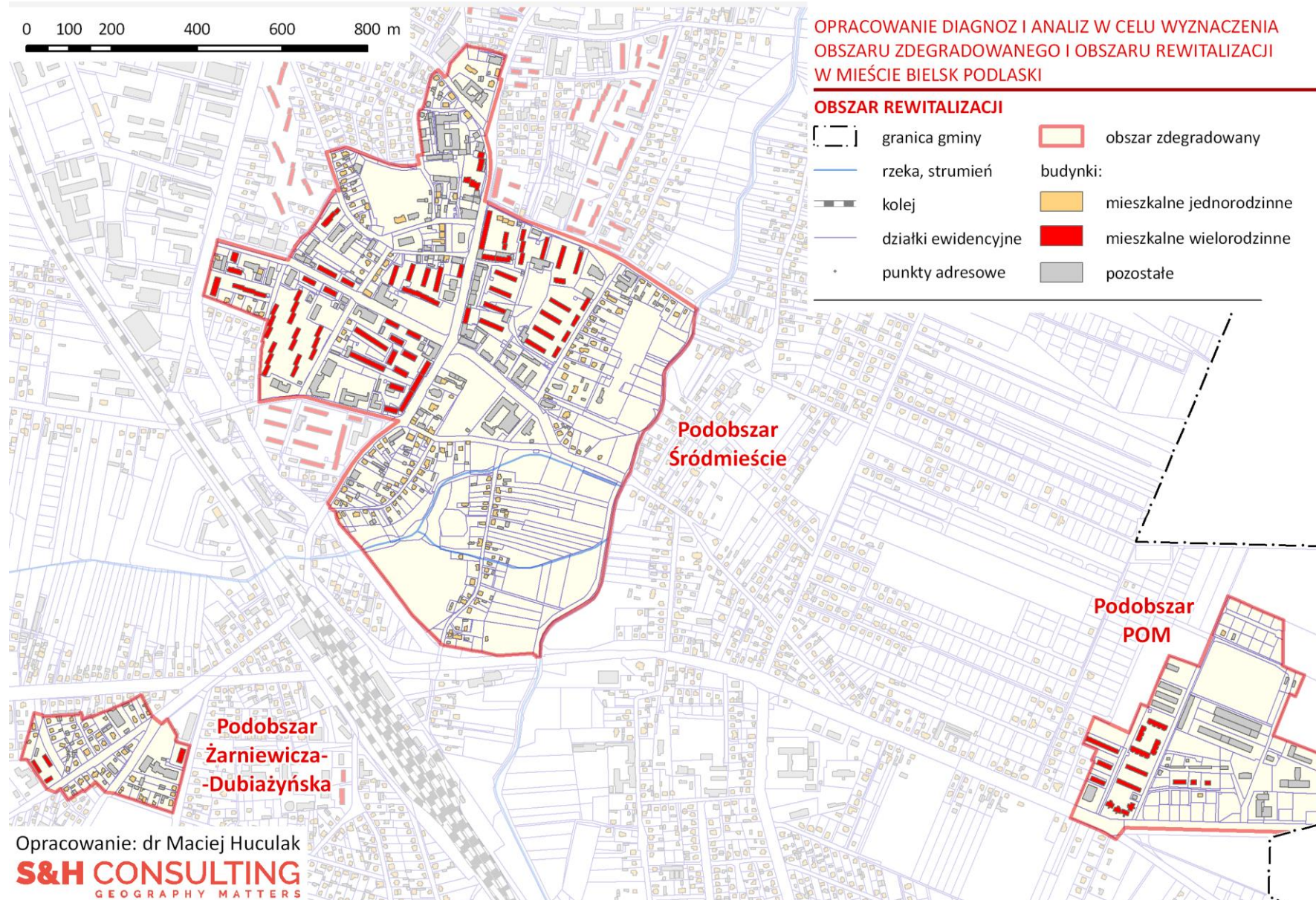
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 6.2.4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 6.2.5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, BDOT10K, EGIB i in.

7. SZCZEGÓŁOWA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

7.1 Metodyka prac i struktura analiz

W myśl Wytycznych w zakresie rewitalizacji program rewitalizacji powinien zawierać szczegółową (pogłębioną) diagnozę obszaru rewitalizacji. Ten element składowy programu powinien obejmować swoim zakresem dwie główne kwestie:

1. Negatywne zjawiska zachodzące we wszystkich sferach tj. społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.
2. Analizę lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji na terenie miasta Bielsk Podlaski składa się z trzech podobszarów nieposiadających ze sobą wspólnych granic. Ze względu na to, jak również odmienny charakter zidentyfikowanych zjawisk kryzysowych, w szczególności w sferze społecznej, zdecydowano się na wyróżnienie w strukturze dokumentu poszczególnych podobszarów analizy.

Szczegółowe analizy poszczególnych kwestii przeprowadzono w oparciu o dwie zasadnicze grupy metod:

1. Analizy danych zastanych.
2. Wyniki szeregu prac włączających lokalnych interesariuszy w proces diagnostyczny przy wykorzystaniu szerokiego spektrum metod badawczych (warsztaty przyszłościowe, spacerzy badawcze, kawiarenki obywatelskie in.).

Poza elementami pogłębiającymi przeprowadzony już proces diagnostyczny praca z mieszkańcami pozwoliła również zidentyfikować:

1. Problemy.
2. Lokalne potencjały.
3. Potrzeby.

Optymalne wykorzystanie tych ostatnich pełni w planowaniu procesów rewitalizacji szczególnie istotną rolę, będzie bowiem mogło walnie przyczynić się do skuteczności zaplanowanego wsparcia.

Dla przybliżenia skali występujących na obszarze rewitalizacji oraz jego podobszarach problemów przyjęto te same założenia i poziomy referencyjne jak w przypadku analizy jednostek urbanistycznych służącej delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

7.2. Podobszar Śródmieście

Podobszar Śródmieście był największym spośród wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Na obszarze 81,6 ha skupiał on blisko 5,5 tys. mieszkańców. Powierzchnia podobszaru odpowiadała za zaledwie 3% ogółu powierzchni miasta, jednocześnie stanowi ¼ całego obszaru rewitalizacji. Udział Podobszaru Śródmieście w ogóle liczby mieszkańców kształtował się na poziomie 21%. Analogiczny udział w ogóle liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji wyniósł blisko 80%.

Z punktu widzenia zarówno procesów rozwojowych miasta, jak również procesów rewitalizacji jest to obszar kluczowy, na którym powinna koncentrować się zdecydowana większość działań.

7.2.1. Negatywne zjawiska

Sfera społeczna

Z punktu widzenia zjawisk społecznych, analizowany podobszar rewitalizacji prezentował wyjątkową skalę koncentracji szeregu problemów, jednocześnie decydując o skali degradacji całego obszaru rewitalizacji.

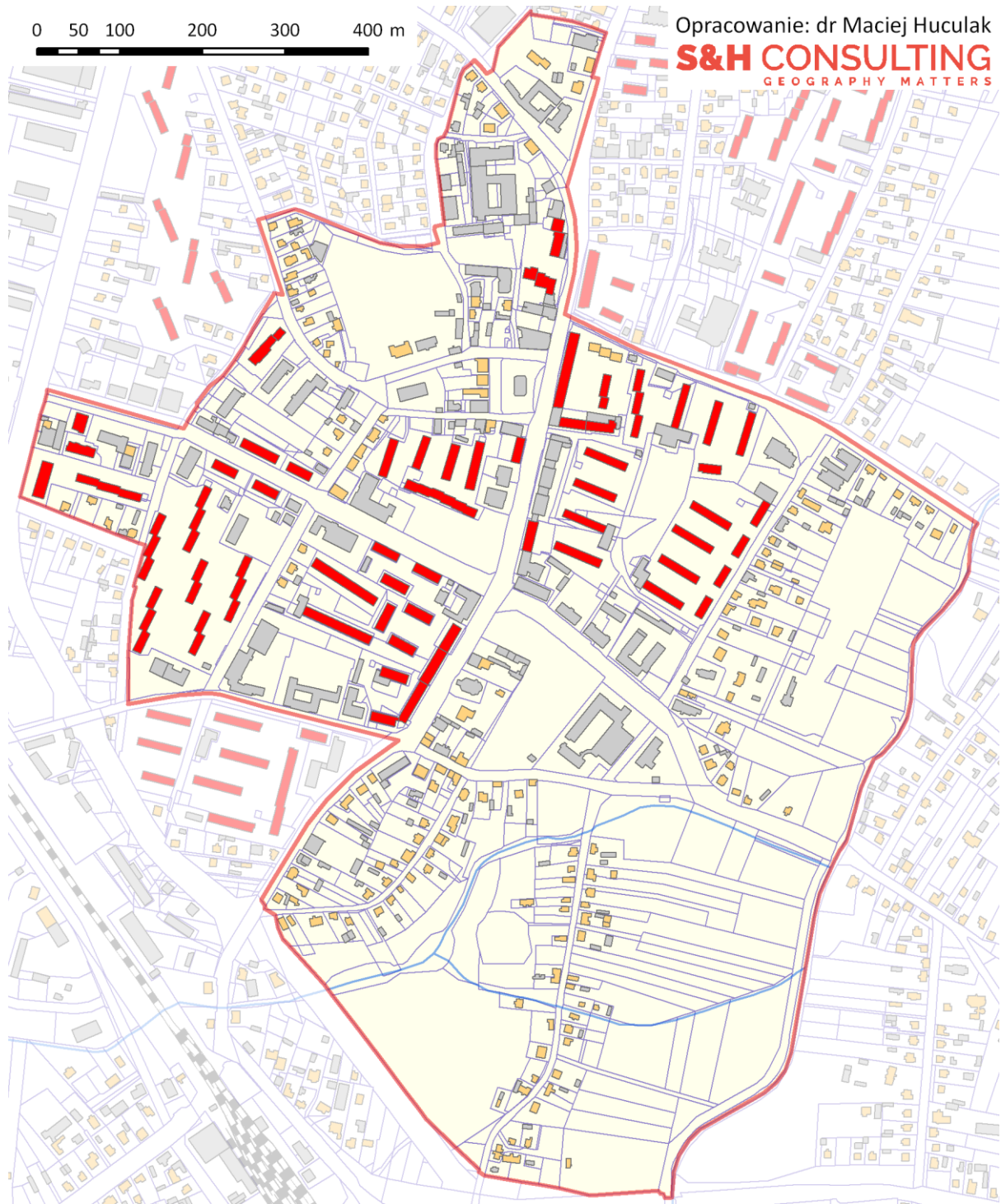
Na terenie tym analiza wskaźnikowa pozwoliła na wyodrębnienie grupy siedmiu negatywnych zjawisk, których natężenie przekroczyło wartość referencyjną i w konsekwencji pozwoliło na stwierdzenie sytuacji kryzysowej. Były to:

1. Demografia
2. Zdrowie
3. Kryzys w rodzinach
4. Ubóstwo
5. Alkohol
6. Bezrobocie
7. Bezpieczeństwo

Tabela 7.2.1. Problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji.

Zjawiska kryzysowe	Obszar	
	Podobszar Śródmieście	Obszar rewitalizacji
Demografia	+	-
Zdrowie	+	+
Kryzys w rodzinach	+	+
Ubóstwo	+	+
Alkohol	+	+
Kapitał społeczny	-	-
Edukacja	-	-
Bezrobocie	+	+
Bezpieczeństwo	+	+

Źródło: opracowanie własne.

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

OBSZAR REWITALIZACJI

granica gminy	punkty adresowe	mieszkalne jednorodzinne
rzeka, strumień	działki ewidencyjne	mieszkalne wielorodzinne
kolej	obszar zdegradowany	pozostałe

Rysunek 7.2.1. Podobszar Rewitalizacji Śródmieście w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Powyższe profile zjawisk kryzysowych uzupełniono wnioskami płynącymi z przeprowadzonych badań jakościowych, w tym prac warsztatowych oraz pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI). W ich trakcie zidentyfikowano takie negatywne zjawiska natury społecznej jak:

1. Niski poziom bezpieczeństwa na części obszaru.
2. Brak rozwiniętej oferty dla młodzieży.
3. Brak szerszych perspektyw zawodowych.
4. Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych.
5. Dewastowanie mienia publicznego, wandalizm.
6. Narkomania.
7. Niewystarczający poziom edukacji.
8. Brak oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów.
9. Niezadawalający stan zdrowia osób starszych.
10. Konieczność poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego w centrum (duży ruch samochodów i pieszych).
11. Długotrwałe korzystanie z pomocy społecznej,
12. Długotrwałe bezrobocie,
13. Postawy roszczeniowe
14. Brak zainteresowania działalnością społeczną, kulturalną i gospodarczą.
15. Przemocy w rodzinie.
16. Brak noclegowni/ogrzewalni dla osób bezdomnych
17. Odpływ młodych osób z miasta.

Szczegółowe informacje dotyczące analizowanych wskaźników dla sfery społecznej wraz z wartościami obliczonymi dla całego obszaru rewitalizacji prezentuje Tabela 7.2.1.

Podobszar Śródmieście charakteryzuje się występowanie dwóch z dziewięciu analizowanych grup problemów, charakteryzujących się najwyższym poziomem natężenia analizowanych problemów należących do sfery społecznej. Do grupy tej należą:

1. Problemy związane z alkoholem.
2. Niski poziom bezpieczeństwa.

W obu przypadkach wartości wskaźników syntetycznych przekroczyły 150% wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta. Poziom wszystkich czterech wskaźników cząstkowych potwierdzał bardzo dużą intensywność obu zjawisk. W trzech, z czterech przypadków ogółem przekroczyły one najwyższy próg wartości (przestępstwa, wykroczenia, wsparcie MOPS z powodu alkoholizmu). Jedynie wskaźnik wniosków skierowanych do MKRPA znalazł się poniżej tego progu, ciągle jednak reprezentując przedział o wysokim, kryzysowym natężeniu zjawiska. Ponadto, najwyższe natężenia analizowanych wskaźników cząstkowych zidentyfikowano w przypadku Podobszaru Śródmieście również dla liczby osób bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 osób bezrobotnych.

W przypadku pozostałych zjawisk, dla których zidentyfikowano kryzys, natężenie analizowanych wskaźników syntetycznych mieściło się w przedziale 120%-150% wartości referencyjnej obliczonej dla całego miasta. W takiej sytuacji znalazły się takie problemy jak: bezrobocie (4 z 7 wskaźników cząstkowych), demografia (1 z 2 wskaźników cząstkowych), kryzys w rodzinach (2 z 3 wskaźników cząstkowych), ubóstwo (2 z 3 wskaźników cząstkowych), oraz zdrowie (3 z 3 wskaźników cząstkowych).

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar Śródmieście	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Demografia	1.	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności	w %	30,6	26,9	21,1
			Wskaźnik znormalizowany	1,45	1,27	1,00
	2.	Średni wiek ludności	w latach	45,8	44,3	42,1
Wskaźnik znormalizowany			1,09	1,05	1,00	
3.	Wskaźnik syntetyczny problemów demograficznych	Wskaźnik znormalizowany	1,27	1,16	1,00	
Ubóstwo	4.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS	na 1 tys. mieszkańców	85,5	85,9	72,2
			Wskaźnik znormalizowany	1,18	1,19	1,00
	5.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu ubóstwa	na 1 tys. mieszkańców	52,9	55,5	42,3
			Wskaźnik znormalizowany	1,25	1,31	1,00
6.	Liczba osób w rodzinach korzystających z żywienia	na 1 tys. mieszkańców	40,6	43,4	34,2	
		Wskaźnik znormalizowany	1,19	1,27	1,00	
7.	Wskaźnik syntetyczny ubóstwa	Wskaźnik znormalizowany	1,21	1,26	1,00	
Zdrowie	8.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu niepełnosprawności	na 1 tys. mieszkańców	39,3	39,9	32,4
			Wskaźnik znormalizowany	1,21	1,23	1,00
	9.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	na 1 tys. mieszkańców	29,6	28,7	23,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,25	1,21	1,00
10.	Liczba osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych	na 1 tys. mieszkańców	5,6	5,3	4,3	
		Wskaźnik znormalizowany	1,30	1,23	1,00	
11.	Wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych	Wskaźnik znormalizowany	1,25	1,22	1,00	
Kryzys w rodzinach	12.	Liczba osób w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców	na 1 tys. mieszkańców	15,5	15,7	11,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,32	1,34	1,00
	13.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	na 1 tys. mieszkańców	9,5	10,9	7,0
Wskaźnik znormalizowany			1,36	1,56	1,00	
14.	Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin	Wskaźnik znormalizowany	1,34	1,45	1,00	
Alkohol	15.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu alkoholizmu	na 1 tys. mieszkańców	5,4	5,1	2,9
			Wskaźnik znormalizowany	1,84	1,74	1,00
	16.	Liczba wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2016	na 1 tys. mieszkańców	16,8	16,9	12,1
Wskaźnik znormalizowany			1,39	1,40	1,00	
17.	Wskaźnik syntetyczny problemów alkoholowych	S5_alkohol	1,61	1,57	1,00	
Bezpieczeństwo	18.	Liczba przestępstw	na 1 tys. mieszkańców	14,3	14,3	7,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,87	1,87	1,00
	19.	Liczba wykroczeń	na 1 tys. mieszkańców	22,0	21,2	12,7
Wskaźnik znormalizowany			1,74	1,68	1,00	
20.	Wskaźnik syntetyczny bezpieczeństwa	Wskaźnik znormalizowany	1,80	1,77	1,00	
Edukacja	21.	Średni wynik sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w latach 2014/2015-2015-2016	w %	64,8	64,7	65,7
			Wskaźnik	0,99	0,98	1,00

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar Śródmieście	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
			znormalizowany			
	22.	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w latach 2013/2014, 2014/2015, 2015-2016	w %	66,9	68,5	68,0
			Wskaźnik znormalizowany	0,98	1,01	1,00
	23.	Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych	Wskaźnik znormalizowany	0,99	1,00	1,00
			Wskaźnik znormalizowany odwrócony	1,01	1,01	1,00
Kapitał społeczny	24.	Frekwencja w Wyborach samorządowych 2014	w %	47,8	48,0	47,2
			Wskaźnik znormalizowany	1,01	1,02	1,00
	25.	Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2015	w %	45,6	45,5	44,8
			Wskaźnik znormalizowany	1,02	1,02	1,00
	26.	Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2015	w %	46,2	45,0	45,1
			Wskaźnik znormalizowany	1,02	1,00	1,00
	27.	Wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego	Wskaźnik znormalizowany	1,02	1,01	1,00
			Wskaźnik znormalizowany odwrócony	0,98	0,99	1,00
Bezrobocie	28.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,1	7,1	5,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,26	1,26	1,00
	29.	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	na 100 osób bezrobotnych	25,1	25,0	18,6
			Wskaźnik znormalizowany	1,35	1,35	1,00
	30.	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,2	1,0	0,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,72	1,52	1,00
	31.	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,8	1,8	1,4
			Wskaźnik znormalizowany	1,28	1,28	1,00
	32.	Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego	na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,3	1,4	1,0
			Wskaźnik znormalizowany	1,23	1,33	1,00
	33.	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,8	2,0	1,6
			Wskaźnik znormalizowany	1,16	1,26	1,00
	34.	Liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia	na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,2	1,4	1,1
			Wskaźnik znormalizowany	1,07	1,28	1,00
	35.	Wskaźnik syntetyczny bezrobocia	Wskaźnik znormalizowany	1,30	1,33	1,00

Tabela 7.2.1. Problemy społeczne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Sfera gospodarcza

Podobszar Śródmieście reprezentuje obszar centralny miasta zarówno w rozumieniu jego położenia w obrębie granic administracyjnych, jak również pełnionych przez niego ponadlokalnych funkcji. Fakt ten dobitnie potwierdza analiza zjawiska przedsiębiorczości. Pomimo intensywnej zabudowy mieszkaniowej o charakterze wielorodzinnym, teren ten osiągnął bardzo wysokie, w skali miasta, wartości wskaźnika przedsiębiorczości mierzonego liczbą firm zarejestrowanych w systemie REGON w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Rozkład przestrzenny firm na terenie podobszaru uwidacznia pewne prawidłowości. Najważniejszą, jest koncentracja lokalizacji podmiotów gospodarczych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Wynika to w dużej mierze z wykorzystania parterów budynków wielorodzinnych na cele handlowe. Dla odmiany, bardzo niewielka część firm znajduje się na terenie o dominującej zabudowie o charakterze jednorodzinnej.

Odwrotna sytuacja, charakterystyczna dla obszarów zdegradowanych w Polsce, dotyczy poziomu dochodów ludności. Został on przybliżony za pomocą wartości PIT naliczonego w przeliczeniu na 1 podatnika. Zarówno cały obszar rewitalizacji, jak i w szczególności Podobszar Śródmieście znalazły się poniżej wyznaczonego progu kryzysu wynoszącego 110% wartości wskaźnika znormalizowanego po jego odwróceniu. Poziom odpowiadał PIT w wysokości 2269 zł na 1 podatnika.

Niski poziom dochodów może bezpośrednio wpływać hamująco na możliwości realizowania części potrzeb przez mieszkańców Podobszaru, w szczególności tych, o charakterze potrzeb wyższego rzędu, takich jak np. kultura, sztuka i in.

Tabela 7.2.2. Problemy gospodarcze na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

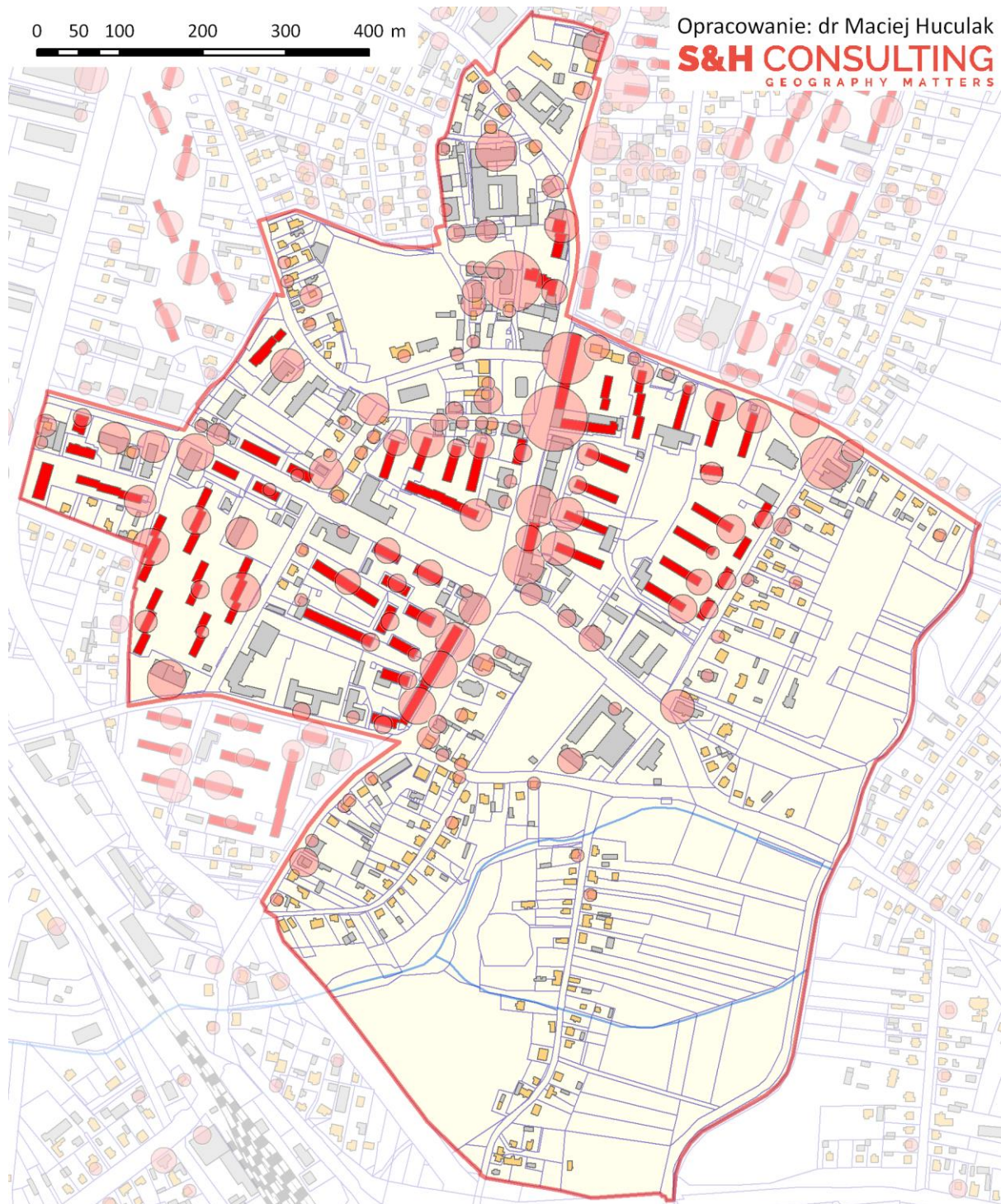
Zjawisko	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar Śródmieście	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Przedsiębiorczość	Liczba firm zarejestrowanych w REGON	na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	168,0	142,0	127,34
		Wskaźnik znormalizowany	1,32	1,12	1,00
		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	0,76	0,90	1,00
Poziom dochodów	Średnia wartość PIT w 2015 r. na 1 podatnika	w zł	2110	2200	2496,39
		Wskaźnik znormalizowany	0,85	0,88	1,00
		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	1,18	1,13	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGIB i in.

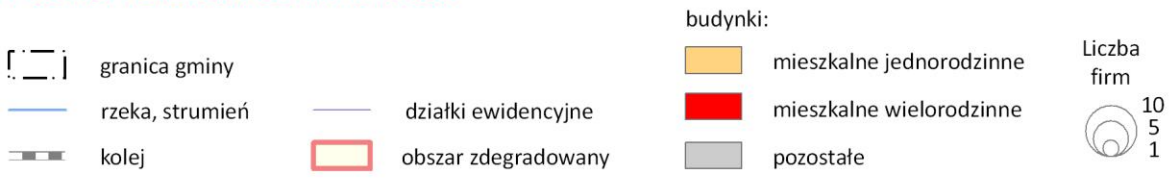
Badania jakościowe pozwoliły ponadto stwierdzić występowanie takich problemów jak:

1. Wyraźna specjalizacja lokalnej gospodarki wokół szeroko pojętego sektora budowlanego, która zmusza część mieszkańców, w tym młodych i wykształconych do poszukiwania pracy poza Bielskiem.
2. Niski poziom przedsiębiorczości zwłaszcza wśród młodych ludzi.
3. Słabo rozwinięty sektor ekonomii społecznej.

**SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI
 PODMIOTY ZAREJESTROWANE W REGON**

Rysunek 7.2.2. Rozmieszczenie firm na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGiB i in.

Sfera środowiskowa

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona dla całego obszaru rewitalizacji nie wykazała występowania zjawisk kryzysowych. W jednym przypadku tj. wskaźnika udziału osób zamieszkałych na obszarze przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5}, jego wartość była zbliżona do wartości referencyjnej. W tym przypadku analogiczne postępowanie przeprowadzone dla Podobszaru Rewitalizacji Śródmieście wykazało spełnienie warunku postawionego przed poziomem natężenia zjawiska oznaczającego sytuację kryzysową.

Hałas komunikacyjny

Na badanym obszarze nie stwierdzono zagrożenia występowaniem hałasu w skali oznaczającej występowanie kryzysu. W strefie przybliżającej zasięg występowania takiego zjawiska tj. obejmującej obszar do 200 m od dróg krajowych lub wojewódzkich zamieszkiwało ok. 900 osób spośród ~7,8 tys. ogółem zamieszkujących tak zdefiniowany teren w całym mieście. W rezultacie dało to udział takich osób w ogóle ludności obszaru prawie dwukrotnie niższy od wartości referencyjnej dla miasta, wynoszącej 59,6%. Analizowany problem na Podobszarze rewitalizacji występuje jedynie w jego południowo-zachodniej części i dotyczy względnie niewielkiego obszaru kilku budynków wielorodzinnych.

Wyroby zawierające azbest

Drugim z badanych w sferze środowiskowej zagadnień było rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest. Oba spośród analizowanych wskaźników reprezentowały poziom natężenia zjawiska dużo niższy od wartości referencyjnej. Pomimo tego, szczegółowa analiza rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest przedstawiona na Rysunku 7.2.4. uwidacznia tony takich materiałów zlokalizowane nawet w bezpośredniej bliskości budynków administracji publicznej i głównych przestrzeni publicznych w mieście. Sytuację taką należy określić jako niezadawalającą i wymagającą podjęcia działań zmierzających do usunięcia wyrobów stwarzających zagrożenia dla zdrowia mieszkańców Podobszaru Śródmieście.

Działaniem podstawowym będzie w tym przypadku zmiana priorytetyzacji usuwania wyrobów azbestowych polegająca na naniesieniu zmian do miejskiej bazy wyrobów zawierających azbest w zakresie:

1. Zwiększenia pilności takich działań w zakresie co najmniej lokalizacji.
2. Skrócenie okresu przeznaczonego na unieszkodliwienie takich wyrobów (zmiana założonego roku unieszkodliwienia).

Stan powietrza

Spośród wszystkich negatywnych zjawisk kryzysowych zidentyfikowanych w sferze środowiskowej, jedynym, w którym stwierdzono występowanie kryzysu w skali całej jednostki był zły stan aerosanitarny. Cały Podobszar Rewitalizacji Śródmieście znalazł się bowiem na obszarze przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5}. W znaczącej części były to zanieczyszczenia uznane za napływowe.

Stan ten jest wysoce niekorzystny m.in. ze względu na strukturę wieku mieszkańców oraz postępujący proces starzenia się ludności obszaru. Osoby starsze są bowiem jedną z grup ludności, która jest szczególnie mocno narażona na konsekwencje złego stanu powietrza.

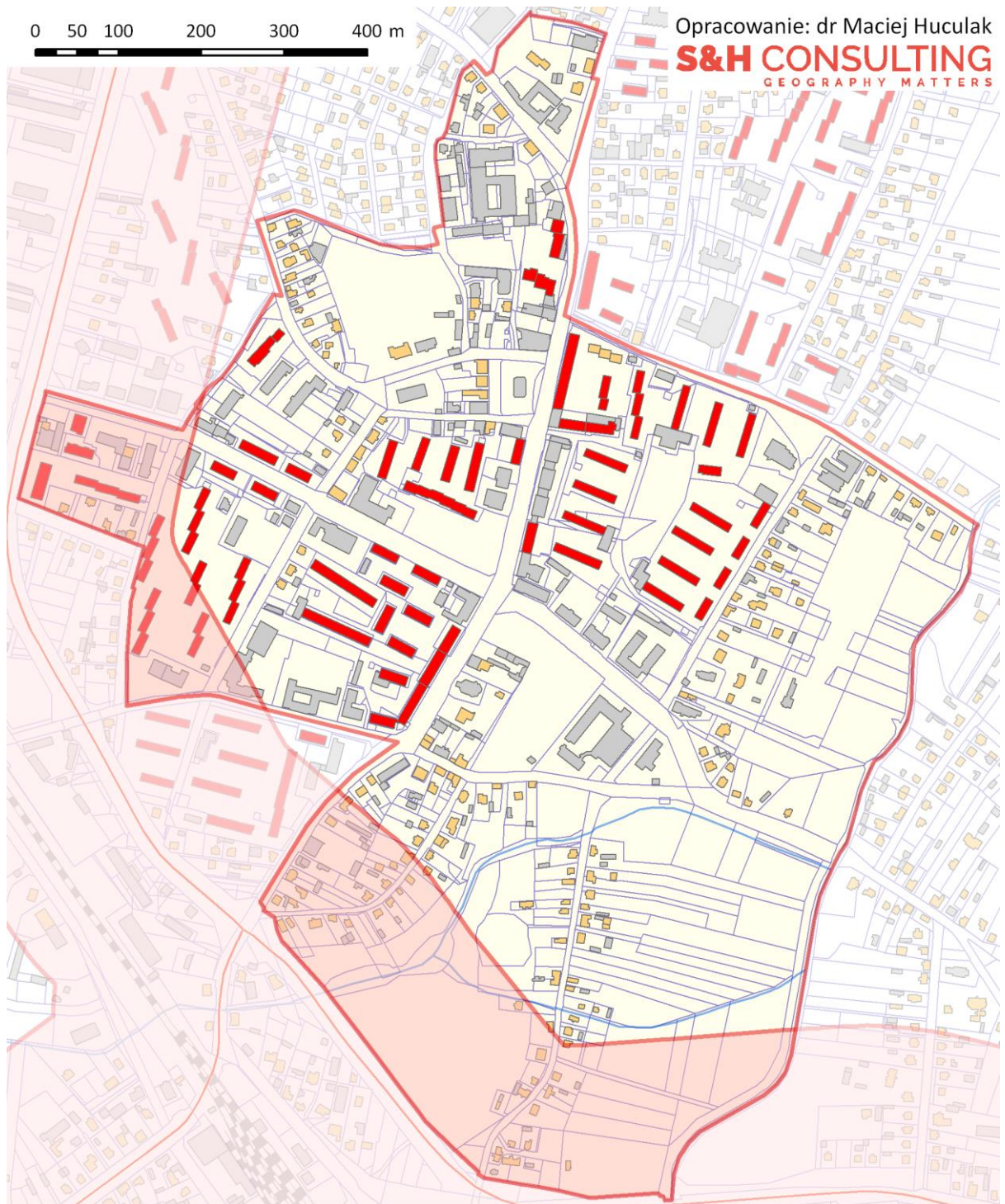
Tabela 7.2.3. Problemy środowiskowe na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar Śródmieście	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Zły stan powietrza	1.	Udział osób zamieszkałych w strefie przekroczeń pyłów PM 2,5	Udział w %	100,00	82,52	89,81
			Wskaźnik znormalizowany	1,11	0,92	1,00
Wyroby zawierające azbest	2.	Udział budynków z wyrobami zawierającymi azbestowych	Udział w %	10,2	10,4	19,0
			Wskaźnik znormalizowany	0,54	0,55	1,00
	3.	Powierzchnia pokryć azbestowych na 1 osobę	kg	10,08	11,21	64,15
			Wskaźnik znormalizowany	0,16	0,17	1,00
4.	Wskaźnik syntetyczny zagrożenia azbestem	Wskaźnik znormalizowany	0,35	0,36	1,00	
Hałas komunikacyjny	5.	Udział osób zamieszkałych w strefie zagrożonej występowaniem hałasu komunikacyjnego	Udział w %	16,3	30,5	29,6
			Wskaźnik znormalizowany	0,55	1,03	1,00

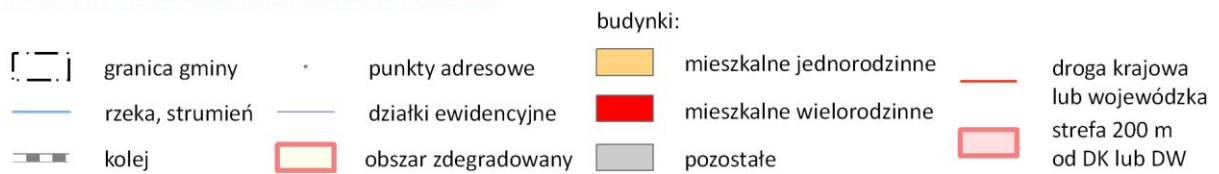
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Badania jakościowe potwierdziły występowanie problemu złego stanu powietrza.

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI
ZAGROŻENIE HAŁASEM KOMUNIKACYJNYM

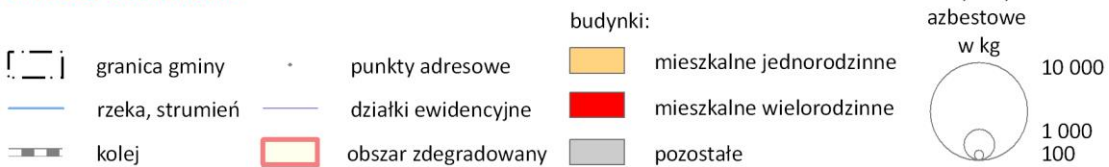
Rysunek 7.2.3. Zagrożenie hałasem komunikacyjnym na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGIB i in.

**SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI
 WYROBY AZBESTOWE**

Rysunek 7.2.4. Rozmieszczenie firm na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGIB i in.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sieć ciepłownicza

Jedynym zjawiskiem analizowanym w trakcie prac delimitacyjnych, odnoszącym się wprost do sfery przestrzenno-funkcjonalnej był wskaźnik liczby mieszkańców zamieszkujących budynki podłączone do sieci ciepłowniczej MPEC. Na terenie Podobszaru Rewitalizacji Śródmieście stwierdzono bardzo wysoki udział osób zamieszkałych w budynkach korzystających z miejskiej sieci ciepłowniczej. Był on ponad dwukrotnie wyższy niż poziom referencyjny dla całego miasta, jak również wyraźnie wyższy od poziomu reprezentowanego przez cały obszar rewitalizacji. Z oczywistych względów, nie pozwoliło to na stwierdzenie obecności zjawisk kryzysowych w tym zakresie.

Niemniej jednak, opisane wcześniej zagadnienia natury środowiskowej, w szczególności położenie całego podobszaru w obrębie strefy zagrożenia przekroczeniami stężeń pyłu PM_{2,5}, w części pochodzenia allochtonicznego⁷ upoważnia do podjęcia działań, które pozwoliłyby na zmianę tego, niekorzystnego stanu rzeczy. Na badanym obszarze, w zasięgu sieci ciepłowniczej pozostaje bowiem nadal cały szereg obiektów mieszkaniowych jednorodzinnych oraz budynków niemieszkalnych. W grupie budynków mieszkalnych niepodłączonych do sieci ciepłowniczej znajdują się również budynki w zasobie komunalnym.

Zarówno zły stan powietrza, jak również braki w wyposażeniu komunalnego zasobu mieszkaniowego w infrastrukturę ciepłowniczą były podnoszone przez respondentów w trakcie badań jakościowych – bezpośrednich wywiadów indywidualnych (IDI).

Tabela 7.2.4. Problemy przestrzenno-funkcjonalne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar Śródmieście	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Infrastruktura ciepłownicza	1.	Udział osób w budynkach podłączonych do sieci MPEC	Udział w %	89,2	71,7	37,8
	2.		Wskaźnik znormalizowany	2,36	1,89	1,00
	3.		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	0,42	0,53	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Z punktu widzenia struktury przestrzennej podobszar rewitalizacji można podzielić na trzy zasadnicze części. Są to:

1. Część centralna koncentrująca intensywną, wielorodzinną zabudowę typu blokowego uzupełnioną o funkcje administracyjne, biurowe, kulturalne oraz oświatowe.
2. Część wschodnią, położoną pomiędzy rzeką Białą a ulicami: Jagiellońską i Adama Mickiewicza. W obszarze tym dominuje zwarta zabudowa jednorodzinna, tereny trawiaste oraz zadrzewienia, w tym tereny parkowe.

⁷ Tj. pochodzących spoza badanego obszaru.

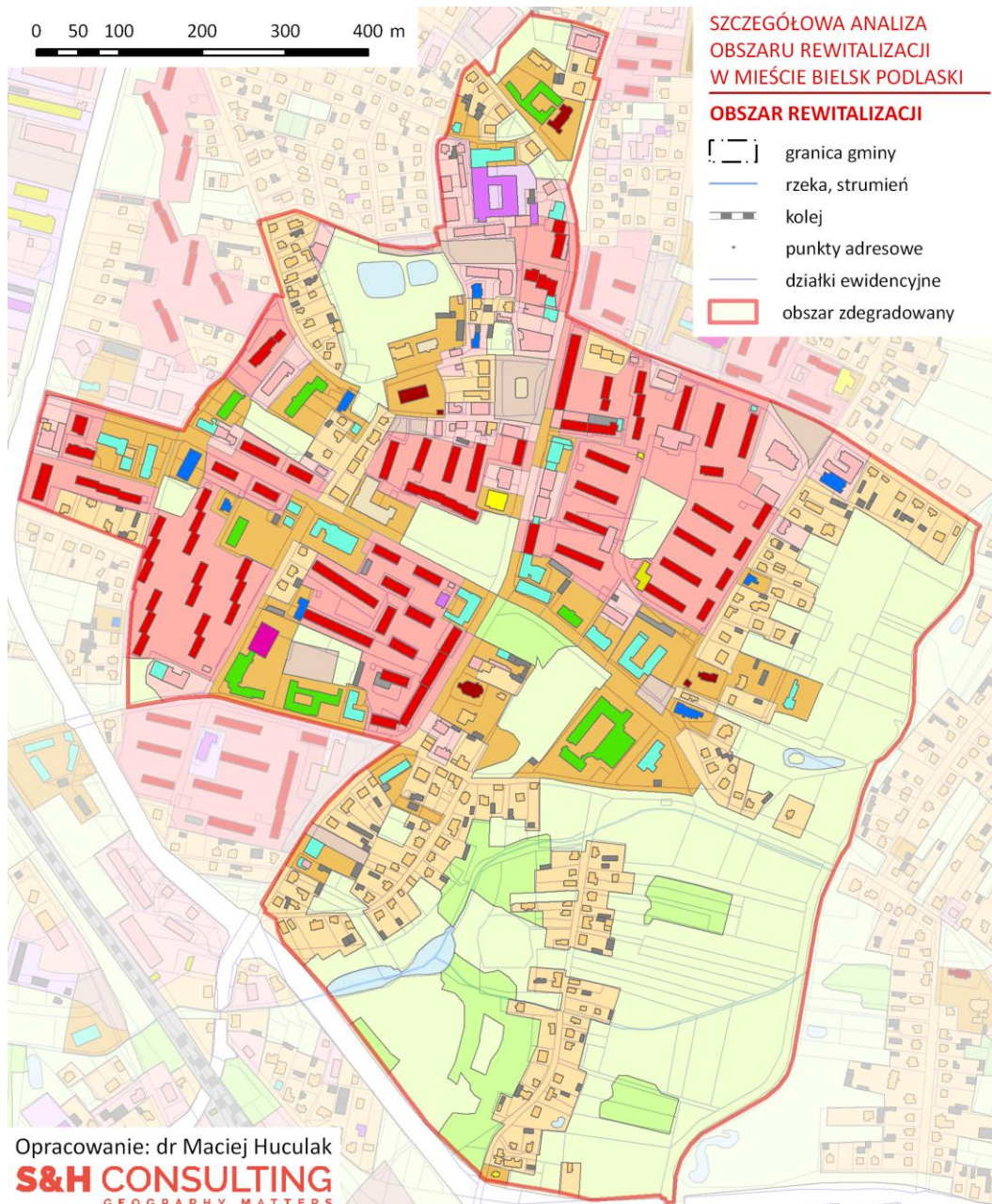
3. Część północna, charakteryzująca się największym zróżnicowaniem funkcji, położona na północ od ulicy Henryka Sienkiewicza. Obszar ten stanowi, z punktu widzenia dziedzictwa materialno-kulturowego najcenniejszy obszar na całym obszarze rewitalizacji obejmując m.in. zabytkowe obiekty i zespoły sakralne, budynek d. ratusza miejskiego i in.

Sam układ przestrzenno-funkcjonalny Śródmieścia nie generuje problemów i stanowi wyraźnie o potencjale obszaru z punktu widzenia planowanych procesów rewitalizacji.

Negatywne zjawiska dotyczące zagadnień przestrzenno-funkcjonalnych, innych niż infrastruktura sieciowa, objawiły się natomiast w wymiarze jakościowym zagospodarowania przestrzeni Śródmieścia. W ramach przeprowadzonych badań jakościowych, 10 pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI) zidentyfikowano w tym zakresie następujące problemy:

1. Niedostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb dwóch głównych grup użytkowników tj. dzieci i młodzieży oraz osób starszych np. zły stan nawierzchni alejek parkowych.
2. Niedostosowanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej do potrzeb dwóch głównych grup użytkowników tj. dzieci i młodzieży oraz osób starszych.
3. Występowanie barier architektonicznych.
4. Braki w oświetleniu niektórych przestrzeni publicznych, np. Parku Aleksandra Jagiellończyka, sprzyjające niskiemu poczuciu bezpieczeństwa w takiej okolicy.
5. Brak niektórych elementów infrastruktury jak np. placów zabaw, skateparku, siłowni „pod chmurką” w parkach, obniżające ich atrakcyjność, oraz zmniejszające grupę ich docelowych użytkowników.
6. Lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury rekreacyjnej i kulturalnej (np. potańcówki, kino plenerowe).
7. Uporządkowanie przestrzeni międzyblokowych przy budynkach zabudowy wielorodzinnej i uzupełnienie jej o wybrane elementy infrastruktury np. sportowej – boiska dla dzieci.
8. Zły stan i niewystarczająca funkcjonalność Bielskiego Domu Kultury (BDK).
9. Brak niektórych funkcji kulturalnych (np. kina).
10. Braki w infrastrukturze społecznej, np. rehabilitacyjnej, brak domu dziennego pobytu dla osób starszych, ośrodka interwencji kryzysowej i in.

funkcje użytkowe budynków:

- mieszkalne
- przemysłowe
- transportu i łączności
- handlowo-usługowe
- zbiorniki, silosy i budynki magazynowe
- biurowe
- szpitale i zakłady opieki medycznej
- oświaty, nauki i kultury oraz budynki sportowe
- produkcyjne, usługowe i gospodarcze dla rolnictwa
- inne niemieszkalne

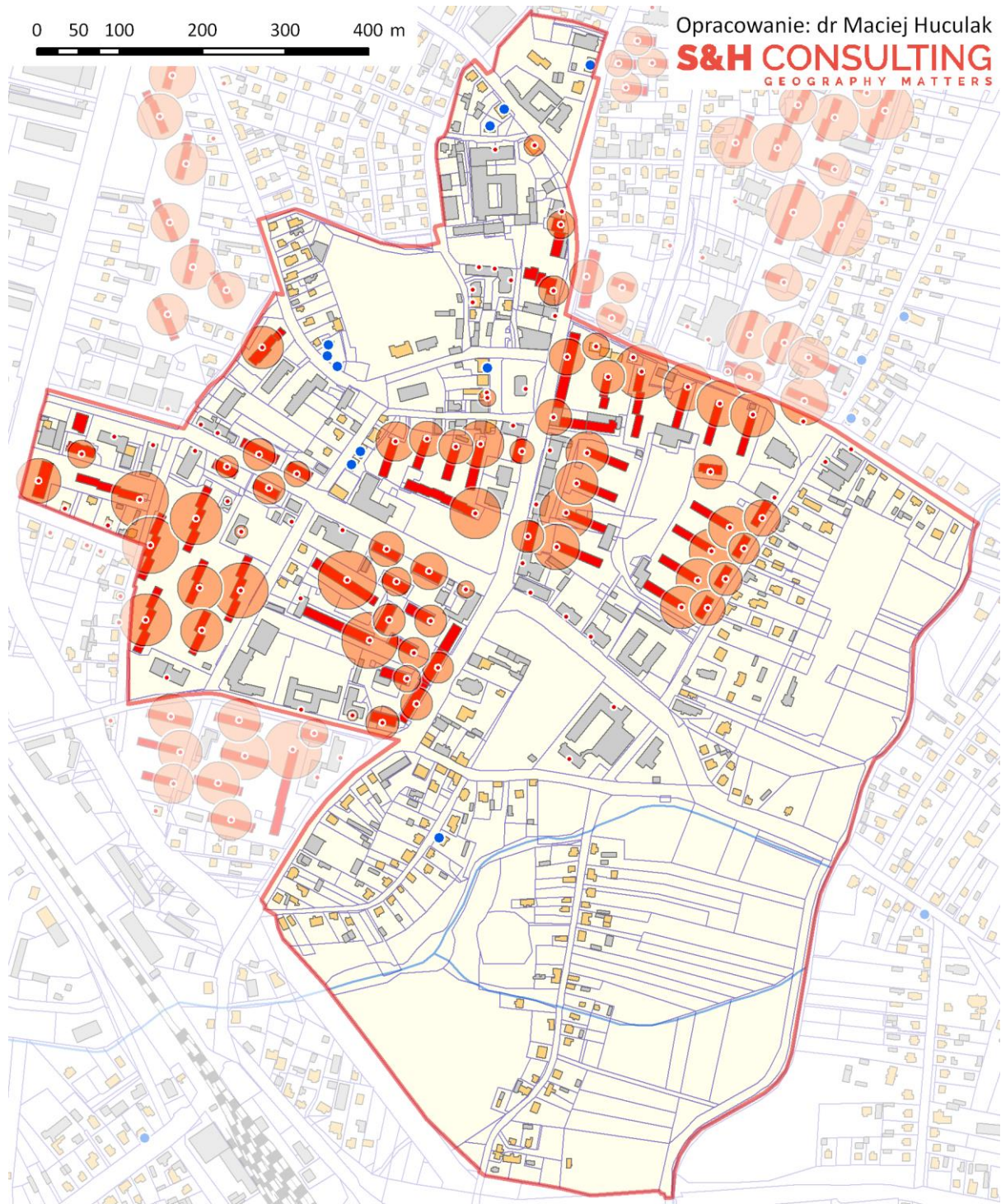
zabudowa:

- mieszkaniowa wielorodzinna
- mieszkaniowa jednorodzinna
- przemysłowa
- handlowo-usługowa
- pozostałe tereny zabudowane
- plac
- składowiska odpadów
- pozostały teren niezabudowany
- uprawy trwałe
- krzewy
- grunty orne
- roślinność trawiasta
- lasy
- wody
- wyrobiska i zwałowiska
- drogi
- koleje
- grunty nieużytkowane

Rysunek 7.2.5. Użytkowanie terenu na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGİB i in.

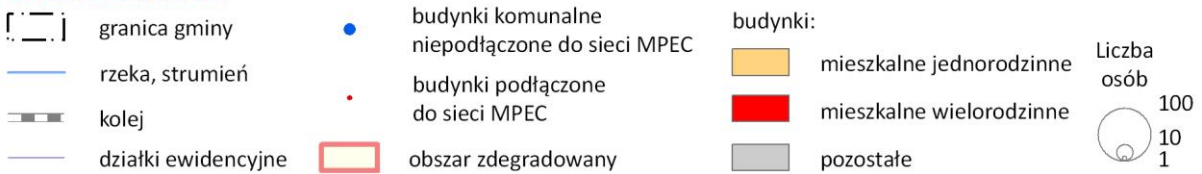

Opracowanie: dr Maciej Huculak
S&H CONSULTING
 GEOGRAPHY MATTERS

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

SIEĆ CIEPŁOWNICZA

Rysunek 7.2.6. Budynki korzystające z sieci MPEC na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, EGIB i in.

Sfera techniczna

Wskaźniki analizowane dla sfery technicznej w diagnozie delimitacyjnej odnosiły się do dwóch zasadniczych grup zagadnień. Były to:

1. Dziedzictwo kulturowo-materialne.
2. Mieszkaniowy zasób komunalny.

W obu przypadkach, jak już w niniejszym opracowaniu wspomniano, zastosowane wskaźniki pełniły ambiwalentną rolę oddając jednocześnie skalę wyzwań i problemów związanych z wymienionymi kwestiami, jak również stanowiąc o potencjale do prowadzenia działań z zakresu rewitalizacji.

Dziedzictwo materialno- kulturowe

Na Podobszar Śródmieście przypadała bezwzględna większość, bo 29 spośród 57 nieruchomości zabytkowych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków lub Gminnej Ewidencji Zabytków znajdujących się na terenie miasta. Zasób ten stanowił przytłaczającą większość całego zasobu zabytkowego obszaru rewitalizacji, na który składało się 31 obiektów i obszarów.

Część z obiektów zabytkowych pełniła ważne funkcje infrastruktury społecznej i tak np. d. Ratusz jest siedzibą muzeum, zaś w pokarmelitańskim zespole klasztornym w jednym z budynków mieściła się siedziba Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Za wyjątkiem niewielkiego kwartału zabudowy wielorodzinnej w zachodniej części podobszaru, cały teren rewitalizacji Śródmieścia objęty jest także ochroną konserwatorską (rejestrową) jako zabytkowy układ urbanistyczny.

Mieszkaniowy zasób komunalny

Zasób mieszkaniowy pozostający w gestii miasta, to drugi ważny element ze sfery technicznej. Podobszar Śródmieście koncentrował blisko połowę całego mieszkaniowego zasobu komunalnego w Bielsku Podlaskim, rozumianego jako sumę lokali komunalnych i socjalnych.

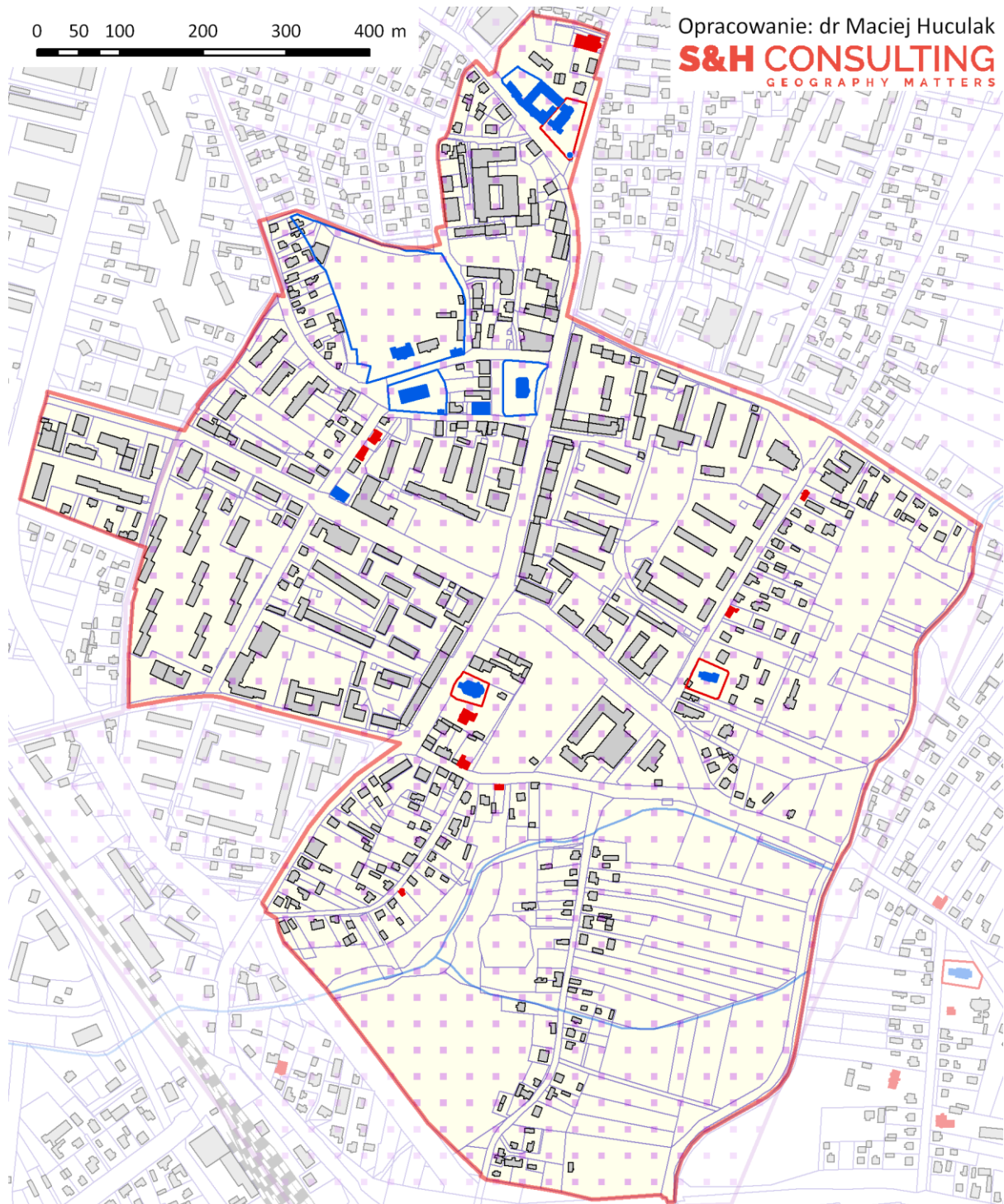
Badania jakościowe wskazały na zły stan części zasobu komunalnego, w tym budynków drewnianych.

Tabela 7.2.3. Problemy przestrzenno-funkcjonalne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik/miernik	Jednostka	Podobszar Śródmieście	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Mieszkaniowy zasób komunalny	1.	Lokale komunalne	Liczba	294	333	563
	2.	Lokale socjalne	Liczba	16	38	66
	3.	Lokale mieszkalne w zasobie miasta	Liczba	310	371	629
		Udział w ogóle mieszkaniowego zasobu miasta	Udział w %	49,3	59,0	100,0
Dziedzictwo kulturowo-materialne	4.	Liczba zabytków nieruchomych	Liczba	29	31	57
		Udział w ogóle zasobu zabytków nieruchomych miasta	Udział w %	50,9	54,4	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

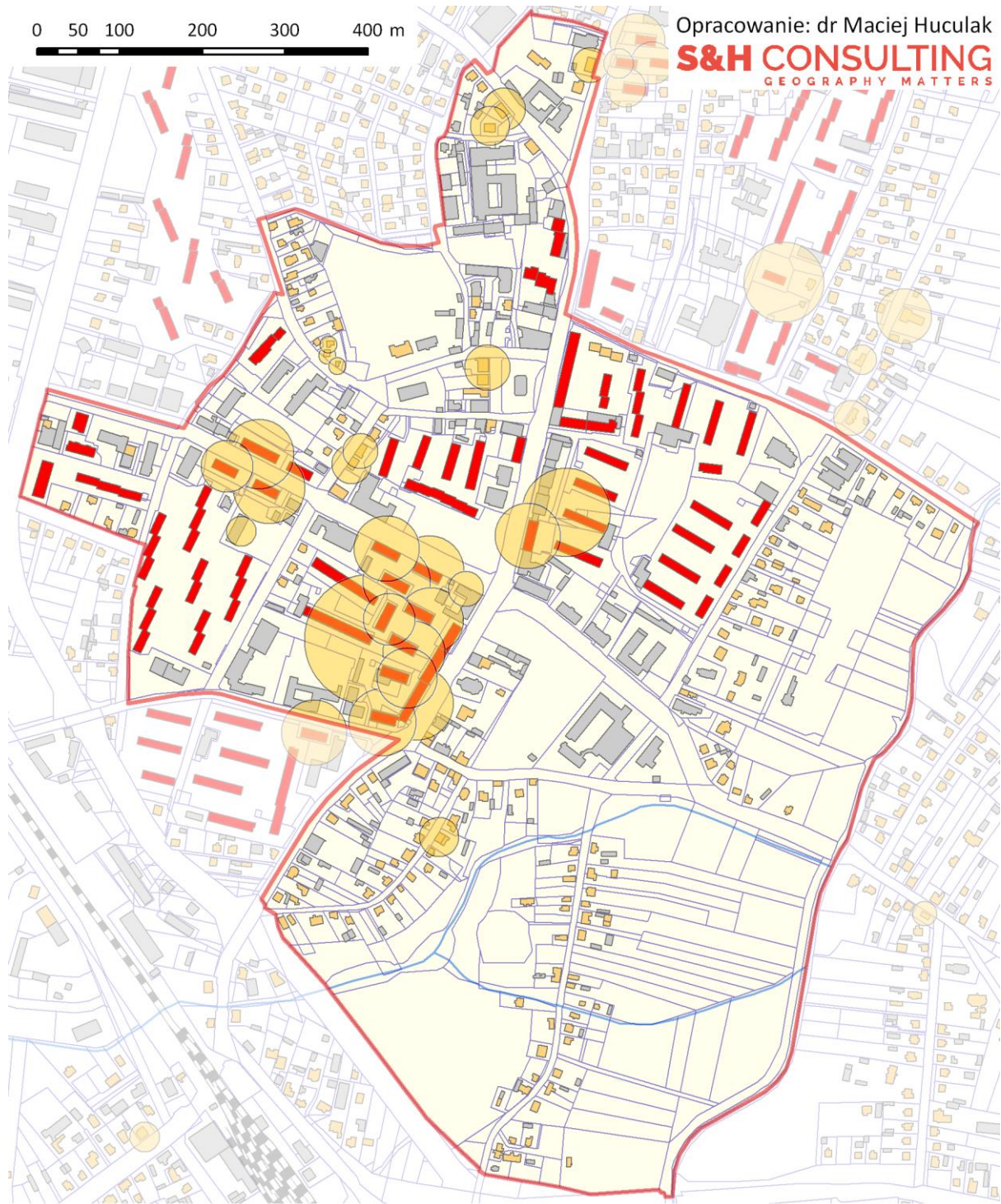
**SZCZEGÓLOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI
DZIEDZICTWO MATERIALNO-KULTUROWE**

granica gminy	działki ewidencyjne	zabytki nieruchome wpisane do:	rejstru zabytków:
rzeka, strumień	obszar zdegradowany	Gminnej Ewidencji Zabytków	obiekty
kolej	budynki	obiekty	obszary
		obszary	układ urbanistyczny

Rysunek 7.2.7. Dziedzictwo kulturowo-materialne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, EGIB i in.

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI
LOKALE W ZASOBIE KOMUNALNYM

Rysunek 7.2.8. Lokale w zasobie komunalnym na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGiB i in.

7.2.2. Potrzeby

Przeprowadzone badania i analizy pozwoliły na zidentyfikowanie na Podobszarze Śródmieście następujących potrzeb zakresie działań rewitalizacyjnych:

1. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.
2. Wsparcie procesów wychodzenia z bezrobocia, w tym w szczególności długotrwałego.
3. Wsparcie edukacji z zakresu przedsiębiorczości i szkolnictwa zawodowego.
4. Prowadzenie kompleksowej, aktywnej polityki senioralnej.
5. Przeciwdziałanie problemom alkoholowym.
6. Ograniczenie ubóstwa i uzależnienia od pomocy społecznej.
7. Poprawa oferty usług skierowanej do osób długotrwale chorych i niepełnosprawnych.
8. Kompleksowe działania w zakresie modernizacji kluczowych przestrzeni publicznych (parki, place i in.) obejmujące działania rekompozycyjne, poprawę stanu istniejącej infrastruktury technicznej (ciągi pieszce, oświetlenie i in.), wprowadzenie nowej infrastruktury, przystosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych i in.
9. Uzupelnienie braków w infrastrukturze społecznej, modernizacja istniejącej oraz poszerzenie zakresu dostępnych usług wraz z poprawą ich jakości.
10. Odnowa przestrzeni półpublicznych (podwórka, przestrzenie międzyblokowe).
11. Likwidacja barier architektonicznych.
12. Uzupelnienie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.
13. Modernizacja, poszerzenie zakresu usług kulturalnych.
14. Wykorzystanie potencjału obiektów zabytkowych.
15. Aktywna polityka mieszkaniowa w zasobie komunalnym, w tym remonty, wyposażenie w sieć ciepłowniczą i in.
16. Poprawa stanu powietrza wraz z rozwojem sieci infrastruktury ciepłowniczej.
17. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z bezpośredniego otoczenia kluczowych przestrzeni publicznych oraz infrastruktury społecznej.

7.2.3. Potencjały

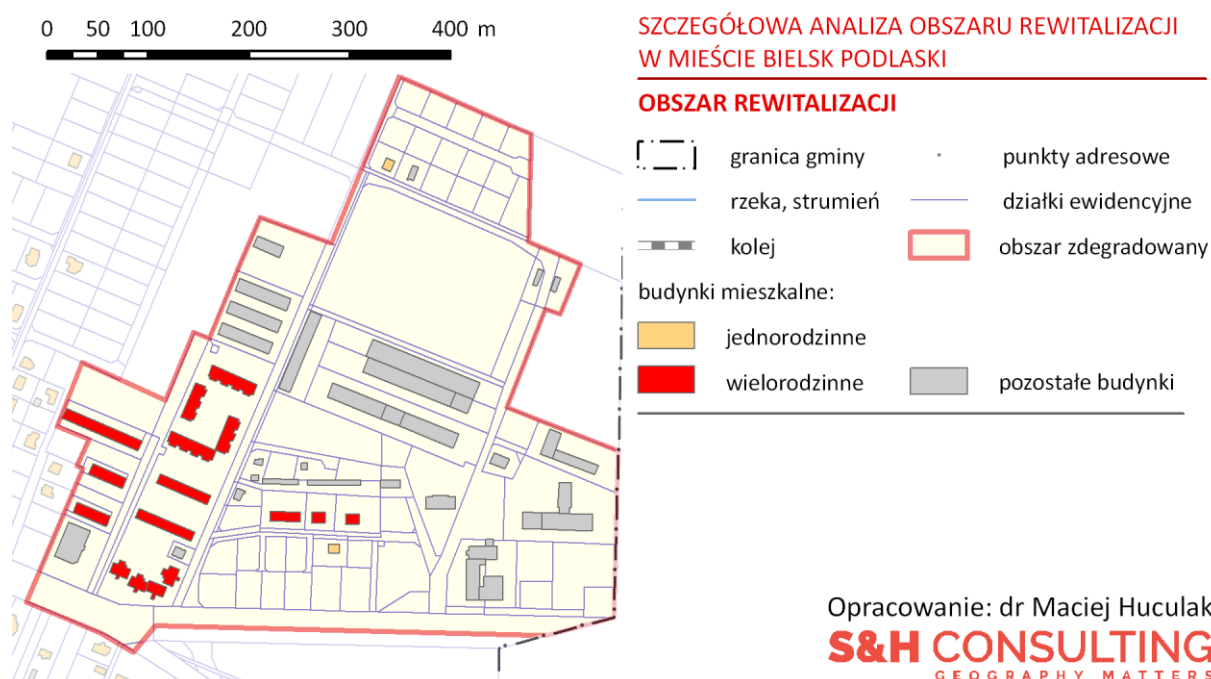
Do głównych potencjałów zidentyfikowanych w trakcie szczegółowej analizy Podobszaru Rewitalizacji Śródmieście należały:

1. Czytelny i korzystny układ przestrzenny obszaru.
2. Duża intensywność wykorzystania terenu.
3. Obecność kluczowych przestrzeni publicznych.
4. Koncentracja, w skali miasta funkcji ponadlokalnych (administracyjnych, kulturalnych, oświatowych, handlowych i in.)
5. Obecność szeregu obiektów infrastruktury społecznej.
6. Bogaty zasób obiektów dziedzictwa materialno-kulturowego.
7. Koncentracja komunalnego zasobu mieszkaniowego.
8. Dobrze rozwinięta sieć ciepłownicza.
9. Względnie dobra sytuacja w zakresie hałasu komunikacyjnego.
10. Korzystna struktura dróg wg kategorii ich zarządzania.

7.3. Podobszar POM

Podobszar POM był drugim największym pod względem wielkości spośród wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Na obszarze 20,1 ha zamieszkiwało 1,2 tys. mieszkańców. Powierzchnia podobszaru odpowiadała za 0,7% ogółu powierzchni miasta, jednocześnie stanowiąc 18,5% całego obszaru rewitalizacji. Udział Podobszaru POM w ogóle liczby mieszkańców kształtował się na poziomie 4,6%. Analogiczny udział w ogóle liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji wyniósł 17,5%.

Z punktu widzenia zarówno rozwojowych procesów miasta, jak również procesów rewitalizacji Podobszar POM wyróżniał się zauważalnym udziałem lokali komunalnych w zasobie mieszkaniowym obszaru oraz wysoką koncentracją niektórych, negatywnych zjawisk społecznych.

Rysunek 7.3.1. Podobszar Rewitalizacji POM w Bielsku Podlaskim.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

7.3.1. Negatywne zjawiska

Sfera społeczna

Z punktu widzenia zjawisk społecznych, analizowany podobszar rewitalizacji prezentował umiarkowaną skalę koncentracji szeregu problemów, jednocześnie decydując o skali degradacji całego obszaru rewitalizacji.

Na terenie tym analiza wskaźnikowa pozwoliła na wyodrębnienie grupy trzech negatywnych zjawisk, których natężenie przekroczyło wartość referencyjną i w konsekwencji pozwoliło na stwierdzenie sytuacji kryzysowej. Były to:

1. Kapitał społeczny.
2. Bezrobocie.
3. Bezpieczeństwo.

Tabela 7.3.1. Problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji.

L.p.	Zjawiska kryzysowe	Obszar	
		Podobszar POM	Obszar rewitalizacji
1.	Demografia	-	-
2.	Zdrowie	-	+
3.	Kryzys w rodzinach	-	+
4.	Ubóstwo	-	+
5.	Alkohol	-	+
6.	Kapitał społeczny	+	-
7.	Edukacja	-	-
8.	Bezrobocie	+	+
9.	Bezpieczeństwo	+	+

Źródło: opracowanie własne.

Sytuacja dotycząca natężenia zidentyfikowanych zjawisk jest zróżnicowana. Najwyższy poziom intensywności osiągnęły zjawiska związane z niskim poziomem bezpieczeństwa. Wskaźnik dotyczący przestępczości osiągnął bardzo wysoki poziom, wyraźnie przekraczając przyjęty dla bardzo wysokiego poziomu intensywności zjawiska, próg 150% wartości referencyjnej. Wskaźnik wykroczeń, jakkolwiek progu tego nie przekroczył, to jednak znalazł się w jego bezpośredniej bliskości z wynikiem 149% wartości referencyjnej.

Drugim problemem, który odnotował najwyższy poziom intensywności była niska aktywność w życiu publicznym (niski kapitał społeczny). Wskaźnik syntetyczny frekwencji wyborczej po odwróceniu wyniósł powyżej 105% wartości referencyjnej. Wyjątkowo niskie wartości frekwencji wyborczej świadczące o bardzo niskim poziomie kapitału społecznego odnotowano w przypadku frekwencji w Wyborach do Sejmu i Senatu 2015. Bardzo niskie dla frekwencji w Wyborach Prezydenta RP 2015.

Ostatnim zjawiskiem, które przekroczyło próg kryzysowy było bezrobocie. W tym przypadku szczególnie wyraźnie zarysowały się kwestie związane z:

1. Brakiem doświadczenia zawodowego.
2. Niską aktywnością zawodową kobiet, którą reprezentował wskaźnik liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia.
3. Nadreprezentacją osób bezrobotnych do 30 roku życia.

W dwóch pierwszych z wymienionych przypadków poziom wskaźników przekroczył 150% wartości referencyjnej. Wśród pozostałych wskaźników dotyczących bezrobocia, które nie przekroczyły progu przyjętego za kryzysowy na uwagę zasługują wskaźniki o wartościach podwyższonych względem wartości dla całego miasta. Do takich należały wskaźniki:

1. Bezrobocia ogółem.
2. Z najniższym wykształceniem tj. gimnazjalnym lub niższym.

W przypadku pozostałych zjawisk, dla których zidentyfikowano kryzys, natężenie analizowanych wskaźników syntetycznych mieściło się w przedziale 120%-150% wartości

referencyjnej obliczonej dla całego miasta. W takiej sytuacji znalazły się pojedyncze wskaźniki dotyczące takich negatywnych zjawisk jak: kryzys w rodzinach (1 z 3 wskaźników częściowych) oraz problemy alkoholowe (1 z 2 wskaźników częściowych). Wskaźnikami, które wskazywały na występowanie zjawisk kryzysowych były w tych przypadkach:

1. Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
2. Liczba wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2016.

Powyższe profile zjawisk kryzysowych zweryfikowano wnioskami płynącymi z przeprowadzonych badań jakościowych, w tym prac warsztatowych oraz pogłębionych wywiadów indywidualnych (IDI). W ich trakcie zidentyfikowano takie negatywne zjawiska natury społecznej jak:

1. Długotrwałe korzystanie z pomocy społecznej,
2. Postawy roszczeniowe,
3. Długotrwałe bezrobocie,
4. Brak zainteresowania działalnością społeczną, kulturalną i gospodarczą.

Szczegółowe informacje dotyczące analizowanych wskaźników dla sfery społecznej wraz z wartościami obliczonymi dla całego obszaru rewitalizacji prezentuje Tabela 7.3.1.

Głównymi przyczynami procesów degradacji społecznej podobszaru POM, były procesy restrukturyzacji dwóch przedsiębiorstw, dla których obszar stanowił zaplecze mieszkaniowe. Były to:

1. Państwowy Ośrodek Maszynowy, po którym zabudowania znajdują się na analizowanym obszarze.
2. Państwowe Gospodarstwo Rolne zlokalizowane w bezpośredniej bliskości obszaru, już poza granicami miasta.

Będące ich efektem bezrobocie wraz z typowo najemnym charakterem wcześniej wykonywanej pracy wpłynęło na ukształtowanie się postaw bierności także w zakresie uczestnictwa w życiu publicznym i obniżenie kapitału społecznego mieszkańców. Procesowi temu towarzyszył rozwój uzależnień. Przedstawione dane sugerują dziedziczenie bierności zawodowej w kolejnych pokoleniach, co sugerują dane dotyczące osób bezrobotnych do 30 roku życia oraz wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar POM	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Demografia	1.	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności	w %	11,2	26,9	21,1
			Wskaźnik znormalizowany	0,53	1,27	1,00
	2.	Średni wiek ludności	w latach	38,5	44,3	42,1
			Wskaźnik znormalizowany	0,91	1,05	1,00
	3.	Wskaźnik syntetyczny problemów demograficznych	Wskaźnik znormalizowany	0,72	1,16	1,00
	Ubóstwo	4.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS	na 1 tys. mieszkańców	59,8	85,9
Wskaźnik znormalizowany				0,83	1,19	1,00
5.		Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu ubóstwa	na 1 tys. mieszkańców	40,4	55,5	42,3
			Wskaźnik znormalizowany	0,95	1,31	1,00
6.		Liczba osób w rodzinach korzystających z dożywiania	na 1 tys. mieszkańców	35,5	43,4	34,2
			Wskaźnik znormalizowany	1,04	1,27	1,00
7.		Wskaźnik syntetyczny ubóstwa	Wskaźnik znormalizowany	0,94	1,26	1,00
Zdrowie	8.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu niepełnosprawności	na 1 tys. mieszkańców	29,2	39,9	32,4
			Wskaźnik znormalizowany	0,90	1,23	1,00
	9.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	na 1 tys. mieszkańców	20,9	28,7	23,7
			Wskaźnik znormalizowany	0,88	1,21	1,00
	10.	Liczba osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych	na 1 tys. mieszkańców	2,8	5,3	4,3
			Wskaźnik znormalizowany	0,65	1,23	1,00
11.	Wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych	Wskaźnik znormalizowany	0,81	1,22	1,00	
Kryzys w rodzinach	12.	Liczba osób w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców	na 1 tys. mieszkańców	7,7	15,7	11,7
			Wskaźnik znormalizowany	0,65	1,34	1,00
	13.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	na 1 tys. mieszkańców	9,7	10,9	7,0
			Wskaźnik znormalizowany	1,40	1,56	1,00
14.	Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin	Wskaźnik znormalizowany	1,02	1,45	1,00	
Alkohol	15.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu alkoholizmu	na 1 tys. mieszkańców	2,8	5,1	2,9
			Wskaźnik znormalizowany	0,95	1,74	1,00
	16.	Liczba wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2016	na 1 tys. mieszkańców	16,0	16,9	12,1
			Wskaźnik znormalizowany	1,32	1,40	1,00
	17.	Wskaźnik syntetyczny problemów alkoholowych	Wskaźnik znormalizowany	1,14	1,57	1,00

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar POM	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Bezpieczeństwo	18.	Liczba przestępstw	na 1 tys. mieszkańców	14,7	14,3	7,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,92	1,87	1,00
	19.	Liczba wykroczeń	na 1 tys. mieszkańców	18,9	21,2	12,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,49	1,68	1,00
	20.	Wskaźnik syntetyczny bezpieczeństwa	Wskaźnik znormalizowany	1,70	1,77	1,00
	Edukacja	21.	Średni wynik sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w latach 2014/2015-2015-2016	w %	66,7	64,7
Wskaźnik znormalizowany				1,01	0,98	1,00
22.		Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w latach 2013/2014, 2014/2015, 2015-2016	w %	73,0	68,5	68,0
			Wskaźnik znormalizowany	1,07	1,01	1,00
23.		Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych	Wskaźnik znormalizowany	1,04	1,00	1,00
			Wskaźnik znormalizowany odwrócony	0,97	1,01	1,00
Kapitał społeczny	24.	Frekwencja w Wyborach samorządowych 2014	w %	48,5	48,0	47,2
			Wskaźnik znormalizowany	1,03	1,02	1,00
	25.	Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2015	w %	43,9	45,5	44,8
			Wskaźnik znormalizowany	0,98	1,02	1,00
	26.	Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2015	w %	38,3	45,0	45,1
			Wskaźnik znormalizowany	0,85	1,00	1,00
27.	Wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego	Wskaźnik znormalizowany	0,95	1,01	1,00	
		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	1,05	0,99	1,00	
Bezrobocie	28.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	na 100 osób w wieku produkcyjnym	6,4	7,1	5,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,13	1,26	1,00
	29.	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	na 100 osób bezrobotnych	20,9	25,0	18,6
			Wskaźnik znormalizowany	1,13	1,35	1,00
	30.	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,7	1,0	0,7
			Wskaźnik znormalizowany	0,99	1,52	1,00
	31.	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,3	1,8	1,4
			Wskaźnik znormalizowany	0,96	1,28	1,00
	32.	Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego	na 100 osób w wieku produkcyjnym	1,5	1,4	1,0

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar POM	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
			Wskaźnik znormalizowany	1,50	1,33	1,00
	33.	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,0	2,0	1,6
			Wskaźnik znormalizowany	1,29	1,26	1,00
	34.	Liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia	na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,0	1,4	1,1
			Wskaźnik znormalizowany	1,82	1,28	1,00
	35.	Wskaźnik syntetyczny bezrobocia	Wskaźnik znormalizowany	1,26	1,33	1,00

Tabela 7.3.2. Problemy społeczne na Podobszarze Rewitalizacji POM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Sfera gospodarcza

Podobszar POM reprezentuje typ obszaru rewitalizacji będący peryferyjnie, w skali miasta, położonym osiedlem przykładowym. Dla obszarów, znajdujących się w kryzysie wynikającym z likwidacji, bądź też bardzo trudnej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw, charakterystyczne są problemy związane z biernością zawodową i publiczną oraz niskim poziomem przedsiębiorczości. Ten ostatni jest wprost efektem kilkupokoleniowej zazwyczaj tradycji pracy najemnej. Nie inaczej jest w przypadku Podobszaru Rewitalizacji POM. W sferze zjawisk gospodarczych uderzający jest bardzo niski poziom przedsiębiorczości, kształtujący się na poziomie ponad dwukrotnie niższym od wartości referencyjnej dla całego miasta.

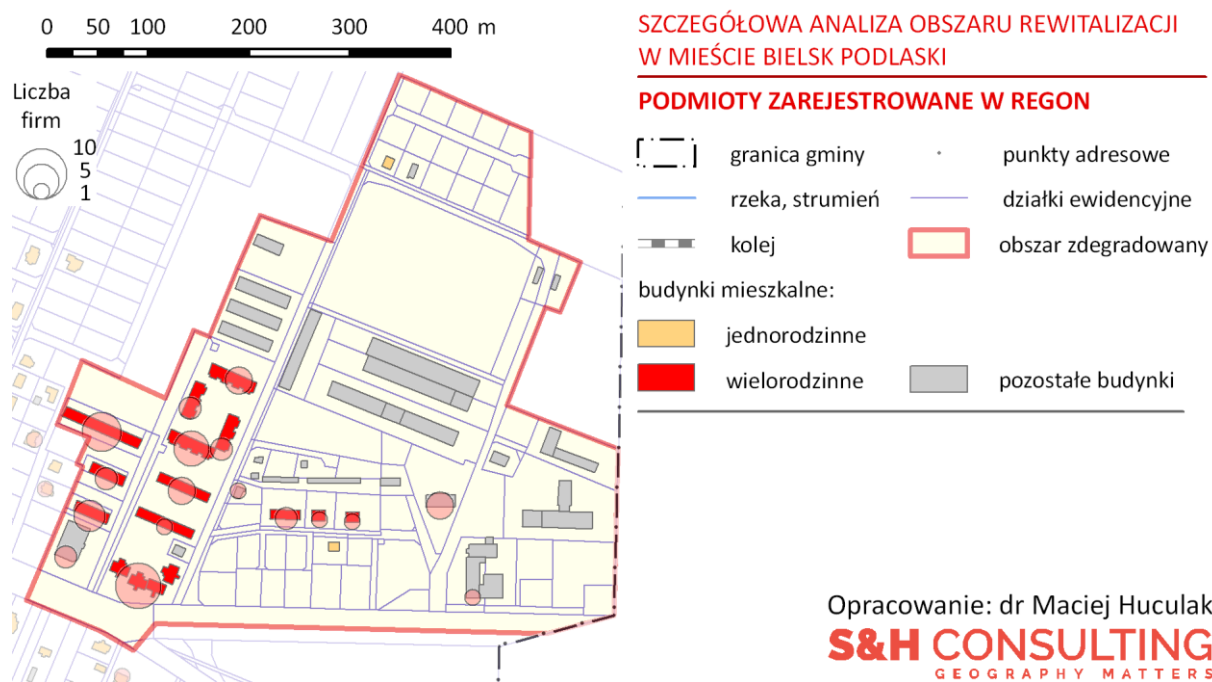
Na ten podobszar rewitalizacji przypadało łącznie 47 podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON przy liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynoszącej 878.

Sytuacja w zakresie poziomu dochodów ludności jest zbliżona do wartości referencyjnej nieznacznie ją tylko przekraczając. PIT naliczony w przeliczeniu na 1 podatnika był w 2015 r. wyższy od wartości przeciętnej dla całego miasta tylko o ok. 100 zł.

Tabela 7.2.3. Problemy gospodarcze na Podobszarze Rewitalizacji POM.

Zjawisko	Wskaźnik cząstkowy		Podobszar POM	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Przedsiębiorczość	Liczba firm zarejestrowanych w REGON	na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	53,5	142,0	127,3
		Wskaźnik znormalizowany	0,42	1,12	1,00
		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	2,38	0,90	1,00
Poziom dochodów	Średnia wartość PIT w 2015 r. na 1 podatnika	w zł	2603	2200	2496
		Wskaźnik znormalizowany	1,04	0,88	1,00
		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	0,96	1,13	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGIB i in.

Opracowanie: dr Maciej Huculak
S&H CONSULTING
 GEOGRAPHY MATTERS

Rysunek 7.3.1. Podmioty zarejestrowane w REGON na Podobszarze Rewitalizacji POM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, GUS i in.

Sfera środowiskowa

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona dla całego obszaru rewitalizacji nie wykazała występowania zjawisk kryzysowych natury środowiskowej. W jednym przypadku tj. wskaźnika udziału osób zamieszkałych na obszarze przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5}, jego wartość była zbliżona do wartości referencyjnej. Wskaźniki obliczone dla Podobszaru Rewitalizacji POM wykazały spełnienie warunku postawionego przed poziomem natężenia zjawiska oznaczającego sytuację kryzysową dla kwestii związanych z zagrożeniem hałasem komunikacyjnym.

Hałas komunikacyjny

Na badanym obszarze stwierdzono występowanie zagrożenia hałasem komunikacyjnym w skali oznaczającej kryzys. W strefie przybliżającej zasięg występowania takiego zjawiska tj. obejmującej obszar do 200 m od dróg krajowych lub wojewódzkich zamieszkiwało ok. 1 tys. osób spośród ~1,2 tys. ogółem zamieszkujących ten teren. Poza zdefiniowaną strefą zagrożenia hałasem komunikacyjnym znalazły się jedynie 2 budynki wielorodzinne. W rezultacie dało to udział takich osób w ogóle ludności obszaru prawie trzykrotnie wyższy (83,5%) od wartości referencyjnej dla miasta, wynoszącej 29,6%.

Wyroby zawierające azbest

Drugim z badanych w sferze środowiskowej zagadnień było rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest. Oba spośród analizowanych wskaźników reprezentowały poziom natężenia zjawiska dużo niższy od wartości referencyjnej. Pomimo tego, szczegółowa analiza rozmieszczania wyrobów zawierających azbest przedstawiona na Rysunku 7.3.3. uwidacznia, że na analizowanym obszarze występuje punktowo kilka przypadków występowania takich materiałów. Wszystkie one związane są z zabudową mieszkaniową zarówno wielo- jak i jednorodziną.

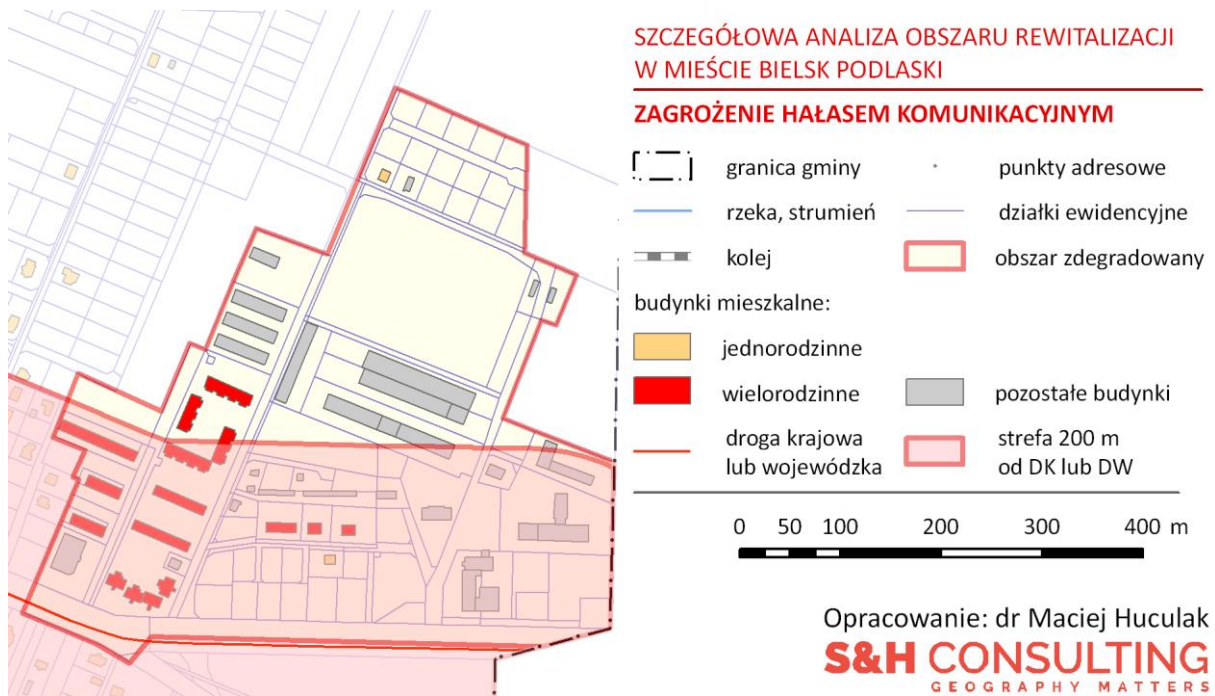
Stan powietrza

Podobszar rewitalizacji POM w całości położony był poza strefą przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5}.

Tabela 7.3.4. Problemy środowiskowe na Podobszarze Rewitalizacji POM.

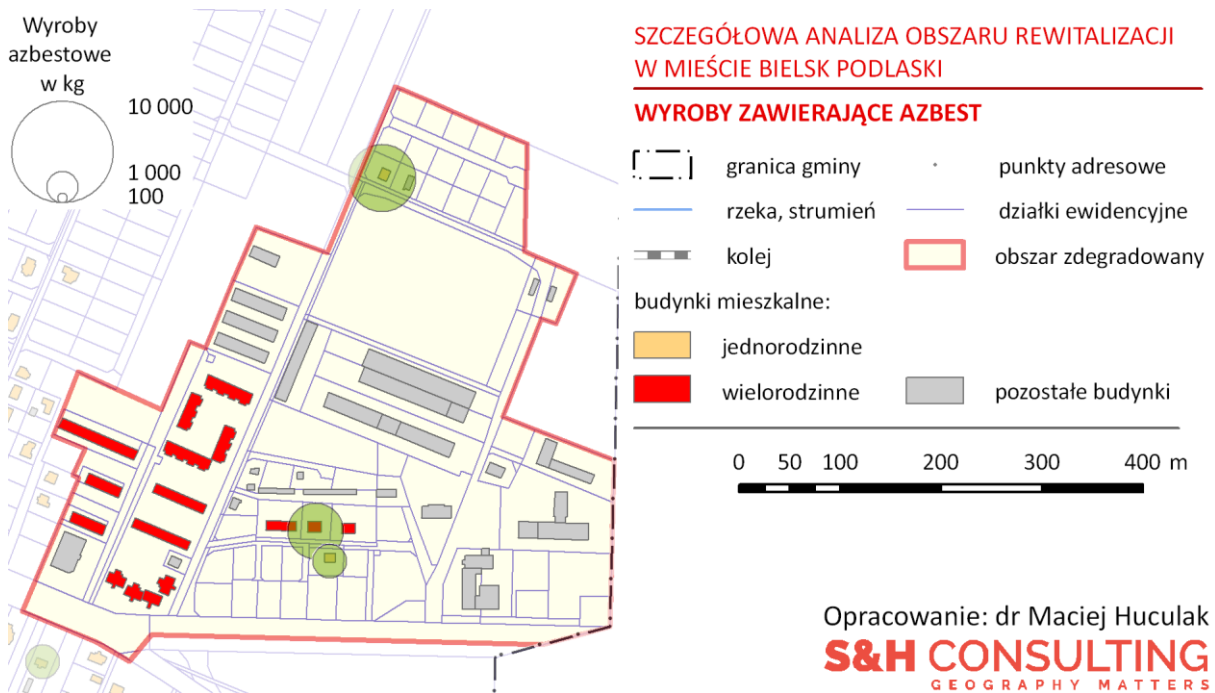
Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy		Podobszar Rewitalizacji POM	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Zły stan powietrza	1.	Udział osób zamieszkałych w strefie przekroczeń pyłów PM _{2,5}	Udział w %	0,00	82,52	89,81
			Wskaźnik znormalizowany	0,00	0,92	1,00
Wyroby zawierające azbest	2.	Udział budynków z wyrobami zawierającymi azbestowymi	Udział w %	9,6	10,4	19,0
			Wskaźnik znormalizowany	0,51	0,55	1,00
	3.	Powierzchnia pokryć azbestowych na 1 osobę	kg	7,11	11,21	64,15
			Wskaźnik znormalizowany	0,11	0,17	1,00
4.	Wskaźnik syntetyczny zagrożenia azbestem	Wskaźnik znormalizowany	0,31	0,36	1,00	
Hałas komunikacyjny	5.	Udział osób zamieszkałych w strefie zagrożonej występowaniem hałasu komunikacyjnego	Udział w %	83,51	30,5	29,6
			Wskaźnik znormalizowany	2,82	1,03	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 7.3.2. Zagrożenie hałasem na Podobszarze Rewitalizacji POM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGIB i in.

Rysunek 7.3.3. Wyroby zawierające azbest na Podobszarze Rewitalizacji POM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGIB i in.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sieć ciepłownicza

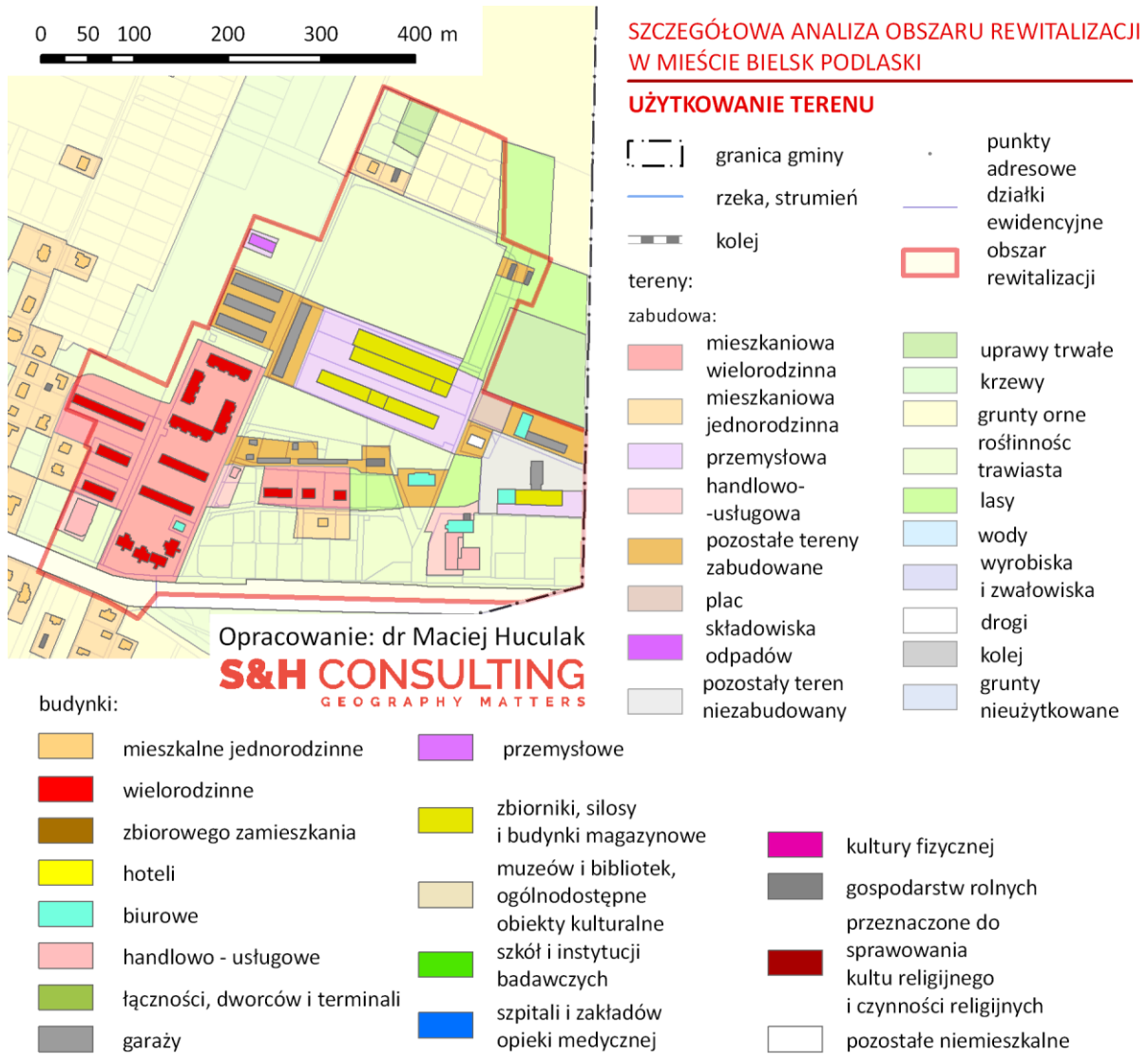
Jedynym zjawiskiem analizowanym w trakcie prac delimitacyjnych, odnoszącym się wprost do sfery przestrzenno-funkcjonalnej był wskaźnik liczby mieszkańców zamieszkujących budynki podłączone do sieci ciepłowniczej MPEC. Na terenie Podobszaru Rewitalizacji POM nie stwierdzono budynków korzystających z miejskiej sieci ciepłowniczej.

Struktura przestrzenno-funkcjonalna

Z punktu widzenia struktury przestrzennej podobszar rewitalizacji charakteryzuje występowanie kilku rodzajów użytkowania terenu:

1. Zwarty obszar zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej.
2. Obszar przemysłowo-składowy POM.
3. Tereny niezagospodarowane położone:
  - a. Bezpośrednio przy ul. Białostockiej
  - b. W północnej części obszaru.
4. Obszar o funkcjach mieszanych we wschodniej części obszaru (zabudowa usługowa, biurowa i in.).

Sam układ przestrzenno-funkcjonalny POM nie generuje problemów natury przestrzenno-funkcjonalnej. Te związane są zaś z izolowanym charakterem obszaru i będącą tego efektem pogorszoną dostępnością do szeregu podstawowych usług i przestrzeni publicznych.

Rysunek 7.3.4. Użytkowanie terenu na Podobszarze Rewitalizacji POM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGIB i in.

Sfera techniczna

Wskaźniki analizowane dla sfery technicznej w diagnozie delimitacyjnej odnosiły się do dwóch zasadniczych grup zagadnień. Były to:

1. Dziedzictwo kulturowo-materialne.
2. Mieszkaniowy zasób komunalny.

W obu przypadkach, jak już w niniejszym opracowaniu wspomniano, zastosowane wskaźniki pełniły ambiwalentną rolę oddając jednocześnie skalę wyzwań i problemów związanych z wymienionymi kwestiami, jak również stanowiąc o potencjale do prowadzenia działań z zakresu rewitalizacji.

Dziedzictwo materialno- kulturowe

Na Podobszarze Rewitalizacji POM nie stwierdzono występowania zabytków nieruchomych wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków, bądź Gminnej Ewidencji Zabytków.

Mieszkaniowy zasób komunalny

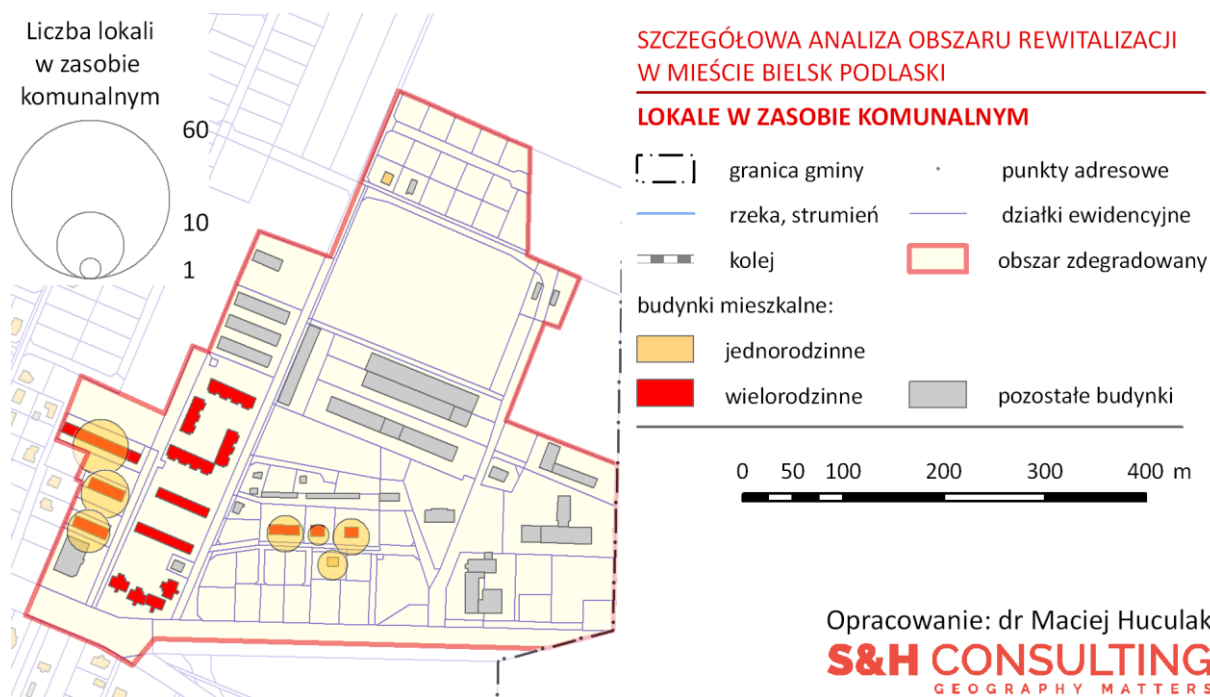
Zasób mieszkaniowy pozostający w gestii miasta, to drugi ważny element ze sfery technicznej. Podobszar POM koncentrował blisko 4,4% całego mieszkaniowego zasobu komunalnego w Bielsku Podlaskim, rozumianego jako sumę lokali komunalnych i socjalnych. Wynik taki był konsekwencją 25 komunalnych lokali mieszkalnych znajdujących się w granicach podobszaru.

Badania jakościowe wskazały na korzystny stan zagospodarowania przestrzeni międzyblokowych, przy jednoczesnym braku niektórych elementów infrastruktury towarzyszącej takiej jak np.: plac zabaw, siłownia, wiaty.

Tabela 7.3.5. Problemy techniczne na Podobszarze Rewitalizacji POM.

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik/miernik	Jednostka	Śródmieście	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Mieszkaniowy zasób komunalny	1.	Lokale komunalne	Liczba	25	333	497
	2.	Lokale socjalne	Liczba	0	38	66
	3.	Lokale mieszkalne w zasobie miasta	Liczba	25	371	563
		Udział w ogóle mieszkaniowego zasobu miasta	Udział w %	4,4	59,0	100,0
Dziedzictwo kulturowo-materialne	4.	Liczba zabytków nieruchomych	Liczba	0	31	57
		Udział w ogóle zasobu zabytków nieruchomych miasta	Udział w %	0	54,4	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 7.2.5. Lokale w zasobie komunalnym na Podobszarze POM.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGiB i in.

Opracowanie: dr Maciej Huculak
S&H CONSULTING
GEOGRAPHY MATTERS

7.3.2. Potrzeby

Przeprowadzone badania i analizy pozwoliły na zidentyfikowanie na Podobszarze POM następujących potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych:

1. Aktywizacja społeczna i obywatelska.
2. Wsparcie procesów wychodzenia z bezrobocia, w tym aktywizacja kobiet i osób do 30 roku życia.
3. Wsparcie edukacji z zakresu przedsiębiorczości i szkolnictwa zawodowego.
4. Przeciwdziałanie problemom alkoholowym.
5. Poprawa poziomu bezpieczeństwa.
6. Uzupelnienie przestrzeni półpublicznych (tereny międzyblokowe) o brakującą infrastrukturę rekreacyjną.
7. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i ich bezpośredniego otoczenia.
8. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego.

7.3.3. Potencjały

Do głównych potencjałów zidentyfikowanych w trakcie szczegółowej analizy Podobszaru Rewitalizacji POM należały:

1. Korzystna struktura wiekowa ludności charakteryzująca się bardzo niskim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.
2. Zwarty układ zabudowy mieszkaniowej, wielorodzinnej.
3. Względnie duża intensywność wykorzystania terenu.
4. Koncentracja komunalnego zasobu mieszkaniowego.
5. Aktywne podmioty działające na obszarze (np. parafia rzymsko-katolicka).
6. Względnie korzystny, w skali miasta, poziom dochodów mieszkańców podobszaru.

7.4. Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska

Podobszar Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska był najmniejszym spośród wyznaczonych podobszarów rewitalizacji. Na obszarze 6,8 ha skupiał on ok. 200 mieszkańców. Powierzchnia podobszaru odpowiadała za zaledwie 0,3% ogółu powierzchni miasta. Obszar ten stanowił 6,3% całego obszaru rewitalizacji. Udział Podobszaru Żarniewicza-Dubiażyńska w ogóle liczby mieszkańców kształtował się na poziomie 0,8%. Analogiczny udział w ogóle liczby mieszkańców obszaru rewitalizacji wyniósł blisko 2,9%.

Z punktu widzenia zarówno procesów rozwojowych miasta, jak również procesów rewitalizacji podobszar ten jest istotny ze względu na daleko zaawansowane procesy kryzysu w sferze społecznej, jak również koncentrację komunalnego zasobu mieszkaniowego.

7.4.1. Negatywne zjawiska

Sfera społeczna

Z punktu widzenia zjawisk społecznych, analizowany podobszar rewitalizacji prezentował bardzo wysoki poziom koncentracji zjawisk problemowych. Na terenie tym analiza wskaźnikowa pozwoliła na wyodrębnienie grupy siedmiu z ogólnej liczby dziewięciu badanych, negatywnych zjawisk, których natężenie przekroczyło wartość referencyjną i w konsekwencji pozwoliło na stwierdzenie sytuacji kryzysowej. Były to:

1. Problemy zdrowotne.
2. Kryzys w rodzinach.
3. Ubóstwo.
4. Problemy alkoholowe.
5. Niski poziom edukacji.
6. Niski poziom bezpieczeństwa.
7. Bezrobocie.

Tabela 7.4.1. Problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji.

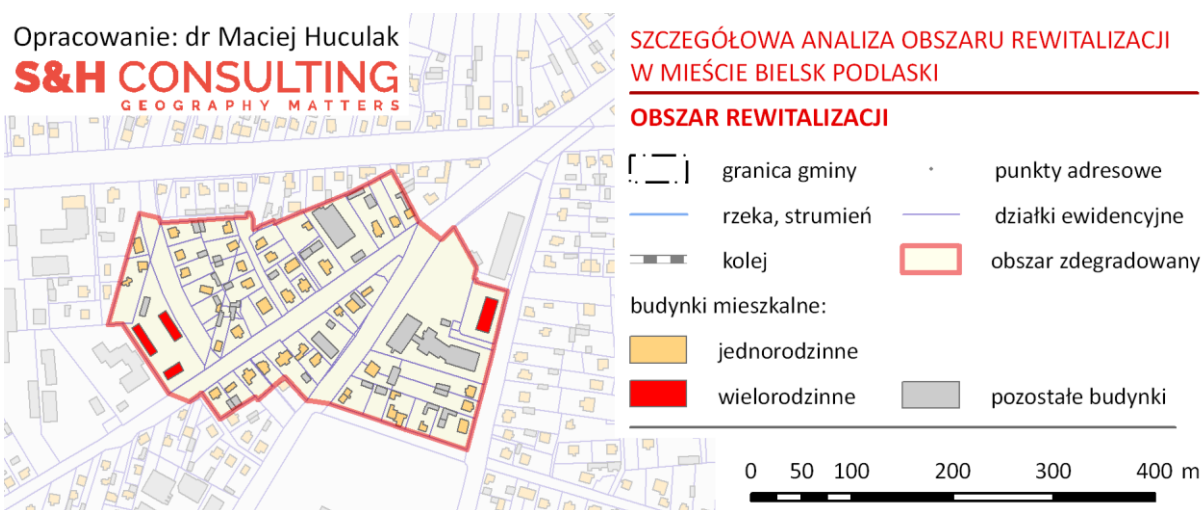
L.p.	Zjawiska kryzysowe	Obszar	
		Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska	Obszar rewitalizacji
1.	Demografia	-	-
2.	Zdrowie	+	+
3.	Kryzys w rodzinach	+	+
4.	Ubóstwo	+	+
5.	Alkohol	+	+
6.	Kapitał społeczny	-	-
7.	Edukacja	+	-
8.	Bezrobocie	+	+
9.	Bezpieczeństwo	+	+

Źródło: opracowanie własne.

Łącznie najwyższy poziom koncentracji negatywnych zjawisk osiągnęło aż 17 wskaźników cząstkowych spośród łącznej liczby 26 analizowanych. Sytuacja dotycząca natężenia zidentyfikowanych zjawisk jest wyjątkowo klarowna. W przypadku poszczególnych zjawisk w większości przypadków wszystkie wskaźniki cząstkowe reprezentują najwyższe poziomy intensywności.

Wysoki poziom degradacji społecznej obszaru znalazł potwierdzenie w badaniach jakościowych. W ich trakcie potwierdzono wysoki poziom negatywnych zjawisk występujących na podobszarze rewitalizacji. Szczegółowe informacje dotyczące analizowanych wskaźników dla sfery społecznej wraz z wartościami obliczonymi dla całego obszaru rewitalizacji prezentuje Tabela 7.4.1.

Głównymi przyczynami procesów degradacji społecznej podobszaru Żarniewicza-Dubiażyńska, była koncentracja osób i rodzin wieloproblemowych związana z obecnością zasobu komunalnego, w tym w szczególności lokali komunalnych na osiedlu kilku bloków komunalnych w zlokalizowanych w rejonie ulic: Żarniewicza-Jana Pawła II. Kumulacji problemów społecznych bez wątplenia sprzyjał w tym wypadku wysoki udział lokali socjalnych w miejskim zasobie mieszkaniowym. W przypadku takich lokali w zdecydowanej większości przypadków działają procesy negatywnej selekcji najemców, co w konsekwencji sprzyja kumulacji szeregu problemów natury społecznej.

Rysunek 7.4.1. Podobszar Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, GUS i in.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Demografia	1.	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności	w %	19,9	26,9	21,1
			Wskaźnik znormalizowany	0,94	1,27	1,00
	2.	Średni wiek ludności	w latach	40,4	44,3	42,1
			Wskaźnik znormalizowany	0,96	1,05	1,00
	3.	Wskaźnik syntetyczny problemów demograficznych	Wskaźnik znormalizowany	0,95	1,16	1,00
	Ubóstwo	4.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS	na 1 tys. mieszkańców	254,2	85,9
Wskaźnik znormalizowany				3,52	1,19	1,00
5.		Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu ubóstwa	na 1 tys. mieszkańców	218,1	55,5	42,3
			Wskaźnik znormalizowany	5,15	1,31	1,00
6.		Liczba osób w rodzinach korzystających z dożywiania	na 1 tys. mieszkańców	167,5	43,4	34,2
			Wskaźnik znormalizowany	4,90	1,27	1,00
7.		Wskaźnik syntetyczny ubóstwa	Wskaźnik znormalizowany	4,52	1,26	1,00
Zdrowie		8.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu niepełnosprawności	na 1 tys. mieszkańców	120,4	39,9
	Wskaźnik znormalizowany			3,71	1,23	1,00
	9.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	na 1 tys. mieszkańców	53,3	28,7	23,7
			Wskaźnik znormalizowany	2,25	1,21	1,00
	10.	Liczba osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych	na 1 tys. mieszkańców	12,3	5,3	4,3
			Wskaźnik znormalizowany	2,86	1,23	1,00
	11.	Wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych	Wskaźnik znormalizowany	2,94	1,22	1,00
	Kryzys w rodzinach	12.	Liczba osób w rodzinach objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców	na 1 tys. mieszkańców	71,7	15,7
Wskaźnik znormalizowany				6,11	1,34	1,00
13.		Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	na 1 tys. mieszkańców	54,9	10,9	7,0
			Wskaźnik znormalizowany	7,87	1,56	1,00
14.	Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin	Wskaźnik znormalizowany	6,99	1,45	1,00	
Alkohol	15.	Liczba osób w rodzinach otrzymujących świadczenia z MOPS z powodu alkoholizmu	na 1 tys. mieszkańców	10,9	5,1	2,9
			Wskaźnik znormalizowany	3,71	1,74	1,00
	16.	Liczba wniosków skierowanych do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2012-2016	na 1 tys. mieszkańców	27,3	16,9	12,1
17.	Wskaźnik syntetyczny problemów alkoholowych	Wskaźnik znormalizowany	2,26	1,40	1,00	
Bezpieczeństwo	18.	Liczba przestępstw	na 1 tys. mieszkańców	12,9	14,3	7,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,69	1,87	1,00
	19.	Liczba wykroczeń	na 1 tys. mieszkańców	14,5	21,2	12,7
			Wskaźnik znormalizowany	1,14	1,68	1,00
20.	Wskaźnik syntetyczny bezpieczeństwa	Wskaźnik znormalizowany	1,41	1,77	1,00	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy	Jednostka	Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Edukacja	21.	Średni wynik sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w latach 2014/2015-2015-2016	w %	56,0	64,7	65,7
			Wskaźnik znormalizowany	0,85	0,98	1,00
	22.	Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w latach 2013/2014, 2014/2015, 2015-2016	w %	65,4	68,5	68,0
			Wskaźnik znormalizowany	0,97	1,01	1,00
	23.	Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych	Wskaźnik znormalizowany	0,91	1,00	1,00
			Wskaźnik znormalizowany odwrócony	1,14	1,01	1,00
Kapitał społeczny	24.	Frekwencja w Wyborach samorządowych 2014	w %	47,6	48,0	47,2
			Wskaźnik znormalizowany	1,01	1,02	1,00
	25.	Frekwencja w Wyborach Prezydenta RP 2015	w %	50,3	45,5	44,8
			Wskaźnik znormalizowany	1,12	1,02	1,00
	26.	Frekwencja w Wyborach do Sejmu i Senatu 2015	w %	50,8	45,0	45,1
			Wskaźnik znormalizowany	1,13	1,00	1,00
	27.	Wskaźnik syntetyczny kapitału społecznego	Wskaźnik znormalizowany	1,09	1,01	1,00
			Wskaźnik znormalizowany odwrócony	0,92	0,99	1,00
Bezrobocie	28.	Liczba osób bezrobotnych ogółem	na 100 osób w wieku produkcyjnym	12,8	7,1	5,7
			Wskaźnik znormalizowany	2,27	1,26	1,00
	29.	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym	na 100 osób bezrobotnych	39,7	25,0	18,6
			Wskaźnik znormalizowany	2,14	1,35	1,00
	30.	Liczba osób bezrobotnych długotrwale	na 100 osób w wieku produkcyjnym	0,3	1,0	0,7
			Wskaźnik znormalizowany	0,37	1,52	1,00
	31.	Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	na 100 osób w wieku produkcyjnym	5,1	1,8	1,4
			Wskaźnik znormalizowany	3,65	1,28	1,00
	32.	Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego	na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,6	1,4	1,0
			Wskaźnik znormalizowany	2,53	1,33	1,00
	33.	Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia	na 100 osób w wieku produkcyjnym	5,9	2,0	1,6
			Wskaźnik znormalizowany	3,78	1,26	1,00
	34.	Liczba osób bezrobotnych wychowujących co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia	na 100 osób w wieku produkcyjnym	2,9	1,4	1,1
			Wskaźnik znormalizowany	2,62	1,28	1,00
	35.	Wskaźnik syntetyczny bezrobocia	Wskaźnik znormalizowany	2,48	1,33	1,00

Tabela 7.4.2. Problemy społeczne na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Sfera gospodarcza

Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska, w przypadku zjawisk natury gospodarczej nie wykazuje żadnych negatywnych uwarunkowań. Zarówno wskaźnik przedsiębiorczości, jak i wskaźnik poziomu dochodów są bardzo zbliżone do wartości referencyjnej dla całego miasta.

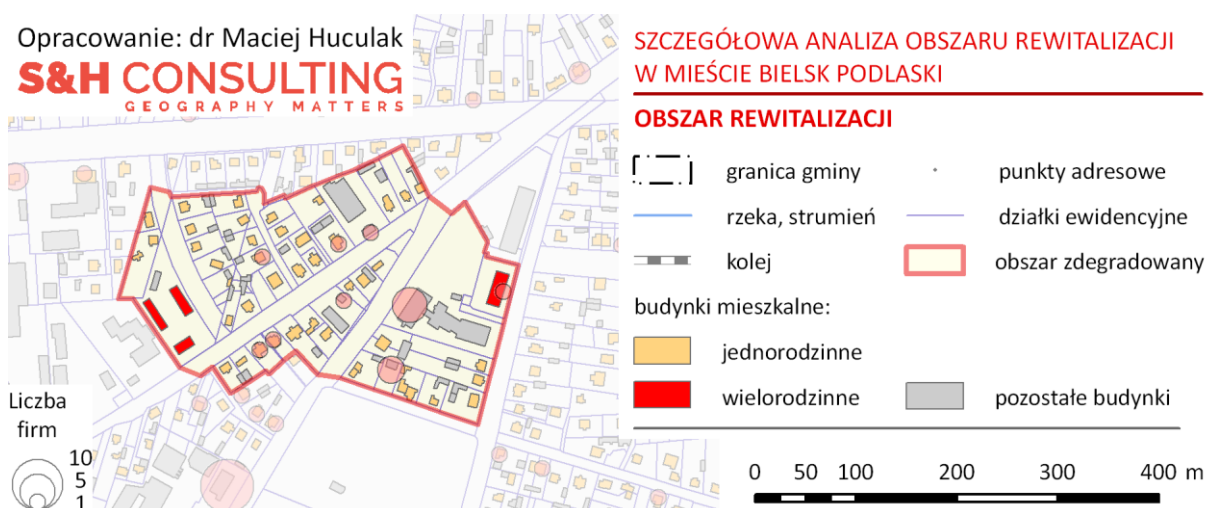
Na ten podobszar rewitalizacji przypadało łącznie 15 podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON, przy liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynoszącej 117.

Sytuacja w zakresie poziomu dochodów ludności jest zbliżona do wartości referencyjnej. PIT naliczony w przeliczeniu na 1 podatnika był w 2015 r. zaledwie o 11 zł niższy od wartości przeciętnej dla całego miasta.

Tabela 7.4.3. Problemy gospodarcze na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Zjawisko	Wskaźnik cząstkowy		Podobszar POM	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Przedsiębiorczość	Liczba firm zarejestrowanych w REGON	na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym	128,2	142,0	127,3
		Wskaźnik znormalizowany	1,01	1,12	1,00
		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	0,99	0,90	1,00
Poziom dochodów	Średnia wartość PIT w 2015 r. na 1 podatnika	w zł	2485	2200	2496
		Wskaźnik znormalizowany	1,00	0,88	1,00
		Wskaźnik znormalizowany odwrócony	1,00	1,13	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGiB i in.

Rysunek 7.4.2. Podmioty zarejestrowane w REGON na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, GUS i in.

Sfera środowiskowa

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona dla całego obszaru rewitalizacji nie wykazała występowania zjawisk kryzysowych natury środowiskowej. W jednym przypadku tj. wskaźnika udziału osób zamieszkałych na obszarze przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5}, jego wartość była zbliżona do wartości referencyjnej. Wskaźniki obliczone dla Podobszaru Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska wykazały spełnienie warunku postawionego przed poziomem natężenia zjawiska oznaczającego sytuację kryzysową dla kwestii związanych z zagrożeniem hałasem komunikacyjnym.

Hałas komunikacyjny

Na badanym obszarze stwierdzono występowanie zagrożenia hałasem komunikacyjnym w skali oznaczającej kryzys. W strefie przybliżającej zasięg występowania takiego zjawiska tj. obejmującej obszar do 200 m od dróg krajowych lub wojewódzkich zamieszkiwali wszyscy mieszkańcy podobszaru.

Wyroby zawierające azbest

Drugim z badanych w sferze środowiskowej zagadnień było rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest. Oba spośród analizowanych wskaźników reprezentowały poziom natężenia zjawiska dużo niższy od wartości referencyjnej. Pomimo tego, szczegółowa analiza rozmieszczania wyrobów zawierających azbest przedstawiona na Rysunku 7.2.3. uwidacznia, że na analizowanym obszarze występuje punktowo kilka przypadków występowania takich materiałów. Wszystkie one związane są z zabudową mieszkaniową. Łącznie na terenie podobszaru zidentyfikowano występowanie co najmniej 13,4 t wyrobów zawierających azbest.

Stan powietrza

Podobszar rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska w całości położony był poza strefą przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5}.

Tabela 7.3.3. Problemy środowiskowe na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

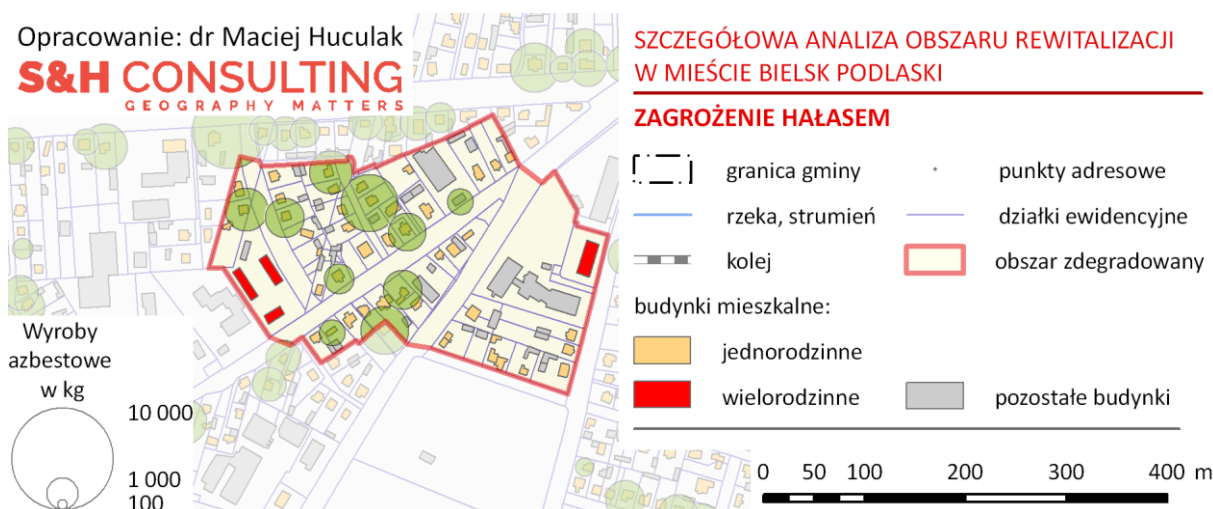
Zjawisko	L.p.	Wskaźnik cząstkowy		Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska	Obszar rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Zły stan powietrza	1.	Udział osób zamieszkałych w strefie przekroczeń pyłów PM _{2,5}	Udział w %	0,00	82,52	89,81
			Wskaźnik znormalizowany	0,00	0,92	1,00
Wyroby zawierające azbest	2.	Udział budynków z wyrobami zawierającymi azbestowymi	Udział w %	9,6	10,4	19,0
			Wskaźnik znormalizowany	0,51	0,55	1,00
	3.	Powierzchnia pokryć azbestowych na 1 osobę	kg	7,11	11,21	64,15
			Wskaźnik znormalizowany	0,11	0,17	1,00
4.	Wskaźnik syntetyczny zagrożenia azbestem	Wskaźnik znormalizowany	0,31	0,36	1,00	
Hałas komunikacyjny	5.	Udział osób zamieszkałych w strefie zagrożonej występowaniem hałasu komunikacyjnego	Udział w %	83,51	30,5	29,6
			Wskaźnik znormalizowany	2,82	1,03	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

Rysunek 7.3.3. Zagrożenie hałasem na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGİB i in.

Rysunek 7.3.4. Wyroby zawierające azbest na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGİB i in.

Sfera przestrzenno-funkcyjna

Sieć ciepłownicza

Jedynym zjawiskiem analizowanym w trakcie prac delimitacyjnych, odnoszącym się wprost do sfery przestrzenno-funkcyjnej był wskaźnik liczby mieszkańców zamieszkujących budynki podłączone do sieci ciepłowniczej MPEC. Na terenie Podobszaru Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska nie stwierdzono budynków korzystających z miejskiej sieci ciepłowniczej.

Struktura przestrzenno-funkcyjna

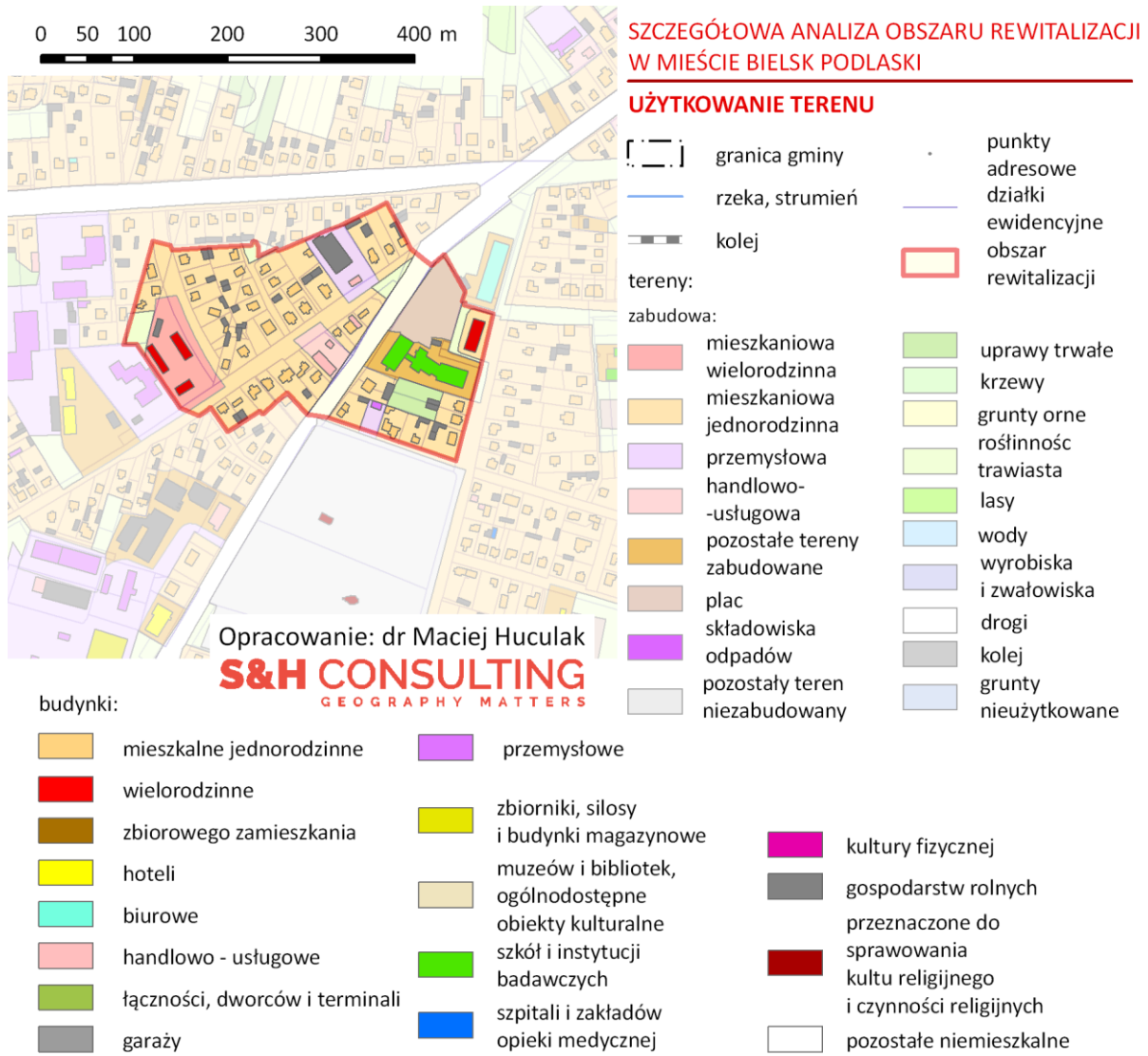
Z punktu widzenia struktury przestrzennej podobszar rewitalizacji charakteryzuje dominacja funkcji mieszkaniowej, na którą składają się:

1. Zabudowa jednorodzinna

2. Kilka komunalnych budynków mieszkalnych wielorodzinnych.

Jej uzupełnienie stanowią funkcje: oświatowa i usługowa.

Rysunek 7.4.5. Użytkowanie terenu na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewiczza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Bielsku Podlaskim, BDOT10K, EGIB i in.

Sfera techniczna

Wskaźniki analizowane dla sfery technicznej w diagnozie delimitacyjnej odnosiły się do dwóch zasadniczych grup zagadnień. Były to:

1. Dziedzictwo kulturowo-materialne.
2. Mieszkaniowy zasób komunalny.

W obu przypadkach, jak już w niniejszym opracowaniu wspomniano, zastosowane wskaźniki pełniły dwojaką rolę oddając jednocześnie skalę wyzwań i problemów związanych z wymienionymi kwestiami, jak również stanowiąc o potencjale do prowadzenia działań z zakresu rewitalizacji.

Dziedzictwo materialno- kulturowe

Na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska stwierdzono jedynie dwa obiekty zabytkowe wpisane do GEZ. W bezpośredniej bliskości obszaru znajdowały się natomiast zespoły zabytkowych cmentarzy objęte ochroną konserwatorską zarówno w wyniku pisania do rejestru, jak i GEZ.

Mieszkaniowy zasób komunalny

Zasób mieszkaniowy pozostający w gestii miasta, to drugi ważny element ze sfery technicznej. Podobszar Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska koncentrował blisko 6% całego mieszkaniowego zasobu komunalnego w Bielsku Podlaskim, rozumianego jako sumę lokali komunalnych i socjalnych. Wynik taki był konsekwencją 36 komunalnych lokali mieszkalnych znajdujących się w granicach podobszaru. Co więcej, więcej zdecydowana większość tego zasobu, bo 61%, przypadała na lokale socjalne. Te, stanowiły o większości tj.57% ogółu lokali socjalnych znajdujących się na całym obszarze rewitalizacji oraz $\frac{1}{3}$ wszystkich tego rodzaju lokali w mieście.

Badania jakościowe wskazały braki w zakresie niektórych elementów infrastruktury towarzyszącej blokom komunalnym takich jak np.: plac zabaw, elementy małej architektury i in.

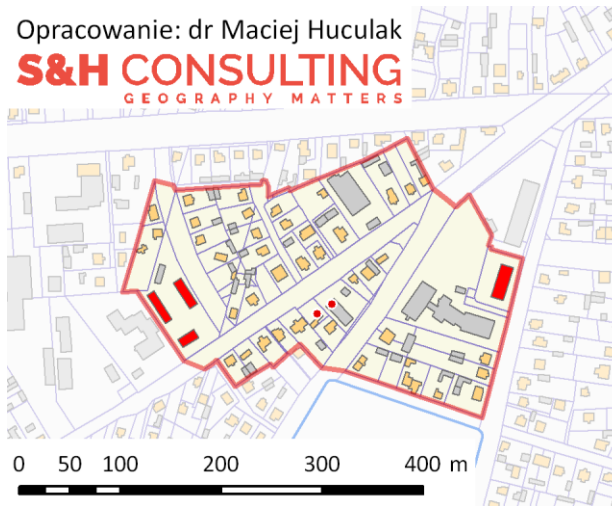
Tabela 7.4.3. Problemy techniczne na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Zjawisko	L.p.	Wskaźnik/miernik	Jednostka	Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska	Obszar Rewitalizacji	Miasto Bielsk Podlaski
Mieszkaniowy zasób komunalny	1.	Lokale komunalne	Liczba	14	333	497
	2.	Lokale socjalne	Liczba	22	38	66
	3.	Lokale mieszkalne w zasobie miasta	Liczba	36	371	563
		Udział w ogóle mieszkaniowego zasobu miasta	Udział w %	5,7	59,0	100,0
Dziedzictwo kulturowo-materialne	4.	Liczba zabytków nieruchomych	Liczba	2	31	57
		Udział w ogóle zasobu zabytków nieruchomych miasta	Udział w %	3,5	54,4	100

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM i in.

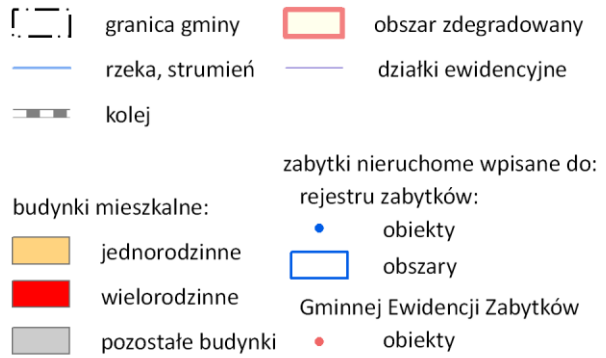
Opracowanie: dr Maciej Huculak

S&H CONSULTING
GEOGRAPHY MATTERS

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI
W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

DZIEDZICTWO MATERIALNO-KULTUROWE

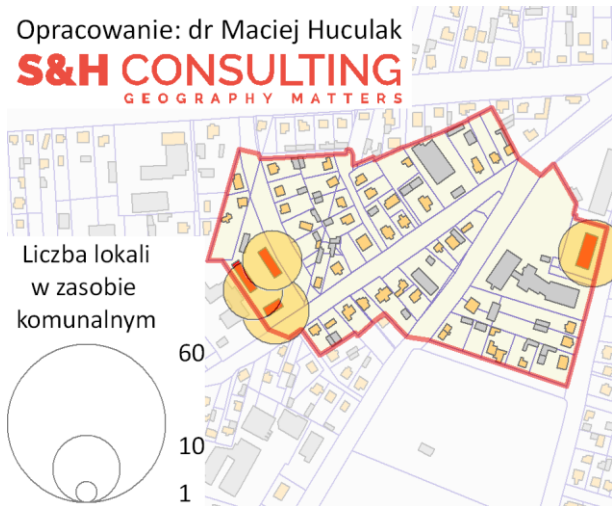

Rysunek 7.4.5. Dziedzictwo materialno-kulturowe na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGiB i in.

Opracowanie: dr Maciej Huculak

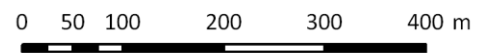
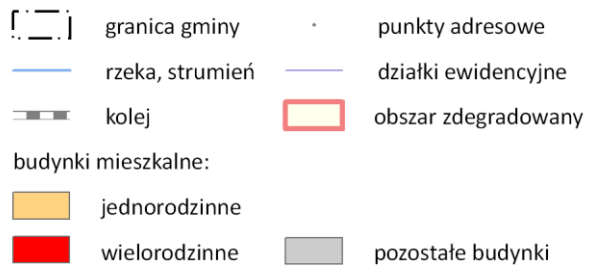
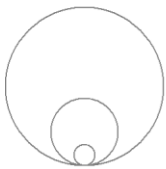
S&H CONSULTING
GEOGRAPHY MATTERS

SZCZEGÓŁOWA ANALIZA OBSZARU REWITALIZACJI
W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

LOKALE W ZASOBIE KOMUNALNYM

Liczba lokali
w zasobie
komunalnym

Rysunek 7.4.5. Lokale w zasobie komunalnym na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM, EGiB i in.

7.4.2. Potrzeby

Przeprowadzone badania i analizy pozwoliły na zidentyfikowanie na Podobszarze Żarniewicza-Dubiażyńska następujących potrzeb w zakresie działań rewitalizacyjnych:

1. Kompleksowe wsparcie procesów wychodzenia z bezrobocia.
2. Wsparcie edukacji z zakresu przedsiębiorczości i szkolnictwa zawodowego.
3. Przeciwdziałanie problemom alkoholowym.
4. Wsparcie rodzin wieloproblemowych.
5. Poprawa jakości usług dla osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych.
6. Przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym w rodzinach.
7. Poprawa poziomu bezpieczeństwa.
8. Wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa oraz uzależnienia od pomocy społecznej.
9. Poprawa poziomu edukacji dzieci i młodzieży.
10. Uzupelnienie przestrzeni półpublicznych (tereny międzyblokowe/podwórka) o brakującą infrastrukturę rekreacyjną.
11. Usunięcie wyrobów zawierających azbest z budynków mieszkalnych i ich bezpośredniego otoczenia.
12. Ograniczenie hałasu komunikacyjnego.

7.4.3. Potencjały

Do głównych potencjałów zidentyfikowanych w trakcie szczegółowej analizy Podobszaru Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska należały:

1. Korzystna struktura wiekowa ludności charakteryzująca się bardzo niskim udziałem osób w wieku poprodukcyjnym.
2. Obecność obiektów zabytkowych.
3. Koncentracja komunalnego zasobu mieszkaniowego.

8. POWIĄZANIA PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI MIASTA

Głównymi dokumentami strategicznymi miasta, których zgodność zapisów z programem rewitalizacji zbadano były:

1. Strategia Rozwoju Miasta Bielsk Podlaski na lata 2011-2020

Strategia rozwoju miasta jako dokument strategiczny wskazuje ogólne, pożądane dla rozwoju miasta cele. Choć rewitalizacja nie pojawia się wprost w zapisanych celach/kierunkach działań to planowana rewitalizacja wpisuje się w nie w 100 %. Realizacja celów: *„Zwiększenie i poprawa jakości miejsc pracy poprzez stymulowanie przedsiębiorczości, aktywności zawodowej i kształcenia.”* oraz *„Rozwój nowoczesnej infrastruktury komunalnej na potrzeby mieszkańców, ochrony środowiska, przedsiębiorstw oraz w celu usprawnienia zarządzania”* przyczyni się bezpośrednio do poprawy jakości i poziomu życia na obszarach zdegradowanych. Również *„Tworzenie pozytywnego wizerunku i wzmocnienie pozycji Bielska jako wiodącego ośrodka miejskiego południowowschodniej części województwa”* wpłynie pozytywnie, choć pośrednio, na mieszkańców obszaru.

Cele działań rewitalizacyjnych zapisanych w LPR w dużym stopniu wpisują się zatem w cele działań zarysowanych w strategii rozwoju miasta. Działania rewitalizacyjne obejmują zarówno trzy wyznaczone cele strategiczne, jak również wpisują się łącznie w ponad połowę zdefiniowanych kierunków działań (16 z 29). Stopień powiązań pomiędzy oboma dokumentami można uznać za bardzo wysoki.

2. Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014-2022

Charakter procesów rewitalizacyjnych sprawia, że Program Rewitalizacji zazwyczaj najwyższy stopień powiązań wykazuje ze strategią rozwiązywania problemów społecznych. Nie inaczej jest w Bielsku Podlaskim. Cele programu rewitalizacji w całości pokrywają się z obszarami wyznaczonymi w Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Bielsk Podlaski na lata 2014-2022. Również na niższym poziomie kierunków działań stopień ten należy uznać za wysoki. Aż 51 z ogólnej liczby 69 zapisanych w strategii kierunków wpisuje się w działania rewitalizacyjne.

3. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Bielsk Podlaski

Również Studium Uwarunkowań i kierunków Zagospodarowania Przestrzennego jest dokumentem bardzo wyraźnie nawiązującym do zaplanowanych działań rewitalizacyjnych. Cele i działania rewitalizacyjne znajdujące się w niniejszym programie nawiązują zatem do 3 spośród 5 celów SUIKZP. Są nimi:

- Cel 1 - podnoszenie standardów zamieszkania,
- Cel 3 - utrzymanie funkcji centrum administracyjnego i usługowego,
- Cel 4 - podnoszenie atrakcyjności turystycznej.

Kierunki działań zaplanowane w LPR znajdują swoje odzwierciedlenie w ponad połowie z ogólnej liczby kierunków SUIKZP (8 z 14). Można więc uznać, że SUIKZP

jest dokumentem strategicznym, w który cele działań rewitalizacyjnych wpisują się w dużym stopniu a ich powiązanie jest na bardzo wysokim poziomie.

Tabela. 3.3.1. Lokalny Program Rewitalizacji a pozostałe dokumenty strategiczne miasta – podsumowanie.

L.p.	Poziom celów	Strategia Rozwoju Miasta			Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych			Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego		
		Ogółem	Rewitalizacja		Ogółem	Rewitalizacja		Ogółem	Rewitalizacja	
		Liczba	Liczba	Udział [%]	Liczba	Liczba	Udział [%]	Liczba	Liczba	Udział [%]
1.	Cele	3	3	100	5	5	100	5	3	60
2.	Kierunki działań	29	16	55	69	51	74	14	8	57

Źródło: opracowanie własne

9. WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI

Wizja obszaru rewitalizacji ma odzwierciedlać stan docelowy, do którego przeprowadzony proces rewitalizacji powinien doprowadzić. W przypadku Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski wizja została opracowana w modelu partycypacyjnym, w trakcie dwóch spotkań grupy roboczej ds. rewitalizacji. Odbyły się one w dniach

1. 22 czerwca 2017 r. – wypracowanie wizji obszaru rewitalizacji (17 osób obecnych, w tym przedstawiciele Urzędu Miasta, radni, organizacje pozarządowe, placówki kultury, jednostki oświatowe, jednostki organizacyjne).
2. 29 czerwca 2017 r. – uzupełnienie wizji (10 osób obecnych).

Ostatecznie wypracowana wizja obszaru rewitalizacji przedstawia się następująco:

Bielsk Podlaski to miasto przyjazne i bezpieczne dla mieszkańców i odwiedzających, tworzące dobre warunki do aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej. Przestrzenie publiczne i rekreacyjne są atrakcyjne, zadbane, tętniące życiem, dostępne dla osób niepełnosprawnych, tworząc miejsca spotkań i integracji mieszkańców.

Bielsk Podlaski jest miastem otwartym na różnorodność, pielęgnuje lokalną tradycję i kulturę. Realizowane są tu liczne inicjatywy społeczne, adresowane do osób w każdym wieku, w tym o charakterze międzypokoleniowym. Tworzone są dobre warunki do życia seniorów. Bielsk Podlaski stawia na czyste powietrze i energooszczędność. Jest miastem ludzi przedsiębiorczych.

Bielsk w pełni wykorzystuje własne potencjały i zasoby, przez co jest atrakcyjnym miejscem do życia i rozwoju zawodowego młodych mieszkańców miasta.

10. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Cele i kierunki działań powstały również z wykorzystaniem modelu partycypacyjnego. W ramach prac nad programem w dniu 29 czerwca odbyło się spotkanie grupy roboczej, na którym uczestnicy pracowali nad celami i kierunkami działań. Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski zostały wypracowane przy współudziale grupy ds. rewitalizacji w formule mieszanej. Prace grupy odbywały się bowiem nad zaproponowaną przez Wykonawcę programu listą celów, która następnie w toku prac grupy została zmodyfikowana.

Wypracowane cele wpisują się w logikę tworzenia programu rewitalizacji w kontekście związku między diagnozą, wizją, celami i kierunkami działań.

Dla zapewnienia należytej klarowności przekazu cele programu przedstawiono w podziale na trzy podstawowe rodzaje odpowiadające poszczególnym poziomom szczegółowości. Składają się na nie:

1. Cel główny programu.
2. Cele strategiczne.
3. Kierunki działań.

Cel główny:

Zrównoważony rozwój miasta poprzez efektywne wykorzystanie potencjału społecznego i zasobów materialnych.

Cele strategiczne:

1. Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.
2. Poprawa warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych.
3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu.
4. Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.

Kierunki działań:

1. Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.
  - 1.1. Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży.
  - 1.2. Aktywna polityka senioralna.
  - 1.3. Promocja postaw obywatelskich.
  - 1.4. Poprawa poziomu bezpieczeństwa.
  - 1.5. Integracja międzypokoleniowa.

2. Poprawa warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych.
  - 2.1. Budowa i rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców.
  - 2.2. Rozwój ekonomii społecznej.
  - 2.3. Rozwój kształcenia zawodowego z elementami przedsiębiorczości i mobilności zawodowej.

3. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu.
  - 3.1. Przeciwdziałanie ubóstwu i wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa ze szczególnym uwzględnieniem dziedzicznego ubóstwa.
  - 3.2. Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin.
  - 3.3. Rozwój systemu wsparcia osób zależnych (długotrwale chorych) i niepełnosprawnych i ich rodzin.
  - 3.4. Wyrównywanie szans różnych grup społecznych na rynku pracy i aktywizacja osób bezrobotnych.
  - 3.5. Wsparcie rodzin wieloprotblemowych – rozwój systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego.

4. Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej.
  - 4.1 Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym.
  - 4.2. Rozwój infrastruktury liniowej.
  - 4.3. Poprawa stanu aerosanitarnego.
  - 4.4. Poprawa jakości usług publicznych.
  - 4.5. Przyjazne przestrzenie publiczne.
  - 4.6. Wykorzystanie potencjału dziedzictwa materialno- kulturowego.

Tak sformułowane cele i kierunki wyczerpują wszystkie zidentyfikowane na etapie diagnostycznym problemy obszaru rewitalizacji.

11. PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE

Opis przedsięwzięć w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski składa się z dwóch zasadniczych części:

1. Pierwszą stanowi *lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji.*
2. Drugą, *charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań*, opisane w części programu dotyczącej celów i kierunków działań.

11.1. Przedsięwzięcia podstawowe

Lista przedsięwzięć podstawowych, a więc takich, bez realizacji których osiągnięcie wyznaczonych celów nie będzie możliwe, obejmuje **34 projekty o łącznej wartości 122,6 mln zł**. Składają się na nią:

1. Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne;
2. Centrum opiekuńcze w Bielsku Podlaskim;
3. Dostosowanie budynku byłej Szkoły Podstawowej nr 5 do potrzeb Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim wraz z zagospodarowaniem terenu;
4. Przystosowanie budynku Przedszkola nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim do potrzeb dzieci niepełnosprawnych;
5. Ku lepszej przyszłości- rewitalizacja osiedla przy ul. Żarniewicza, ul. Jana Pawła II;
6. Modernizacja MOSIR w Bielsku Podlaskim – nadanie dla obiektu sportowego nowych funkcji zabezpieczających potrzeby społeczne osób zamieszkałych na terenie miasta Bielsk Podlaski, szczególnie na obszarze zdegradowanym;
7. Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II Liceum Ogólnokształcącego z BJN im. Bronisława Taraszkiewicza przy ul. Kopernika 4;
8. Przewodnik Seniora, czyli organizowanie osobom starszym czasu wolnego;
9. Rozwój usług społecznych – usług opiekuńczych w mieście Bielsk Podlaski;
10. Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych;
11. Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej;
12. Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście Bielsk Podlaski, w szczególności na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze;
13. Ośrodek terapii i rehabilitacji;
14. Asystentura rodzinna w mieście Bielsk Podlaski;
15. Opieka edukacyjna dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych);
16. Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom przemocy w rodzinie;

17. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej na obszarze objętym „Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski”;
18. Remont Zespołu poklasztornego Karmelitów;
19. Przyjazne przestrzenie publiczne;
20. Bezpieczna kobieta- kurs samoobrony i ratownictwa medycznego dla dziewcząt i kobiet;
21. Rewitalizacja terenów zielonych w Bielsku Podlaskim;
22. Scena przy bibliotece;
23. Klub filmowy;
24. Czytelnia w plenerze;
25. Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe;
26. Rodzinna Inwestycja w przyszłość;
27. Centrum Integracji Społecznej;
28. Dobry zawód-fajne życie- popularyzacja kształcenia zawodowego w województwie podlaskim;
29. Zajęcia świetlicowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz punkt wsparcia dla rodziców z osiedla POM;
30. Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców;
31. Świetlica Caritas- przyjazne miejsce spotkań dzieci i młodzieży z Bielska Podlaskiego Śródmieścia;
32. Budowa budynku wielorodzinnego – socjalnego przy ul. Jagiellońskiej;
33. Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski;
34. Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku restauracji Podlasianka wraz z zagospodarowaniem terenu.

Przedsięwzięcie nr 1	
1. Nazwa / tytuł projektu	Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Podmiot zgłaszający - Urząd Miasta Bielsk Podlaski, Bielski Dom Kultury, mieszkańcy, stowarzyszenia Podmiot realizujący projekt – Miasto Bielsk Podlaski – Urząd Miasta Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	W zakresie inwestycyjnym – Nie, W zakresie kulturalno – edukacyjno – społecznym współpraca z: Środowiskowym Domem Samopomocy w Bielsku Podlaskim, Warsztatami Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim, stowarzyszeniami lokalnymi (Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Lazur Nadziei”, Stowarzyszeniem Kreatywny Bielsk Podlaski, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa”, Caritas Diecezji Drohiczyńskiej, Stowarzyszeniem „Ojcowizna Ziemi Bielskiej”, Klubem Amazonek i innymi), szkołami, przedszkolami, Nadleśnictwem Bielsk Podlaski, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, kościołami, związkami wyznaniowymi, Wojewódzkim Ośrodkiem Animacji i Kultury, Muzeum Podlaskim, innymi domami kultury z kraju i innymi w zależności od działalności Bielskiego Domu Kultury.
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt będzie zlokalizowany przy ulicy 3 Maja 2 w Bielsku Podlaskim.
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Bielski Dom Kultury powinien być: Centrum życia kulturalnego i społecznego miasta Bielsk Podlaski, miejscem chętnie odwiedzanym i wybieranym jako forma spędzania wolnego czasu, otwartym przede wszystkim dla mieszkańców obszarów zdegradowanych, zwłaszcza obszaru „Śródmieścia”, ponieważ znajduje się w tym obszarze. Placówką o zdecydowanie bogatszej ofercie i dostępności dla mieszkańców, zwłaszcza terenów przeznaczonych do rewitalizacji, służącą rozwojowi Miasta Bielsk Podlaski i gwarantującą poprawę warunków życia jej mieszkańców. nowoczesną placówką, ośrodkiem aktywnym w życiu społecznym Miasta Bielsk Podlaski, zaangażowanym w życie lokalnej społeczności, placówką wpływającą zdecydowanie na poprawę estetyki

Przedsięwzięcie nr 1	
	<p>przestrzennej „Śródmieścia”,</p> <p>Potrzeby realizacji projektu – uzasadnienie</p> <p>Bielski Dom Kultury w Bielsku Podlaskim jest główną placówką kulturalną w mieście liczącym 26,5tys. osób. W ciągu roku jest organizatorem i współorganizatorem około 250 form działalności kulturalnej (w tym ponad 70 wyjazdów - również zagranicznych) zespołów działających przy BDK na festiwale, przeglądy, koncerty itp. Przy BDK działa 6 zespołów wokalnych o różnym charakterze (wokalne, wokально – instrumentalne, chóry oraz zespoły wokально – taneczne).</p> <p>Ofert współpracy i pomysłów na działania pojawia się coraz więcej, jednak wprowadzenie ich bardzo ograniczają warunki lokalowe i sprzętowe. Na prowadzenie tak szerokiej działalności BDK dysponuje dwiema niewielkimi salami prób oraz niefunkcjonalną przestarzałą salą widowiskową na 250 osób.</p> <p>Budynek nie wygląda zachęcająco nie tylko z zewnątrz. W środku również od dawna nie był przeprowadzany żaden gruntowny remont. Efektem graniczenia budynku BDK z kinem „ZNICZ” jest zagrzybiona ściana, wilgoć i nieprzyjemny zapach. Sam budynek jest stary niefunkcjonalny, niedostosowany do potrzeb. Negatywnie wyróżnia się w centrum miasta – szczególnie od strony osiedla. Budynek dawnego Kina „Znicz” uległ częściowemu zawaleniu.</p> <p>W związku ze zmieniającą się rzeczywistością, potrzebą upowszechnienia kultury wśród osób najbardziej potrzebujących z terenów przeznaczonych do rewitalizacji, tj. odnowy w warstwie społecznej, konieczności budowania tożsamości lokalnej społeczności, niesienia pomocy w różnym wymiarze, w tym przede wszystkim duchowym, ale także w sprawach życia codziennego i edukacji w projekcie, przewidziane są nowe funkcje, które będą zmierzały do rozwiązywania problemów społecznych. W związku z tym planowane jest nie tylko rozszerzenie oferty kulturalnej i jej modyfikacja, polepszenie warunków pracy artystów i mieszkańców korzystających z proponowanej oferty kulturalnej, ale także wprowadzenie działań zmierzających do aktywnej integracji społeczeństwa poprzez różne formy aktywizacji, np. aktywizację edukacyjną, społeczną. Mając na uwadze zamiar wprowadzenia nowych funkcji zwiększy się zakres działania placówki.</p> <p>Należy podkreślić, że Kultura jako nośnik przekazu wartości ma znaczny potencjał sprawczy w procesach rewitalizacyjnych, zwłaszcza w odniesieniu do kształtowania postaw, budowy więzi społecznych i inicjowaniu dyskusji o ważnych problemach lokalnych. <u>Właściwie prowadzona kultura może spowodować odnowę zdegradowanych części miasta w warstwie społecznej oraz jest narzędziem budowania tożsamości lokalnej społeczności.</u></p> <p>Istotną korzyścią dla mieszkańców terenu objętego procesem rewitalizacji będzie szerszy dostęp do kultury, uczestnictwo w działaniach animowanych przez BDK, budowa lokalnych więzi społecznych, tożsamości kulturowej oraz poczucia własnej wartości przez czynne uczestnictwo w tworzeniu kultury.</p> <p>Godnym podkreślenia jest aspekt przestrzenny i środowiskowy</p>

Przedsięwzięcie nr 1	
	<p>projektu. Kompleksowy remont obiektu podniesie walory estetyczne okolicznych terenów, stanie się impulsem rozwojowym oraz może przyczynić się do podjęcia działań remontowych przez inne podmioty.</p> <p>Po rewitalizacji w Bielskim Domu Kultury będą realizowane zadania kulturalne, edukacyjne i społeczne. Planowana jest zmiana działalności poprzez rozszerzenie i modyfikację prowadzonej działalności kulturalnej.</p> <p>Zostaną wprowadzone działania zmierzające do aktywnej integracji społeczeństwa między innymi poprzez:</p> <p>wprowadzenie animacji społeczno – kulturalnej. Animatorzy kulturalni będą organizować wydarzenia artystyczne w przestrzeni publicznej obszarów przeznaczonych do rewitalizacji i zachęcać mieszkańców do aktywnego udziału w tych wydarzeniach, aktywizację edukacyjną, skierowaną przede wszystkim do mieszkańców z obszarów przeznaczonych do rewitalizacji, np. w zakresie:</p> <p>Edukacji kulturalnej; Edukacji medialnej i informacyjnej; Edukacji filmowej; Edukacji prozdrowotnej; Kultury, zdrowia i przedsiębiorczości dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem zamieszkałych w obszarach rewitalizowanych; Bezpieczeństwa - kursy samoobrony dla kobiet i pierwszej pomocy. Wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży poprzez zajęcia wyrównawcze, zajęcia językowe prowadzone przez wolontariuszy Klubu Wolontariuszy „W jedną stronę”.</p> <p>Centrum teatralne: zwiększona oferta cyklicznych przeglądów teatralnych, podnoszących wiedzę mieszkańców i wrażliwość na sztukę, prowadzenie teatralnych warsztatów arteterapii dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, w tym dzieci uczęszczających do placówki wsparcia dziennego (światlic terapeutycznych) - praca z dziećmi i młodzieżą z obszarów zrewitalizowanych.</p> <p>Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych – udzielanie porad w zakresie pozyskiwania środków, formułowanie pism, oraz pomoc w innych sprawach związanych z funkcjonowaniem organizacji pozarządowych, Przywrócenie działalności Kina. Integracja na rzecz osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym poprzez kulturę. Galeria sztuki (w tym przede wszystkim: prace artystów związanych z Bielskiem Podlaskim, prace mieszkańców z obszarów rewitalizowanych; Pracownia taneczna w Lustrzanej Sali, Studio nagrań i sale muzyczne prób dla zespołów, Realizacja wydarzeń w przestrzeni publicznej (happeningi, scena</p>

Przedsięwzięcie nr 1	
	<p>letnia, wystawy plenerowe itp.) np. w parkach, na osiedlach itp., Poznawanie dziedzictwa kulturowego miasta przez dzieci i młodzież – organizowanie wycieczek, zwiedzanie zabytków, spotkania z osobami znającymi historię danych miejsc itd., Klub seniora – miejsce spotkań i integracji osób starszych.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa Bielskiego Domu Kultury i kina „Znicz” w Bielsku Podlaskim i utworzenie Bielskiego Centrum Kultury:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etap I - budowa sali wielofunkcyjnej wraz z zapleczem i niezbędnymi pomieszczeniami obsługi w miejscu dawnego kina „Znicz”. W programie funkcjonalnym: sala wielofunkcyjna z widownią na 415 osób, scena wraz z kieszeniami scenicznymi, hol główny z szatnią i recepcją, zespół sanitarny, szatnie i garderoby dla artystów, pomieszczenia magazynowe, pomieszczenia obsługi i pomieszczenia techniczne. - Etap II - rozbudowa budynku BDK. W programie funkcjonalnym znajdują się: zespoły pracowni związanych z działalnością domu kultury: zespół pracowni plastycznych, muzycznych, teatralnych, tanecznych, oraz część administracyjna, sala konferencyjna, studio nagrań, zespoły sanitarne oraz garderoby, pomieszczenia techniczne i magazynowe. <p>Podstawowe parametry techniczne obiektu (Etap I i Etap II): Powierzchnia zabudowy - 1645,00 m² Powierzchnia całkowita obiektu – 3 144,00 m² Kubatura obiektu – 9 245 m³ Szerokość elewacji frontowej – 51,75 m (od str. u. 3 Maja) Wysokość elewacji frontowych – od 10,99 do 14,62 m Wysokość głównej kalenicy – 18,29 m Ilość kondygnacji nadziemnych budynku – 3 Ilość kondygnacji podziemnych budynku - 1</p> <p>Obecny budynek BDK i budynek po byłym Kinie „ZNICZ” ma stanowić jeden nowoczesny kompleks – Bielskie Centrum Kultury, zabezpieczać podstawowe potrzeby kulturalne mieszkańców miasta w zakresie: muzyki, teatru, plastyki, tańca i filmu. Ma też zapewnić komfortowe miejsca do funkcjonowania grup, zespołów, kół działających na co dzień w BDK oraz nowych form (sale prób, sala ćwiczeń z lustrami, pracownie artystyczne, garderoby, studio nagrań, sala widowiskowo - kinowa na 415 miejsc, sala teatralna, sale konferencyjne, galeria, sale warsztatowe, pomieszczenia na stroje i kostiumy, kawiarenka – jako miejsce spotkań, będąca jednocześnie galerią i miejscem do kameralnych koncertów) Ma być to miejsce, do którego idzie się z przyjemnością i miło się spędza czas. W związku z tym modernizacja obu budynków winna zmierzać w kierunku zabezpieczenia infrastruktury do realizacji powyższych zadań dla potrzeb mieszkańców oraz do wprowadzania nowych form i nowych funkcji Bielskiego Domu Kultury.</p> <p>W ramach projektu zostanie również zrealizowany cykl animacji kulturalnych, które będą skierowane do mieszkańców Podobszaru Żarniewicza-Dubiażyńska i przynajmniej w części odbędą się na</p>

Przedsięwzięcie nr 1	
	samym Podobszarze.
9. Grupa odbiorców	Szeroka grupa odbiorców, wszystkie grupy społeczne i wiekowe. Realizacja projektu ma zaspokajać potrzeby kulturalne wszystkich mieszkańców mających chęć i potrzebę korzystania z kultury w jakikolwiek sposób – czynny czy bierny. Nowoczesne, przestrzenne, funkcjonalne, dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych Bielskie Centrum Kultury z różnorodną ofertą kulturalno – edukacyjną będzie zachęcać do uczestnictwa w kulturze osoby starsze, chore, z rodzin kryzysowych (a takich nie brakuje na obszarze zdegradowanym) i przyczyni się do aktywizacji życia społecznego. Oferta Bielskiego Centrum Kultury przygotowana zostanie z myślą o wszystkich grupach wiekowych i społecznych, w taki sposób, by mógł skorzystać z niej każdy mieszkaniec, nawet nie posiadający uzdolnień artystycznych. Uzupełnimy ofertę o wiele nowych działań i propozycji – w tym dla osób starszych, bezrobotnych, dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
10. Szacunkowy koszt projektu	Całkowita wartość - 17 434 195 zł., Planuje się pozyskanie dofinansowania z: EFRR, EFS, krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki z innych źródeł.
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Jeden obiekt
13. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Dodatkowe miejsce pracy (zatrudnienie dodatkowych osób Poszerzenie oferty kulturalnej o dodatkowe przedsięwzięcia i nowe funkcje Wzrost liczby osób korzystających z oferty Bielskiego Domu Kultury Wzrost liczby osób – członków zespołów, kół zainteresowań, Nowe stałe formy działalności, zespoły, koła zainteresowań

Przedsięwzięcie nr 2	
1. Nazwa / tytuł projektu	Centrum Opiekuńcze w Bielsku Podlaskim
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Caritas Diecezji Drohiczyńskiej
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	W chwili obecnej NIE
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Działki w Bielsku Podlaskim przy ul. Poświętnej - nr: 3-1624/2; 3-1625/3; 3-1625/5; 3-1625/9; 3-1626/4; 3-1626/6; 3-1627/2;
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2017r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Projekt dotyczy sfer społecznej, gospodarczej

Przedsięwzięcie nr 2	
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Brak dostatecznej opieki dla potrzebujących: dzieci, młodzieży oraz osób chorych, niepełnosprawnych i seniorów.</p> <p>Bardzo ważnym aspektem będzie prowadzona praca na rzecz osób niepełnosprawnych.</p> <p>Nastąpi integracja wewnątrz i – międzypokoleniowa oraz miejsce, gdzie prowadzone będą zajęcia dla dzieci zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.</p> <p>Następować będzie diagnoza potrzeb osób starszych oraz praca z nimi, na rzecz ich samodzielnego funkcjonowania.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Powodzenie projektu będzie uzależnione od możliwości pozyskania środków zewnętrznych (np. środki z UE i inne lub środki krajowe) na budowę budynku, a następnie na realizację działalności bieżącej.</p> <p>Opracowana jest koncepcja zamierzenia inwestycyjnego polegającego na budowie budynku z przeznaczeniem między innymi na:</p> <p>Prowadzeniu opieki senioralno – geriatrycznej, Wsparciu dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych oraz wsparciu tych rodzin (prowadzenie świetlicy socjoterapeutycznej – placówki wsparcia dziennego), Utworzeniu hospicjum dla osób potrzebujących opieki paliatywnej, Organizowania warsztatów terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Grupą odbiorców będą mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski o niskich dochodach, zwłaszcza z obszarów zdegradowanych, w tym:</p> <p>Osoby zagrożone wykluczeniem, w tym osoby starsze, dzieci i młodzież, Osoby nieuleczalnie chore, Osoby niepełnosprawne.</p> <p>Dzięki Projektowi nastąpi integracja pokoleniowa. Osoby starsze poczują się potrzebne w przekazywaniu swoich umiejętności i wiedzy młodszemu pokoleniu. Osoby młode w ramach wolontariatu będą opiekować się osobami starszymi, chorymi. Dzieci poprzez zajęcia socjoterapeutyczne nabiorą więcej wiary w siebie, będą bardziej otwarte.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Całkowity koszt – 15 000 000 zł.</p> <p>Planowane źródła finansowania:</p> <p>RPO WP – 14 250 000 zł., Środki własne, w tym pochodzące z innych źródeł (darowizny, środki krajowe – dotacje itd.) – 750 000 zł.</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Budowa nowego budynku</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przewidujemy:</p> <p>Liczba osób korzystających z Projektu – 100, Liczba nowych etatów 5-10, Liczba spotkań integracyjnych 3-5 w miesiącu, Całoroczną pracę z osobami starszymi, osobami niepełnosprawnymi, dziećmi i młodzieżą objętymi Projektem.</p>

Przedsięwzięcie nr 3	
1. Nazwa / tytuł projektu	Dostosowanie budynku byłej Szkoły Podstawowej nr 5 do potrzeb Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim wraz z zagospodarowaniem terenu
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Projekt będzie realizowany we współpracy ze Środowiskowym Domem Samopomocy w Bielsku Podlaskim, Warsztatami Terapii Zajęciowej w Bielsku Podlaskim, stowarzyszeniami lokalnymi (Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Rodzicom Osób Niepełnosprawnych „Lazur Nadziei”, Stowarzyszeniem Kreatywny Bielsk Podlaski, Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa” i innymi), instytucjami kultury, szkołami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Urzędem Pracy, Bielskim Domem Kultury, Osiedlowym Domem Kultury.
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt będzie realizowany na terenie obiektu położonego przy ul. Kopernika 3 w Bielsku Podlaskim.
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Projekt dotyczy sfery społecznej i przestrzenno-funkcjonalnej.
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Głównym celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych zwiększenie ilości zajęć wspierająco-aktywizujących oraz polepszenie warunków lokalowych Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim poprzez przebudowę budynku po Szkole Podstawowej Nr 5. Działania w ramach projektu nakierowane są na rozwój systemu wsparcia osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.</p> <p>Zaburzenia psychiczne stanowią istotny problem epidemiologiczny i społeczny. Około 10 % obecnej populacji cierpi na określone zaburzenia psychiczne w tym: zaburzenia nerwicowe, fobie społeczne, zaburzenia nastroju w tym depresje oraz inne.</p> <p>System leczenia psychiatrycznego, cechujący się brakiem wystarczających zasobów i ubogiej oferty, nawet dużych szpitali psychiatrycznych, nie odpowiada skutecznie na potrzeby społeczne w tym zakresie.</p> <p>Środowiskowe Domy Samopomocy są dzisiaj przykładem ośrodków, które wypełniają pewną niszę pomiędzy szpitalem psychiatrycznym, a domem pomocy społecznej i wspierają osobę niepełnosprawną z zaburzeniami psychicznymi w jej środowisku lokalnym.</p> <p>Biorąc pod uwagę obecne warunki lokalowe, możliwości placówki, w zakresie jej ofert wsparcia na tym poziomie zostały wyczerpane.</p> <p>Poprawa warunków lokalowych w ŚDS pozwoli na poszerzenie grupy osób objętych wsparciem o grupę uczestnik C. Dom funkcjonował będzie wówczas jako placówka typu ABC, która obejmie swoim wsparciem dorosłe osoby niepełnosprawne z zaburzeniami psychicznymi :</p>

Przedsięwzięcie nr 3	
	<ul style="list-style-type: none"> - A , osoby przewlekłe psychicznie chore (schizofrenia, choroba dwubiegunowa afektywna i inne) - B , osoby upośledzone umysłowo w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osoby z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia zwłaszcza neurologiczne, - C, osoby wykazujące inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych (neurologiczne zaburzenia pourazowe, otępienie, depresje itp.) z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych. <p>Dodatkowo zagospodarowanie placu na zewnątrz budynku umożliwi bezpieczne wyjście uczestników poza ściany budynku w ciągu dnia, relaksację, wyciszenie i integrację z innymi grupami współpracującymi z ŚDS.</p> <p>W nowych warunkach lokalowych możliwe będzie dodatkowe zagospodarowanie pomieszczeń wg potrzeb na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - salę doświadczenia świata (światłowodowy, laserowe efekty świetlne i inne, które sprzyjają obniżeniu napięcia emocjonalnego, wyciszeniu negatywnych zachowań, stymulują stany emocjonalne); - salę multimedialną, z możliwością prezentacji multimedialnych; - świetlicę, z możliwością spędzania i zagospodarowania różnych form spędzania wolnego czasu; - jadalnię, z możliwością zagospodarowania kąjka kawowego na rzecz uczestników; - salę do terapii indywidualnej na rzecz uczestników; - gabinet poradnictwa psychologicznego; - gabinet pielęgniarstwa; - salę przeznaczoną do prowadzenia spotkań GRUPY WSPARCIA, dla uczestników – z możliwością uczestnictwa osób z zewnątrz niebędących uczestnikami – potrzebujących wsparcia; - salę do muzykoterapii , z możliwością prowadzenia prób zespołu wokalnego ŚDS, wyposażoną w lustra i poręcze; - salę do ćwiczeń ruchowych, wyposażoną w odpowiedni sprzęt gimnastyczny i rehabilitacyjny; - inne niezbędne sale terapeutyczne do terapii: plastycznej, technicznej, treningów umiejętności społecznych (kulinarnych, samoobsługi i zaradności życiowej, higienicznych i innych); - salę widowiskową, która umożliwi organizowanie wszelkich spotkań integracyjnych oraz da możliwość organizowania wszelkich Przeglądów Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych lokalnych i wojewódzkich; - pokój socjalny dla personelu; - szatnię dla domowników.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Projekt polega na przebudowie budynku, w którym znajdowała się Szkoła Podstawowa Nr 5. Budynekowi zostanie nadana nowa funkcja społeczna, a jego pomieszczenia zostaną adaptowane do wymagań Środowiskowego Domu Samopomocy. Zagospodarowany zostanie również teren przy budynku w sposób nadający mu nową funkcję. W celu przeprowadzenia niezbędnych robót budowlanych zleczone zostanie wykonanie dokumentacji projektowej oraz uzyskanie</p>

Przedsięwzięcie nr 3	
	<p>zostaną niezbędne pozwolenia.</p> <p>W ramach realizacji projektu przewidziana jest również forma wsparcia i współpracy z rodzinami uczestników placówki. Środowiskowy Dom Samopomocy w ramach swoich możliwości zapewni rodzinom różne formy spędzania wolnego czasu i relaksacji np. :</p> <ul style="list-style-type: none"> - podczas organizowanych wyjazdów i wycieczek , zaprosi rodziców do wspólnego spędzenia czasu i odreagowania od codzienności, - zorganizuje wspólne warsztaty dla opiekunów i da im możliwość zintegrowania się i wykazania własnymi umiejętnościami oraz podzielenia się tymi umiejętnościami z innym (np. kulinarne, krawieckie, dekoracyjne, rękodzieła itp.) - integracja i wspólne spotkania grupy wsparcia dla rodziców utworzonej na bazie ŚDS, tzw. „ Cykliczne Spotkania przy KAWIE I HERBACIE ”- organizowane w zakresie możliwości placówki np. raz w miesiącu z możliwością skorzystania z porad specjalistów (psychologa lub lekarza psychiatry ewentualnie innych w zależności od potrzeb) , - organizowanie wspólnych wyjazdów do kina lub teatru w ramach zajęć z zakresu umiejętności spędzania wolnego czasu, - umożliwienie rodzicom i pomoc w zorganizowaniu wyjazdów na Turnusy Rehabilitacyjne wspólnie z ich dziećmi.
9. Grupa odbiorców	Mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski - osoby niepełnosprawne, rodziny tych osób
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>2 000 000 zł</p> <p>Planuje się pozyskanie dofinansowania z: EFRR, EFS, krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki z innych źródeł</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba wyremontowanych obiektów infrastruktury społecznej – 1 szt.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu	<p>Liczba osób, które skorzystają z infrastruktury społecznej w ciągu roku – 100 os.</p> <p>Liczba osób, które skorzystają z wsparcia w ciągu roku – 100 os.</p> <p>Liczba nowych grup wsparcia podopiecznych - 1</p>

Przedsięwzięcie nr 4	
1. Nazwa / tytuł projektu	Przystosowanie budynku Przedszkola nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim do potrzeb dzieci niepełnosprawnych
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Przedszkole nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 4	
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	ul. Żeromskiego 4, 17-100 Bielsk Podlaski
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Projekt dotyczy strefy społecznej, technicznej, przestrzenno - funkcjonalnej
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Przedszkole Nr 3 jest to jedyna placówka integracyjna w powiecie bielskim. Obecnie do przedszkola uczęszcza przeszło 100 dzieci, w tym ok. 20 dzieci niepełnosprawnych. Wśród niepełnosprawnych znajdują się dzieci z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z autyzmem, z zespołem Aspergera, słabowidzące, niedosłyszące, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim i umiarkowanym. Zajęcia przedszkolne odbywają się w dwukondygnacyjnym budynku wybudowanym przeszło 30 lat temu. W placówce nadal można zaobserwować szereg ograniczeń techniczno-organizacyjnych, wynikających głównie z braku powierzchni użytkowej. Ponadto na dzień dzisiejszy w mieście Bielsk Podlaski brakuje miejsc w oddziałach przedszkolnych dla dzieci 3-4 letnich.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Przedsięwzięcie zakłada budowę dwukondygnacyjnego budynku z częścią basenową. W przedszkolu powstaną 3 nowe sale pobytu, basen rehabilitacyjny, gabinety terapii indywidualnej, toalety, sala wielofunkcyjna, pokój dla ratownika/lekarza, winda, , zespół szatniowo-sanitarny oraz szereg pomieszczeń organizacyjno-technicznych. Komunikacja pomiędzy istniejącymi budynkami odbywać się będzie za pośrednictwem łącznika. Wokół przedszkola wykonane zostanie zagospodarowanie terenu wraz z utworzeniem nowoczesnego i bezpiecznego placu zabaw. Dzięki dodatkowym pomieszczeniom oraz basenowi możliwe będzie wprowadzenie nowych zajęć specjalistycznych i terapii edukacyjno-rehabilitacyjnych. Korzyści z realizacji projektu odczują nie tylko niepełnoprawni podopieczni przedszkola. Za sprawą rozbudowy powstaną nowe miejsca wychowania przedszkolnego dostępne dla wszystkich dzieci, w tym dla dzieci niepełnosprawnych. Ponadto realizacja projektu przyniesie korzyści dla rodziców, które posyłając dzieci mogą iść do pracy.
9. Grupa odbiorców	Dzieci (w tym dzieci niepełnosprawne), nauczyciele, rodzice, opiekunowie
10. Szacunkowy koszt projektu	ok. 6 mln zł EFRR, EFS, FS, krajowe środki publiczne, budżet miasta % dofinansowania - zgodnie z warunkami konkursowymi
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba przebudowanych obiektów edukacyjnych – 1 szt.

Przedsięwzięcie nr 4	
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Nowe miejsca opieki nad dziećmi</p> <p>Poprawa jakości usług publicznych</p> <p>Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci</p> <p>Nowoutworzone etaty pracy</p>

Przedsięwzięcie nr 5	
1. Nazwa / tytuł projektu	Ku lepszej przyszłości- rewitalizacja osiedla przy ul. Żarniewicza, ul. Jana Pawła II
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Projekt w części dotyczącej budynków komunalnych będzie realizowany przez Miasto Bielsk Podlaski, Działania związane z aktywizacją społeczną w tym podobszarze będą realizowane przez Urząd Miasta Bielsku Podlaski we współpracy z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, stowarzyszeniami, organizacjami pozarządowymi, PUP w Bielsku Podlaskim.
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt obejmie mieszkańców budynków komunalnych położonych przy ul. Żarniewicza i Jana Pawła II.
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Projekt dotyczy sfery społecznej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Głównymi celami projektu są:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób bezrobotnych i osób mających problemy z uzależnieniami, 2. Poprawienie warunków życia mieszkańców na tym osiedlu poprzez remont budynków komunalnych. 3. Stworzenie miejsca spotkań, integracji wielopokoleniowej mieszkańców podobszaru Żarniewicza - Dubiażyńska, w tym poprzez organizację czasu wolnego dla wszystkich grup społecznych w różnym przedziale wiekowym. 4. Stworzenie warunków do aktywnego i bezpiecznego spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży. Dzieci z tego podobszaru np. grają w piłkę nożną na ulicy Żarniewicza, nie mają zorganizowanego placu zabaw. <p>Z diagnozy przeprowadzonej w mieście Bielsk Podlaski wśród młodzieży szkolnej wynika, że to właśnie w czasie wolnym młodzież najczęściej eksperymentuje z substancjami psychoaktywnymi. Stworzenie przestrzeni aktywnego czasu młodzieży pozwoli na eliminację zachowań ryzykownych.</p> <p>Na osiedlu Żarniewicza i Jana Pawła II znajdują się budynki z mieszkaniami z piecami ogrzewanymi piecami węglowymi, stanowiącymi zagrożenie emisją dwutlenku węgla. Niezbędna jest</p>

Przedsięwzięcie nr 5	
	<p>zmiana sposobu ogrzewania oraz termomodernizacja oszczędzająca energię cieplną. Zwiększający się w obrębie ruch samochodowy i emisja spalin wskazuje na konieczność zwiększenia ilości zieleni w obrębie budynków oraz zapewnienie miejsc parkingowych.</p> <p>Rewitalizacja osiedla planowana jest przy udziale i aktywizacji mieszkańców, którzy wykonają drobne prace na rzecz swojej przestrzeni publicznej.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Remont budynków komunalnych wraz z zagospodarowaniem terenu. 2. Budowa placu zabaw oraz siłowni na wolnym powietrzu. 3. Aktywizacja zawodowa i społeczna. 4. Budowa boiska ze sztuczną murawą. <p>W ramach rewitalizacji osiedla ocieplone i wyremontowane zostaną 3 budynki wielorodzinne, wybudowana „siłownia pod chmurką”, stworzone zostaną miejsca parkingowe oraz zostanie wykonane oświetlenie. Ponadto, powstanie również boisko ze sztuczną murawą i plac zabaw.</p> <p>Mieszkańcy osiedla objęci zostaną działaniami z zakresu poradnictwa specjalistycznego wsparcia indywidualnego i grupowego w zakresie podniesienia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych umożliwiających powrót do życia społecznego, w tym powrót na rynek pracy i aktywizację zawodową.</p> <p>Dzieci i młodzież zostaną objęci działaniami animacji sportowych, realizowanymi przez MOSiR w Bielsku Podlaskim. Wezmą udział w akcji „Lato w mieście” połączonej z realizacją programów profilaktycznych oraz animacjach kulturalnych realizowanych przez Bielski Dom Kultury.</p>
9. Grupa odbiorców	Mieszkańcy podobszaru Żarniewicza – Dubiażyńska
10. Szacunkowy koszt projektu	6 000 000 zł
	Planuje się pozyskanie dofinansowania z: EFRR, EFS, krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki z innych źródeł
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ocieplone i wyremontowane 3 budynki wielorodzinne, 2. 1 stworzona „siłownia pod chmurką” i 1 plac zabaw
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zmniejszy się emisja zanieczyszczeń do środowiska, 2. Aktywizacja zawodowa mieszkańców pomoże w zwalczaniu kryzysu w rodzinie i przeciwdziałaniu uzależnieniom. 3. Poprawa stanu zdrowia i kondycji mieszkańców osiedla, 4. Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców

Przedsięwzięcie nr 6

Przedsięwzięcie nr 6	
1. Nazwa / tytuł projektu	Modernizacja MOSiR w Bielsku Podlaskim – nadanie dla obiektu sportowego nowych funkcji zabezpieczających potrzeby społeczne osób zamieszkałych na terenie miasta Bielsk Podlaski, szczególnie na obszarze zdegradowanym
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Projekt będzie realizowany we współpracy z komisją rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacjami pozarządowymi, klubami sportowymi
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt będzie realizowany na terenie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji położonego przy ul. Orzeszkowej 19 (poza obszarem rewitalizacji)
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Społeczna Przestrzenno-funkcjonalna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Głównym celem projektu jest aktywizacja społeczności objętej terenem zdegradowanym pod kątem sprawności fizycznej. MOSiR znajduje się poza obszarem zdegradowanym, ale bardzo mocno oddziałuje na jego obszar. Projekt ma na celu kreowanie zdrowego stylu życia poprzez aktywność ruchową oraz edukacją, kształtowanie zdrowych nawyków, propagowanie życia bez uzależnień od alkoholu, narkotyków, gier komputerowych.</p> <p>Dorastająca młodzież narażona jest na wiele niebezpieczeństw związanych z uzależnieniami. Nie wystarczająca infrastruktura sportowa dostępna nieodpłatnie dla młodzieży powoduje, że młodzi ludzie nie mają jak zagospodarować czasu wolnego. Stwarza to zagrożenie spędzania czasu w domu przed telewizorem lub komputerem albo z rówieśnikami „zabijając czas pod blokiem”. Osoby niepełnosprawne potrzebują zajęć sportowych do pełnej integracji ze społeczeństwem. Sport uczy samodyscypliny, kształtuje charakter, wpływa pozytywnie na rozwój fizyczny człowieka</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Projekt polega na przebudowie obiektów sportowych znajdujących się na terenie MOSiR. Przebudowana zostanie bieżnia lekkoatletyczna. Miasto Bielsk Podlaski przebuduje infrastrukturę lekkoatletyczną na terenie MOSiR w wyniku czego powstanie bieżnia 6-torowa o długości 400 m i bieżnia prosta 8-torowa o długości 100 m, basen wraz ze stacją uzdatniania wody, murawa stadionu piłkarskiego oraz boisko do gry w piłkę plażową. Obiekty będą udostępnione również osobom niepełnosprawnym.</p> <p>Na zrewitalizowanym obiekcie prowadzone będą działania profilaktyczno-środowiskowe. W okresie letnim w ramach akcji „Lato w mieście” realizowane będą zajęcia i turnieje sportowe (zawody piłki nożnej, pływanie, koszykówki, siatkówki i inne) połączone z realizacją programu profilaktyki uzależnień. Ze względu na bliską odległość z osiedlem Żarniewicza- Jana Pawła zajęcia skierowane będą głównie do dzieci i młodzieży z tego osiedla. Uczestnicy tej akcji oraz rodzice wezmą udział w warsztatach profilaktyki uzależnień prowadzonych przez zatrudnionego pedagoga- profilaktyka. Dzieci i młodzież z terenu Żarniewicza - Jana</p>

Przedsięwzięcie nr 6	
	<p>Pawła korzystać będą z znajdującego się na terenie obiektu Skytparku.</p> <p>W okresie letnim trenerzy zatrudnieni w Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji przeprowadzą na osiedlu Żarniewicza – Jana Pawła zabawy i animacje sportowe dla dzieci i młodzieży zamieszkującej te tereny oraz zawody sportowe na terenie obiektu dla osób niepełnosprawnych.</p>
9. Grupa odbiorców	Grupa odbiorców: mieszkańcy Śródmieścia, Osiedla POM, Osiedla Żarniewicza- Jana Pawła (dzieci, młodzież, osoby dorosłe, w tym osoby niepełnosprawne).
10. Szacunkowy koszt projektu	9 000 000 zł Planuje się pozyskanie dofinansowania z: EFRR, EFS, krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki z innych źródeł.
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba wyremontowanych obiektów infrastruktury sportowej - 4 szt.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób które skorzystały z infrastruktury sportowej w ciągu roku - 2000 os. Liczba osób, które skorzystały z programów profilaktycznych w ciągu roku - 200 os.

Przedsięwzięcie nr 7	
1. Nazwa / tytuł projektu	Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II Liceum Ogólnokształcącego z BJN im. Bronisława Taraszkiewicza przy ul. Kopernika 4
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Powiat Bielski 17–100 Bielsk Podlaski ul. Mickiewicza 46
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt jest zlokalizowany na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji w Podobszarze Śródmieście (nr działki 2994/1)
5. Przewidywany okres realizacji projektu	1 czerwca 2018 r. – 30 września 2020 r.
6. Sfera projektu	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Szkoła nie posiada odpowiednich warunków lokalowych do realizacji programu nauczania w zakresie sportowo-kulturalno-dydaktycznym. Przebudowa budynku pozwoli na pełną realizację programową w następującym zakresie: przebudowa istniejącej sali gimnastycznej na salę sportową o wymiarach 18 m x 36 m wraz zapleczem sportowo-rekreacyjnym oraz przebudowa łącznika od ul. Kopernika. Realizacja projektu pozwoli na właściwe zorganizowanie czasu wolnego dla młodzieży, co przełoży się na jej bezpieczeństwo, rozwój, a także wpłynie na aktywność społeczną.

Przedsięwzięcie nr 7	
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Opracowanie koncepcji projektu oraz programu funkcjonalno-użytkowego do celów projektowych.</p> <p>Opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej.</p> <p>Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II Liceum Ogólnokształcącego z BJN przy ul. Kopernika 4. W wyniku przebudowy budynku:</p> <p style="padding-left: 20px;">powstanie sala gimnastyczna o wymiarach 18 m x 36 m, z przebudowy łącznika pomiędzy budynkiem szkoły a salą sportową o wymiarach 18,9 m x 15,0 m zostanie wykonana nadbudowa na cele dydaktyczno-kulturalne,</p> <p>przebudowany dziedziniec szkoły w części wspólnej II Liceum Ogólnokształcącego z BJN i Zespołu Szkół z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego im. Jarosława Kostyczewicza w Bielsku Podlaskim o powierzchni 800 m² zostanie zagospodarowany na cele kulturalno-sportowe.</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Obiekty i teren zrewitalizowany w ramach projektu służyć będą młodzieży uczącej się w szkole, a także mieszkańcom Bielska Podlaskiego jako obiekty sportowe (do uprawiania sportu) oraz kulturalne (do podtrzymywania wartości kulturalnych i tradycji mniejszości białoruskiej). W szkole aktualnie uczy się 238 uczniów, z czego 112 uczniów zamieszkuje na obszarze rewitalizacji.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Szacunkowy koszt zadania wynosi 5,2 mln zł, w tym oczekiwane źródła wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – 4,42 mln zł (85%)* - Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – 0,52 mln zł (10%) - środki własne – 0,26 mln zł (5%) <p>*Ostateczny poziom dofinansowania zostanie określony w ogłoszeniu o konkursie.</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wyremontowany obiekt oświatowy, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sala sportowa o wymiarach 18 m x 36 m / 648 m² wraz zapleczem sportowym oraz pomieszczenia dydaktyczno-kulturalne; - łącznik o powierzchni zabudowy 18,9 m x 15,0 m / 283,5 m² - dziedziniec szkoły o powierzchni 800 m² (zostanie zagospodarowany na cele rekreacyjne)
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Liczba osób korzystająca z danego projektu na rok – ok. 350</p> <p>Liczba osób korzystająca z danego projektu zamieszkujących obszar rewitalizacji na rok – ok. 130</p> <p>Liczba organizowanych spotkań, warsztatów na rok – ok. 12</p>

Przedsięwzięcie nr 8	
1. Nazwa / tytuł projektu	Przewodnik Seniora, czyli organizowanie osobom starszym czasu wolnego
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Stowarzyszenie Poetów Ziemi Bielskiej

Przedsięwzięcie nr 8	
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Projekt będzie realizowany we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Społecznym oraz Klubem Wolontariuszy „W jedną stronę” skupiającym młodzież w wieku gimnazjalnym.
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Wybranie adresów na podstawie danych o potrzebach poszczególnych seniorów(mieszkańców po 65 r. życia) zebranych w ankietach wypełnionych przez tych seniorów. Wybrane zostaną adresy seniorów, którzy potrzebują pomocy
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2019 r. (podzielony na trzy półroczne tury - w każdej praca z nową grupą seniorów).
6. Sfera projektu	Społeczna,
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Potrzeba realizacji projektu wynika z częstej bezradności seniorów, których ilość lawinowo rośnie w starzejącym się społeczeństwie. Nie potrafią oni konstruktywnie organizować swojego wolnego czasu. Często są to ludzie schorowani, samotni, nie potrafiący odnaleźć się w szybko zmieniającej się rzeczywistości. Projekt rozwiąże problem niskiej aktywności seniorów w obrębie kreatywnego organizowania swojego wolnego czasu w domu i okolicach.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się zapobieganiu wykluczeniu społecznemu osób starszych z terenu kryzysowego</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>W celu poprawy jakości życia seniorów, w obszarze spędzania przez nich wolnego czasu, wspieraliby ich w konstruktywnym organizowaniu czasu tzw. przewodnicy seniora, którzy jednocześnie byłiby ich indywidualnymi partnerami w różnych formach spędzania czasu wolnego. Konstruktywne organizowanie czasu polegałoby na działaniach skierowanych na rozwój seniorów, wykorzystanie ich potencjału możliwości w różnych dziedzinach. Działania te otwierałyby ich na świat i zainteresowanie nim, potrzebę kontaktu z innymi, pobudzałyby ich aktywność społeczną. Po półrocznym uczestniczeniu w projekcie senior nabędzie samodzielnej umiejętności kreatywnego organizowania swojego czasu.</p> <p>Zasadniczymi elementami są: opracowanie ankiet sondujących potrzeby seniorów w zakresie spędzania wolnego czasu(na podstawie odpowiedzi wyselekcjonowanie seniorów, którzy byłiby objęci programem); rozpisanie konkursu na przewodników seniora(dobór spośród siostr PCK i emerytowanych nauczycieli oraz osób z przygotowaniem pedagogicznym); praca z seniorami, a w tym przykładowo - przegląd prasy, wydarzeń, czytanie książek, rozmowy o kulturze, literaturze, rozwiązywanie krzyżówek, gry, obsługa komputera, obsługa Internetu, obsługa telefonu komórkowego, robótki ręczne, rysowanie, malowanie, wyszywanie, wycinkarstwo, stroiki na święta, wzbogacanie umiejętności kulinarnych, gimnastyka, spacer, kijki, wyjście do Bielskiego Domu Kultury, Osiedlowego Domu Kultury, Miejskiej Biblioteki Publicznej, raz w miesiącu integracyjne spotkanie wszystkich uczestników projektu.</p> <p>Przewodnik seniora prowadzi dzienniczek działań, który po każdym spotkaniu podpisuje senior.</p> <p>Spotkania z seniorem odbywają się dwa razy w tygodniu po dwie godziny przez okres pół roku.</p> <p>Przewodnik seniora prowadzi opiekę równoległe nad trzema seniorami.</p>

Przedsięwzięcie nr 8	
	<p>W jednej turze półrocznego projektu uczestniczy 10 przewodników seniora i 30 seniorów.</p> <p>W realizację projektu zaangażowana będzie również młodzież gimnazjalna z Klubu Wolontariusza „W jedną stronę” działającego przy Gimnazjum Nr 1 im. Niepodległości Polski. Młodzież będzie odwiedzać wraz z opiekunami osoby starsze.</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Projekt jest adresowany do osób, które przekroczyły 65 rok życia.</p> <p>Projekt wpłynie na polepszenie ich jakości życia w wymiarze kulturalnym i gospodarowaniu swoim potencjałem rozwojowym w wolnym czasie.</p>
11. Szacunkowy koszt projektu	<p>Szacunkowy koszt realizacji trzech półrocznych tur projektu to razem 120 000 zł.</p> <p>85% - Środki Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich lub inne zewnętrzne źródła finansowania</p> <p>15% środki budżetu miasta, środki organizacji pozarządowej.</p>
12. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Podniesienie jakości życia w obszarze czasu wolnego seniora.</p> <p>Nabywanie przez seniora umiejętności konstruktywnego organizowania swojego czasu wolnego.</p> <p>W końcowym etapie realizowania każdej tury projektu seniorzy wypełniają ankiety sondujące czy spełniły się ich oczekiwania w związku z projektem.</p>
13. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przewidywana liczba osób korzystających z projektu - 90 seniorów łącznie w trzech turach półrocznych.</p> <p>Liczba zatrudnionych na umowę zlecenie przewodników seniora, w tym jeden będący równocześnie koordynatorem projektu -10 przewodników seniora.</p> <p>Liczba księgowych zatrudnionych na umowę zlecenie - 1</p> <p>Liczba organizowanych dwugodzinnych spotkań z seniorami- 3600</p>

Przedsięwzięcie nr 9	
1. Nazwa / tytuł projektu	Rozwój usług społecznych – usług opiekuńczych w mieście Bielsk Podlaski
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Podobszar Śródmieście, Podobszar Żarniewicza - Dubiażyńska i Podobszar POM
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od października 2017 r. do grudnia 2019 r.
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Z danych sprawozdawczych MOPS za rok 2016 wynika, iż jednym z pilnych problemów mieszkańców miasta korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej jest niepełnosprawność i

Przedsięwzięcie nr 9	
	<p>długotrwała lub ciężka choroba. W roku 2016 456 rodzin (820 osób w rodzinach) z tytułu niepełnosprawności oraz 346 (597 osób w rodzinach) z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby otrzymało różne świadczenia z pomocy społecznej. Osoby te wymagają w większości przypadków pomocy innych osób w codziennym funkcjonowaniu. W roku 2016 z usług opiekuńczych korzystały 92 osoby. Głównie są to osoby samotne, które z powodu wieku lub choroby i niepełnosprawności wymagają częściowej pomocy, a rodzina nie jest w stanie takiej zapewnić. Wymiar usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania jest różnych powodów ograniczony, głównie z powodu braków kadrowych. MOPS nie jest w stanie zapewnić takiego wymiaru usług, który spełniałby oczekiwania świadczeniobiorców. Większość z tych osób wymaga zapewnienia usług w wymiarze 5 dni w tygodniu po co najmniej 4 godziny dziennie. Pożądane są również usługi opiekuńcze w dni wolne od pracy i święta. Oprócz pomocy w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych osoby wymagają pomocy pielęgniarstwa (podanie leków), wsparcia rehabilitanta, ćwiczeń fizycznych zapewniających zachowanie, przywracaniu lub poprawie zdrowia. Często w dni wolne od pracy osoby te są pozbawione gorącego posiłku.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Projekt ma na celu poprawę jakości funkcjonowania systemu usług społecznych w zakresie świadczenia usług w lokalnej społeczności umożliwiając niezależne życie w środowisku lokalnym osobom niesamodzielnym, które ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub wsparcia w związku z niemożnością samodzielnego wykonywania co najmniej jednej z podstawowych czynności dnia codziennego.</p> <p>Zadanie obejmie zarówno osoby niepełnosprawne, jak i osoby starsze niesamodzielne.</p> <p>Osoby niepełnosprawne</p> <p>usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami - 40 uczestników/czek. Zaplanowane działania to: praca socjalna; wsparcie psychologa, wsparcie asystentów osoby niepełnosprawnej, posiłki w formie cateringu w soboty i niedziele oraz usługi zdrowotne takie jak: wsparcie pielęgniarki, rehabilitanta, poradnictwo dietetyczne, zajęcia o charakterze ćwiczeń fizycznych służące zachowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia uczestników/czek.</p> <p>Osoby starsze, niesamodzielne</p> <p>usługi społeczne dla osób niesamodzielnymi (starszych lub mających trudności w wykonywaniu czynności dnia codziennego - 40 uczestników/czek. Zaplanowane działania to: praca socjalna, wsparcie opiekunów osób starszych, zapewnienie posiłków w formie cateringu w soboty i niedziele, usługi zdrowotne takie jak: wsparcie pielęgniarki, rehabilitanta, poradnictwo dietetyczne, zajęcia o charakterze ćwiczeń fizycznych służące zachowaniu, przywracaniu lub poprawie zdrowia uczestników/czek</p>

Przedsięwzięcie nr 9	
9. Grupa odbiorców	<p>Uczestnikami projektu mogą zostać osoby fizyczne spełniające jedno z poniższych kryteriów:</p> <p>osoby zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, osoby niesamodzielne, w tym starsze i niepełnosprawne, niemogące wykonać samodzielnie co najmniej 1 czynności dnia codziennego, osoby korzystające z pomocy społecznej lub kwalifikujące się do objęcia wsparciem pomocy społecznej zgodnie z przesłankami określonymi w art. 7 ustawy z dnia 12.03.2004 r. o pomocy społecznej, osoby z otoczenia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,</p> <p>Odbiorcami będą osoby, które dodatkowo: korzystają z Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa, doświadczone są wielokrotnym wykluczeniem społecznym osiągają dochód nieprzekraczający 150% kryterium dochodowego</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	1.000.000,00 zł, w tym 95% finansowanie z EFS
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Usługi wspierające proces aktywizacji społeczno-zawodowej poprzez wsparcie indywidualne dla 80 uczestników projektu w postaci świadczenia usług społecznych w miejscu zamieszkania
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Rozwój usług społecznych świadczonych w miejscu zamieszkania dla co najmniej 80 uczestników.

Przedsięwzięcie nr 10	
1. Nazwa / tytuł projektu	Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	<p>Bielsk Podlaski: - część infrastrukturalna: ul. Kleszczelowska 1, działka 3607/15</p> <p>Z produktów projektu będą korzystać mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski, a przede wszystkim osoby starsze i zależne, których koncentracja występuje w Podobszarze Śródmieście.</p>
5. Przewidywany okres realizacji projektu	od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna

Przedsięwzięcie nr 10	
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Celem głównym projektu jest poprawa zdrowia publicznego i ograniczenie społecznych nierówności w zdrowiu poprzez poprawę warunków funkcjonowania Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego, podniesienie standardu wyposażenia, poprawę warunków leczenia i pracy w SPZOZ w Bielsku Podlaskim, poprawę kwalifikacji personelu, wzrost świadomości i wiedzy społeczeństwa nt. leczenia i opieki nad osobami starszymi i zależnymi. Projekt ma na celu lepsze dostosowanie opieki zdrowotnej w celu szybko rosnącej populacji osób przewlekle chorych i niesamodzielnych oraz osób starszych.</p> <p>Projekt jest odpowiedzią na pojawiające się od wielu lat tendencje demograficzne – Bielsk Podlaski jest miastem starzejącego się społeczeństwa, co cechuje przede wszystkim Podobszar Śródmieścia. Dlatego to do nich będą przede wszystkim skierowane działania projektu.</p> <p>Zamierzeniem szpitala jest realizacja projektu, który nie będzie miał charakteru jednorazowego, ale poprzez jego ciągłą kontynuację na stałe wpisze się w panoramę społeczności miasta Bielsk Podlaski.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Planowane do realizacji działania przedstawiają się następująco:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Modernizacja budynku: prace budowlane, instalacje elektryczne, instalacje sanitarne, gazy medyczne – przewidziane do realizacji prace zostaną przeprowadzone w budynku po byłej szkole (nieruchomość znajduje się w zasobach szpitala), który od wielu lat jest nieużytkowany i jest w bardzo złym stanie technicznym, co uniemożliwia korzystanie z niego. W związku z tym zostaną przeprowadzone prace dostosowujące budynek do prowadzenia w nim działalności leczniczej, w tym pod kątem opieki nad osobami niepełnosprawnymi – powstanie w pełni wyposażony 37 łóżkowy Zakład Opiekuńczo-Leczniczy oraz zespół gabinetów lekarsko-konsultacyjnych. Prace modernizacyjne obejmują również termomodernizację budynku. 2.Zakup sprzętu i wyposażenia 3. Przeprowadzenie spotkań, szkoleń dla pacjentów i ich rodzin oraz personelu medycznego: szkolenie z resuscytacji osób starszych i niepełnosprawnych, szkolenie z pielęgnacji osób starszych i zależnych dla personelu medycznego, seminarium Komunikacja w relacji pacjent – rodzina – personel medyczny, warsztaty dla lekarzy ZOL, szkolenie z pielęgnacji osób starszych i zależnych dla rodzin, pilotaż osób opuszczających ZOL.
9. Grupa odbiorców	<p>Beneficjentem niniejszego projektu będą osoby starsze i niesamodzielne. Do grupy docelowej można również zaliczyć rodziny osób starszych i zależnych.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Łączny koszt projektu 9.500.000 zł - oczekiwane źródło wsparcia: * dofinansowanie ze środków norweskich – 7.600.000 zł (80 %) * środki własne - 1.900.000 zł (20 %)</p>

Przedsięwzięcie nr 10	
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba nowych miejsc dla pacjentów – 37 szt. roku (sposób oceny/zmierzenia – statystyki szpitala) - liczba sesji szkoleniowych dla personelu medycznego – 4 szt. (sposób oceny/zmierzenia – protokoły i listy obecności) - liczba przeszkolonego personelu medycznego – 230 (sposób oceny/zmierzenia – protokoły i listy obecności) - liczba zakupionego sprzętu diagnostycznego i terapeutycznego – 68 szt. (sposób oceny/zmierzenia – protokoły, faktury) - liczba zmodernizowanych budynków – 1 szt. (sposób oceny/zmierzenia – protokoły, faktury) - liczba udzielonych porad z zakresu edukacji zdrowia i promocji zdrowia – 60 szt. (sposób oceny/zmierzenia – statystyki szpitala na podstawie wpisów w księdze rejestrowej szpitala) - liczba zorganizowanych wydarzeń z zakresu edukacji zdrowia i promocji zdrowia (spotkania, szkolenia) – 8 szt. (sposób oceny/zmierzenia – protokoły i listy obecności) - liczba seminariów i szkoleń dla członków rodzin osób starszych i zależnych – 2 szt. (sposób oceny/zmierzenia – protokoły i listy obecności).
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Oczekiwane rezultaty to:</p> <p>liczba pacjentów korzystających z poprawy usług zdrowotnych (w tym osoby niesamodzielne) – 146 osób w roku (sposób oceny/zmierzenia – statystyki szpitala na podstawie wpisów w księdze rejestrowej szpitala)</p>

Przedsięwzięcie nr 11	
1. Nazwa / tytuł projektu	Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	<p>Bielsk Podlaski:</p> <ul style="list-style-type: none"> - część infrastrukturalna: ul. Kleszczelowska 1, działka 3607/14, 3607/1515 <p>Z produktów projektu będą korzystać mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski.</p>
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Sfera społeczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna; sfera techniczna

Przedsięwzięcie nr 11	
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Celem głównym projektu jest poprawa zdrowia publicznego i ograniczenie społecznych nierówności w zdrowiu poprzez budowę kompleksowej rehabilitacji ogólnoustrojowej z wyposażeniem oraz poprawę warunków leczenia i pracy w SPZOZ w Bielsku Podlaskim. Zostanie wybudowany obiekt przeznaczony do świadczenia usług z zakresu rehabilitacji medycznej pacjentom, którzy w skutek przebytej choroby, wypadku, urazu czy operacji doznali trwałych uszkodzeń organizmu natury fizycznej i psychicznej, zdolności do pracy i zarobkowania oraz zdolności do brania czynnego udziału w życiu społecznym. W ramach nowego obiektu funkcjonować będzie Poradnia Rehabilitacyjna (obsługująca 20 osób dziennie), Oddział Rehabilitacji Diennej (obsługujący 30 osób dziennie) oraz Oddział Rehabilitacji Wieloprofilowej (rehabilitacja ogólnoustrojowa, kardiologiczna, neurologiczna) łącznie na 120 łózek.</p> <p>Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Bielsku Podlaskim jest jedynym szpitalem działającym na terenie miasta Bielsk Podlaski, a dzięki realizacji projektu powstanie nowoczesny ośrodek rehabilitacji, w którym opiekę znajdą jego mieszkańcy. Ponadto realizacja projektu będzie miała wpływ na wskaźnik bezrobocia, albowiem w nowo wybudowanym kompleksie zatrudnienie znajdzie dodatkowe 40 osób.</p> <p>Zamierzeniem szpitala jest realizacja projektu, który nie będzie miał charakteru jednorazowego, ale poprzez jego ciągłą kontynuację na stałe wpisał się w panoramę całej społeczności miasta Bielsk Podlaski.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Planowane do realizacji działania przedstawiają się następująco:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budowa obiektu oraz zagospodarowanie otoczenia. 2. Zakup sprzętu i wyposażenia
9. Grupa odbiorców	<p>Beneficjentem niniejszego projektu będą mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski, którzy będą wymagali rehabilitacji leczniczej.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Łączny koszt projektu 15.000.000 zł - oczekiwane źródło wsparcia:</p> <ul style="list-style-type: none"> * dofinansowanie ze środków europejskich – 12.750.000 zł (85 %) * dotacje samorządowe – 2.250.000 zł (15 %)
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane produkty:</p> <ul style="list-style-type: none"> - liczba wybudowanych budynków – 1 szt. (sposób oceny/zmierzenia – protokoły, faktury) - liczba zakupionego sprzętu diagnostycznego i terapeutycznego – 250 szt. (sposób oceny/zmierzenia – protokoły, faktury) - liczba nowych miejsc dla pacjentów w ramach opieki stacjonarnej – 120 szt. (sposób oceny/zmierzenia – statystyki szpitala na podstawie wpisów w księdze rejestrowej szpitala) - liczba nowych miejsc dla pacjentów w ramach opieki dziennej – 30 szt. (sposób oceny/zmierzenia – statystyki szpitala na podstawie wpisów w księdze rejestrowej szpitala) - liczba udzielonych porad – 1000 szt. (sposób oceny/zmierzenia – statystyki szpitala na podstawie wpisów w księdze rejestrowej szpitala) - liczba zatrudnionych osób – 40 osób (sposób oceny/zmierzenia –

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 11	
	umowy o pracę).
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Oczekiwane rezultaty to: Liczba pacjentów korzystających z poprawy usług zdrowotnych – 2800 osób w roku (sposób oceny/zmierzenia – statystyki szpitala na podstawie wpisów w księdze rejestrowej szpitala)

Przedsięwzięcie nr 12	
1. Nazwa / tytuł projektu	Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście Bielsk Podlaski, w szczególności na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	MOPS w Bielsku Podlaskim, Urząd Miasta Bielsk Podlaski, pracodawcy
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Wyznaczony do rewitalizacji obszar miasta Bielsk Podlaski
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2019 r.
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Cel: Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna 20 osób bezrobotnych o ustalonym III profilu pomocy (oddalonych od rynku pracy), zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim, zamieszkałych w mieście Bielsk Podlaski w szczególności na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.</p> <p>Uzasadnienie:</p> <p>Osoby bezrobotne z ustalonym III profilem pomocy, są to osoby nieaktywne zawodowo, często i chętnie korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Obecnie na około 900 bezrobotnych mieszkańców miasta Bielska Podlaskiego, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim, osoby z III profilem pomocy, nieaktywne zawodowo, to aż około 400 osób. Jednocześnie z danych sprawozdawczych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim wynika, że 1043 osoby, w 457 rodzinach otrzymały różne świadczenia z pomocy społecznej w 2016 roku. Z powyższych danych wynika, że osoby bezrobotne o ustalonym III profilu pomocy i korzystające ze świadczeń pomocy społecznej, to bardzo duża grupa bezrobotnych mieszkańców miasta Bielska Podlaskiego i dlatego należy podjąć działania na rzecz udzielenia wsparcia tym osobom.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Przygotowanie i realizacja programu Aktywizacja i Integracja, w tym:</p> <p>1) objęcie wszystkich uczestników programu działaniami w zakresie integracji społecznej, które zostaną zlecone w drodze otwartego konkursu ofert,</p> <p>2) Działania z zakresu aktywizacji zawodowej w</p>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 12	
	ramach prac społecznie użytecznych przy pracach w charakterze opieki, pomocy administracyjnej, przy pracach remontowo-budowlanych dla wszystkich uczestników programu, realizowane przez miasto Bielsk Podlaski, przy pomocy MOPS.
9. Grupa odbiorców	- bezrobotni o ustalonym III profilu pomocy (oddaleni od rynku pracy), zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Bielsku Podlaskim, zamieszkali w mieście Bielsk Podlaski, w szczególności na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze, korzystający z świadczeń pomocy społecznej - aktywizacja zawodowa i integracja społeczna tych osób, -rodziny bezrobotnych – poprawa sytuacji materialnej i społecznej rodziny bezrobotnego oraz szansa na usamodzielnienie się rodziny pod względem finansowym.
10. Szacunkowy koszt projektu	50.000 zł. w tym: 30 000 zł. koszty Funduszu Pracy, 20 000 zł. (40%) wkład budżetu miasta do finansowania prac społecznie użytecznych
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	20 osób bezrobotnych ukończy udział w Programie Aktywizacja i Integracja
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	W okresie jednego roku w Programie Aktywizacja i Integracja trwającym 2 miesiące uczestniczyło będzie 10 osób bezrobotnych, w okresie 2 lat – 20 osób bezrobotnych. W ramach Programu zorganizowane zostaną działania z zakresu integracji społecznej i działania z zakresu aktywizacji zawodowej w ramach prac społecznie użytecznych.

Przedsięwzięcie nr 13	
1. Nazwa / tytuł projektu	Ośrodek terapii i rehabilitacji
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa”
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Spółdzielnia Socjalna „Integracja”
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Gabinet rehabilitacyjny Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa”, ul. Kazimierzowska 3B 17-100 Bielsk Podlaski
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 do 2023
6. Sfera projektu	Sfera społeczna

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 13	
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Celem jest objęcie szerszą pomocą rehabilitacyjną osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych potrzebujących opieki i rehabilitacji, podniesienie jakości życia osób chorych, zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez uzupełnienie ilości sprzętów rehabilitacyjnych gabinetu, naprawę istniejących. Prowadzenie Centrum Aktywizacji Seniora. Projekt jest odpowiedzią na problemy społeczne i zdrowotne wszystkich grup społecznych.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	- naprawa istniejącego sprzętu do rehabilitacji - zakup nowego sprzętu - świadczenie usług rehabilitacyjnych - prowadzenie Centrum Aktywizacji Seniora
9. Grupa odbiorców	Mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski, w tym z obszaru Śródmieścia, podobszaru POM, Żarniewicza-Dubiażyńska, zwłaszcza osoby niepełnosprawne ruchowo, osoby starsze.
10. Szacunkowy koszt projektu	250 000 zł 95% - PFRON, środki zewnętrzne unijne, środki budżetu miasta, 5 %- środki własne stowarzyszenia
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Wyremontowanie 4 foteli masujących, bieżni, fluidoterapii, stepera, lampy solax. Zakup łóżka wodnego, lasera, lamp solux i bioprom, inhalatora i masażera.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Około 3000 osób rocznie, które będą korzystać ze sprzętu rehabilitacyjnego. Wzrost jakości życia osób defaworyzowanych. Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Przedsięwzięcie nr 14	
1. Nazwa / tytuł projektu	Asystentura rodzinna w mieście Bielsk Podlaski
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Podobszar Śródmieście, Podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska i Podobszar POM
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od stycznia 2018 r. do grudnia 2018 r.
6. Sfera projektu	Sfera społeczna

Przedsięwzięcie nr 14	
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Jak pokazują dane sprawozdawcze MOPS – w roku 2016 59 rodzin z dziećmi korzystało ze świadczeń z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenie gospodarstwa domowego. W roku 2016 18 rodzin zostało objętych wsparciem asystenta rodziny, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Osoby te współpracują z asystentem rodziny w oparciu o plan pracy z rodziną, który jest zindywidualizowany i powstał w uzgodnieniu z każdą rodziną odrębnie. Asystent rodziny wspiera osoby i rodziny w każdej sytuacji, jaka ma miejsce w rodzinie, a jego obecność w rodzinie ma zapobiec sytuacji umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Osoby objęte wsparciem asystenta rodziny mają bardzo niską wiedzę, jak być dobrym rodzicem, jak właściwie budować więzi rodzinne. Ich problemy wynikają głównie z niskiego poziomu wiedzy i świadomości skutków wynikających z zaniedbań rodzicielskich.</p> <p>Obecnie w MOPS zatrudnionych jest 2 asystentów rodziny. Obecnie obejmują oni swoim wsparciem 19 rodzin, z których 2 rodziny zamieszkują podobszar POM, 3 rodziny podobszar Żarniewicza-Dubiażyńska, 4 rodziny podobszar Śródmieście.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Osoby i rodziny bezradne w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i wieloprotymowe zostaną objęte wsparciem asystenta rodziny. W dalszym ciągu będą pracować na podstawie planu pracy z rodziną. Asystent rodziny będzie pomagał w najprostszyc czynnościach życiowych (sprzątanie, dbanie o higienę osobistą), w sprawach dotyczących dzieci (wspólne odrabianie lekcji, organizowanie czasu wolnego), w sprawach dotyczących stanu zdrowia, współpracy z innymi instytucjami (kuratorzy sądowi, dzielnicowi, wychowawcy i pedagodzy szkolni, itp.), pomocy w gospodarowaniu budżetem domowym. Jego działania będą nakierowane na pomocy w usamodzielnieniu się osób i rodzin z dziećmi, zapobieganiu sytuacjom kryzysowym w rodzinach. Celem jest uniknięcie sytuacji odebrania dzieci z rodzin i umieszczeniu ich w pieczy zastępczej.</p> <p>W projekt wpisuje się również podnoszenie kompetencji pracowników realizujących zadania z obszaru wspierania rodziny, przede wszystkim asystentów rodziny. Ich wiedza i kompetencje muszą być dostosowywane do zmieniających się problemów rodzin, do oczekiwań osób i rodzin oraz do możliwości udzielenia im wszechstronnej pomocy. Rola asystenta rodziny staje się rolą interdyscyplinarną, musi on posiadać wiedzę z każdej dziedziny życia, dlatego tak ważne jest doksztalcenie i podnoszenie kwalifikacji. W dużej mierze odnosi się to również do pracowników socjalnych, którzy są pierwszym elementem oddziaływania w rodzinie w sytuacji kryzysowej.</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Grupą docelową są osoby i rodziny z dziećmi borykające się z bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych zamieszkujące obszar rewitalizacji oraz zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej. Są to głównie matki samotnie wychowujące dzieci oraz rodziny wieloprotymowe.</p> <p>Działania w projekcie odnosić się będą również do asystentów rodziny oraz pracowników socjalnych.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	250.000,00 zł, w tym 5% to wkład własny- EFS

Przedsięwzięcie nr 14	
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	30 rodzin zostanie objętych wsparciem 2 asystentów rodziny. Doskonalenie zawodowe kadr z obszaru wspierania rodziny – 15 osób.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	30 rodzin zostanie objętych wsparciem 2 asystentów rodziny. 15 pracowników zostanie objętych szkoleniami podnoszącymi kwalifikacje.

Przedsięwzięcie nr 15	
1. Nazwa / tytuł projektu	Opieka edukacyjna dla dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych)
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Klub Wolontariuszy „W jedną stronę”
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Tak, PCPR, MOPS (we współpracy)
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Przeprowadzenie wywiadów przy pomocy pracowników PCPR i MOPS i ustalenie adresów dzieci, które potrzebują takiej opieki
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 do 2020
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Realizacja projektu ma na celu wyrównywanie szans edukacyjnych i środowiskowych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. W rodzinach tych występuje problem bezradności rodzicielskiej, nieumiejętność wychowywania dzieci, wskazywania potrzeb edukacyjnych oraz mądrego planowania czasu wolnego. Dzięki tym działaniom dzieci będą lepiej funkcjonowały w środowisku szkolnym, poprawią oceny, otrzymają promocję do następnej klasy.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<ul style="list-style-type: none"> - zebranie informacji nt. potrzeb edukacyjnych w rodzinach objętych opieką asystentów PCPR i MOPS, - spotkanie z młodzieżą z Klubu Wolontariuszy „ W jedną stronę”, przedstawienie problemu, wspólne opracowanie planu działań skierowanego do dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, - wybór chętnych wolontariuszy do udzielania korepetycji i zorganizowanie szkolenia nt. „ Jak pomóc innym kolegom odnaleźć się w środowisku szkolnym ?” - dwugodzinne spotkania wolontariuszy z podopiecznymi PCPR-u i MOPS-u- wspólne odrabianie lekcji, przygotowania do sprawdzianów i powtórki, czytanie lektur, doskonalenie umiejętności korzystania z komputera (edytowanie tekstów, mądre serfowanie), wspólne spędzanie wolnego czasu (zabawy na świeżym powietrzu, basen, wyprawa rowerowa).

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 15	
9. Grupa odbiorców	Uczniowie szkół podstawowych (od 7 do 15 lat). Projekt wpłynie na podniesienie poziomu edukacji dzieci ze środowisk zagrożonych wykluczeniem oraz przyczyni się do zmniejszenia problemów wychowawczych w rodzinach dysfunkcyjnych. To wszystko wpłynie na lepsze uspołecznienie dzieci i młodzieży.
10. Szacunkowy koszt projektu	5.000,00 zł rocznie Środki z budżetu miasta, środki własne
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Podniesienie poziomu edukacji dzieci i młodzieży- lepsze funkcjonowanie w domu rodzinnym oraz w szkole. Zmniejszenie problemów wychowawczych i dydaktycznych. Większa samodzielność podopiecznych.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	- 15-20 dzieci i młodzieży, którym będzie udzielana pomoc edukacyjna, - 2 opiekunki wolontariuszy zatrudnione na umowę zlecenie, które będą koordynować działania młodzieży z klubu, - 80 godzin korepetycji w jednej rodzinie rocznie, - 35 godzin spotkań opiekunek z wolontariuszami (warsztaty, omawianie bieżących problemów).

Przedsięwzięcie nr 16	
1. Nazwa / tytuł projektu	Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom przemocy w rodzinie
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Stowarzyszenie Abstynentów "Promień" Bielsk Podlaski ul. Sienkiewicza 11A Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Miasto Bielsk Podlaski
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Bielsk Podlaski ul. Sienkiewicza 11A
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2017 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Sfera społeczna, sfera techniczna, sfera przestrzenno-funkcjonalna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Zwiększenie dostępności do usług terapeutyczno - psychologicznych osób i rodzin z problemami alkoholowymi poprzez modernizację lokalu. W Punkcie konsultacyjnym ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie opieką psychologiczną, specjalisty terapii uzależnień , specjalisty przeciwdziałania uzależnieniom oraz prawną objęte zostaną osoby i rodziny, w których dochodzi do różnych kryzysów. W Punkcie prowadzone będą następujące formy pomocy: poradnictwo, terapia indywidualna, rodzinna, konsultacje dla

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 16	
	wychowawców, nauczycieli, pedagogów, pracowników socjalnych, kuratorów sądowych, policjantów itp., mediacje rodzinne, edukacja w zakresie przyczyn, faz, mechanizmów, skutków uzależnień, nawrotów, indywidualna i grupowa pomoc dla dzieci, młodzieży, rodziców, nauczycieli i innych zainteresowanych osób, realizacja programu CANDIS dla osób (od 16 roku życia) terapia indywidualna dla osób używających lub uzależnionych od marihuany, FRED goes net – programu wczesnej interwencji dla osób młodych przyłapanych chociaż raz na sięgnięciu po środek psychoaktywny, alkohol.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Remont i modernizacja lokalu, zakup niezbędnego sprzętu szkoleniowego. Zatrudnienie wykwalifikowanego personelu, warsztaty, szkolenia.
9. Grupa odbiorców	Adresatami bezpłatnych działań będą: dzieci, młodzież i dorośli eksperymentujący lub uzależnieni od alkoholu, narkotyków, dopalaczy, komputera i Internetu, hazardu oraz członkowie ich rodzin, osoby doznające przemocy w rodzinie, osoby, które doświadczają różnorodnych trudności adaptacyjnych w codziennym życiu lub kryzysów egzystencjalnych
10. Szacunkowy koszt projektu	200 000,00 zł 90 % budżet miasta 10 % środki Stowarzyszenia Abstynentów Promień
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Modernizacja lokalu
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	W centrum rehabilitacji trzeźwości będzie można skorzystać z pomocy psychologa (4 godz. tygodniowo- ok. 180 spotkań i ok. 100 osób), z warsztatów i wykładów (ok. 40 spotkań), z usług radcy prawnego (12 spotkań). W Punkcie konsultacyjnym zatrudnione zostaną 4 osoby- prawnik (2 godz. tygodniowo), specjalista terapii uzależnień (6 godz. tygodniowo), specjalista przeciwdziałania przemocy w rodzinie (5 godz. tygodniowo), psycholog (2 godz. tygodniowo). Punkt działań będzie ok. 15 godzin tygodniowo. Z punktu konsultacyjnego i centrum rehabilitacji trzeźwości rocznie skorzysta ok. 200 osób. Zwiększenie liczebności osób korzystających z rehabilitacji - ok. 30%

Przedsięwzięcie nr 17	
1. Nazwa / tytuł projektu	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej na obszarze objętym „Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski”
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej S.A.
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 17	
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	REJON ULIC: MICKIEWICZA – ŻWIRKI I WIGURY – KRYNICZNA – KOŚCIELNA – TADEUSZA KOŚCIUSZKI – 11 LISTOPADA – JÓZEFA PONIATOWSKIEGO – ZAMKOWA - MIKOŁAJA KOPERNIKA - MICKIEWICZA
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2017 do 2023 roku
6. Sfera projektu	Sfera przestrzenno-funkcjonalna, sfera techniczna, sfera środowiskowa
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Poprawa warunków zamieszkiwania i jakości życia: - poprawa jakości środowiska naturalnego poprzez zastąpienie ogrzewania budynków z indywidualnych źródeł ciepła zaliczanych do tzw. niskiej emisji - ciepłem systemowym (ograniczenie w szczególności emisji pyłu i dwutlenku węgla); - poprawa efektywności energetycznej; - zapewnienie osobom fizycznym i prawnym bezpiecznego, pewnego, wygodnego i ekologicznego ciepła systemowego.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Rozbudowa sieci ciepłowniczej i zainstalowanie węzłów ciepłych w obiektach z indywidualnymi źródłami ciepła.
9. Grupa odbiorców	Osoby fizyczne (budynki indywidualne i wielorodzinne), Urzędy, Instytucje, Podmioty gospodarcze.
10. Szacunkowy koszt projektu	2 000 000 zł Źródła finansowania: środki własne spółki.
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	- Wybudowanie ok. 1,5 km nowych sieci ciepłowniczych i przyłączy; - Zainstalowanie ok. 10 nowych węzłów ciepłych.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Szacuje się, że po zrealizowaniu projektu z ciepła systemowego skorzysta ok. 200 osób fizycznych oraz ok. 15 podmiotów gospodarczych i instytucji.

Przedsięwzięcie nr 18	
1. Nazwa / tytuł projektu	Remont Zespołu poklasztornego Karmelitów
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Matki Bożej z Góry Karmel w Bielsku Podlaskim, ul: Mickiewicz 61, 17-100 Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	-
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Bielsk Podlaski, powiat bielski, województwo podlaskie ul: Żwirki i Wigury 17-100 Bielsk Podlaski Działka nr geod. 2254, 2255, 2256/8, 2256/7

Przedsięwzięcie nr 18	
	PODOB SZAR ŚRÓDMIEŚCIE
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2017r. do 2023r.
6. Sfera projektu	<p>Projekt wpisuje się w strefę:</p> <p>społeczną- zwiększenie edukacji społeczności lokalnej, zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez zorganizowane spotkania kulturalne i sportowe; ożywienie opustoszałego śródmieścia, które utraciło swoją rolę jako centrum miasta; odnowa, ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego i naturalnego;</p> <p>gospodarczą- poprawy jakości i atrakcyjności życia społeczności lokalnej oraz przyciągnięcie turystów; pobudzanie aktywności kulturalnej mieszkańców; rozszerzenie bazy turystycznej i rekreacyjnej ,</p> <p>techniczna - zastosowanie rozwiązań TIK,</p> <p>przestrzenno – funkcjonalną- odrestaurowanie zabytku usytuowanego w centrum miasta , poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych;</p> <p>ponieważ:</p> <p>Działania zaplanowane w ramach projektu przyczynią się do lepszej ochrony zabytkowego zespołu poklasztornego. Spękane i niszczące elewacje zewnętrzne zespołu poklasztornego zostaną odrestaurowane i pomalowane, w taki sposób aby na długie lata zachowały swoją strukturę. Dwie baszty pilnie wymagające prac konserwatorskich zostaną odrestaurowane i dostosowane do potrzeb przestrzeni wystawienniczej. Na kościele parafialnym zostaną odrestaurowane i pomalowane elewacje zewnętrzne. Dodatkowo zostaną one wyposażone w instalację monitoringową, która zapewni bezpieczeństwo eksponatów pod kątem włamań i kradzieży.</p> <p>Projekt przyczyni się również do poprawy dostępu do oferty kulturalnej Parafii Rzymskokatolickiej p.w. Matki Bożej z Góry Karmel osobom niepełnosprawnym. Chodzi tu głównie o osoby niepełnosprawne ruchowo, gdyż dwie wieżyczki, w którym będzie zorganizowana przestrzeń wystawiennicza nie są dostosowane do potrzeb osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, a poprzez instalację infokiosku osoby te będą mogły „obejrzeć wirtualnie” wystawę oraz dowiedzieć się o historii zabytku. Reasumując: w projekcie zostaną zastosowane rozwiązania TIK w postaci infokiosku, który również stanowi innowację techniczną i jednocześnie technologiczną w dostępie do informacji o zabytku. Nowa oferta kulturalna w postaci wystaw stanowi innowację organizacyjną Parafii, gdyż dotychczas Parafia nie zajmowała się organizacją wystaw z racji braku odpowiednio dostosowanej przestrzeni wystawienniczej. W ramach planowanych działań ze struktur parafii zostanie wydelegowana osoba (siostra zakonna), która będzie zajmować się kwestiami związanymi z organizacją i promocją wystaw.</p> <p>Innowacją społeczną jest nowa oferta kulturalna parafii, która wokół siebie skupi grupy do tej pory niekorzystające z atrakcji kulturalnych</p>

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>oferowanych przez parafię, m.in. turystów, uczniów szkół zwiedzających wystawy i zabytki poklasztornego zespołu w Bielsku Podlaskim. W ramach planowanych działań parafia przyczyni się do poprawy jakości i atrakcyjności życia społeczności lokalnej oraz turystów, uatrakcyjni formy spędzania wolnego czasu. Planowana inicjatywa wzmocni poczucie więzi i integracji z miejscem zamieszkania, a także przyczyni się do poczucia dumy i przynależności terytorialnej mieszkańców regionu.</p> <p>Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego pozwala na pobudzenie aktywności kulturalnej mieszkańców Bielska Podlaskiego poprzez wzbogacenie oferty kulturalnej kreowanej przez parafię. Przełoży się to na promocję walorów regionów, co z kolei przyczyni się do napływu turystów. Projekt pomimo swojego przeważającego infrastrukturalnego charakteru ma olbrzymie przełożenie na podniesienie świadomości społeczności lokalnej na temat kultury, historii i tradycji parafii w Bielsku Podlaskim. Wśród działań zaplanowano lekcje edukacyjne o historii obiektu i parafii, a dla turystów wystawy dotyczące historii zabytków oraz działalności AK w regionie.</p> <p>Zwiększenie dostępności do obiektów dziedzictwa kulturowego w Bielsku Podlaskim poprzez udostępnienie zespołu poklasztornego do zwiedzania przyczyni się do rozwoju społeczno-gospodarczego, ponieważ:</p> <ul style="list-style-type: none"> przyciągnie turystów, którym zaoferuje możliwość zapoznania się z historią tego obiektu, zwiększy atrakcyjność inwestycyjną poprzez rozwój bazy do obsługi wydarzeń kulturalnych oraz rosnącej liczby turystów, zwiększy atrakcyjność miasta Bielsk Podlaski, jako miejsca do życia i osiedlania się, jednocześnie ograniczając migrację do większych ośrodków i zagranicę, poprawi jakości i zwiększenie dostępności do usług publicznych zwiększy integrację mieszkańców i pobudzi ich aktywność lokalną co przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa publicznego przyczyni się do włączenia społecznego osób wykluczonych, starszych i zagrożonych marginalizacją. <p>Rozwój regionu i mieszkańców przyczyni się do zwiększenia jakości życia. Wysoka jakość życia w ocenie mieszkańców ma ogromny wpływ na dalszy rozwój społeczny i gospodarczy. Duma i zadowolenie z miejsca zamieszkania są jednymi z czynników wpływających na poczucie tożsamości lokalnej, które to z kolei przekładają się na wysoką aktywność społeczną i zaangażowanie.</p> <p>Parafia jest kościelną osobą prawną. Tworzenie i funkcjonowanie kościelnych osób prawnych reguluje zarówno prawo państwowe, jak i prawo kanoniczne. Zgodnie z art. 50 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej Kościół i jego osoby prawne mają, bez potrzeby uzyskiwania zezwoleń, prawo organizowania i prowadzenia związanej z wypełnianiem jego zadań działalności kulturalnej i artystycznej oraz mają prawo zakładania i posiadania archiwów i muzeów, a także do gromadzenia zbiorów bibliotecznych na cele wewnętrzne i publiczne. Zatem Parafia będąc kościelną osobą prawną, realizującą działalność kulturalną i artystyczną, nie prowadzi komercyjnej</p>

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>działalności gospodarczej. Działalności parafii nie ogranicza się tylko do aktywności stricte duszpasterskiej, ale także podkreśla jej funkcję kulturotwórczą. Nie chodzi tu o nadzwyczajne działania, ponieważ miejsce wzorowego duszpasterstwa, dobrze prowadzonej katechezy, osadzonej w kulturze narodowej i w kulturze środowiska, starannie przygotowanej i pięknej liturgii, sprawowanej w zadbanej świątyni parafialnej sprawi, że parafia będzie środowiskiem kultury</p> <p>W ramach tej działalności parafia zajmuje się wspieraniem rodziny w wysiłkach wychowawczych, rozwijaniem kultury fizycznej i duchowej młodzieży, ukazywaniem miejscowej tradycji chrześcijańskiej, ożywianiem działalności drużyn harcerskich, kultywowaniem lokalnego folkloru, popieraniem miejscowej twórczości artystycznej, współpracą z powiatowymi i gminnymi placówkami kulturalnymi. Istotnym polem kulturotwórczym parafii jest też pogłębianie znajomości historii i środowiska regionu.</p>
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Problemy</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczające wykorzystanie potencjału kulturowego i historycznego zabytkowego zespołu poklasztornego. 2. Niewystarczający stopień dostosowania części zwiedzanego obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo. 3. Zły stan techniczny zespołu poklasztornego wymagający renowacji <p>Przyczyny</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Niewystarczająca liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych przy współudziale mieszkańców, niewielka ilość imprez angażujących nie tylko dzieci i młodzież, ale również dorosłych, w tym seniorów, niewielka liczba organizowanych wydarzeń kulturalnych dotyczących tradycji i historii miasta i gminy Bielsk Podlaski. 2. Brak środków finansowych na zakup nowoczesnych rozwiązań technologicznych umożliwiających zwiedzanie obiektu (w tym wystaw) przez osoby niepełnosprawne. 4. Brak środków na remonty zabytków nieruchomych oraz na stworzenie możliwości ich bezpiecznej eksploatacji przez ogół społeczeństwa. <p>Skutki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zanikanie przejawów nowej aktywności kulturalnej i artystycznej, a co za tym idzie również potrzeb kulturalnych; marazm społeczeństwa; brak perspektyw rozwojowych; niska ocena jakości życia; brak atrakcyjnych form spędzania czasu i samorozwoju dla dzieci, młodzieży i dorosłych, zanik więzi społecznych i wspólnego spędzania czasu 2. Obniżenie rangi i znaczenia potrzeby podtrzymywania tradycji i łączenia pokoleń, brak zainteresowania wśród młodzieży poznawaniem historii, tradycji i kultury swojego regionu. 3. Hamowanie rozwoju społecznego i kulturowego gminy oraz jej mieszkańców; brak identyfikowania się z regionem; nie dostrzeganie przewag konkurencyjnych regionu nad innymi województwami. 4. Niszczenie obiektów zabytkowych. 5. Brak zapewnienia dostępu osobom niepełnosprawnym do zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego i korzystania z

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>oferty kulturalnej.</p> <p>CEL OGÓLNY</p> <p>Zwiększenie wykorzystania zasobów dziedzictwa kulturowego w regionie przekładające się na wzrost partycypacji społeczeństwa w kulturze.</p> <p>CELE BEZPOŚREDNIE</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i historycznego zabytkowego zespołu poklasztorowego w Bielsku Podlaskim. 2. Podniesienie świadomości społeczności lokalnej na temat kultury i tradycji poprzez organizację wystaw i spotkań z historią (dostosowanych również do potrzeb osób niepełnosprawnych) 3. Zwiększenie dostępności społeczeństwa do obiektów dziedzictwa kulturowego w zespole poklasztorowym w Bielsku Podlaskim poprzez poprawę ich stanu technicznego. 4. Rozszerzenie oferty kulturalnej zespołu poklasztorowego w Bielsku Podlaskim poprzez renowację i zabezpieczenie dóbr dziedzictwa kulturowego oraz umożliwienie szerszego dostępu do bezcennych dóbr kultury (w tym osobom niepełnosprawnym). 5. Wykonanie prac konserwatorsko – budowlanych w zabytkowym zespole poklasztorowym. 6. Zakupienie wyposażenia (z uwzględnieniem rozwiązań TIK) związane ze stworzeniem powierzchni wystawienniczej oraz dostosowanie możliwości zwiedzania wystaw do osób niepełnosprawnych. <p>Zespół poklasztorny oo. Karmelitów w Bielsku Podlaskim posiada wyjątkowa wartość historyczną jest elementem dziedzictwa kulturowego, stanowi materialny ślad przeszłości, jest także ucieleśnieniem i świadectwem ważnej idei, budujących naszą tożsamość narodową w sferze podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej. Spośród tysięcy kompleksów klasztornych i kościołów wznoszonych w Polsce w XVII wieku, do naszych czasów przetrwały jedynie nieliczne. Niewielki procent ocalałych obiektów zachował się w swej pierwotnej postaci, poprzez nieubłagany upływ czas niosący za sobą naturalne procesy starzenia się budynków, ale ponad to kompleksy te były także niszczone, grabione i palone jako zabytki narodowej kultury w okresie zaborów, a także polskiej powojennej rzeczywistości. Nieliczne z tych, które przetrwały niszczeń nadal, głównie dlatego, że ich obecni właściciele nie mają funduszy na renowację.</p> <p>Celem projektu jest zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, realizowane poprzez konserwację i rewaloryzację zabytków nieruchomych oraz ich udostępnienie na cele publiczne w ramach poprawy stanu technicznego obiektu zabytkowego położonego na terenach uboższych gospodarczo i turystycznie oraz zachowanie i zabezpieczenie zabytku przed dalszą postępującą degradacją obiektu mającego dużą rangę historyczną; promowanie kultury i tradycji miasta, wzbogacenie oferty turystycznej miasta. Efektem realizacji powyższych celów będzie zwiększenie dostępności do zabytku społeczności lokalnej, podniesienie</p>

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>atrakcyjności miasta i regionu oraz wykorzystania przez nie potencjału związanego z posiadanym dziedzictwem kulturowym oraz stworzenie trwałych podstaw dla harmonijnego funkcjonowania obiektu zabytkowego we współczesnym, podlegającym dynamicznym nierzadko nieodwracalnym zmianom otoczenia, podtrzymanie tożsamości kulturowej, zachowanie tradycji dziedzictwa kulturowego oraz ocalenie, wyeksponowanie i podniesienie walorów artystycznych XVII wiecznego obiektu zabytkowego. Dzięki realizacji nakreślonych wyżej celów obiekt zabytkowy, zachowa status materialnych świadectw minionych wieków, pozostanie integralną pełnoprawną częścią czasów obecnych i przyszłych.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Realizacja projektu ma za zadanie zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego obiektu zabytkowego oo. Karmelitów w Bielsku Podlaskim. Zadanie obejmuje kontynuację prac remontowych rozpoczętych w 2013r. i realizowanych w ramach posiadanych środków finansowych co roku przez kolejne lata. Projekt obejmuje zadania remontowo konserwatorskie polegające na wykonaniu nowych tynków zewnętrznych renowacyjnych na budynku zespołu poklasztornego w zakresie wykonania tynków renowacyjnych ścian zewnętrznych wraz z elementami dekoracyjnymi w postaci gzymsów i listew, wykonanie tynków renowacyjnych wewnętrznych łącznika i 2 wieżyczek, wykonanie remontu sali widowiskowej oraz wymiany nawierzchni 2 dziedzińców, przebudowę kanalizacji deszczowej i sanitarnej. Wykonanie tynków renowacyjnych na kościele Parafialnym p/w Matki Bożej z Góry Karmel wchodzącym w skład zespołu poklasztornego. Prace przy tynkach będą polegały na obiciu istniejących starych tynków zewnętrznych na pow. ok. 3200 m², wykonaniu robót zgodnie z technologią renowacji obiektów zabytkowych oraz wykonaniu nowych tynków renowacyjnych zewnętrznych wraz z malowaniem farbami emulsyjnymi zewnętrznymi. Zakres prac tynków wewnętrznych obejmuje obicie ok. 500m² starych tynków oraz wykonanie nowych tynków renowacyjnych z zachowaniem pełnej technologii robót i malowanie tynków wewnętrznych w ilości ok 2000 m². Pozostałe prace obejmują przebudowę sieci kanalizacyjnej oraz wykonanie nawierzchni na 2 dziedzińcach zespołu oo. Karmelitów. W ramach prac konserwatorskich planowane jest również wykonanie remontu 2 wieżyczek przy zespole poklasztornym oraz wyposażenie w ekspozaty wystawiennicze i TIK.</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Zabytki, dzieła sztuki, tradycja i dorobek kulturalny stanowią ważną część polskiego, europejskiego światowego dziedzictwa, są wyznacznikiem naszej tożsamości, a ich ochrona jest naszym konstytucyjnym obowiązkiem. Stanowią o naszych korzeniach i naszej tożsamości cywilizacyjnej. Dają nam odpowiedź na pytanie kim jesteśmy, kształtują naszą świadomość oraz pozwalają funkcjonować w przestrzeni fizycznej, społecznej i kulturowej. Bez tożsamości trudno mówić o współpracy na rzecz przyszłości. Dziedzictwo kulturowe to ważny czynnik życia i działalności człowieka. Stanowi dorobek materialny, duchowy poprzednich pokoleń oraz dorobek naszych czasów. Oznacza wartość – materialną lub niematerialną – przekazaną przez przodków i</p>

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>określającą naszą kulturę. Zawiera w sobie wszystkie skutki środowiskowe wynikające z interakcji pomiędzy ludźmi a otoczeniem na przestrzeni dziejów. Zabytki mają znaczenie ogólnoswiatowe, stanowią istotną wartość dla ludzi niezależnie od ich kultury, rasy czy religii. Fundamentem tożsamości jest dziedzictwo kulturowe. Zabytki to dziedzictwo kształtujące tożsamość społeczną i budujące poczucie więzi narodowej, stanowią materialny ślad przeszłości, często są także ucieleśnieniem i świadectwem jakiejś ważnej idei, budując naszą tożsamość i przynależność narodową i regionalną. Pełnią również ważną rolę w kształtowaniu przyjaznego otoczenia człowieka.</p> <p>Zespół poklasztorny oo. Karmelitów jest pomnikiem historii ówczesnej jak i współczesnej. W okresie powojennym (1945-1957) zostały bezprawnie zajęte przez Powiatowy Urząd Bezpieczeństwa. UB zajęło obiekt we wrześniu/październiku 1944r. W budynku głównym, otoczonym murem w kształcie czworoboku z wieżyczkami, urządzono m.in. pokoje przesłuchań, świetlicę, kuchnię i stołówkę. W niewielkim budynku znajdującym się na wewnętrznym dziedzińcu urządzono areszt.</p> <p>Obecnie Zespół poklasztorny jest udostępniony na cele społeczne. Do niedawna w pomieszczeniach klasztoru pokarmelickiego mieściła się Państwowa Szkoła Muzyczna I st., obecnie mieszczą się Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych z codzienną terapią. Z zajęć korzysta 35 osób niepełnosprawnych. Jest tu siedem pracowni by zapewnić atrakcyjne, twórcze spędzenie wolnego czasu dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością poza domem i środowiskiem szkolnym włączając ich do szerszego uczestnictwa w obieg miejscowej kultury jako twórców i wykonawców: krawiecko hafciarska, florystyczna, gospodarstwa domowego, pracownia multimedialna, techniczna, doświadczania muzyki, teatru i świata. W prawym skrzydle mieści się siedziba przedszkola parafialnego „Karmelki” do którego obecnie uczęszcza 135 dzieci. Przedszkole cieszy się nieustannie szerokim, rosnącym zainteresowaniem. Przedszkole oferuje regularne cotygodniowe zajęcia ze specjalistami, między innymi z rytmiki, tańca, plastyki (malarstwa i rzeźby), katechezy religijnej i chóru, języka angielskiego, łacińskiego i ćwiczeń logopedycznych. Ponadto raz w miesiącu przedszkole odwiedza teatr wystawiający przedstawienia dla dzieci, kilkakrotnie w ciągu roku organizowane są z dziećmi wycieczki autokarowe (np. do Centrum Nauki Kopernik w Warszawie), pikniki rodzinne, etc. Ponadto w auli znajdującej się w budynku zespołu poklasztornego są organizowane koncerty dla mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, są również wyświetlane filmy.</p> <p>Zachowanie zespołu oo. Karmelitów przyczyni się do podnoszenia świadomości społeczności lokalnej tym bardziej, że obiekt posiada bogatą historię związaną ze społecznością lokalną miasta Bielsk Podlaski. Społeczność Bielska Podlaskiego jest zróżnicowana zarówno religijnie, kulturowo jak i etnicznie. Katolicy i prawosławni stanowią od wieków trzon wyznaniowy tego miasta. Miejscowi katolicy oraz wyznawcy prawosławia aktywnie angażują się w życie swoich parafii. Parafia p.w. Matki Bożej z Góry Karmel wyróżnia się na tle lokalnych kościołów i cerkwi. Z inicjatywy proboszcza oraz innych, pracujących na Parafii księży organizowane są m.in.: spotkania z weteranami, historykami, osobami zasłużonymi dla</p>

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>miejscowej kultury, wyjazdy wakacyjne dla dziewcząt i chłopców, pielgrzymki (krajowe i zagraniczne), przedstawienia (np. jasełka), konkursy (np. piosenki młodzieżowej, najpiękniejszej i największej palmy wielkanocnej, pieśni patriotycznej), mecze piłkarskie, siatkarskie oraz koszykarskie. Stanowiąc ważne centrum nauki i patriotyzmu, Parafia utrwała pamięć o lokalnej historii oraz motywuje mieszkańców do pielęgnowania dawnych tradycji i obrządków, leżących u podstaw polskiej kultury narodowej. Klasztor oo. Karmelitów pełni w tym ważną rolę gdyż posiada pomieszczenia umożliwiające organizowanie wspólnych spotkań mieszkańców. Na dziedzińcu zespołu poklasztornego są organizowane kilkakrotnie w roku pikniki rodzinne. Za wstęp do obiektu nie są pobierane żadne opłaty.</p> <p>Analiza popytu</p> <p>Kościół Parafialny p.w. Matki Bożej z Góry Karmel w Bielsku Podlaskim obecnie jest licznie odwiedzany przez parafian podczas mszy oraz uroczystości kościelnych. Parafia pełniąc funkcję społeczno – kulturowe utrwała pamięć o lokalnej historii oraz motywuje mieszkańców do pielęgnowania dawnych tradycji i obrządków, leżących u podstaw polskiej kultury narodowej. Poza działalnością liturgiczną parafia jest aktywnym animatorem życia społeczno – kulturalnego, organizuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkania z weteranami, historykami, osobami zasłużonymi dla miejscowej kultury, - wyjazdy wakacyjne dla dziewcząt i chłopców, - pielgrzymki (krajowe i zagraniczne), - przedstawienia (np. jasełka), - konkursy (np. piosenki młodzieżowej, najpiękniejszej i największej palmy wielkanocnej, pieśni patriotycznej), - mecze piłkarskie, siatkarskie oraz koszykarskie, - projekcje filmów. <p>Parafia do tej pory nie prowadziła dokładnych statystyk dotyczących liczby uczestników powyższych wydarzeń kulturalnych ale dane szacunkowe określają ilość uczestników na rząd wielkości ok. 2500 osób (dzieci i młodzież, seniorów).w skali roku.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Szacunkowy koszt projektu to ok. 4 500 000,00 zł w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - remont budynków i placów poklasztornych – 2 500 000 zł - remont 2 wieżyczek i wyposażenie: gabloty, TIK, monitoring – ok. 350 000,00 zł - remont kościoła parafialnego (elewacji) 1 500 000 zł - system antywłamaniowy i monitoring całego kompleksu - ok. 150000 zł <p>Szacunkowe (oczekiwane) wsparcia finansowego, jakie jest ze źródeł finansowania RPO, EFS, EFRR, budżet Miasta, środków prywatnych i innych to ok. 95% całości zamierzenia.</p> <p>Oczekiwane i przewidywane źródła finansowania:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego w ramach Dziedzictwo kulturowe - Ochrona zabytków - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 – Działania 8.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego - PEFRON w ramach dotacji na dostosowanie obiektu dla osób

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>niepełnosprawnych</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Działanie 3.1 Kształcenie i edukacja, Poddziałanie 3.1.1 Zapewnienie równego dostępu do wysokiej jakości edukacji przedszkolnej - Dotacje Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Białymstoku na ochronę zabytków - Urząd Miasta Bielsk Podlaski w ramach dotacji na zabytki - Starostwo Powiatowe w Bielsku Podlaskim w ramach dotacji na stowarzyszenia.
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Wskaźniki produktu:</p> <p>Liczba zabytków obiektów objętych wsparciem – 2 szt.</p> <p>Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne - 250 osób;</p> <p>Stworzenie miejsca pamięci narodowej z wyposażeniem oraz sprzętem TIK (muzeum w 2 wyremontowanych wieżyczkach) – 1 szt</p> <p>Przystosowane obiekty dla osób niepełnosprawnych – 2 szt</p> <p>Zagospodarowane dwa patia – ok 950m2</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Dziedzictwo kulturowe jest pojęciem złożonym, wieloaspektowym i, jak sama kultura, niemierzalnym oraz trudnym do jednoznacznego zdefiniowania. Jest to przede wszystkim świadectwo tego, jak żyły kolejne pokolenia. Dziedzictwo to także krajobraz przekształcony przez człowieka. Zatem można uznać, że dziedzictwo stanowi historię miejsc i ludzi, którzy w tych miejscach żyją. Taki „spadek” po przodkach jest o tyle ważny, że decyduje o tożsamości, która z kolei jest odpowiedzialna za integrację społeczności lokalnej i stanowi mobilizację do wspólnej aktywności.</p> <p>W ramach dziedzictwa kulturowego wymienić można dwie główne, wzajemnie powiązane grupy: dorobek kultury materialnej oraz dorobek w ramach kultury duchowej. O ile elementy kultury materialnej nietrudno zdefiniować, są to bowiem konkretne obiekty łatwe do opisanego i zlokalizowania (tzw. zabytki nieruchome, zabytki ruchome i zabytki archeologiczne), o tyle składniki kultury niematerialnej stanowią kategorię bardzo szeroką, obejmującą zachowania, umiejętności, tradycje, folklor czyli zjawiska znacznie trudniejsze do zdefiniowania.</p> <p>Te wartości najwyższe wymagające troski i ochrony stanowią to, co nie tylko nazywamy dobrem narodowym, ale również to co jest walorem poszczególnych regionów i społeczności lokalnych. Dziedzictwo regionalne jest w ostatnim okresie coraz bardziej doceniane i szanowane. Każdy rodzaj dziedzictwa powinien być chroniony jak swój własny. Każda kultura, tradycja, przekaz kulturowy, zabytek materialny i kultura duchowa, mająca odniesienie w naszym obszarze kulturowym nie mogą być dla nas obojętne. Świadoma partycypacja społeczna w procesie interpretacji dziedzictwa kulturowego jest elementem budowy wspólnej tożsamości, a pośrednio więzi międzyludzkich i zaufania, które ułatwia interakcję oraz współdziałanie i jest kluczowym czynnikiem rozwoju kapitału społecznego. Dla osiągnięcia tego</p>

Przedsięwzięcie nr 18	
	<p>stanu konieczna jest poprawa stanu zachowania dziedzictwa, jak również stworzenie możliwości jego bezpiecznej eksploatacji przez ogół społeczeństwa, w tym osoby niepełnosprawne.</p> <p>W związku z powyższym trudne jest jednoznaczne określenie liczbowe ilości bezpośrednich efektów realizacji projektu.</p> <p>Szacowane efekty to:</p> <p>1/zmniejszenie bezrobocia - jeden etat pracy osoba odpowiedzialna za muzeum (w 2 wieżyczkach), oraz około 3-4 miejsca pracy około turystycznej,</p> <p>2/ ok. 500 osób odwiedzających rocznie zespół poklasztorny,</p> <p>3/ok. 1500 osób biorących każdorazowo w koncertach, wystawach, piknikach, itp. – zwiększenie bezpieczeństwa i integracji społecznej oraz zmniejszenie ilości osób wykluczonych a w szczególności seniorów;</p> <p>4/ odrestaurowany kompleks obiektów zabytkowych – poprawa przestrzeni centrum miasta</p> <p>5/ zwiększenie integracji mieszkańców i pobudzenie ich aktywność lokalnej,</p> <p>6/ zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego.</p>

Przedsięwzięcie nr 19	
1.Nazwa / tytuł projektu	Przyjazne przestrzenie publiczne
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski, Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielsku Podlaskim, Spółdzielnia Mieszkaniowa Podlasie
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie. Poszczególne działania przez odpowiednich realizatorów. Działanie 1- Miasto Bielsk Podlaski Działanie 2- Spółdzielnia Mieszkaniowa Podlasie Działanie 3- Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielsku Podlaskim, przy ul. 11 listopada 10
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt będzie zlokalizowany przy ulicy Krynicznej w Bielsku Podlaskim, przy ul. Jagiellońskiej (działka o nr geod. 5169/14), Sienkiewicza(działka o nr geod. 1611/18), Żeromskiego (działka o nr geod. 5243) na ul. Białowieska (działka o nr geod. 5187/1)
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Projekt dotyczy sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennie-funkcjonalnej.
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Głównym celem projektu jest zagospodarowanie i rewitalizacja przestrzeni publicznych w celu stworzenia bezpiecznego miejsca spotkań, rekreacji wielopokoleniowej mieszkańców obszaru Śródmieścia, podobszaru POM, miejsca przyjaznego przedsiębiorcom, bezpiecznego dla mieszkańców.</p> <p>Zagospodarowanie przestrzeni publicznych pozwoli na organizację czasu wolnego dla wszystkich grup społecznych w różnym zakresie wiekowym. Tak zorganizowane przestrzenie rozrywki będą</p>

Przedsięwzięcie nr 19	
	<p>konsolidowały poszczególne grupy społeczne. Staną się miejscem spotkań i aktywności społecznej. Dodatkowo poprawią kondycję fizyczną, zdrowotną osób korzystających z urządzeń siłowni zewnętrznych.</p> <p>Rewitalizacja targowiska miejskiego będzie miała na celu stworzenia tam przyjaznej przestrzeni dla powstawania i funkcjonowania małych podmiotów działalności gospodarczej, zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom.</p> <p>Obecnie funkcjonujące targowisko jest miejscem prowadzenia działalności gospodarczej głównie przez małe lokalne podmioty gospodarcze. Poprawa infrastruktury targowiska, wykonanie parkingów, chodników, oświetlenia w znacznym stopniu wpłynie na poprawę bezpieczeństwa mieszkańców, w tym osób niepełnosprawnych. W dniach największej intensywności handlu targowisko jest miejscem niebezpiecznym dla mieszkańców z uwagi na dużą ilość poruszających się tam samochodów (jeżdżących po chodnikach, parkujących w miejscach do tego nieprzeznaczonych, zasłaniających widoczność) stanowiących zagrożenie dla osób pieszych. W momencie niesprzyjających warunków atmosferycznych (opady deszczu, śniegu) brak zadaszeń na stoiskach (które chroniłyby osoby kupujące) wpływa na zmniejszenie ilości dokonywanych zakupów, co pośrednio wpływa na kondycję lokalnych przedsiębiorców.</p> <p>Wykonanie oświetlenia na terenie targowiska zapewni bezpieczeństwo wieczorami okolicznym mieszkańcom. W godzinach wieczornych gromadzą się tam grupy młodzieży, dorosłych, spożywające alkohol, będące często agresywnymi.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Projekt obejmie następujące działania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przebudowa rynku miejskiego (ul. Kryniczna) wraz z wykonaniem zadaszenia, oświetlenia, stoisk handlowych, chodników i parkingów. 2. Wykonanie napowietrznej siłowni przy ul. Białowieskiej (podobszar POM): <ol style="list-style-type: none"> 2.1 zagospodarowanie terenu na utworzenie siłowni pod chmurką, 2.2 doświetlenie obiektu; 2.3 monitoring obiektu i części parkingu. 3. Utworzenie wielopokoleniowych parków rozrywki na ulicach Jagiellońskiej, Sienkiewicza, Żeromskiego <ol style="list-style-type: none"> 3.1. utworzenie placu zabaw dla najmłodszych dzieci wyposażonego w: <ol style="list-style-type: none"> 1) zestaw zabawkowy ze ślizgiem; 2) huśtawkę wahadłową z dwoma siedziskami; 3) huśtawkę typu ważka; 4) karuzelę tarczową; 5) piaskownicę. 3.2. Utworzenie zewnętrznej siłowni dla młodzieży i osób dorosłych wyposażonej w : <ol style="list-style-type: none"> 1) zestaw wieloczynnościowy; 2) orbitek; 3) wyciąg górny dwustanowiskowy; 4) drabinkę + prasę nożną;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 19	
	<p>5) wyciskanie w pozycji siedzącej dwustanowiskowe; 6) wioślarz; 7) twister. 3.3. Postawienie wygodnych ławek z oparciami dla osób starszych. 3.4. Ogrodzenie całego terenu rekreacyjnego.</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Działanie 1- Właściciele podmiotów gospodarczych działających na terenie rewitalizacji, mieszkańcy Śródmieścia; Działanie 2- mieszkańcy osiedla podobszaru POM, ludzie mieszkający w zabudowie wielorodzinnej dbający o zdrowy tryb życia Działanie 3 – dzieci, młodzież, osoby dorosłe z obszaru Śródmieścia</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Działanie 1- 2 000 000 zł Planuje się pozyskanie dofinansowania z: EFRR, EFS, krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki z innych źródeł Działanie 2- 40 000 zł (środki Spółdzielni Mieszkaniowej Podlasie i inne zewnętrzne w miarę możliwości pozyskiwania) Działanie 3 – 300 000zł (środki Spółdzielni Mieszkaniowej i inne zewnętrzne w miarę możliwości pozyskiwania.</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Liczba zrewitalizowanych obiektów miejskich- 1 Liczba nowoutworzonych siłowni na podobszarze POM- 1 Liczba utworzonych wielopokoleniowych parków rozrywki- 3</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Realizacja projektu wpłynie na poprawę funkcjonowania lokalnych podmiotów gospodarczych działających na terenie targowiska, Wykonanie oświetlenia zwiększy poczucie bezpieczeństwa osób, które przechodzą wieczorami na tym terenie, Wykonanie chodników, parkingów wpłynie na bezpieczeństwo kupujących. Zostaną utworzone tereny rekreacyjne na ulicach Jagiellońska, Sienkiewicza, Żeromskiego dla mieszkańców 27 budynków mieszkalnych- 650 mieszkań- miejsce spotkań wielopokoleniowych. Zostanie utworzona siłownia napowietrzna dla mieszkańców podobszaru POM. Nastąpi zmniejszenie kosztów opieki zdrowotnej poprzez zapobieganie otyłości, cukrzycy, chorobom układu krążenia i innym. Nastąpi integracja społeczna wielopokoleniowa.</p>

Przedsięwzięcie nr 20	
1. Nazwa / tytuł projektu	Bezpieczna kobieta- kurs samoobrony i ratownictwa medycznego dla dziewcząt i kobiet
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Urząd Miasta Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	We współpracy z Bielskim Domem Kultury i organizacją pozarządową
4. Lokalizacja projektu	Bielski Dom Kultury, ul. 3 Maja 2

Przedsięwzięcie nr 20	
na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 do 2023
6. Sfera projektu	społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>We współczesnym świecie agresja staje się powszechna i dosięga prawie wszystkich. W celu zwiększenia bezpieczeństwa planowana jest realizacja kursu samoobrony dla kobiet i dziewcząt. Uważa się, że kobieta jest łatwiejszym celem ataku, że będzie stawiała mniejszy opór i że nie będzie w stanie skutecznie się obronić. Samoobrona to nie tylko nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacji zagrożenia, ale poprawa i utrzymanie sprawności fizycznej. Realizacja projektu pozwoli zwiększyć szanse przetrwania dziewcząt i kobiet w ekstremalnych sytuacjach, w których kobiety często padają ofiarami. Realizacja zadania pozwoli zmniejszyć ryzyko napadu lub utraty zdrowia, czy życia podczas niespodziewanego ataku w różnego rodzaju sytuacjach. Kobiety i dziewczęta dowiedzą się, jak do obrony własnej wykorzystać przedmioty codziennego użytku, które stają się niezwykle pomocnymi narzędziami ułatwiającymi obronę przed napastnikiem. Podczas tych zajęć nauczą się jak mogą w prosty sposób bronić przed napastnikiem nieuzbrojonym jak i uzbrojonym.</p> <p>Celem prowadzonego kursu samoobrony dla kobiet będzie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nabycie podstawowej umiejętności oceny zagrożeń; • nabycie pewności siebie oraz wyzbycie się syndromu ofiary; • nauka wyzwalań kontrolowanego instynktu walki w sytuacjach zagrożenia; • poprawa sprawności fizycznej osób ćwiczących w zakresie wszystkich cech motorycznych • budowanie świadomości i utrzymywanie „bezpiecznego dystansu”; • nauka skutecznych odruchów w reakcji na atak,
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Realizacja projektu zostanie zlecona organizacji pozarządowej w trybie otwartego konkursu ofert.</p> <p>Program kursu zakłada:</p> <p>naukę technik atakowania: podstawowymi ciosami oraz kopnięciami zmodyfikowanymi pod kątem skutecznego zastosowania ich przez kobiety,</p> <p>naukę stosowania najprostszyc dźwigni,</p> <p>poznanie miejsc wrażliwych na ciele człowieka, czyli tych które powinny być atakowane w pierwszej kolejności w sytuacji samoobrony,</p> <p>naukę technik obrony przed: uderzeniami, kopnięciami, chwytami, chwytami za ubranie, duszeniami, obchwytem tułowia, atakami kiedy kobieta znajduje się na ziemi oraz innymi sytuacjami zagrożenia które najczęściej zdarzają się kobietom w różnych miejscach (ulica, winda, schody , teren leśny),</p> <p>realizację tematyki psychologicznej aspektów samoobrony (panowanie nad stresem, trzeźwość umysłu podczas obrony),</p> <p>realizację tematyki prewencji (rozpoznawanie zagrożeń, unikanie</p>

Przedsięwzięcie nr 20	
	<p>miejsc niebezpiecznych, zapobieganie sytuacjom niebezpiecznym, wczesna reakcja), poznanie zasad przybierania postaw i pozycji ciała w sytuacji zagrożenia, naukę podstawowych rzutów i podcięć, wykorzystanie do obrony przedmiotów które znajdują się w pobliżu, poznanie podstaw psychologii agresji, poznanie technik i taktyk obrony w pomieszczeniach zamkniętych, zasady obrony i taktyki walki przy próbie gwałtu, kształtowanie cech motorycznych niezbędnych w samoobronie takich jak: siła, szybkość, wytrzymałość, poprawę ogólnej sprawności fizycznej. W rama realizacji projektu przewidziana jest również realizacja kursu ratownictwa skierowanego do kobiet i dziewcząt.</p>
9. Grupa odbiorców	Dziewczęta i kobiety, głównie z terenu Śródmieścia, podobszaru POM, Żarniewicza-Dubiażyńska
10. Szacunkowy koszt projektu	20 000 zł Środki budżetu miasta, środki własne organizacji pozarządowej, środki zewnętrzne publiczne i inne 80%- środki budżetu miasta 20 %- pozostałe
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	- realizacja 4 edycji kursów samoobrony i ratownictwa
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	- zwiększenie poczucia bezpieczeństwa min. 40 kobiet i dziewcząt

Przedsięwzięcie nr 21	
1. Nazwa / tytuł projektu	Rewitalizacja terenów zielonych w Bielsku Podlaskim
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	jednostki organizacyjne Miasta Bielsk Podlaski (np. Bielski Dom Kultury, szkoły, przedszkola), organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Park Królowej Heleny (teren położony przy ulicy M. Kopernika), Park Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski (teren położony przy ul. Białowieskiej) Skwer im. Izabeli Branickiej
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2017 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Przestrzenno –funkcjonalna Społecznej Środowiskowej

Przedsięwzięcie nr 21	
<p>7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu</p>	<p>Głównym celem przedsięwzięcia jest poprawa jakości życia mieszkańców Bielska Podlaskiego poprzez zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej pełniącej funkcje rekreacyjne, zdrowotne, ochronne i biologiczne.</p> <p>Przyczyny interwencji:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna ilość obszarów zielonych dostępnych i przystosowanych do potrzeb mieszkańców miasta, - brak odpowiedniego zaplecza infrastrukturalnego do organizowania imprez plenerowych, - hałas komunikacyjny (drogowy) spowodowany dużym natężeniem ruchu w mieście, - brak ogólnodostępnych miejsc rekreacji i wypoczynku, - zdegradowana zieleń miejska – degradacja funkcjonalna, - brak wystarczającego wyposażenia terenów zieleni w ciągi komunikacyjne, powodujące niszczenie istniejących trawników, -nieprzystosowanie terenów do potrzeb mieszkańców, co wiąże się z ograniczonym ich użytkowaniem, - uzależnienia, problemy społeczne, bezrobocie, - zły stan techniczny istniejących nawierzchni na niektórych obszarach zieleni, - brak ścieżek tematycznych podkreślających walory przyrodnicze terenów zieleni w mieście, - niedostateczne działania zmierzające do podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców miasta. <p>Realizacja zadania stanowi odpowiedź na wyżej wymienione problemy.</p> <p>Park Królowej Heleny , Króla Jagiellończyka Króla Polski i skwer im. Izabeli Branickiej znajdują się w centrum miasta, a zarazem w centrum obszaru przeznaczanego do rewitalizacji. Teren ten jest dotknięty szeregiem problemów społecznych wynikających z uzależnień, bezrobocia, niepełnosprawności, a także bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych.</p> <p>Rewitalizacja terenów zieleni przyczyni się do wprowadzenia dla mieszkańców miasta dodatkowych funkcji wypoczynkowych i rekreacyjnych. Odnowieniu ulegną istniejące kliny zieleni. Tereny zielone wzbogacone zostaną nowymi gatunkami roślin.</p> <p>Wprowadzone zostaną rozwiązania korzystne dla ochrony przyrody w tym min. budki lęgowe dla ptaków, karmniki. Zaplanowano również wkomponowanie nowej fontanny, stolików z ławkami na których jest plansza szachowa oraz zostanie zrewitalizowana Góra Zamkowa. Przewidziane jest również utworzenie ścieżki edukacyjnej wykorzystując występującą oraz nowo nasadzoną roślinność.</p> <p>Poprzez budowę siłowni zewnętrznej oraz placu zabaw propagowane będą zasady aktywnego spędzania czasu i zdrowego trybu życia. Docelowo w nowym amfiteatrze będzie odbywać się szereg imprez plenerowych. Za sprawą nowoczesnego oświetlenia parkowego oraz rozdzielenia ciągu pieszego od ścieżki rowerowej wzrośnie poziom bezpieczeństwa.</p>

Przedsięwzięcie nr 21	
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Jest to ogólnodostępna przestrzeń publiczna, jednak nie odpowiada współczesnym standardom stawianym przed przestrzeniami publicznymi.</p> <p>Przedmiotem projektu jest rewitalizacja Parku Królowej Heleny, Parku Aleksandra Jagiellończyka Króla Polski oraz Skweru im. Izabeli Branickiej.</p> <p>W zakresie zieleni planowane prace będą obejmowały odtworzenie i wprowadzenie nowych nasadzeń, uporządkowanie zieleni, wprowadzenie rozwiązań korzystnych dla ochrony przyrody tj. urządzenie terenów zielonych, wprowadzenie zieleni piętrowej, osłonowej z gatunków rodzimych. W zakresie robót budowlanych przewidziano: wzniesienie amfiteatru miejskiego, wykonanie nawierzchni i utwardzeń, wykonanie elementów małej architektury, wykonanie oświetlenia, remont elewacji budynku toalety publicznej, poprzez wprowadzenie rusztu zewnętrznego i wprowadzenie nasadzeń pnących, w celu uzyskania efektu zielonej elewacji, remont pieszego mostu istniejącego, wykonanie nowej alei parkowej, wykonanie nowego ciągu pieszego, wykonanie oświetlenia, prace z zakresu zieleni, regulacja skarp brzegowych, budowa ścieżki rowerowej, wykonanie ścieżki tematycznej wraz z pomostami, tablice informacyjne, wykonanie placu zabaw, siłowni zewnętrznej oraz fontanny.</p> <p>W ramach działań społecznych na terenie parków przewiduje się: organizację imprez plenerowych, koncertów, spektakli, zajęć edukacyjno-przyrodniczych dla dzieci, pikników, wystaw, zajęć sportowych dla mieszkańców miasta. Oprócz tego, ważnym elementem parków będzie utworzenie ścieżki dydaktycznej, która pozwoli zapoznać się dzieciom i młodzieży z walorami przyrodniczymi. Podmiotami zaangażowanymi w działania prospołeczne będą Bielski Dom Kultury, szkoły, przedszkola, organizacje pozarządowe, lokalni przedsiębiorcy.</p>
9. Grupa odbiorców	Mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski, mieszkańcy gminy, powiatu, województwa, turyści.
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Zagospodarowanie zieleni - ok 2 000 000,00 zł</p> <p>Amfiteatr - ok 3 000 000,00 zł</p> <p>EFRR, EFS, FS krajowe środki publiczne, budżet miasta, środki prywatne, środki z innych źródeł</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Trzy zrewitalizowane parki.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba organizowanych imprez plenerowych tj. koncertów, pikników, wystaw – ok. 20 szt. (na rok).

Przedsięwzięcie nr 22	
1. Nazwa / tytuł projektu	Scena przy Bibliotece

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 22	
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miejska Biblioteka Publiczna
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Fundacja Teatr Czrevo Stowarzyszenie Edukacji Filmowej
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	ul. Kazimierzowska 14
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od stycznia 2018 do grudnia 2023
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	problemem społecznym jest niska aktywność kulturalna ze względu na brak ośrodków takich jak teatr czy kino. Uruchomienie sceny otworzy możliwość uczestnictwa w kulturze oraz spełni funkcję pedagogiczną kształtującą odbiorcę teatralnego umiającego interpretować formę teatralną.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Przygotowanie profesjonalnych spektakli teatralnych opartych na tekstach kultury odwołujących się do historii i tradycji kultury regionu, połączonych z edukacją uczestnictwa w kulturze i analizy dzieła artystycznego w formie warsztatów i gier edukacyjnych.
9. Grupa odbiorców	osoby w każdym wieku, głównie z obszaru rewitalizacji.
10. Szacunkowy koszt projektu	25.000 zł/rocznie MKiDN, w latach 2018-2023 koszt projektu to 150.000 zł
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Kształtowanie nawyku uczestniczenia w życiu kulturalnym Przygotowanie do odbioru dzieła literackiego, plastycznego, muzycznego. Rozbudzanie wrażliwości estetycznej i zachęcanie do twórczej ekspresji, rozwijanie uzdolnień indywidualnych Kształtowanie kompetencji odbiorcy sztuki i przyszłego twórcy
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	20 spektakli rocznie ok. 1000 odbiorców rocznie

Przedsięwzięcie nr 23	
1. Nazwa / tytuł projektu	Klub Filmowy
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miejska Biblioteka Publiczna

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 23	
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Stowarzyszenie Edukacji Filmowej
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	ul. Kazimierzowska 14
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od stycznia 2018 do grudnia 2023
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Niska aktywność społeczna zdeterminowana brakiem ośrodków kultury takich jak miejski teatr czy kino. Repertuar kina będzie realizował cele edukacji międzykulturowej, która pozwoli przybliżyć charakter i tradycje innych kultur - propagowanie otwartej postawy wobec różnorodności kulturowej.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Cykl filmowy mający wysoką wartość merytoryczną odwołujący się do przybliżenia odbiorcy innego świata, zachęcający do poznania go i rozbudzenia jego autentycznej ciekawości. Każdy seans poprzedzony prelekcją lub spotkaniem z twórcą. Dla szkół możliwość zrealizowania zajęć lekcyjnych dot. przedstawianej tematyki (scenariusze zajęć). W okresie wakacyjnym możliwe kino plenerowe.
9. Grupa odbiorców	osoby w każdym wieku, głównie z obszaru rewitalizacji
10. Szacunkowy koszt projektu	10.000 zł/rocznie w latach 2018-2023 szacunkowy koszt projektu to 60.000 zł środki własne, MKiDN
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Kształtowanie nawyku uczestniczenia w życiu kulturalnym. Przygotowanie do odbioru dzieła filmowego. Rozbudzanie wrażliwości estetycznej i zachęcanie do twórczej ekspresji, rozwijanie uzdolnień indywidualnych. Kształtowanie kompetencji odbiorcy sztuki i przyszłego ich twórcy.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	6 projekcji rocznie połączonych ze spotkaniami z twórcami. ok.400 osób rocznie

Przedsięwzięcie nr 24	
1. Nazwa / tytuł projektu	Czytelnia w Plenerze
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miejska Biblioteka Publiczna

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 24	
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	ul. Kazimierzowska 14
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od stycznia 2018 do grudnia 2023
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Podniesienie poziomu czytelnictwa
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Czytelnia w plenerze będzie mogła włączać się w kalendarz imprez realizowanych w przestrzeni miejskiej np. Dni Bielska, ale firmować też własne imprezy, takie jak Tydzień Bibliotek, czy Wakacje z Biblioteką. Projekt zakłada przygotowanie stanowisk do czytania czasopism poza budynkiem biblioteki. Wsparciem infrastrukturalnym będą warsztaty rodzinne tworzące miejsce tymczasowego placu zabaw przed budynkiem biblioteki w czasie wakacji.
9. Grupa odbiorców	Osoby w każdym wieku, głównie z obszaru rewitalizacji.
10. Szacunkowy koszt projektu	10.000 zł MKiDN,
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Stanowiska czytelnicze w sposób bezpośredni skierowane są do mieszkańców terenów poddanych rewitalizacji. Możliwość partycypacji we wspólnym działaniu ma charakter integrujący, wpisuje się to w propagowanie aktywnej polityki senioralnej; ponadto propagowana jest w ten sposób aktywność intelektualna jaką jest czytanie.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	ok. 200 osób rocznie

Przedsięwzięcie nr 25	
1. Nazwa / tytuł projektu	Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Projekt będzie realizowany we współpracy z organizacjami pozarządowymi w Bielsku Podlaskim

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 25	
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt będzie zlokalizowany w budynku przy ul. Mickiewicza 124 w Bielsku Podlaskim.
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Projekt dotyczy sfery społecznej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Głównym celem projektu jest modernizacja istniejącej infrastruktury w celu adaptacji jej do potrzeb prowadzenia działalności społecznej, kulturalnej, edukacyjnej, zdrowotnej, (w tym dotyczącej osób niepełnosprawnych) przez organizacje pozarządowe.</p> <p>Projekt będzie miał na celu stworzenie warunków do aktywizacji lokalnych społeczności, ich integracji, organizacji zajęć, spotkań, warsztatów, prowadzenia Centrum Integracji Społecznej. W miejscu tym działać będą m.in. organizacje z zakresu pomocy społecznej, zdrowia, kultury, sportu (Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Bielsk Podlaski, Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Szansa, Spółdzielnia Socjalna Integracja, Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych Lazur Nadziei, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku, Stowarzyszenie Poetów Ziemi Bielskiej, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Miejsko – Powiatowe w Bielsku Podlaskim, Stowarzyszenie Miłośników Chóru Pieśni i Tańca „Wasiloczki” i inne).</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Projekt polega na przebudowie budynku handlowo-usługowego w kierunku dostosowania go do potrzeb osób niepełnosprawnych, osób starszych, beneficjentów działań realizowanych przez organizacje pozarządowe. Wykonana zostanie dokumentacja projektowa, uzyskane wymagane uzgodnienia i pozwolenia na budowę, wyłoniony wykonawca w drodze przetargu nieograniczonego. W ramach zadania zostaną utworzone miejsca parkingowe dla korzystających z obiektu (w tym osób niepełnosprawnych).
9. Grupa odbiorców	Organizacje pozarządowe oraz pośrednio mieszkańcy z terenów przeznaczonych do rewitalizacji będący adresatami działań prowadzonych przez te organizacje.
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>2 000 000 zł</p> <p>Planuje się pozyskanie dofinansowania z: EFRR, EFS, PFRON, krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki z innych źródeł</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Liczba wyremontowanych budynków wraz z otoczeniem- 1</p> <p>Liczba organizacji objętych wsparciem- min. 10</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Zwiększenie liczby inicjatyw podejmowanych przez organizacje pozarządowe z zakresu ochrony zdrowia, bezpieczeństwa, pomocy społecznej na rzecz mieszkańców obszarów zdegradowanych;</p> <p>Poprawa jakości działań realizowanych przez te organizacje- zwiększenie ilości odbiorców działań, społecznych, edukacyjnych,</p>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 25	
	zdrowotnych i innych.

Przedsięwzięcie nr 26	
1. Nazwa / tytuł projektu	Rodzina Inwestycja w przyszłość
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Powiat bielski Realizator Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku Podlaskim Ul. 3 Maja 17
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 01 września 2017r. do 31 sierpnia 2019r.
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Celem projektu jest wsparcie rodzin zastępczych, rodzin wychowujących dziecko niepełnosprawne oraz rodzin dysfunkcyjnych przeżywających trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w rozwoju i samodzielnym wypełnianiu funkcji społecznych poprzez wzmocnienie roli i funkcji rodziny, rozwijanie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych rodziny. Usługi społeczne na rzecz rozwoju rodzin mają na celu zapobiec lub zminimalizować negatywne skutki pobytu dzieci w pieczy zastępczej, negatywne skutki niepełnosprawności w rodzinie oraz zapobiec dysfunkcjonalności rodzin mających problem z funkcjonowaniem społecznym. Równoległym celem projektu jest zaktualizowanie wiedzy pracowników jednostek wsparcia rodziny.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	W projekcie przewidziano następujące zadania: 1. Usługi społeczne na rzecz rozwoju rodzin w ramach których odbywać się będą: - zajęcia socjoterapeutyczne, glottodydaktyczne, grupa wsparcia, terapia logopedyczna oraz terapia poprzez teatr dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych oraz pozostających w pieczy zastępczej; - wyjazd na kolonie dla dzieci pozostających w pieczy zastępczej; - grupa wsparcia dla rodziców zastępczych oraz rodziców wychowujących dzieci z niepełnosprawnością; - warsztaty kompetencji wychowawczych oraz warsztaty z elementami treningu umiejętności społecznych dla rodziców; - poradnictwo prawne, mediacje rodzinne dla rodziców. 2. Praca socjalna 3. Szkolenia dla pracowników PCPR oraz Dyrektora placówki o-w typu rodzinnego

Przedsięwzięcie nr 26	
9. Grupa odbiorców	<p>Projekt skierowany jest do 95 osób z powiatu bielskiego, (w tym z miasta Bielsk Podlaski) zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz 8 pracowników jednostek wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej.</p> <p>Wsparciem projektowym zostaną objęte następujące grupy docelowe:</p> <p>I Osoby przebywające w pieczy zastępczej (35 os.) wraz z otoczeniem, tj. rodzicami sprawującymi rodzinną pieczę zastępczą (20 os.)</p> <p>II Rodzice dziecka z niepełnosprawnością (20os.)</p> <p>III Rodziny przeżywające trudności w pełnieniu funkcji o-w, tzw. dysfunkcyjne (10 rodziców + 10 dzieci)</p> <p>IV Pracownicy jednostki wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej (8 os.)</p> <p>Dostępność form wsparcia wpłynie na niwelowanie barier uczestników tj. opieka nad os. zależną, niska motywacja i samoocena, poczucie bezradności, bariera finansowa, niewystarczające wsparcie innych instytucji w zakresie wspierania rodzin i dzieci, brak odpowiedniego dostępu do specjalistów. Projekt odpowiada na potrzeby i oczekiwania zgłaszane przez uczestników tj. nabycie kompetencji życiowych, motywacji do działania, wiary we własne siły, a tym samym zmniejszenie wykluczenia społ.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Wartość projektu: 516 445 zł.</p> <p>W tym wkład dofinansowania EFS: 438 980 zł</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>1. Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie- 95 os. z powiatu bielskiego</p> <p>Mierzone: liczbą deklaracji przystąpienia do projektu, liczbą złożonych formularzy rekrutacyjnych, listą obecności z zajęć, statusem osoby przystępującej do projektu</p> <p>2. Liczba pracowników oraz dyrektor placówki, którzy zaktualizują wiedzę.</p> <p>Mierzone liczbą wydanych certyfikatów.</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>1 Liczba osób, która podniesie wiedzę z zakresu kompetencji wychowawczych -30</p> <p>2 Liczba wychowanków pieczy zastępczej i dzieci z rodzin dysf., u których wzrośnie wiedza dydaktyczna i umiejętności społeczne – 30</p> <p>3 Liczba rodziców, wśród których nastąpi zwiększenie kompetencji życiowych i umiejętności społ.- 20</p> <p>Liczba dzieci, które wyjadą na kolonie – 35</p> <p>Mierzone listą obecności na zajęciach, liczbą wydanych zaświadczeń, ankiety satysfakcji z zajęć.</p>

Przedsięwzięcie nr 27

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 27	
1. Nazwa / tytuł projektu	Centrum Integracji Społecznej
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Szansa”
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Tak - Miasto Bielsk Podlaski
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	ul. Adama Mickiewicza 124
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 do 2023
6. Sfera projektu	Sfera społeczna, sfera gospodarcza, sfera techniczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Aktywizacja społeczna i zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Działania będą miały na celu aktywizację zawodową (usługi opiekuńcze, gastronomia) i społeczną (zajęcia z psychologiem i doradcą zawodowym) Remont budynku wraz z adaptacją
9. Grupa odbiorców	-Grupy defaworyzowane zgodnie z katalogiem -Grupy zagrożone wykluczeniem społecznym, zwłaszcza osoby niepełnosprawne
10. Szacunkowy koszt projektu	EFS- 1.200.000,00 zł
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Jeden wyremontowany i zaadaptowany budynek
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Zwiększenie miejsc pracy oraz zmniejszenie bezrobocia. Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, wzrost jakości życia.

Przedsięwzięcie nr 28	
1. Nazwa / tytuł projektu	Dobry zawód-fajne życie- popularyzacja kształcenia zawodowego w województwie podlaskim
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski na terenie subregionu bielskiego, w tym Miasta Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr (Lider projektu), Miasto Suwałki, Stowarzyszenie Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego, Łomżyńskie Forum Samorządowe, Izba Rzemieślnicza i Przedsiębiorczości w Białymstoku, Suwalski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 28	
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Woj. podlaskie, w tym Miasto Bielsk Podlaski (budynki bielskich gimnazjów, szkół zawodowych, siedziby przedsiębiorców, Park Królowej Heleny w Bielsku Podlaskim-organizacja eventu)
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 15.04.2017 do 15.04.2019
6. Sfera projektu	Społeczna Gospodarcza
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Z przeprowadzonej diagnozy, wywiadów z mieszkańcami wynika, iż na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji jednym z występujących problemów jest problem bezrobocia, w tym osób z wykształceniem ogólnokształcącym, wyższym.</p> <p>Celem głównym projektu jest upowszechnienie kształcenia zawodowego w woj. podlaskim, w tym na terenie Miasta Bielsk Podlaski, przy zaangażowaniu szkół gimnazjalnych, szkół zawodowych oraz rodziców uczniów szkół gimnazjalnych. Realizacja projektu wpłynie na realizację celu polegającego na tworzeniu warunków dla powstania i rozwoju podmiotów gospodarczych, na budowę i rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, na zwiększenie szans na regionalnym rynku pracy. Pośrednio wpłynie to na pozostawanie młodych ludzi na terenie Miasta Bielsk Podlaski.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Realizacja założonych celów odbywać się będzie poprzez realizację konkursów, eventów, targów edukacyjno-zawodowych, doradztwa edukacyjno-zawodowego, spotkań mentoringowych, wizyt studyjnych u przedsiębiorców, wsparcia dedykowanego rodzicom.</p> <p>W ramach projektu przeprowadzone zostanie badanie i przygotowane raporty „Popyt na kwalifikacje w kontekście stanowisk i warunków pracy lokalnych przedsiębiorców”. Na podstawie wyników badań przygotowane zostaną materiały doradcze w modelu popytowym oraz zostanie przeszkolona kadra dydaktyczna szkół w zakresie innowacyjnych metod przekazu informacji o zawodach. Usługi doradcze edukacyjno-zawodowe będą realizowane dla wszystkich chętnych uczniów szkół gimnazjalnych według popytowego podejścia zorientowanego na konkretne stanowiska pracy i zadania zawodowe, predyspozycje zawodowe i psychologiczne uczniów.</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Grupą docelową projektu stanowiąc będzie 145 gimnazjów z woj. podlaskiego, z czego 3 gimnazja z terenu Miasta Bielsk Podlaski, uczniowie tych gimnazjów zgodnie ze zgłoszonymi deklaracjami udziału, rodzice tych uczniów, doradcy zawodowi, psychologzy, pedagodzy i kadra tych szkół.</p> <p>Ponadto grupą docelową będzie 60 szkół kształcenia zawodowego z woj. podlaskiego, z czego 2 z terenu Miasta Bielsk Podlaski, kadra pedagogiczna tych szkół.</p>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 28	
10. Szacunkowy koszt projektu	6 057 435,03 zł z czego dofinansowanie 5 748 435,03 zł= RPO WP- EFS
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Opracowanie narzędzia umożliwiającego komunikację w formie elektronicznej, targi edukacyjno-zawodowe, doradztwo edukacyjno-zawodowe dedykowane uczniom szkół gimnazjalnych, spotkania mentoringowe uczniów z pracodawcami, wizyty studyjne gimnazjalistów w przedsiębiorstwach, konkursy dedykowane różnym zawodom, kampania upowszechniająca szkolnictwo zawodowe, wsparcie dedykowane rodzicom, wsparcie dedykowane szkołom kształcenia zawodowego w zakresie promocji oraz rekrutacji, organizacja subregionalnych eventów promocyjnych dedykowanych poszczególnym branżom i zawodom, warsztaty dla doradców zawodowych z zakresu innowacyjnych metod przekazu informacji zawodowych.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	W realizację projektu zaangażowane zostaną między innymi 3 bielskie gimnazja i dwie szkoły zawodowe. Zakładamy, że realizacja projektu wpłynie na zmianę postaw młodych ludzi i częstszy wybór przez nich szkół zawodowych, co w konsekwencji wpłynie na zmniejszenie problemu bezrobocia osób z wykształceniem ogólnym, wyższym nie technicznym. Na terenie Miasta prężnie działają firmy budowlane, spożywcze, zakłady przetwórstwa, które mogą stać się potencjalnym pracodawcami młodych ludzi. Ponadto osiągnięcie wykształcenia zawodowego i nauka konkretnych zawodów może przyczynić się do zakładania przez absolwentów własnych firm i pozostawania w mieście.

Przedsięwzięcie nr 29	
1. Nazwa / tytuł projektu	Zajęcia świetlicowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz punkt wsparcia dla rodziców z osiedla POM
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Stowarzyszenie „Ojcowizna Ziemi Bielskiej”
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Współpraca Urzędu Miasta Bielsk Podlaski
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Dworek Smulskich, ul. Hołowieska 7
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 do 2023
6. Sfera projektu	Społeczna

Przedsięwzięcie nr 29	
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Celem projektu jest prowadzenie całorocznych zajęć świetlicowych dla dzieci, młodzieży, dorosłych oraz punktu wsparcia dla rodziców-mieszkańców osiedla POM. Szczegółowe cele to:</p> <ul style="list-style-type: none"> przeciwdziałanie patologiom społecznym; uwrażliwienie na sztukę i kulturę, pomoc w odrabianiu lekcji; organizacja zajęć w czasie wolnym od nauki; rozwijanie talentów i umiejętności; ograniczenie nadużywania substancji psychoaktywnych; regulacja uczuć oraz związanych z tym negatywnych zjawisk społecznych, jak przemoc i agresja; wsparcie procesu edukacyjnego; prowadzenie dla rodziców punktu konsultacyjnego w zakresie kształtowania właściwych relacji w rodzinie; kształtowanie integracji międzypokoleniowej; poznanie historii, zabytków miasta Bielsk Podlaski i miejscowej tradycji; kształtowanie postaw wzajemnej tolerancji wyznaniowej i narodowościowej. <p>W tej części Miasta Bielsk Podlaski nie ma żadnego punktu kulturalno-oświatowego, rekreacyjnego, opiekuńczego itp. Wszystkie tego typu placówki skupione są w centrum. Na tym terenie występują bloki zamieszkałe przez pracowników dawnego PGR-u oraz szkoła średnia. Odległość od centrum wynosi ok. 3-5 km. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, iż istnieje potrzeba prowadzenia w tym rejonie miejsca dostępnego przez cały rok do spotkań, zajęć dzieci, młodzieży, dorosłych oraz integracji międzypokoleniowej, do realizacji zajęć profilaktycznych.</p> <p>Patologia rodzin, przemoc wśród rówieśników wynika z braku więzi rodzinnych. Członkowie rodzin nie rozmawiają ze sobą, nie przebywają na wspólnych spotkaniach, nie potrafią organizować wspólnie czasu wolnego.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>W ramach realizacji projektu realizowane będą m.in. następujące sekcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie, teatralna, plastyczna, muzyczna, taneczna, aerobiku i gimnastyki korekcyjnej, rękodzieła artystycznego, zajęcia wyrównawcze. <p>Uczestnicy zajęć świetlicowych będą współuczestniczyć w wydarzeniach miejskich:</p> <ul style="list-style-type: none"> działania wolontariatu podczas wszelkich wydarzeń, wsparcie zajęć wakacyjnych, w czasie ferii zimowych, świątecznych, udział w obchodach Dni Bielska Podlaskiego realizowanych przez Bielski Dom Kultury, udział w Mikołajkach organizowanych przez podopiecznych

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 29	
	<p>Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim, przygotowanie rękodzieła i udział w kiermaszach Bożonarodzeniowych i Wielkanocnych, Pożegnanie Lata w Amfiteatrze Miejskim realizowane przez Bielski Dom Kultury, współudział w wydarzeniach organizowanych przez Osiedlowy Dom Kultury w Bielsku Podlaskim, inscenizacja przedstawień teatralnych w Dworku Smulskich i prezentacja w Bielskim Domu Kultury, wyjazdy do teatru, muzeum i innych placówek kulturalno-oświatowych, przygotowanie uroczystości patriotycznych, przygotowanie Orszaku Trzech Króli, przygotowanie wraz Parafią Zmartwychwstania Pańskiego Festynu Dnia Radości parafialnej, przygotowanie obchodów Dnia Matki, Babci, Dziadka, Dziecka itp.</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Dzieci, młodzież, osoby dorosłe (głównie z osiedla POM), w tym rodziny dysfunkcyjne.</p> <p>Zajęcia będą odbywały się według programu w ciągu całego tygodnia:</p> <p>W poniedziałki, środy i piątki po 3 godz., w soboty- 6 godz.</p> <p>W niedzielę oraz we wtorek i czwartek pomieszczenia Dworku Smulskich będą ogólnodostępne na spotkania międzypokoleniowe i integracyjne. Zwiększona liczba godzinowych zajęć będzie miała miejsce w okresie poprzedzającym publiczne występy grup i zespołów świetlicowych.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>ok. 25 000 zł (w jednym roku)</p> <p>ok. 150 000 zł (2018-2013)</p> <p>90% środki budżetu Miasta Bielsk Podlaski (w ramach realizacji Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii)</p> <p>10 % środki własne Stowarzyszenia „Ojcowizna Ziemi Bielskiej”</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Poprawa funkcjonowania rodzin z terenu osiedla POM</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>ok. 50 dzieci i młodzieży</p> <p>ok. 30 osób dorosłych</p> <p>Uczestnicy otrzymają wsparcie żywieniowe w czasie organizowanych zajęć.</p> <p>Uczestnicy będą korzystać z wyjazdów i organizowanych wycieczek.</p>
Przedsięwzięcie nr 30	
1. Nazwa / tytuł projektu	<p>Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców</p>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Szkoły przy ul. Poniatowskiego 9 i ul. Kościuszki 21
5. Przewidywany okres realizacji projektu	2018 -2023
6. Sfera projektu	Społeczna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Głównym celem realizacji programu jest ograniczenie społecznych i zdrowotnych skutków związanych z nadużywaniem napojów alkoholowych i zażywaniem innych środków psychoaktywnych przez mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski.</p> <p>Alkoholizm oraz narkomania należą do poważnych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Popadaniu w uzależnienia sprzyjają powszechność i dostępność środków psychoaktywnych, nieprawidłowe wzorce rodzinne, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że alkohol i narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obrony przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań.</p> <p>Niezwykle istotne jest edukowanie młodzieży i dorosłych o negatywnych skutkach zażywania uzależniających szkodliwych substancji oraz o miejscach pomocy dla osób zażywających te substancje i ich rodzin.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>W ramach projektu zamierzamy zlecić realizację programów profilaktycznych skierowanych do gimnazjalistów i uczniów szkół podstawowych z obszaru rewitalizacji, opartych na naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w tym znajdujących się w bazie rekomendowanych programów Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytutu Psychiatrii i Neurologii.</p> <p>Jednocześnie zamierzamy przeszkolić rodziców uczniów w celu wspierania działań służących pogłębianiu więzi w rodzinie, podnoszenia umiejętności wychowawczych oraz społecznych rodziców, a także ich wiedzy na temat możliwości szukania pomocy w przypadku stwierdzenia kontaktu ich dzieci z substancjami psychoaktywnymi.</p> <p>Równorzędnie podejmiemy działania szkoleniowe skierowane do kadry pedagogicznej w celu zwiększenia ich kompetencji w zakresie profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.</p>
9. Grupa odbiorców	Grupą docelową projektu stanowią będą uczniowie dwóch bielskich szkół, ich rodzice i nauczyciele.
10. Szacunkowy koszt projektu	15 000 zł w skali rocznej. W okresie 2018-2023- 90 000 zł Środki budżetu miasta Bielsk Podlaski

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Podniesienie kompetencji w zakresie profilaktyki uzależnień ok. 100 nauczycieli (certyfikaty) ok. 500 uczniów biorących udział w programach ok. 200 przeszkolonych rodziców w zakresie umiejętności rodzicielskich, wychowawczych, w zakresie profilaktyki uzależnień
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Ograniczenie korzystania z alkoholu; Mniej przypadków upijania się Spadek korzystania z narkotyków Wzrost liczby zachowań asertywnych w sytuacjach namawiania do alkoholu Wzrost liczby zachowań asertywnych w sytuacjach namawiania do narkotyków; Podniesienie kompetencji kadry pedagogicznej i rodziców Wzmocnienie więzi rodzinnych i zapobieganie kryzysom

Przedsięwzięcie nr 31	
1. Nazwa / tytuł projektu	Świetlica Caritas- przyjazne miejsce spotkań dzieci i młodzieży z Bielska Podlaskiego Śródmieścia
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Caritas Diecezji Drohiczyńskiej
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Współpraca ze szkołami, Komendą Powiatową Policji, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Bielskim Domem Kultury
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	ul. Kościelna 4 17-100 Bielsk Podlaski
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 do 2023
6. Sfera projektu	Społeczna, przestrzenno-funkcjonalna
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>W dobie kryzysu podstawowych funkcji rodziny, spowodowanego nie tylko patologią układu rodzinnego, ale i czynnikami ekonomicznymi (sytuacją na rynku pracy), w wyniku której rodziny tracą swoją wydolność (długa nieobecność w domu rodziców pracujących, zmęczenie, brak czasu na odpoczynek, relaks), konieczność organizacji miejsc, gdzie dzieci w sposób alternatywny mogą spędzać wolny czas wydaje się być uzasadnione, a nawet konieczne. Pogłębiający się marazm lokalnego środowiska daje każdego dnia dowody wielu negatywnych zjawisk, takich jak alkoholizm, agresywne zachowania, wzrost przestępczości (problemy widoczne w wyniku przeprowadzonej diagnozy w obszarze Śródmieście). W wielu rodzinach (już patologicznych lub poważnie zagrożonych patologiami oraz zagrożonych ubóstwem) nie starcza środków, a często wiedzy i sił, aby objąć dzieci i młodzież pożądaną opieką wychowawczą i edukacyjną.</p> <p>Głównym celem projektu jest przeciwdziałanie i neutralizowanie społecznych skutków kryzysów rodziny, stworzenie przyjaznej przestrzeni spotkań dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie m.in. zajęć edukacyjnych (pomoc w odrabianiu lekcji), kulturalnych,</p>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 31	
	socjoterapeutycznych, profilaktycznych, arteterapeutycznych, sportowych, stworzenie kawiarenki.
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Doposażenie, wyremontowanie i przystosowanie do potrzeb młodych mieszkańców Śródmieścia budynku przeznaczonego na działalność świetlicy, zatrudnienie odpowiednio wyszkolonej kadry
9. Grupa odbiorców	Dzieci i młodzież Bielska Podlaskiego, głównie z obszaru Śródmieścia
11. Szacunkowy koszt projektu)	Szacunkowy koszt to 150 000 zł, z czego 85 % to środki zewnętrzne-MPIPS, budżet miasta, 15 % środki własne Caritas Diecezji Drohiczyńskiej.
12. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	1 wyremontowany budynek, wyposażony i przystosowany do potrzeb dzieci i młodzieży
13. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>wzrost ilości osób korzystających z oferty o 50%;</p> <p>wzrost etatów pracy o 300 %</p> <p>przeprowadzenie min. 880 godzin zajęć pedagogicznych, profilaktycznych rocznie</p> <p>przeprowadzenie min. 200 godzin programu socjoterapeutycznego rocznie;</p> <p>przeprowadzenie min. 80 godzin zajęć fotograficznych rocznie</p> <p>przeprowadzenie min. 200 godz. zajęć sportowych rocznie</p> <p>przeprowadzenie min. 120 zajęć plastyczno-artystycznych rocznie;</p> <p>udział 50 osób w organizowanych zajęciach świetlicowych,</p> <p>organizacja min. jednej wycieczki rocznie</p> <p>Rezultaty miękkie:</p> <p>umożliwienie korzystania z fachowej pomocy dydaktyczno-wychowawczej;</p> <p>kształtowanie postaw prospołecznych;</p> <p>integracja grup społecznych oraz jednostki w grupie;</p> <p>wzrost pozytywnych interakcji w grupie;</p> <p>ukształtowanie poczucia przynależności do grupy;</p> <p>ukształtowanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach trudnych i problemowych;</p> <p>wczesna diagnoza i przeciwdziałanie sytuacjom trudnym i problemowym młodzieży;</p> <p>organizacja trwałego wsparcia rodziny, zapobieganie kryzysom</p>
Przedsięwzięcie nr 32	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 32	
1. Nazwa / tytuł projektu	Budowa budynku wielorodzinnego – socjalnego przy ul. Jagiellońskiej
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	-
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt będzie realizowany na terenie obiektu położonego przy ul. Jagiellońskiej 48 w Bielsku Podlaskim , działka o nr ewid. 2770/1
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Projekt dotyczy sfery społecznej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	Głównym celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób o najniższych dochodach zapewniając im mieszkanie socjalne. Dodatkowo zagospodarowanie placu na zewnątrz budynku umożliwi bezpieczne wyjście mieszkańców poza ściany budynku w ciągu dnia umożliwiając relaksację oraz integrację
8. Koncepcja projektu, zakres działań	Rozbiórka istniejącego, nie nadającego się do zamieszkania budynku mieszkalnego socjalnego oraz budynków gospodarczych na działce o nr ewid. 2770/1 przy ul. Jagiellońskiej 48 w Bielsku Podlaskim na nieruchomości stanowiącej własność Miasta Budowa na w/w działce budynku socjalnego mieszkalnego wielorodzinnego dwukondygnacyjnego (16 mieszkań) wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną , Zagospodarowanie terenu przy budynku .
9. Grupa odbiorców	Mieszkańcy Miasta Bielsk Podlaski o niskim statusie materialnym
10. Szacunkowy koszt projektu	Koszt całkowity zadania - 2.064.708,44 zł Planuje się pozyskanie środków z Banku Gospodarstwa Krajowego (Fundusz Dopłat) oraz środki własne budżetu Miasta
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba wybudowanych obiektów infrastruktury technicznej – 1 szt.
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	Liczba osób korzystających z infrastruktury technicznej – 30 osób

Przedsięwzięcie nr 33	
1. Nazwa / tytuł projektu	Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 33	
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	Miasto Bielsk Podlaski
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Projekt nie będzie realizowany w partnerstwie.
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Projekt będzie zlokalizowany na terenie całego miasta, łącznie z obszarami zdegradowanymi.
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 2018 r. do 2023 r.
6. Sfera projektu	Sfera społeczna, Sfera środowiskowa.
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Celem projektu będzie uzyskanie efektu ekologicznego mającego na celu zmniejszenie ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza w związku z procesem spalania paliw stałych na terenie Miasta Bielsk Podlaski, redukcja emisji gazów cieplarnianych oraz redukcja zużycia energii finalnej.</p> <p>Uzyskanie informacji o poziomach substancji w powietrzu w odniesieniu do standardów jakości powietrza. Monitorowanie skuteczności podjętych działań naprawczych.</p> <p>Podniesione zostanie bezpieczeństwo mieszkańców poprzez poprawę widoczności w godzinach nocnych na ulicach, chodnikach i skrzyżowaniach ulic miasta.</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>Modernizacja indywidualnych i komunalnych źródeł ciepła – likwidacja indywidualnych kotłowni lub palenisk węglowych poprzez zastąpienie ich źródłami o wyższej sprawności wytwarzania ciepła niż dotychczas (piece na pellet lub olej). Przy czym zakłada się preferencje dla mieszkańców obszaru rewitalizacji.</p> <p>Uruchomienie systemu pomiaru zanieczyszczeń w mieście oraz systemu informowania mieszkańców o poziomach zanieczyszczeń.</p> <p>Wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego (rtęciowego i sodowego) na energooszczędne w technologii LED (2768 pkt. świetlnych) wraz z systemem sterowania i zarządzania oświetleniem ulicznym na terenie miasta Bielsk Podlaski. Wymiana oświetlenia na energooszczędne poprawi bezpieczeństwo na ulicach miasta.</p>
9. Grupa odbiorców	Mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski. Z preferencyjnymi warunkami dla mieszkańców obszaru rewitalizacji
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>6 700 000 zł</p> <p>Planuje się pozyskanie dofinansowania z: EFRR, krajowe środki publiczne, środki prywatne, środki z innych źródeł</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Minimum 60 szt. zlikwidowanych kotłów węglowych</p> <p>Utworzenie minimum 3 punktów pomiarowych zanieczyszczeń powietrza wraz z systemem informowania mieszkańców o poziomach tych zanieczyszczeń.</p> <p>Wymiana istniejącego oświetlenia ulicznego – 2768 pkt. świetlnych</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Ograniczenie ilości zanieczyszczeń w powietrzu.</p> <p>Poprawa stanu aerosanitarnego.</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej budynków.</p>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Przedsięwzięcie nr 33	
	<p>Poprawa jakości życia mieszkańców. Ograniczenie emisji CO₂ o ok. 73% Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.</p>

Przedsięwzięcie nr 34	
1. Nazwa / tytuł projektu	Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku restauracji Podlasianka wraz z zagospodarowaniem terenu
2. Podmiot zgłaszający i realizujący projekt	SPOŁEM Powszechna Spółdzielnia Spożywców 17-100 Bielsk Podlaski, ul. Mickiewicza 31
3. Czy projekt będzie realizowany w partnerstwie	Nie
4. Lokalizacja projektu na terenie wyznaczonego obszaru do rewitalizacji	Inwestycja w obrębie działek o nr geod. 1612/2 i 1610 oraz 1618/3 przy ul. Mickiewicza 37 w Bielsku Podlaskim
5. Przewidywany okres realizacji projektu	Od 01.07.2018 do 31.12.2019
6. Sfera projektu	<p>społeczna – dążenie do zaspakajania wszelkich potrzeb i oczekiwań kulinarnych ze strony mieszkańców – konsumentów</p> <p>gospodarcza – rozwój firmy, powstanie nowych miejsc pracy,</p> <p>techniczna – rewitalizacja nieruchomości, rozbudowa i przebudowa starego obiektu, zabudowa istniejącego tarasu, powstanie nowych miejsc parkingowych</p> <p>przestrzenno-funkcjonalna – zabudowa tarasu w synergii z otoczeniem parkowym</p>
7. Cele projektu i uzasadnienie potrzeby realizacji projektu	<p>Realizacja zamierzenia pn. "Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku restauracji PODLASIANKA wraz z zagospodarowaniem terenu" będzie polegała na zabudowie istniejącego tarasu, przebudowie istniejących zespołów wejściowych do pomieszczeń obiektu - wspólne wejście do sal bankietowych, w piwnicy i na parterze oraz powstania nowych miejsc parkingowych. Inwestycja ta doprowadzi do:</p> <p>poprawy zagospodarowania i jakości przestrzeni publicznej (działka w centralnej części miasta objęta ochroną PWKZ); uporządkowana i zagospodarowana przestrzeń służyć będzie integracji wewnątrz i międzypokoleniowej</p> <p>powstania tak potrzebnych miejsc parkingowych w centrum miasta, uzyskanie znaczącej pozycji na lokalnym rynku usług gastronomicznych poprzez podniesienie standardu obiektu oraz poszerzenie i podniesienie zakresu i jakości świadczonych usług</p> <p>organizowania różnego rodzaju imprez okolicznościowych poprzez przebudowę istniejących zespołów wejściowych (wspólne wejście dla sal bankietowych),</p> <p>obsługi zorganizowanych imprez poza lokalem</p> <p>dalszego rozwoju lokalnej przedsiębiorczości na obszarze rewitalizacji,</p> <p>wzrostu zatrudnienia,</p>

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

	<p>przystosowania obiektu dla osób niepełnosprawnych poprzez: wszystkie drzwi w budynku pozbawione zostaną progów i będą posiadały szerokość umożliwiającą swobodny przejazd wózka</p> <p>zostanie wybudowana pochylnia lub zainstalowany dźwig dla osób niepełnosprawnych</p> <p>powstaną nowe miejsca parkingowe w tym miejsca dla osób niepełnosprawnych;</p> <p>to wszystko zwiększy dostępność dla osób niepełnosprawnych do udziału w różnych szkoleniach, konferencjach, seminariach i imprezach organizowanych w obiekcie</p>
8. Koncepcja projektu, zakres działań	<p>uzyskanie stosownych pozwoleń oraz realizacja rozbudowy, przebudowy i nadbudowy budynku restauracji (zabudowa tarasu i wspólne wejście do sal bankietowych) ,</p> <p>uzyskanie pozwoleń na budowę nowych miejsc parkingowych,</p>
9. Grupa odbiorców	<p>Obiekt adresowany do mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, zarówno do osób korzystających z usług świadczonych przez restaurację jak i osób mogących znaleźć zatrudnienie w obiekcie oraz do osób odwiedzających nasze miasto.</p>
10. Szacunkowy koszt projektu	<p>Szacunkowy koszt projektu około jednego miliona złotych. Zostanie sfinansowany z środków własnych w wysokości 15% i środków z RPO WP w wysokości 85%.</p>
11. Prognozowane produkty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Przebudowany zostanie jeden budynek oraz powstanie 15 nowych miejsc parkingowych.</p>
12. Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny i zmierzenia w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Obiekt usługowo – gastronomiczny, z którego korzystać będą mieszkańcy miasta Bielsk Podlaski. Jego realizacja wygeneruje około 7 nowych miejsc pracy. Obiekt będzie pełnić również ważną funkcję społeczną. Zapewni stały wzrost poziomu życia mieszkańców a konsumentom umożliwi spędzanie miło czasu w przyjemnej atmosferze. Pozwoli na poszerzenie działalności restauracyjnej, organizowanie różnego rodzaju imprez, szkoleń i konferencji oraz kompleksową obsługę zorganizowanych imprez poza lokalem.</p>

Źródło: opracowanie własne.

11.2. Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zgodnie z zapisami Wytycznych „charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizujących kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową” jest elementem podstawowym programu rewitalizacji. Przedsięwzięcia uzupełniające to zgodnie z wytycznymi takie, „które ze względu na mniejszą skalę oddziaływania trudno zidentyfikować indywidualnie, a są oczekiwane ze względu na realizację celów programu rewitalizacji.” Jest to więc opis takich działań, które są niezbędne aby rewitalizacja w gminie się zadziała choć na etapie tworzenia programu nie zostały do końca doprecyzowane.

Poprawa bezpieczeństwa i ładu komunikacyjnego

Szeroko rozumiane kwestie bezpieczeństwa mieszkańców obszaru rewitalizacji mogą wymagać, poza przedsięwzięciami znajdującymi się na liście podstawowej, również podjęcia działań zmierzających do poprawy funkcjonalności istniejących nieoptymalnych rozwiązań komunikacyjnych funkcjonujących na obszarze rewitalizacji, w szczególności Podobszarze Śródmieście. Obecność szeregu obiektów infrastruktury społecznej i publicznej oraz silnie rozwinięta funkcja handlowa oraz kulturalna obszaru, przy jednoczesnej bardzo dużej intensywności zabudowy mieszkaniowej, w której dominują budynki wielorodzinne, sprawia, że kwestie uporządkowania polityki parkingowej, wprowadzenia bezpiecznych dla użytkowników rozwiązań komunikacyjnych, uspokojenia ruchu i jego reorganizacji będą stanowić niezwykle cenne uzupełnienie przedsięwzięć z listy podstawowej. W rezultacie, poza poprawą bezpieczeństwa wszystkich użytkowników dróg nastąpi również wzrost funkcjonalności przestrzeni miejskiej oraz ograniczenie negatywnych efektów wzmożonego ruchu samochodowego na obszarze rewitalizacji.

Usuwanie wyrobów zawierających azbest

W ramach prac nad pogłębioną diagnozą stwierdzono występowanie na obszarze rewitalizacji znacznych ilości wyrobów azbestowych. Taka sytuacja stwarza potencjalne zagrożenie dla stanu zdrowia mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz jego użytkowników. W ramach planowanej interwencji podstawowym działaniem, które powinno nastąpić jest zmiana priorytetyzacji przy usuwaniu azbestu oraz podjęciu działań zmierzających do ich usunięcia. Zmiana dotycząca priorytetyzacji usuwania wyrobów azbestowych powinna polegać na naniesieniu zmian do miejskiej bazy wyrobów zawierających azbest w zakresie:

1. Zwiększenia pilności takich działań w zakresie co najmniej lokalizacji.
2. Skrócenie okresu przeznaczanego na unieszkodliwienie takich wyrobów (zmiana założonego roku unieszkodliwienia).

Kultura dla rewitalizacji

Działania z zakresu szeroko pojętej kultury stanowią jeden z podstawowych elementów pracy z mieszkańcami rewitalizowanych obszarów. Różnego rodzaju animacje kulturalne, happeningi, eventy itp. stanowią często jeden z pierwszych kroków na drodze do włączenia

mieszkańców w procesy rewitalizacji. Działania kulturalne powinny zatem stanowić elementarny składnik dużej części działań rewitalizacyjnych.

Poprawa jakości usług publicznych

Duże natężenie zjawiska niepełnosprawności oraz starzenia się społeczeństwa na obszarze rewitalizacji wymaga podjęcia działań, które trudno było w pełni rozpoznać na etapie sporządzania programu. Jednym z podstawowych działań z zakresu poprawy świadczonych dla mieszkańców usług publicznych powinny być kwestie związane z likwidacją barier architektonicznych oraz udogodnieniami w obsłudze osób niepełnosprawnych np. niedowidzących, niedosłyszących i in.

Ze względu na obecność budynków, w których zlokalizowane są instytucje publiczne również poza obszarem rewitalizacji w ramach działania tego dopuszcza się również możliwość przeprowadzenia działań poza obszarem rewitalizacji. Przykładami takich inwestycji są:

- Nieruchomość po Bursie Szkolnej w Bielsku Podlaskim przy ul. Mickiewicza 122;
- Nieruchomości po byłym Zespole Szkół nr 3 im. Władysława Reymonta w Bielsku Podlaskim przy ul. Widowskiej 1.

Zrównoważona gospodarka odpadami komunalnymi

Elementem działań związanych z poprawą stanu środowiska na obszarze rewitalizacji będą działania o szerszym zasięgu związane z modernizacją systemu gospodarki odpadami komunalnym na obszarze Bielska Podlaskiego. Działania te wpłyną korzystnie na poprawę jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców obszaru rewitalizacji.

12. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE PROGRAMU REWITALIZACJI

Szacunkowe ramy finansowe interwencji planowanej w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski przedstawia Tabela 12.1.1.

Tabela 12.1.1. Szacunkowe ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski.

L.p.	Nazwa działania	Całkowity koszt	EFRR	EFS	Budżet Miasta	Inne źródła (BGK, MPIPS, Starostwo, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki norweskie i inne)	Środki prywatne
1.	Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne, społeczne	17 500 000	14 875 000		2 625 000		
2.	Centrum opiekuńcze w Bielsku Podlaskim	15 000 000	14 250 000				750 000
3.	Dostosowanie budynku byłej Szkoły Podstawowej nr 5 do potrzeb Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim wraz z zagospodarowaniem terenu	2 000 000	1 900 000		100 000		
4.	Przystosowanie budynku przedszkola nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.	6 000 000	5 700 000		300 000		
5.	Ku lepszej przyszłości - Rewitalizacja osiedla przy ul. Żarniewicza, ul. Jana Pawła II	6 000 000	5 700 000		300 000		
6.	Modernizacja MOSIR w Bielsku Podlaskim - nadanie dla obiektu sportowego nowych funkcji zabezpieczających potrzeby społeczne osób zamieszkałych na terenie miasta Bielsk Podlaski, szczególnie na obszarze zdegradowanym	9 000 000	7 650 000		1 350 000		
7.	Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II LO z BJN im. B. Taraszkiewicza przy ul.Kopernika4	5 200 000	4 420 000			520 000	260 000
8.	Przewodnik seniora czyli organizowanie osobom starszym czasu wolnego	120 000		102000	18 000		
9.	Rozwój usług społecznych - usług opiekuńczych w mieście Bielsk Podlaski	1 000 000		950000	50 000		
10.	Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych	9 500 000				7 600 000	1 900 000
11.	Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej	15 000 000	12 750 000			2 250 000	
12.	Aktywizacja zawodowa i integracja społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście BP w szczególności na wyznaczonym do rewitalizacji obszarze	50 000			20000	30 000	
13.	Ośrodek terapii i rehabilitacji	10 000			9 000		1 000
14.	Asystentura rodzinna w mieście Bielsk Podlaski	250 000		237500	12 500		
15.	Opieka edukacyjna dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym dzieci	15 000			13 000		2 000

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Nazwa działania	Całkowity koszt	EFRR	EFS	Budżet Miasta	Inne źródła (BGK, MPIPS, Starostwo, MSWiA, MKiDN, PCPR, środki norweskie i inne)	Środki prywatne
	znajdujących się w rodzinach zastępczych) - Klub wolontariuszy w jedną stronę						
16.	Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie	200 000			180 000	20 000	
17.	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji	2 000 000	1 700 000				300 000
18.	Remont zespołu poklasztorowego Karmelitów	9 500 000	9 025 000		475 000		
19.	Przyjazne przestrzenie publiczne	2 340 000	1 700 000		300 000		340 000
20.	Bezpieczna kobieta – kurs samoobrony i ratownictwa medycznego dla dziewcząt i kobiet	20 000			16000	4 000	
21.	Rewitalizacja terenów zielonych w Bielsku Podlaskim	5 000 000	4 750 000		250 000		
22.	Scena przy bibliotece	150 000				150 000	
23.	Klub filmowy	60 000				50 000	10 000
24.	Czytelnia w plenerze.	10 000				10 000	
25.	Przebudowa budynku handlowo usługowego i adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizację pozarządową (Mickiewicza 124),	2 000 000	1 700 000		300 000		
26.	Rodzinna Inwestycja w przyszłość	516 445		438 980		77 465	
27.	Centrum Integracji Społecznej	250 000		227 500	10 000		12 500
28.	Dobry zawód - fajne życie - popularyzacja kształcenia zawodowego w woj. Podlaskim	6 057 435		5 748 435		309 000	
29.	Zajęcia świetlicowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz punkt wsparcia dla rodziców (z osiedla POM)	150 000			135000		15 000
30.	Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców	90 000			90 000		
31.	Świetlica Caritas - przyjazne miejsce spotkań dla dzieci i młodzieży z bielska Podlaskiego Śródmieścia	150 000			127500		22 500
32.	Budowa budynku wielorodzinnego - socjalnego przy ul. Jagiellońskiej,	2 100 000			420 000	1680000	
33.	Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski	6 700 000	6 365 000		335 000		
34.	Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku restauracji Podlasianka wraz z zagospodarowaniem terenu	1 000 000	850 000				250 000

Źródło: opracowanie własne.

13. STRUKTURA ZARZĄDZANIA

Za wdrażanie i monitoring Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski jest odpowiedzialny Burmistrz Miasta Bielsk Podlaski we współpracy z:

1. Radą Miasta.
2. Urzędem Miasta.
3. Grupą ds. Rewitalizacji – powołaną Zarządzeniem nr 390/17 Burmistrza Miasta Bielsk Podlaski z dnia 5 lipca 2017r. .
4. Miejskimi jednostkami organizacyjnymi (Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Bielski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Przedsiębiorstwo Komunalne oraz instytucje edukacyjne, które podlegają Burmistrzowi Miasta Bielsk Podlaski)
5. Bielską Radą Działalności Pożytku Publicznego.
6. Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zaprezentowany poniżej system zarządzania zapewni sprawne wykorzystanie LPR jako programu pozwalającego na koordynację procesu rewitalizacji, jednocześnie zapewniając wysoki poziom partycypacji społecznej w procesie jego wdrażania, monitorowania i ewaluacji.

Na system wdrażania i monitorowania składają się:

1. Opis struktury zarządzania LPR.
2. System oceny i ewaluacji LPR.
3. System upowszechniania LPR.

13.1. Opis struktury zarządzania i wdrażania LPR

Realizację Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski powierza się Burmistrzowi Miasta.

Operatorem rewitalizacji będzie pracownik Referatu Oświaty i Kultury Urzędu Miasta Bielsk Podlaski, bowiem do zadań tego Referatu należy między innymi rozwiązywanie problemów z zakresu spraw społecznych, współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Ze względu na realizację przedsięwzięć o charakterze majątkowym (w tym inwestycyjnym) Operator rewitalizacji będzie współpracował z Referatem Inwestycji i Zamówień Publicznych. W zależności od rodzaju spraw w proces zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski zostaną włączone inne Referaty Urzędu Miasta. W tym celu zarządzanie programem realizowane będzie w ramach zadań poszczególnych pracowników.

Z punktu widzenia wdrażania niektórych projektów zawartych w LPR Miasta Bielsk Podlaski bardzo ważną rolę odgrywać będą jednostki organizacyjne miasta, takie jak: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Bielski Dom Kultury, Miejska Biblioteka Publiczna, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Środowiskowy Dom Samopomocy, Przedsiębiorstwo Komunalne oraz instytucje edukacyjne.

W przypadku większych zadań inwestycyjnych Burmistrz Miasta może powoływać zespoły zadaniowe, w skład których będą wchodzić przedstawiciele poszczególnych komórek odpowiedzialnych za cząstkowe funkcje zarządzania projektem.

Realizacja zaplanowanych w LPR działań jest wielowątkowa. Dotyczy ona nie tylko przedsięwzięć bieżących, ale również przedsięwzięć o charakterze majątkowym. W przypadku ostatnio wymienionych przedsięwzięć, których całkowita wartość jest bardzo duża, jednym z elementów procesu ich realizacji jest przygotowanie dokumentacji technicznej, specyfikacji istotnych warunków zamówienia, przeprowadzenie postępowania przetargowego, wykonanie, kontrola i nadzór nad robotami, zarządzanie przepływem dofinansowania, sprawozdawczość i monitoring oraz ostateczne rozliczenie otrzymanej pomocy. Jest to proces na tyle złożony, że efektywniejsze może okazać się powołanie ww. zespołów.

Realizacja przedsięwzięć zgłoszonych do LPR przez jednostki zewnętrzne tj. przedsiębiorców lub organizacje pozarządowe w całości należy do wnioskodawców projektów.

Podobnie jak w całym procesie tworzenia LPR również podczas wdrażania istotnym elementem jest zastosowanie mechanizmów uspołecznienia procesu rewitalizacji. Mając na uwadze szeroki i międzysektorowy charakter planowanych działań, niezbędne jest nawiązanie współpracy ze społecznością lokalną aby skutecznie zmieniać obszar rewitalizacji. W związku z aktywnym uczestnictwem organizacji pozarządowych oraz mieszkańców zakłada się wykorzystanie mechanizmów związanych z kontrolą obywatelską i współdecydowaniem.

Dopuszcza się możliwość zmiany i uzupełnień zgodnie z nowo pojawiającymi się problemami. Musi się to jednak odbywać w oparciu o zasadę partnerstwa we współpracy z Zespołem ds. Rewitalizacji oraz z lokalnymi partnerami: mieszkańcami, wspólnotami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami, kościołami i związkami wyznaniowymi i innymi partnerami społeczno-gospodarczymi. Miasto Bielsk Podlaski zobowiązuje się współdziałać z partnerami poprzez uczestnictwo w inicjatywach mieszkańców i innych podmiotów, w szczególności organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, realizujących działania na obszarze rewitalizacji.

Aktywności te obejmują:

- Akcje informacyjno-promocyjne z wykorzystaniem strony internetowej,
- Przygotowanie publikacji w prasie lokalnej i współpracę z mediami,
- Współdziałanie i uczestnictwo w organizowanych przez mieszkańców, NGO, i inne podmioty wydarzeniach,
- Prowadzenie ankiet internetowych, poprzez stronę internetową, oceniających podejmowane działania i umożliwiające zgłoszenie nowych propozycji działań rewitalizacyjnych.

Tak prowadzone działania zapewnią przejrzystość procesu odnowy, rzeczywistą kontrolę obywatelską oraz umożliwią wpływanie na kształt zaplanowanych procesów rewitalizacyjnych w mieście.

13.2. Koszty zarządzania

Szacunkowe koszty zarządzania w perspektywie 6 lat funkcjonowania Programu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 13.2.1. Koszty zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski w latach 2017-2022.

Działania	Ilość	Jednostka	Cena jednostkowa		Razem brutto
			Netto	Brutto	zł
Ocena stopnia wykonania LPR	1	szt.	15000	18450	18450
Spotkania Grupy ds. Rewitalizacji	24	szt.	100	100	2400
Wyjazdy studialne/edukacyjne członków Grupy	2	szt.	2000	2000	4000
Działania marketingowo-edukacyjne w tym:					0
Ulotki/broszury edukacyjno-informacyjne, infografiki itp.	3	3000 szt.	1000	1230	3690
Wynagrodzenie Operatora Rewitalizacji	72	Szt.		3000	216 000
Inne (rezerwa)	b.d.	b.d.	10 000	12 300	12 300
Suma					28540

Źródło: opracowanie własne.

14. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI

14.1. Procedura prowadzenia monitoringu i ewaluacji oraz weryfikacji i oceny postępów realizacji Programu

Podstawą dobrze prowadzonego zarządzania projektem jest właściwie zaplanowany i sprawnie funkcjonujący monitoring. Głównym celem monitoringu jest weryfikacja skuteczności działań ujętych w dokumencie. Monitoring w miarę możliwości powinien być prowadzony w sposób ciągły. Takie działanie zapewni możliwie szybką reakcję na zmiany w otoczeniu programu oraz dodatkowo zwiększy efektywność polityk publicznych.

System monitoringu będzie obejmował nadzór nad poszczególnymi projektami rewitalizacyjnymi oraz kontrolę realizacji całego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski.

Operator rewitalizacji zbiera informacje o zrealizowanych w danym roku kalendarzowym projektach. Sporządza raport zawierający opis realizowanych zadań wynikających z zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski w szczególności: okres realizacji przedsięwzięcia, opis przedsięwzięcia, cele, podjęte działania, wartość przedsięwzięcia oraz źródła finansowania a także wskaźniki wynikające z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski jakie zostały osiągnięte zgodnie z celami przedsięwzięcia. Następnie raport przekazywany jest Burmistrzowi do zatwierdzenia. Zatwierdzony raport Burmistrz przekazuje Radzie Miasta. Szczegółowe regulacje dotyczące terminów i cezur czasowych realizacji powyższej procedury określa Burmistrz na podstawie zarządzenia.

14.2. Wskaźniki monitorowania

W Tabeli 15.1. zaprezentowano wskaźniki monitorowania postępu realizacji LPR. Ich wartości powinny być badane raz w roku. Są to bowiem informacje odniesione do wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Wskaźniki zostały tak wybrane aby jak najpełniej oddawały ocenę osiągnięcia celów programu, a nie produktów poszczególnych projektów. Podejście takie narzucone jest przez charakter rewitalizacji. Ten zaś nakazuje osiągnięcie zmiany we wszystkich kryzysowych sferach na obszarze rewitalizacji.

Wybór wskaźników skupił się przede wszystkim na zapewnieniu adekwatnych mierników poszczególnych celów strategicznych.

Tabela 14.1 Wskaźniki monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

L.p.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość początkowa wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika
1.	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego	Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie MOPS na 1 TYS. mieszkańców	85,9	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	-5%
2.	Poprawa warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych	Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	142,0	Główny Urząd Statystyczny	+5%
3.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym	7,1	Powiatowy Urząd Pracy	-5%
4.	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Liczba obiektów infrastruktury, w których poprawiono funkcjonalność	-	Urząd Miasta	5

Źródło: opracowanie własne.

14.3. Ocena stopnia realizacji i aktualności Programu

Ewaluacja winna odbyć się dwukrotnie: w trakcie realizacji programu oraz na zakończenie. Jej celem jest rozliczenie wyników prac związanych z Programem. Zasadnicza ocena efektów prowadzonych działań rewitalizacyjnych powinna odbywać się w cyklu 3 letnim. Ze względu na charakter procesów rewitalizacji, trudno bowiem oczekiwać, że jej efekty w którejkolwiek ze sfer, będą zauważalne w krótszym okresie czasu. Należy przy tym pamiętać, że część efektów, w szczególności dotyczących realizacji programu w sferze społecznej może być zauważalna w jeszcze dłuższej perspektywie, a więc nawet kilkunastoletniej.

Przeprowadzenie oceny stopnia realizacji programu (ewaluacja) będzie zadaniem operatora rewitalizacji. Ewaluacja obejmie ocenę prowadzonych na obszarze rewitalizacji działań wynikających z Lokalnego Programu Rewitalizacji. W ramach ewaluacji przeprowadzane będą następujące czynności:

1. Kierownik referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej, odpowiedzialny za realizację danego zadania zapisanego w LPR, sporządza sprawozdanie z realizacji w formie karty zadań i ankiety ewaluacyjnej tego zadania, uwzględniające w szczególności poziom osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji przedsięwzięcia oraz jego oddziaływanie na mieszkańców obszaru rewitalizacji.
2. Wypełnioną kartę zadania i ankietę ewaluacyjną za ubiegły rok kierownik referatu merytorycznego lub kierownik jednostki organizacyjnej przekazuje do operatora w cyklu trzyletnim.
3. Operator w ramach uspołeczniania procesu rewitalizacji przeprowadza badanie przy pomocy ankiety ewaluacyjnej wśród podmiotów prywatnych i publicznych (innych niż jednostki miejskie).
4. Operator sprawdza wypełnione karty zadań i ankiety ewaluacyjne pod względem kompletności informacji i w przypadku stwierdzenia uchybień, odsyła ją do właściwego kierownika referatu lub kierownika jednostki organizacyjnej w celu naniesienia poprawek. Poprawnie wypełnione ankiety ewaluacyjne zostają skompletowane i poddane analizie.

5. Operator na podstawie informacji zawartych w kartach zadań i ankietach ewaluacyjnych przygotowuje zbiorczy raport, który w cyklu trzyletnim przekazuje do Burmistrza.
6. Burmistrz zatwierdza raport i przekazuje do zaopiniowania Grupie ds. Rewitalizacji. Raport będzie stanowił podstawę sformułowania zaleceń na kolejne lata wdrażania LPR.
7. Wraz z opinią Grupy ds. rewitalizacji Burmistrz przekazuje raport Radzie Miasta.

14.4. Uspołecznienie monitoringu, ewaluacji oraz wdrażania aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji

Elementem systemu wdrażania jest także całość działań związanych z tematyką działań komunikacji społecznej w zakresie zarówno zamierzeń programu, procesu jego wdrażania oraz podsumowania jego efektów. Cele takich działań są różne na różnych etapach wdrażania programu.

Podejmowane działania promocyjne i informacyjne obejmą wszystkie grupy interesariuszy procesu rewitalizacji w szczególności: mieszkańców miasta, mieszkańców obszaru rewitalizacji (ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży, seniorów, osób bezrobotnych itp.), lokalnych przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, związki wyznaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i spółdzielnie mieszkaniowe.

Podjęte działania dotyczące promocji i upowszechniania wiedzy o LPR polegać będą m.in. na:

1. Umieszczeniu na stronie internetowej Urzędu Miasta – Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski;
2. Publikacji informacji na stronie internetowej Urzędu Miasta o realizowanych zadaniach w ramach LPR;
3. Publikacji informacji o przebiegu realizacji oraz wnioskach z monitorowania LPR w prasie lokalnej;
4. Przeprowadzeniu badań, w tym badania przy pomocy ankiety ewaluacyjnej wśród podmiotów prywatnych i publicznych;
5. Stworzeniu i rozpowszechnieniu wśród interesariuszy ulotek, broszur i innych materiałów promujących i podsumowujących działania w ramach programu.

15. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Integracja działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewniona zostanie poprzez wykorzystanie następujących mechanizmów w obrębie LPR. Są to:

1. Kompleksowość programu.
2. Koncentracja programu rewitalizacji.
3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

15.1. Kompleksowość programu

Proces rewitalizacji jest niezwykle złożony dlatego wielowymiarowy charakter planowanego wsparcia jest jego immanentną cechą. Rewitalizacja w swej idei zakłada bowiem interwencję w różnych sferach (wymiarach) miasta. Koniecznym jest zatem, aby była realizowana poprzez szeroki wachlarz powiązanych ze sobą w logiczną całość działań. Dlatego też Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski obejmuje swoim zakresem interwencję we wszystkich podstawowych aspektach tj. zarówno w sferze społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej jak również środowiskowej uwzględniając szereg różnych źródeł finansowania. To (kompleksowość planowanego wsparcia) zapewni pojawienie się efektu synergii co w konsekwencji doprowadzi do osiągnięcia jak najwyższej efektywności przeprowadzonego wsparcia.

15.2. Koncentracja programu rewitalizacji

Rewitalizacja ze swej natury zakłada ograniczenie się do obszarów szczególnie wymagających wsparcia, które jednocześnie pełnią istotną rolę z punktu widzenia procesów rozwojowych miasta. W przypadku LPR Miasta Bielsk Podlaski mechanizm koncentracji zapewniono:

1. Na poziomie części diagnostycznej tj. analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego - poprzez rygorystyczne przyjęcie progu natężenia zdecydowanej większości spośród analizowanych wskaźników na poziomie wyraźnie przekraczającym wartość dla całego miasta. Obszar zdegradowany i rewitalizacji obejmuje obszar o szczególnie wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych.
2. Ograniczenie wielkości obszaru rewitalizacji poniżej określonych w Wytycznych progów dotyczących maksymalnego udziału w:
  - a. Powierzchni gminy (20%). Obszar rewitalizacji objął 4,0% powierzchni Miasta Bielsk Podlaski.
  - b. Liczbie ludności (30%). Obszar rewitalizacji zamieszkiwany był przez 26,3% ogółu liczby mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski.
3. W części dotyczącej planowanych działań poprzez skupienie ich na obszarze rewitalizacji. Przedsięwzięcia przeznaczone do realizacji na podobszarach rewitalizacji:
  - a. Śródmieście.
  - b. POM.
  - c. Żarniewicza - Dubiażyńska.

Zaplanowano wsparcie z zakresu rewitalizacji w ramach LPR projektów zlokalizowanych poza obszarem rewitalizacji, służących jednak realizacji celów wynikających z programu. Zdecydowano się dołączyć następujące działania realizowane poza obszarem rewitalizacji:

1. Projekty SPZOZ w Bielsku Podlaskim.
2. MOSIR.

Realizacja projektu związanego z modernizacją MOSIR w Bielsku Podlaskim dotyczy obszaru bezpośrednio graniczącego z podobszarem rewitalizacji Żarniewicza. Część działań aktywizacyjnych dla mieszkańców zagrożonych wykluczeniem, będzie mogła odbywać się na tym obszarze. Dodatkowym atutem tego obszaru jest możliwość utworzenia ogólnodostępnych przestrzeni służących rekreacji oraz promocji zdrowego trybu życia. Na obszarze Żarniewicza brak jest miejsca wyposażonego w tego rodzaju infrastrukturę.

3. Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe.
4. Stowarzyszenie „Ojcowizna Ziemi Bielskiej”.

15.3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym jest zapewnienie komplementarności projektów (a także szerzej: przedsięwzięć) w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to następujących typów komplementarności:

1. Problemowej.
2. Proceduralno-instytucjonalnej.
3. Międzyokresowej.
4. Źródeł finansowania.
5. Przestrzennej.

15.3.1. Komplementarność problemowa

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne zaplanowane w ramach LPR Swym zasięgiem tematycznym obejmują wszystkie sfery, w wyniku czego oddziaływać będą na wszystkie aspekty rozwoju obszaru rewitalizacji. Zaplanowana paleta działań będzie się uzupełniała, z punktu widzenia poszczególnych wymiarów obszaru, co pozwoli uniknąć fragmentacji działań zawartych w programie.

Zapewnieniu odpowiedniego poziomu powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach a w konsekwencji lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań będą służyły również:

1. Działalność Grupy ds. rewitalizacji.
2. Koordynacja całości zaplanowanej interwencji na poziomie Urzędu Miasta przez wyznaczoną osobę.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Tabela 15.3.1. Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych w ramach LPR MBP dla Podobszaru Rewitalizacji Śródmieście.

L.p.	Problem	Cel strategiczny	Kierunek działania	Przedsięwzięcie
1.	Demografia	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.	Aktywna polityka senioralna. Integracja międzypokoleniowa	Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne; Centrum Opiekuńcze w Bielsku Podlaskim; Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych; Rozwój usług społecznych – usług opiekuńczych w mieście Bielsk Podlaski; Przewodnik seniora czyli organizowanie osobom starszym czasu wolnego; Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych; Scena przy bibliotece; Klub filmowy; Czytelnia w plenerze; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
2.	Zdrowie	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Rozwój systemu wsparcia osób zależnych (długotrwale chorych) i niepełnosprawnych i ich rodzin	Centrum Opiekuńcze w Bielsku Podlaskim; Dostosowanie budynku Szkoły Podstawowej nr 5 do potrzeb Środowiskowego Domu Samopomocy w Bielsku Podlaskim wraz z zagospodarowaniem terenu; Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych; Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej; Rozwój usług społecznych – usług opiekuńczych w mieście Bielsk Podlaski; Przystosowanie budynku przedszkola nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim do potrzeb dzieci niepełnosprawnych; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
3.	Kryzys w rodzinach	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu.	Wsparcie rodzin wieloproblemowych – rozwój systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego	Centrum Opiekuńcze w Bielsku Podlaskim; Asystentura rodzinna w mieście Bielsk Podlaski; Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom przemocy w rodzinie ; Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne; Modernizacja MOSIR w Bielsku Podlaskim – nadanie dla obiektu sportowego nowych funkcji zabezpieczających potrzeby społeczne osób zamieszkałych na terenie miasta Bielsk Podlaski, szczególnie na obszarze zdegradowanym; Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II LO z BJN im. B. Taraszkiewicza przy ul. Kopernika4; Opieka edukacyjna dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych) – Klub wolontariuszy „W jedną stronę; Scena przy bibliotece; Klub filmowy; Czytelnia w plenerze; Rodzinna Inwestycja w przyszłość; Świetlica Caritas - przyjazne miejsce spotkań dla dzieci i młodzieży Śródmieścia; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
4.	Alkohol	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin.	Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie; Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców; Świetlica Caritas - przyjazne miejsce spotkań dla dzieci i młodzieży Śródmieścia; Rodzinna Inwestycja w przyszłość; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
5.	Bezrobocie	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu.	Wyrównywanie szans różnych grup społecznych na rynku pracy i aktywizacja osób bezrobotnych	Aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście BP w szczególności na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji; Centrum Integracji Społecznej; Dobry zawód – fajne życie - popularyzacja kształcenia zawodowego w woj. Podlaskim; Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku restauracji Podlasianka wraz z zagospodarowaniem terenu; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
6.	Bezpieczeństwo	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.	Poprawa poziomu bezpieczeństwa	Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne; Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski; Bezpieczna kobieta- kurs samoobrony i ratownictwa medycznego dla dziewcząt i kobiet; Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców
7.	Dochody	Poprawa warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych	Rozwój ekonomii społecznej	Aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście BP w szczególności na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji; Centrum Integracji Społecznej; Dobry zawód – fajne życie - popularyzacja kształcenia zawodowego w woj. podlaskim;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Problem	Cel strategiczny	Kierunek działania	Przedsięwzięcie
8.	Pył PM2,5	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa stanu aerosanitarnego	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji; Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski
9.	Lokale Komunalne	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym	Budowa budynku wielorodzinnego – socjalnego przy ul. Jagiellońskiej
10.	Zabytki	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturalno-materialnego	Remont zespołu poklasztornego Karmelitów
11.	Niedostosowanie przestrzeni publicznych i półpublicznych	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Przyjazne przestrzenie publiczne.	Przyjazne przestrzenie publiczne; Rewitalizacja terenów zielonych w Bielsku Podlaskim; Rozbudowa, przebudowa i nadbudowa budynku restauracji Podlasianka wraz z zagospodarowaniem terenu

Źródło: opracowanie własne.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Tabela 15.3.2. Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych w ramach LPR MBP dla Podobszaru Rewitalizacji POM.

L.p.	Problem	Cel strategiczny	Kierunek działania	Przedsięwzięcie
1.	Kapitał społeczny	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.	Promocja postaw obywatelskich	Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II LO z BJN im. B. Taraszkiewicza przy ul. Kopemika4; Zajęcia świetlicowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz punkt wsparcia dla rodziców; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
2.	Bezrobocie	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Wyrównywanie szans różnych grup społecznych na rynku pracy i aktywizacja osób bezrobotnych	Aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście BP w szczególności na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji; Centrum Integracji Społecznej; Dobry zawód – fajne życie - popularyzacja kształcenia zawodowego w woj. Podlaskim; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
3.	Bezpieczeństwo	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.	Poprawa poziomu bezpieczeństwa	Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne; Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski; Bezpieczna kobieta- kurs samoobrony i ratownictwa medycznego dla dziewcząt i kobiet; Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców
4.	Alkohol	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin.	Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie;; Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców; Świetlica Caritas - przyjazne miejsce spotkań dla dzieci i młodzieży Śródmieścia; Zajęcia świetlicowe dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz punkt wsparcia dla rodziców (z osiedla POM); Rodzinna Inwestycja w przyszłość; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
5.	Przedsiębiorczość	Poprawa warunków dla powstawania i rozwoju podmiotów gospodarczych.	Budowa i rozwój postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców	Dobry zawód – fajne życie - popularyzacja kształcenia zawodowego w woj. podlaskim
6.	Pył PM2,5	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa stanu aerosanitarnego	Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski; Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji
7.	Wyposażenie w infrastrukturę ciepłowniczą	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Rozwój infrastruktury liniowej	Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski
8.	Niedostosowanie przestrzeni publicznych i półpublicznych	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Przyjazne przestrzenie publiczne.	Przyjazne przestrzenie publiczne; Rewitalizacja terenów zielonych w Bielsku Podlaskim

Źródło: opracowanie własne.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

Tabela 15.3.3. Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych w ramach LPR MBP dla Podobszaru Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.

L.p.	Problem	Cel strategiczny	Kierunek działania	Przedsięwzięcie
1.	Zdrowie	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego; Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Rozwój systemu wsparcia osób zależnych (długotrwale chorych) i niepełnosprawnych i ich rodzin; Rozwój systemu wsparcia osób zależnych (długotrwale chorych) i niepełnosprawnych i ich rodzin	Centrum Opiekuńcze w Bielsku Podlaskim; Ku lepszymu życiu - Rewitalizacja osiedla Żarniewicza – Jana Pawła II; Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych; Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej; Rozwój usług społecznych – usług opiekuńczych w mieście Bielsk Podlaski; Przystosowanie budynku przedszkola nr 3 z Oddziałami Integracyjnymi w Bielsku Podlaskim do potrzeb dzieci niepełnosprawnych; Rozwój usług społecznych - usługi opiekuńcze; Modernizacja bazy medycznej w celu dostosowania opieki zdrowotnej osób starszych i zależnych; Budowa i wyposażenie rehabilitacji leczniczej; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
2.	Kryzys w rodzinach	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu; Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego; Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Wsparcie rodzin wieloprotymowych – rozwój systemu wsparcia dla rodziny: psychologicznego, prawnego, socjalnego; Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży; Poprawa jakości usług publicznych.	Centrum Opiekuńcze w Bielsku Podlaskim; Asystentura rodzinna w mieście Bielsk Podlaski; Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom przemocy w rodzinie; Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne.; Modernizacja MOSIR w Bielsku Podlaskim – nadanie dla obiektu sportowego nowych funkcji zabezpieczających potrzeby społeczne osób zamieszkałych na terenie miasta Bielsk Podlaski, szczególnie na obszarze zdegradowanym; Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II LO z BJN im. B. Taraszkiewicza przy ul.Kopernika4; Opieka edukacyjna dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych) – Klub wolontariuszy „W jedną stronę”; Scena przy bibliotece; Klub filmowy; Czytelnia w plenerze; Rodzinna Inwestycja w przyszłość; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
3.	Ubóstwo	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Przeciwdziałanie ubóstwu i wsparcie procesów wychodzenia z ubóstwa ze szczególnym uwzględnieniem dziedzicznego ubóstwa	Aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście BP w szczególności na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji; Centrum Integracji Społecznej; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
4.	Alkohol	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Wsparcie osób uzależnionych i ich rodzin.	Centrum rehabilitacji trzeźwości oraz punkt ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie; Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców; Rodzinna Inwestycja w przyszłość; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
5.	Bezrobocie	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu	Wyrównywanie szans różnych grup społecznych na rynku pracy i aktywizacja osób bezrobotnych	Aktywizacja zawodowa i społeczna bezrobotnych zamieszkałych w mieście BP w szczególności na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji; Centrum Integracji Społecznej; Dobry zawód – fajne życie - popularyzacja kształcenia zawodowego w woj. Podlaskim; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
6.	Edukacja	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.	Tworzenie warunków do wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży	Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne; Przebudowa i rozbudowa części sportowej oraz dydaktycznej budynku II LO z BJN im. B. Taraszkiewicza przy ul.Kopernika4; Opieka edukacyjna dla dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym dzieci znajdujących się w rodzinach zastępczych) – Klub wolontariuszy „W jedną stronę”; Scena przy bibliotece; Klub filmowy; Czytelnia w plenerze; Przebudowa budynku handlowo-usługowego adaptacja jego pomieszczeń oraz zagospodarowanie terenu do potrzeb prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe
7.	Bezpieczeństwo	Wzrost poziomu i jakości życia poprzez wzmacnianie kapitału społecznego.	Poprawa poziomu bezpieczeństwa	Rewitalizacja Bielskiego Domu Kultury i Kina „Znicz” na cele kulturalne, edukacyjne i społeczne; Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski ; Bezpieczna kobieta- kurs samoobrony i ratownictwa medycznego dla dziewcząt i kobiet; Realizacja programów profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy dla młodzieży oraz szkoleń dla nauczycieli i rodziców
8.	Wyposażenie w infrastrukturę ciepłowniczą	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Rozwój infrastruktury liniowej	Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji, Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA BIELSK PODLASKI

L.p.	Problem	Cel strategiczny	Kierunek działania	Przedsięwzięcie
9.	Lokale komunalne	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa warunków mieszkaniowych w zasobie komunalnym	Ku lepszej przyszłości- rewitalizacja osiedla przy ul. Żarniewicza, ul. Jana Pawła II; Przyjazne przestrzenie publiczne; Rewitalizacja terenów zielonych w Bielsku Podlaskim
10.	Pył PM2,5	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Poprawa stanu aerosanitarnego	Strategie niskoemisyjne na terenie miasta Bielsk Podlaski; Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ciepłowniczej na obszarze objętym Lokalnym Programem Rewitalizacji
11.	Niedostosowanie przestrzeni publicznych i półpublicznych	Modernizacja i rozbudowa istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej	Przyjazne przestrzenie publiczne.	Ku lepszej przyszłości- rewitalizacja osiedla przy ul. Żarniewicza, ul. Jana Pawła II; Przyjazne przestrzenie publiczne; Rewitalizacja terenów zielonych w Bielsku Podlaskim

Źródło: opracowanie własne.

15.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Ten wymiar komplementarności zostanie zapewniony poprzez 2 podstawowe typy działań:

1. Zaplanowaną strukturę zarządzania LPR Miasta Bielsk Podlaski.

Opis struktury zarządzania programem wraz z określeniem szacunkowych jego kosztów został przedstawiony w Rozdziale 14. Wyznaczenie w UM jednostki (stanowiska), która będzie koordynować i monitorować procesy rewitalizacji przy bezpośrednim powiązaniu z najwyższym szczeblem decyzyjności tj. władz miasta, pozwoli na efektywne i skuteczne wdrażanie programu.

2. Zgodność z dokumentami strategicznymi i operacyjnymi miasta.

LPR, co przedstawiono w Rozdziale 8 w bardzo wyraźny sposób wpisuje się w dokumenty strategiczne miasta takie jak:

- Strategia rozwoju miasta.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.
- Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych.

Ponadto, działania w nim zaplanowane współgrają z celami działań zapisanymi również w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej.

Dodatkowym elementem, wzmacniającym tego rodzaju komplementarność jest także postulowane wykorzystanie części diagnostycznej służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w trakcie prac nad aktualizacją dokumentów strategicznych i operacyjnych miasta.

15.3.3. Komplementarność międzyokresowa

Sytuacja miast województwa podlaskiego, jest w skali kraju o tyle specyficzna, że w poprzedniej perspektywie finansowej, w RPOWP 2007-2013 brak było działań skierowanych bezpośrednio na działania rewitalizacyjne. Pojedyncze miasta województwa podjęły co prawda trud opracowania i realizacji własnych programów rewitalizacji. Na terenie miasta Bielsk Podlaski były co prawda realizowane przedsięwzięcia, które mogłyby składać się na proces rewitalizacji, niemniej jednak brak ich koordynacji oraz kompleksowości nie pozwala zakwalifikować ich jako takich.

Planowane działania uzupełniają natomiast przeprowadzone w poprzednim okresie programowania projekty o charakterze miękkim takie jak:

1. „Realizacja standardu IV i V wynikającego z procesu indywidualizacji nauczania w klasach I-III we wszystkich szkołach podstawowych w Bielsku Podlaskim”

Okres realizacji 01.03.2011-30.06.2012

Wartość projektu: 280 661,89 zł

Wielkość grupy docelowej: 339 (168K i 171 M)

Nazwa programu: Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Realizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci z trudnościami i zaburzeniami, realizacja zajęć rozwijających zainteresowania uczniów, realizacja zajęć z komunikacji społecznej, doposażenie bazy dydaktycznej 4 szkół podstawowych. Zrealizowano 2025 godzin zajęć (wszystkich).

2. „Bielskie gimnazja- dobry strat i pewna przyszłość”.

Okres realizacji 01.09.2013-30.06.2015

Wartość projektu: 823 330 zł

Wielkość grupy docelowej: 565 (297K i 268 M)

Nazwa programu: Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007-2013

Zakres projektu: Realizacja zajęć pozalekcyjnych z kompetencji matematyczno-przyrodniczych, z kompetencji języka ojczystego i języków obcych oraz realizacja zajęć rozwijających zainteresowania i realizacja doradztwa edukacyjno-zawodowego. Wdrożono 3 programy rozwojowe szkół gimnazjalnych.

3. „Służby społeczne-przyjaciele rodzin” nr. POKL.07.01.02-20-007/08 w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013, Priorytet VII Promocja Integracji Społecznej, Działania 7.1 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji

Podmiot realizujący projekt: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Poddziałania 7.1.2 Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie

Okres realizacji: od 01.09.2018r. do 30.06.2015r.

Grupę docelową stanowiły:

- rodziny dysfunkcyjne wraz z dziećmi;
- rodziny, opiekujące się dzieckiem z niepełnosprawnością;
- rodziny zastępcze;
- wychowankowie rodzin zastępczych i placówek o-w, realizujący program usamodzielnienia;
- osoby niepełnosprawne

Głównym celem projektu było zmniejszenie zjawiska wykluczenia społecznego wśród 241 uczestników. Dzięki projektowi możliwe było udzielenie pomocy 77 dzieciom (w przedziale wiekowym 7 – 12 lat) z trudnościami w czytaniu i pisaniu, jak również mających problemy w funkcjonowaniu społecznym. Prowadzone były zajęcia z glottodydaktyki, zajęcia socjoterapeutyczne, pomocy w nauce oraz warsztaty kompetencji społecznych. Osoby dorosłe skorzystały z warsztatów i szkoleń podnoszących kompetencje opiekuńczo –wychowawcze, kompetencje i umiejętności społeczne oraz kompetencje i kwalifikacje zawodowe (kursy zawodowe, staże).

Wartość projektu wyniosła - 1 949 175,91

Wkład własny - 237 276,16

EFS + Budżet Państwa - 1 711 899,75

4. „A jednak warto” projekt systemowy realizowany przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach Priorytetu VII Promocja integracji społecznej Działania 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji

Podmiot realizujący projekt: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Poddziałania 7.1.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej był realizowany w latach 2008 – 2010. Wartość łączna projektu wynosiła 970.882,58 zł, w tym kwota dofinansowania 827.168,58 zł, wkład własny 143.714,00 zł.

Celem ogólnym projektu systemowego Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim było zwiększenie mobilności i aktywności zawodowej osób bezrobotnych będących świadczeniobiorcami pomocy społecznej. Były to osoby w wieku aktywności zawodowej zarejestrowane w PUP korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej.

Cele szczegółowe projektu to:

- zwiększenie motywacji do działania i zaufania we własne siły, podniesienie własnej wartości
- zmiana postaw życiowych na aktywne w rozwiązywaniu swoich problemów oraz do dążenia do życiowego usamodzielnienia się,
- zwiększenie zdolności komunikacyjnych oraz poznanie swoich możliwości przez uczestników projektu,
- podniesienie kwalifikacji zawodowych lub zdobycie nowych umiejętności zawodowych umożliwiających ponowne wejście na rynek pracy,
- przewyciężanie, ograniczenie negatywnych skutków bezrobocia;

Projekt systemowy obejmował:

- Zastosowanie instrumentów aktywnej integracji (aktywizacji zawodowej, edukacyjnej, zdrowotnej i społecznej) realizowane przez pracowników socjalnych, psychologa, doradcę zawodowego, lekarza medycyny pracy i wykonawców szkoleń zawodowych.
- Zastosowanie narzędzia w postaci kontraktu socjalnego.

W ramach kontraktu socjalnego podjęte zostały następujące działania:

- indywidualne formy pracy (poradnictwo psychologiczne, poradnictwo zawodowe, praca socjalna metodą indywidualnego przypadku),
- grupowe formy pracy w oparciu o techniki aktywizujące,
- treningi umiejętności psychospołecznych,
- zorganizowanie i sfinansowanie kursów szkoleniowych,
- sfinansowanie badań specjalistycznych z zakresu medycyny pracy w związku z możliwością podjęcia zatrudnienia

- zapewnienie opieki nad osobami zależnymi (głównie dziećmi).

Grupy docelowe realizowanego projektu:

- osoby korzystające ze świadczeń z pomocy społecznej,
- osoby w wieku aktywności zawodowej (15 – 64 lata).
- osoby niezatrudnione lub zatrudnione zagrożone wykluczeniem społecznym z co najmniej jednego powodu spośród wskazanych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Ponadto, planowane działania uzupełniają działania przeprowadzone w poprzednim okresie programowania przez PUP w Bielsku Podlaskim, które przedstawiono w Tabeli 15.3.4.

15.3.4. Komplementarność źródeł finansowania

Ten element programu rewitalizacji zostanie zapewniony poprzez łączenie finansowania pochodzącego z różnych źródeł w tym m.in.:

1. EFRR, EFS i FS.
2. Prywatnych, w tym m.in.:
  - a. Wspólnot mieszkaniowych.
3. Środków własnych miasta w postaci:
  - a. Budżetu Obywatelskiego,
  - b. Program Współpracy Miasta Bielsk Podlaski z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Działającymi w Sferze Pożytku Publicznego,
  - c. Środków na realizację Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
4. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
5. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
6. Ministerstwa Sportu i Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej.
7. NFOŚiGW.
8. Banku Gospodarstwa Krajowego.

15.3.5. Komplementarność przestrzenna

Działania rewitalizacyjne zaplanowane w LPR koncentrują się w kluczowych dla rozwoju miasta częściach podobszarów rewitalizacji. Poszczególne projekty rewitalizacyjne będą się wzajemnie dopełniały przestrzennie. Zwiększy to prawdopodobieństwo wystąpienia efektów synergii. Jednocześnie poprzez wysoki stopień powiązania z dokumentami strategicznymi miasta zapewnione zostają powiązania z innymi przedsięwzięciami, których realizacja odbywa się w różnych wymiarach miasta. Planowane działania z zakresu budownictwa mieszkaniowego zarówno społecznego, jak i komunalnego pozostają zlokalizowane w jednostce Centrum II i uzupełniają istniejącą zabudowę w wyniku czego minimalizuje się możliwość wystąpienia procesów segregacji społecznej i wykluczenia.

Komplementarność przestrzenna LPR przejawia się również w zmianach postulowanych do wprowadzenia do dokumentów z zakresu polityki planowania przestrzennego takich jak Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, czy Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

Tabela 15.3.4. Projekty realizowane przez PUP w Bielsku Podlaskim w perspektywie finansowej UE 2007-2013.

L.p.	Program	Nazwa projektu	Okres realizacji	Wartość projektu	Zakres projektu	Grupa docelowa
1	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013 Powiat Bielski/Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	"Bądź aktywny - rynek pracy XXI wieku czeka" Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	01.01.2008-31.12.2014	12 788 696, w tym - wkład FP: 1 190 615, - EFS: 11 598 081	Aktywizacja osób bezrobotnych poprzez: - staże - przygotowanie zawodowe w miejscu pracy - prace interwencyjne - szkolenia zawodowe - dotacje na podjęcie działalności gospodarczej - wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy	1 687 osób bezrobotnych, w tym: - bezrobotni do 30 r. ż., po 50 r. ż., niepełnosprawni, długotrwale bezrobotni.
2	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013 Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	"Profesjonaliści pośrednicy i doradcy – gwarancją jakości usług urzędu" Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	01.05.2008-31.08.2015	Ogółem: 639 915, w tym - wkład własny: 95 987 (budżet JTS+FP) - EFS: 543 928	Podniesienie kwalifikacji i potencjału pracowników PUP poprzez: - utworzenie nowych stanowisk pracy - szkolenia podnoszące kwalifikacje	13 pracowników urzędu pracy: - nowozatrudnione 3 osoby - korzystający ze szkoleń: 10 osób
3	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013 Powiat Bielski/Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	„Aktywność szansą młodych” – projekt partnerski z powiatami: hajnowskim, siemiatyckim, wysokomazowieckim Powiat Bielski/Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	01.07.2014-30.06.2015	212 700/ powiat bielski (100 % dofinansowania)	Aktywizacja młodych osób bezrobotnych poprzez: - szkolenia zawodowe - staże	35 osób bezrobotnych do 30 r. ż.
4	Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 – 2013 Powiat Bielski/Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim	„PI PWP – NOWY MODEL REKRUTACJI - partnerstwo na rynku pracy” – projekt partnerski z NFDK	01.10.2012 –30.06.2015	453 800/powiat bielski (100 % dofinansowania)	Opracowanie, przetestowanie i upowszechnienie modelu współpracy w zakresie rekrutacji osób bezrobotnych na nowe miejsca pracy.	-osoby bezrobotne, w tym niepełnosprawne i po 50 r. ż. -pracodawcy powiatu bielskiego -pracownicy publicznych i niepublicznych instytucji rynku pracy

Źródło: opracowanie własne.

16. USPOŁECZNIE NIE DOKUMENTU I PROCES PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski został przygotowany przy bardzo dużym zaangażowaniu mieszkańców.

Prace rozpoczęto od zorganizowania szkolenia na temat rewitalizacji, które odbyło się 8 czerwca i wzięło w nim udział ok. 70 osób. Do aktywnej pracy nad tworzeniem programu powołano grupę ds. rewitalizacji. W jej skład wchodziły urzędnicy, przedstawiciele jednostek pomocniczych, takich jak np. szkoły, instytucje kultury, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, a także radni, członkowie organizacji pozarządowych, przedstawiciele spółdzielni mieszkaniowych, przedsiębiorcy. Spotkania są otwarte dla mieszkańców.

W okresie od 22 czerwca odbyły się cztery moderowane spotkania. Grupa pełni istotną rolę w procesie przygotowania programu rewitalizacji. Jej zadaniami jest bieżąca analiza prowadzonych działań partycypacyjnych pod względem zgłaszanych potrzeb mieszkańców, partycypacyjne tworzenie zawartości dokumentu, a także konsultowanie ważnych decyzji dotyczących kształtu programu.

Dotychczasowe spotkania poświęcone były m.in.: wprowadzeniu w zagadnienia opracowywania programu rewitalizacji, analizie i konsultacjom wstępnej diagnozy obszaru rewitalizacji oraz wyznaczonego obszaru rewitalizacji, opracowaniu wizji programu rewitalizacji, pracy nad wyznaczeniem celów i kierunków działań, wypracowywaniu propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wymiernymi efektami tych spotkań są m.in.:

1. Modyfikacja granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wynikającego z audytu miejskiego.
2. Zaproponowana wizja programu.
3. Modyfikacja celów i kierunków działań, które następnie były konsultowane z mieszkańcami podczas warsztatów.
4. Współpracowanie listy przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz opracowanie tzw. fiszek projektowych.
5. Analizę pozostałych zgłoszonych propozycji przedsięwzięć.
6. Partycypacyjne wypracowanie zasad zarządzania programem i jego monitoringu.
7. Konsultacje projektu programu.

Zadania postawione przed grupą ds. rewitalizacji nie kończą się na etapie tworzenia programu. Docelowym rozwiązaniem jest kontynuowanie prac grupy na etapie wdrażania programu jako ciała o charakterze opiniodawczo-doradczego.

W ramach projektu zrealizowano 10 wywiadów z interesariuszami procesu rewitalizacji reprezentującymi różne środowiska. Wywiady te zostały przeprowadzone na przełomie czerwca i lipca br. Służyły one przede wszystkim:

1. Pogłębieniu diagnozy obszaru rewitalizacji, w szczególności w zakresie występujących problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i infrastrukturalnych.
2. Konsultacji poprawności delimitacji obszaru zdegradowanego.

3. Identyfikacji potrzeb w zakresie planowanego wsparcia.
4. Identyfikacji potencjałów obszaru rewitalizacji.

Kolejną formą włączania mieszkańców w proces tworzenia programu były spacer-y badawcze w obszarze rewitalizacji. Odbyły się one w dniu 13 czerwca 2017 r. i zgromadziły ponad 20 osób. Głównym celem spaceru było poznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Odbyły się również warsztaty diagnostyczno – planistyczne, które w ciągu 4 dni (28.06; 04.07; 06.07; 11.07) zgromadziły w sumie 59 osób. Podczas warsztatów zastanawiano się przede wszystkim nad właściwym zaplanowaniem przedsięwzięć.

Dodatkowo w ramach konsultacji gotowego programu odbyły się dwie kawiarenki obywatelskie (20 i 26 lipca) gdzie przy kawie i ciastku dyskutowano o wypracowanym programie przedstawiając główne problemy obszaru rewitalizacji, wypracowane cele oraz przedsięwzięcia.

W trakcie konsultacji programu zorganizowane zostały wydarzenia w przestrzeni miejskiej (22 i 25 lipca), których celem było zapoznanie mieszkańców z projektem programu.

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 3.2.1. Procedura wyznaczania obszaru zdegradowanego dla poszczególnych jednostek referencyjnych.	14
Rysunek 3.2.2. Jednostki referencyjne analiz zróżnicowania wewnątrzmięjskiego a obwody spisowe w mieście Bielsk Podlaski.	20
Rysunek 3.2.3. Jednostki urbanistyczne dla miasta Bielsk Podlaski.	21
Rysunek 4.1.1. Formy ochrony przyrody na obszarze Miasta Bielsk Podlaski oraz w jego bezpośrednim otoczeniu.	29
Rysunek 4.2.1. Układ komunikacyjny w mieście Bielsk Podlaski.	31
Rysunek 4.3.1. Rozmieszczenie dziedzictwa materialno-kulturowego w mieście Bielsk Podlaski.	34
Rysunek 4.4.1. Użytkowanie terenu w mieście Bielsk Podlaski.	37
Rysunek 5.1.1. Wybrane zagadnienia demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	41
Rysunek 5.1.2. Średni wiek ludności w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	43
Rysunek 5.1.3. Starzenie się ludności w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	46
Rysunek 5.1.4. Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	49
Rysunek 5.1.5. Liczba osób otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	51
Rysunek 5.1.6. Liczba osób w rodzinach korzystających z dożywiania na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	52
Rysunek 5.1.7. Wskaźnik syntetyczny ubóstwa w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	54
Rysunek 5.1.8. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	57
Rysunek 5.1.9. Liczba osób w rodzinach korzystających ze wsparcia MOPS z powodu długotrwałej choroby na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	59
Rysunek 5.1.10. Liczba osób w rodzinach korzystających z usług opiekuńczych na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	61
Rysunek 5.1.11. Wskaźnik syntetyczny problemów zdrowotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	64
Rysunek 5.1.12. Zjawisko przemocy w rodzinie w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	66
Rysunek 5.1.13. Problemy opiekuńczo-wychowawcze w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	68
Rysunek 5.1.14. Wskaźnik syntetyczny problemów rodzin w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	71
Rysunek 5.1.15. Liczba osób bezrobotnych ogółem na 100 osób w wieku produkcyjnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	74
Rysunek 5.1.16. Liczba osób bezrobotnych długotrwale na 100 osób w wieku produkcyjnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	76
Rysunek 5.1.17. Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	78
Rysunek 5.1.18. Liczba osób bezrobotnych bez doświadczenia zawodowego na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	79
Rysunek 5.1.19. Liczba osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	80
Rysunek 5.1.20. Liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	81
Rysunek 5.1.21. Liczba osób bezrobotnych wychowujących dziecko do 6 roku życia na 100 osób bezrobotnych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	82
Rysunek 5.1.22. Wskaźnik syntetyczny problemów bezrobocia w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	85
Rysunek 5.1.23. Liczba przestępstw ogółem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	87
Rysunek 5.1.24. Liczba wykroczeń na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	89
Rysunek 5.1.25. Wskaźnik syntetyczny problemów bezpieczeństwa w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	92
Rysunek 5.1.26. Frekwencja wyborcza w I turze Wyborów Burmistrza w 2014 r.	95

Rysunek 5.1.27. Frekwencja wyborcza w I turze Wyborów Prezydenta RP w Bielsku Podlaskim w 2015 r.	97
Rysunek 5.1.28. Frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu RP w Bielsku Podlaskim w 2015 r.....	99
Rysunek 5.1.29. Wskaźnik syntetyczny frekwencji wyborczej w wyborach ogólnopolskich z lat 2014-2015 w Bielsku Podlaskim.	102
Rysunek 5.1.30. Średni wynik sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej w Bielsku Podlaskim w latach 2014/2015 i 2015/2016.....	105
Rysunek 5.1.31. Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w Bielsku Podlaskim w latach 2013/2014-2015/2016.....	107
Rysunek 5.1.32. Wskaźnik syntetyczny problemów edukacyjnych dzieci i młodzieży w Bielsku Podlaskim w latach 2014/2015-2015/2016.....	110
Rysunek 5.1.33. Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem MOPS z powodu na alkoholizm na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w 2016 r.....	112
Rysunek 5.1.34. Liczba wniosków kierowanych do MKRPA na 1 tys. mieszkańców w Bielsku Podlaskim w latach 2012-2015.....	114
Rysunek 5.1.35. Wskaźnik syntetyczny problemów związanych z alkoholem w Bielsku Podlaskim w 2016 r....	117
Rysunek 5.1.36. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	120
Rysunek 5.1.37. Obszar objęty kryzysem w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	122
Rysunek 5.2.1. Liczba przedsiębiorstw zarejestrowanych w REGON na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	124
Rysunek 5.2.2. PIT należny na 1 podatnika w Bielsku Podlaskim w 2015 r.....	126
Rysunek 5.2.3. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Bielsku Podlaskim w 2015 i 2016 r.	129
Rysunek 5.3.1. Udział osób zamieszkałych na obszarze przekroczeń stężenia pyłu PM2,5 w Bielsku Podlaskim w 2016 r.....	131
Rysunek 5.3.2. Udział osób zamieszkałych na obszarze do 200 m od dróg krajowych lub wojewódzkich w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	134
Rysunek 5.3.3. Wskaźnik syntetyczny rozmieszczenia wyrobów zawierających azbest w Bielsku Podlaskim....	137
Rysunek 5.3.4. Zjawiska kryzysowe w sferze środowiskowej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	139
Rysunek 5.4.1. Szacunkowy udział ludności w budynkach mieszkalnych podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej w ogóle liczby mieszkańców jednostek urbanistycznych w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	142
Rysunek 5.4.2. Zjawiska kryzysowe w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	143
Rysunek 5.5.1. Udział w ogóle liczby lokali w zasobie komunalnym w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	146
Rysunek 5.5.2. Udział w liczbie zabytków wpisanych do GEZ w % w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	148
Rysunek 5.5.3. Obszar objęty kryzysem w sferze technicznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	151
Rysunek 6.1.1. Obszary kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.....	153
Rysunek 6.1.2. Obszar zdegradowany w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	154
Rysunek 6.2.1. Obszar zdegradowany a obszar o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2016 r.....	157
Rysunek 6.2.2. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	158
Rysunek 6.2.3. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim.....	161
Rysunek 6.2.4. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim.....	162
Rysunek 6.2.5. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim.....	163
Rysunek 7.2.1. Podobszar Rewitalizacji Śródmieście w Bielsku Podlaskim.....	166
Rysunek 7.2.2. Rozmieszczenie firm na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.....	172
Rysunek 7.2.3. Zagrożenie hałasem komunikacyjnym na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.....	175
Rysunek 7.2.4. Rozmieszczenie firm na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.....	176
Rysunek 7.2.5. Użytkowanie terenu na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.....	179
Rysunek 7.2.6. Budynki korzystające z sieci MPEC na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.....	180
Rysunek 7.2.7. Dziedzictwo kulturowo-materialne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.....	183

Rysunek 7.2.8. Lokale w zasobie komunalnym na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.....	184
Rysunek 7.3.1. Podobszar Rewitalizacji POM w Bielsku Podlaskim.	187
Rysunek 7.3.1. Podmioty zarejestrowane w REGON na Podobszarze Rewitalizacji POM.	193
Rysunek 7.3.2. Zagrożenie hałasem na Podobszarze Rewitalizacji POM.	195
Rysunek 7.3.3. Wyroby zawierające azbest na Podobszarze Rewitalizacji POM.	195
Rysunek 7.3.4. Użytkowanie terenu na Podobszarze Rewitalizacji POM.....	197
Rysunek 7.2.5. Lokale w zasobie komunalnym na Podobszarze POM.	199
Rysunek 7.4.1. Podobszar Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	202
Rysunek 7.4.2. Podmioty zarejestrowane w REGON na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska. .	205
Rysunek 7.3.3. Zagrożenie hałasem na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	207
Rysunek 7.3.4. Wyroby zawierające azbest na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	207
Rysunek 7.4.5. Użytkowanie terenu na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	209
Rysunek 7.4.5. Dziedzictwo materialno-kulturowe na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska. ...	211
Rysunek 7.4.5. Lokale w zasobie komunalnym na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.....	211

SPIS TABEL

Tabela 3.2.1. Jednostki urbanistyczne miasta Bielsk Podlaski.	17
Tabela 5.1.1. Problemy demograficzne w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	45
Tabela 5.1.2. Problemy związane z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	55
Tabela 5.1.1. Wskaźniki problemów związanych z ubóstwem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	55
Tabela 5.1.3. Problemy związane ze zdrowiem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	62
Tabela 5.1.4. Zjawiska kryzysu rodzin w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	69
Tabela 5.1.5. Wskaźniki problemów związanych z bezrobociem w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	83
Tabela 5.1.6. Przystępstwa i wykroczenia w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	90
Tabela 5.1.7. Frekwencja w wyborach z lat 2014-2015 w Bielsku Podlaskim.	100
Tabela 5.1.8. Wskaźniki problemów związanych edukacją dzieci i młodzieży w Bielsku Podlaskim w latach 2013/2014-2015/2016.	108
Tabela 5.1.9. Wnioski skierowane do MKRPA w Bielsku Podlaskim w latach 2012-2016.	113
Tabela 5.1.10. Problemy alkoholowe w Bielsku Podlaskim latach 2012-2016.	115
Tabela 5.1.11. Zjawiska kryzysowe w sferze społecznej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.	121
Tabela 5.2.1. Zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej w Bielsku Podlaskim – podsumowanie.	127
Tabela 5.3.1. Największy emitenci pyłu zawieszzonego PM10 w strefie podlaskiej.	132
Tabela 5.3.2. Generalny Pomiar Ruchu na odcinkach dróg wojewódzkich na terenie miasta Bielsk Podlaski w 2010 oraz 2015 r.	133
Tabela 5.3.3. Problemy środowiskowe związane z występowaniem wyrobów zawierających azbest oraz zagrożeniem hałasem komunikacyjnym w Bielsku Podlaskim.	138
Tabela 5.4.1. Ludność w budynkach podłączonych do sieci ciepłowniczej MPEC w Bielsku Podlaskim w 2016 r..	141
Tabela 5.5.1. Zasób komunalny oraz dziedzictwo kulturowo-materialne w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	149
Tabela 6.1.1. Obszar zdegradowany Bielsku Podlaskim w 2016 r.	152
Tabela 6.1.2. Zjawiska kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno- funkcjonalnej oraz technicznej w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	155
Tabela 6.2.1. Obszar zdegradowany o dużym znaczeniu dla rozwoju lokalnego Bielsku Podlaskim w 2016 r. ..	156
Tabela 6.2.2. Obszar rewitalizacji w Bielsku Podlaskim w 2016 r.	160
Tabela 7.2.1. Problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji.	165
Tabela 7.2.1. Problemy społeczne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.	170
Tabela 7.2.2. Problemy gospodarcze na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.	171
Tabela 7.2.3. Problemy środowiskowe na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.	174
Tabela 7.2.4. Problemy przestrzenno-funkcjonalne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.	177
Tabela 7.2.3. Problemy przestrzenno-funkcjonalne na Podobszarze Rewitalizacji Śródmieście.	182
Tabela 7.3.1. Problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji.	188
Tabela 7.3.2. Problemy społeczne na Podobszarze Rewitalizacji POM.	192
Tabela 7.2.3. Problemy gospodarcze na Podobszarze Rewitalizacji POM.	192
Tabela 7.3.4. Problemy środowiskowe na Podobszarze Rewitalizacji POM.	194
Tabela 7.3.5. Problemy techniczne na Podobszarze Rewitalizacji POM.	198
Tabela 7.4.1. Problemy społeczne występujące na obszarze rewitalizacji.	201
Tabela 7.4.2. Problemy społeczne na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	204
Tabela 7.4.3. Problemy gospodarcze na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	205
Tabela 7.3.3. Problemy środowiskowe na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	206
Tabela 7.4.3. Problemy techniczne na Podobszarze Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	210
Tabela. 3.3.1. Lokalny Program Rewitalizacji a pozostałe dokumenty strategiczne miasta – podsumowanie. ..	214
Tabela 12.1.1. Szacunkowe ramy finansowe Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski.	285
Tabela 13.2.1. Koszty zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bielsk Podlaski w latach 2017- 2022.	290

Tabela 14.1 Wskaźniki monitorowania Lokalnego Programu Rewitalizacji.	292
Tabela 15.3.1. Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych w ramach LPR MBP dla Podobszaru Rewitalizacji Śródmieście.	296
Tabela 15.3.2. Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych w ramach LPR MBP dla Podobszaru Rewitalizacji POM.....	298
Tabela 15.3.3. Macierz logiczna interwencji rewitalizacyjnych w ramach LPR MBP dla Podobszaru Rewitalizacji Żarniewicza-Dubiażyńska.	299
Tabela 15.3.4. Projekty realizowane przez PUP w Bielsku Podlaskim w perspektywie finansowej UE 2007-2013.	305